

Vägledning för handläggning av vapenärenden

Informationsklass Öppen

Serviceavdelningen

Diarienummer	A080.927/2026
Saknummer	550
Beslutsfattare	Tillförordnade enhetschefen Peter Granquist
Ansvarig organisatorisk enhet	Serviceavdelningen, Förvaltningsärendeenheten
Föredragande, organisatorisk enhet	Processutvecklaren Andreas Nordström och verksamhetsutvecklaren Hanna Larsson, Utvecklingsgrupp 2
Beslutsdatum	2026-02-27
Gäller från och med	2026-03-02
Dokumentversion	1.0

Innehållsförteckning

1	Inledning	11
1.1	Tillämpningsområde och målgrupp	11
1.2	Syfte.....	11
1.3	Läsanvisningar	11
1.4	Hänvisningar till vägledningen.....	12
1.5	Definitioner	12
1.6	Ändrade begrepp.....	14
1.7	Förkortningslista	14
2	Allmänna utgångspunkter	16
2.1	Vapenlagens tillämpningsområde.....	16
2.1.1	Begreppet skjutvapen	16
2.1.2	Särskilt angående vissa vapentyper	17
2.1.2.1	Armborst	17
2.1.2.2	Harpunvapen	18
2.1.2.3	Paintballvapen	18
2.1.2.4	Start-, signal och gasvapen.....	18
2.1.2.5	Tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar	19
2.1.2.6	Elpistoler m.m.	20
2.1.3	Vapendelar som jämföras med skjutvapen.....	21
2.1.3.1	Slutstycken	21
2.1.3.2	Eldrör och pipor	21
2.1.3.3	Stommar och lådor	22
2.1.3.4	Trummor	22
2.1.3.5	Mantlar	22
2.1.3.6	Icke färdigställda vapendelar	23
2.2	Tillståndsplikt	23
2.3	Vilka som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	24
2.3.1	Tillstånd att inneha skjutvapen.....	24
2.3.2	Tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	25
2.4	För vilka ändamål kan tillstånd att inneha skjutvapen meddelas?	25
2.5	Grundläggande utgångspunkter för handläggningen.....	27
2.5.1	Bevisbördan.....	27
2.5.2	Kommunikation.....	27
2.5.2.1	Undantag från kommunikationsplikten	28
2.5.2.2	Kommunikation och sekretess	29
2.5.2.3	Hur kommunikation genomförs	29
2.5.3	Olika typer av slutliga beslut.....	30
2.5.4	Ålder	31
2.5.4.1	Undantag	31
2.5.4.2	Särskilt angående effektbegränsade skjutvapen	31
2.5.5	Bosättning.....	32
2.5.6	Särskilt om ansökan avseende vissa kategorier av vapen.....	32
2.5.6.1	Illegala vapen	32
2.5.6.2	Skjutvapen som ska lösas in.....	33
2.5.6.3	Förverkade skjutvapen	33
2.5.7	Särskilt om innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen.....	34
2.6	Tidsbegränsning.....	34

2.6.1	Tidsbegränsade tillstånd	34
2.6.2	Beslutet	36
2.7	Avgifter	36
2.8	När börjar beslut enligt vapenlagen gälla?	37
3	Lämplighet att inneha skjutvapen	38
3.1	Allmänt	38
3.1.1	Brottslighet	39
3.1.1.1	Brott mot jaktlagstiftningen	40
3.1.1.2	Brott mot vapenlagstiftningen	40
3.1.1.3	Djurplågeri av allvarligt slag	41
3.1.1.4	Våldsbrott	41
3.1.1.5	Narkotikabrott	42
3.1.1.6	Rattfylleri	42
3.1.1.7	Sjöfylleri	43
3.1.1.8	Allvarlig ekonomisk brottslighet	43
3.1.1.9	Sexualbrott	44
3.1.1.10	Upprepade förseelser	44
3.1.2	Kontaktförbud	45
3.1.3	Omhändertagande enligt LOB	45
3.1.4	Missbruk	45
3.1.5	Onykterhet i samband med hantering av vapen	45
3.1.6	Medicinska skäl	46
3.2	Handläggning vid pågående förundersökning	46
3.3	Lämplighetsprövning av personer som är, eller i närtid har varit, bosatta utomlands	47
4	Enskilds innehav av skjutvapen	48
4.1	Ansökan och dess innehåll	48
4.2	Jakt	49
4.2.1	Vapnets lämplighet för ändamålet	49
4.2.1.1	Allmänt om skjutvapens lämplighet	49
4.2.1.2	Naturvårdsverkets föreskrifter	49
4.2.1.2.1	Kulgevär	50
4.2.1.2.2	Hagelgevär	51
4.2.1.2.3	Kombinationsgevär	52
4.2.1.2.4	Enhandsvapen	52
4.2.1.2.5	Luftgevär	52
4.2.1.3	Yttrande från Naturvårdsverket	53
4.2.1.4	Egenskaper som är primärt motiverade av rent militära behov	54
4.2.1.5	Skjutvapen utan tillräcklig skottprecision eller med en konstruktion som innebär risker för skytten eller omgivningen	54
4.2.2	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	54
4.2.2.1	Övergångsbestämmelse angående kravet på jägarexamen	55
4.2.2.1.1	Exempel 1	56
4.2.2.1.2	Exempel 2	56
4.2.3	Behov av jaktvapen som inte är enhandsvapen	57
4.2.3.1	Allmänt om behovsprövningen	57
4.2.3.2	Femte och sjätte jaktvapnet	57
4.2.3.3	Exempel 1	58
4.2.3.4	Exempel 2	59
4.2.3.5	Fler än sex jaktvapen	59
4.2.4	Behov av enhandsvapen för jakt eller avlivning av djur	60
4.2.4.1	Enskottsvapen	61
4.2.4.2	Flerskottsvapen	61

4.3	Avlivning av fällfångade djur	62
4.3.1	Vapnets lämplighet för ändamålet	62
4.3.2	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	62
4.3.3	Behovsprövning	63
4.4	Skydd	64
4.4.1	Vapnets lämplighet för ändamålet	64
4.4.2	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	64
4.4.3	Behovsprövning	65
4.5	Bevakningsuppdrag	66
4.5.1	Allmänt	66
4.5.2	Vapnets lämplighet för ändamålet	66
4.5.3	Behovsprövning	67
4.5.4	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	67
4.5.5	Särskilt om förvaringen i dessa fall	68
4.6	Prydnads- eller särskilt affektionsvärde	68
4.6.1	Allmänt	68
4.6.2	Behovsprövning	68
4.6.3	Varaktigt obrukbar	70
4.7	Godtagbara ändamål för start- och signalvapen	70
4.7.1	Vapnets lämplighet för ändamålet	71
4.7.2	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	71
4.7.3	Behovsprövning	71
4.8	Udda ändamål för skjutning	71
4.8.1	Allmänt	71
4.8.2	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	73
4.8.3	Behovsprövning	73
4.8.4	Samråd	74
4.9	Förbud mot vissa halvautomatiska gevär för ändamålen jakt och avlivning av fällfångade djur	75
4.9.1	Allmänt	75
4.9.2	Centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter	75
4.9.3	Centralantänd gevärsammunition	76
4.9.4	Vapenmagasin av militär typ	77
4.9.5	Kan sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet	78
4.9.6	Checklista	79
4.9.7	Samråd	79
4.9.8	Förteckning av vapenmodeller som omfattas av förbudet	79
4.10	Tillståndsbeviset och dess innehåll	80
5	Museers innehav av skjutvapen	82
5.1	Ansökan och dess innehåll	82
5.2	Prövning av ansökan	83
5.2.1	Vilka som får meddelas tillstånd	83
5.2.2	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	84
5.2.3	Behovsprövning	84
5.2.4	Godtagbart ändamål	84
5.2.5	Risk för missbruk	84
5.2.5.1	Lämplighetsbedömningen avseende juridiska personer	85
5.2.5.2	Förvaring	85
5.3	Museers innehav av ammunition och ljuddämpare	85
5.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll	86

6	Auktoriserade bevakningsföretags innehav av skjutvapen.....	88
6.1	Ansökan och dess innehåll.....	88
6.2	Prövning av ansökan.....	89
6.2.1	Auktorisation	89
6.2.2	Vapnets lämplighet för ändamålet.....	89
6.2.3	Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser	90
6.2.4	Behovsprövning.....	91
6.2.5	Risk för missbruk	91
6.2.5.1	Lämplighetsbedömningen avseende juridiska personer	91
6.3	Särskilt om ansökan som gäller förstärkningsvapen.....	92
6.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll.....	92
7	Innehav av ammunition.....	94
7.1	Allmänt om rätten till innehav av ammunition	94
7.2	Begreppet ammunition.....	94
7.3	Tillstånd att inneha ammunition	94
7.3.1	Ansökan och dess innehåll	94
7.3.2	Prövning av ansökan.....	95
7.3.2.1	Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål	95
7.3.2.2	Risk för missbruk	96
7.3.2.3	Förvaring av ammunition.....	96
7.3.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	97
8	Innehav av ljuddämpare.....	98
8.1	Allmänt om rätten till innehav av ljuddämpare.....	98
8.2	Tillstånd att inneha ljuddämpare.....	98
8.2.1	Ansökan och dess innehåll	98
8.2.2	Prövning av ansökan.....	99
8.2.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	100
8.3	Skrotning av ljuddämpare.....	100
9	Innehav av vapenmagasin	101
9.1	Allmänt om rätten till innehav av magasin	101
9.2	Begreppet vapenmagasin	102
9.2.1	Definition av tillståndspliktiga vapenmagasin	102
9.2.2	Fasta magasin	103
9.3	Tillstånd att inneha vapenmagasin.....	103
9.3.1	Ansökan och dess innehåll	103
9.3.2	Prövning av ansökan.....	104
9.3.2.1	Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål	104
9.3.2.2	Risk för missbruk	104
9.3.3	Tillståndsbeviset och dess innehåll	105
9.4	Skrotning av vapenmagasin	105
10	Utlåning av skjutvapen.....	106
10.1	Allmänt om utlåning av skjutvapen	106
10.1.1	Under uppsikt eller självständigt handhavande	106
10.1.2	Utlåning vid enstaka tillfällen	106
10.1.2.1	Innebörden av begreppet ”vid enstaka tillfällen”	107
10.1.3	Under 18 år.....	108
10.1.4	Enhandsvapen och helautomatiska skjutvapen.....	108
10.1.5	Särskilda krav för vissa typer av skjutvapen	108
10.1.6	Förbud mot utlåning vid risk för missbruk.....	109

10.1.7	Förbud mot utlåning till den som fått skjutvapen förverkat, återkallat eller omhändertaget	109
10.1.8	Vapenhandlares utlåning	109
10.1.9	Utlåning till väktare	110
10.1.10	Åsidosättande av utlåningsreglerna	110
10.1.11	Anmälningsskyldighet till Polismyndigheten	111
10.2	Tillstånd att låna skjutvapen	111
10.2.1	Ansökan och dess innehåll	111
10.2.2	Prövning av ansökan	111
10.2.2.1	Förmåga att handha skjutvapnet	112
10.2.2.2	Behov av att låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål	112
10.2.2.3	Behovsprövningen avseende vissa vapentyper	113
10.2.2.4	Risk för missbruk	113
10.3	Bevis om lånetillstånd och låneintyg	114
10.3.1	Bevis om lånetillstånd	114
10.3.2	Låneintyg	114
10.4	Låntagarens innehav av ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin	115
11	Nytt tillståndsbevis	116
11.1	Allmänt	116
11.2	Ansökan och dess innehåll	116
11.3	Prövning av ansökan	117
11.4	Tillståndsbeviset och dess innehåll	117
12	Ändring av skjutvapen	118
12.1	Ändring av funktions- eller verkningsgrad	118
12.2	Märkning	118
13	Utbyte av vapendel	119
13.1	Inledning	119
13.2	Hur ska formuleringen ”en ny likadan” tolkas?	119
13.3	Utbyte i samband med reparation av ett komplett vapen	119
13.4	Utbyte av vapendel som omfattas av ett separat innehavstillstånd ..	120
14	Märkning och undantag från märkning	121
14.1	Inledning	121
14.2	Märkning av skjutvapen och vapendelar vid tillverkning eller ändring eller ombyggnad av vapen	121
14.2.1	Tillverkningsbegreppet	121
14.2.2	Krav på märkning vid tillverkning	121
14.2.3	Märkning av ammunition vid tillverkning	122
14.3	Märkning efter införsel	123
14.3.1	Märkning vid överlåtelse från staten	124
14.4	Undantag från kravet på märkning för historiskt värdefulla skjutvapen	124
14.4.1	Ansökan och dess innehåll	124
14.4.2	Prövning av ansökan	125
14.4.2.1	Särskilt stort historiskt värde	125
14.4.2.2	Särskilda skäl	126
14.4.3	När börjar beslutet gälla?	126

15 Handel med skjutvapen	127
15.1 Inledning	127
15.1.1 Allmänt om handel med skjutvapen	127
15.1.2 Personer med betydande inflytande	127
15.2 Ansökan och dess innehåll	129
15.3 Prövningen av ansökan	130
15.3.1 Lämplighetsprövning	130
15.3.2 Kunskapskrav	130
15.3.3 Yrkesmässighet	131
15.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll	131
15.4.1 Särskilt om vapenhandlares tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige	131
15.5 Godkännande av förvaring	132
15.6 Föreståndare, ersättare och företrädare vid provskjutning	132
15.6.1 Föreståndare och ersättare	132
15.6.1.1 Ansökan och dess innehåll	133
15.6.1.2 Prövningen av ansökan	133
15.6.2 Företrädare vid provskjutning	134
15.6.2.1 Ansökan och dess innehåll	134
15.6.2.2 Prövningen av ansökan	135
15.6.3 Bevis om godkännande	135
16 Yrkesmässig förmedling av skjutvapen och ammunition	136
16.1 Inledning	136
16.2 Ansökan och dess innehåll	137
16.3 Prövningen av ansökan	138
16.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll	138
16.5 Föreståndare och ersättare	138
17 Yrkesmässigt mottagande av skjutvapen för reparation eller översyn	140
17.1 Inledning	140
17.2 Ansökan och dess innehåll	140
17.3 Prövning av ansökan	141
17.3.1 Lämplighetsprövning	141
17.3.2 Yrkesmässighet	141
17.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll	142
18 Underrättelseskyldighet till Försvarsmakten	143
18.1 När ska underrättelseskyldigheten fullgöras?	143
18.2 Hur ska underrättelseskyldigheten fullgöras?	143
19 Omhändertagande	144
19.1 Risk för missbruk eller sannolikt återkallande	144
19.1.1 Vakhavande befäls rätt att fatta beslut	144
19.1.2 Överhängande risk för missbruk	144
19.1.3 Utredningsansvaret	145
19.1.4 Omhändertagande i en vapenhandel	145
19.1.5 Misstanke om brott	146
19.1.5.1 Särskilt om sekretess	146
19.1.6 Onycterhet i samband med hantering av vapen	148
19.1.7 Bristande förvaring och uppsikt	148
19.1.8 Omhändertagande enligt LOB	148

19.1.9	Medicinska skäl	149
19.1.10	Skyndsam prövning av återkallelsefrågan	149
19.2	Rätten att inneha skjutvapnet kan inte visas	150
19.3	Vård av omhändertagen egendom	151
19.4	Återlämnande av omhändertagen egendom	151
19.5	Överlåtelse av omhändertagen egendom	151
20	Återkallelse	152
20.1	Återkallelse av tillstånd till innehav, införsel eller förvaring av skjutvapen	152
20.1.1	Olämplig att inneha skjutvapen	153
20.1.1.1	Bristande uppsikt eller förvaring	153
20.1.1.2	Medicinska skäl	154
20.1.1.3	Allvarlig sjukdom m.m.	155
20.1.2	Vägrat tillträde för kontroll av förvaringen	156
20.1.3	Förutsättningarna för tillståndet inte längre finns	157
20.1.4	Annan skälig anledning att återkalla tillståndet	158
20.2	Återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	158
20.3	Återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen	159
20.3.1	Allmänt	159
20.3.2	När börjar beslutet att gälla?	161
20.3.3	Återkallelse av godkännande som föreståndare och ersättare	162
20.3.4	Återkallelse när tillståndshavaren försätts i konkurs eller avlider	162
20.4	Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition	163
20.5	Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn	164
20.6	Återkallelse av tillstånd att låna skjutvapen	164
21	Avveckling av innehav av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	166
21.1	Överlåtelse	166
21.2	Skrotning	166
21.2.1	Vem kan lämna in ett skjutvapen för skrotning?	166
21.3	Inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin	167
21.3.1	Inledning	167
21.3.2	Situationer när inlösen kan aktualiseras	168
21.3.3	Tidsfristerna för inlösen	168
21.3.3.1	Generellt om tidsfristerna	168
21.3.3.2	Förlängning av tidsfrist	169
21.3.4	Processen vid inlösen	170
21.3.4.1	Beslut om överlämnande	170
21.3.4.2	Värdering	171
21.3.4.3	Beslut om inlösen till visst belopp	172
21.3.4.4	Utbetalning av ersättning för inlösta skjutvapen	172
21.3.5	Särskilt om stulna eller förkomna skjutvapen	173
21.3.6	Särskilt om illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin	174
22	Dödsbo, konkursbo och utmätning	176
22.1	Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsbo	176

22.1.1	Allmänt om dödsbon	176
22.1.2	Rätten att inneha egendomen.....	177
22.1.3	Dödsboets anmälan till Polismyndigheten	177
22.1.4	Förvaring	178
22.1.5	Tidsfrist för inlösen	179
22.1.6	Illegala skjutvapen i dödsbon	179
22.2	Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i konkursbo	180
22.2.1	Rätten att inneha egendomen.....	180
22.2.2	Konkursförvaltarens anmälan till Polismyndigheten.....	180
22.2.3	Förvaring	180
22.2.4	Försäljning.....	182
22.3	Skjutvapen som blir föremål för utmätning.....	182

1 Inledning

1.1 Tillämpningsområde och målgrupp

Denna vägledning gäller handläggning av ärenden enligt vapenlagen (1996:67) och vapenförordningen (1996:70).

Vägledningen reglerar inte hur de olika ärendetyperna hanteras i ärendehandläggningssystemet, annat än i vissa undantagsfall. Som huvudregel beskrivs hanteringen i Polismyndighetens handbok för vapenhandläggning i PÅr (PM 2015:30).

Vägledningens målgrupp är alla medarbetare som arbetar med ärenden enligt vapenlagen, både de som handlägger ärenden och de som ansvarar för att föra Polismyndighetens talan i domstol i ärenden enligt vapenlagen.

1.2 Syfte

Vägledningens syfte är att göra handläggningen av ärenden enligt vapenlagen och vapenförordningen effektiv, rättssäker och likvärdig.

1.3 Läsanvisningar

Denna vägledning ska användas som stöd i verksamheten och beskriver dels hur handläggningen av vapenärenden *ska* ske, dels hur handläggningen *bör* ske.

Vägledningen är beslutad av chefen för förvaltningsärendeenheten i enlighet med subsidiaritetsprincipen, dvs. att beslut ska fattas på lägsta ändamålsenliga nivå.

Observera att vägledningen inte är ett styrdokument.¹

Vägledningen ska tillämpas i enlighet med följande principer.

När det i vägledningen står att den som hanterar ärendet **ska** göra på ett visst sätt eller att en bestämmelse ska tolkas och tillämpas på ett visst sätt är det ett uttryck för beslutande chefs styrning av verksamheten inom den egna organisationen.² Dessa formuleringar kan ha sin grund i gällande författning, förarbeten, praxis eller Polismyndighetens styrdokument. Om så är fallet anges tillämplig källa i fotnot.

I vissa fall ger rättskällorna ett tolkningsutrymme, i andra fall ges ingen vägledning i rättskällorna. I dessa fall har ett ställningstagande gjorts avseende hur rättsläget ska förstås och tillämpas. De ställningstaganden som har gjorts syftar till att säkerställa till effektiv, rättssäker och likvärdig handläggning. Sådana ställningstaganden kommer till uttryck genom användningen av ordet ”ska”, utan att en källa anges i fotnot.

¹ 5 kap. 3 § Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03) e contrario.

² Jfr. 5 kap. 11 § Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).

Om det i vägledningen i stället står att den som hanterar ärendet **bör** vidta en viss åtgärd eller göra på ett visst sätt, ska detta uppfattas som ett starkt rekommenderat handlingsätt. Avvikelse från sådant handlingsätt får ske endast om särskilda skäl föreligger. Sådana avvikelser ska vara sakligt grundade och välmotiverade.

1.4 Hänvisningar till vägledningen

Vägledningen är ingen rättskälla utan endast en sammanställning av rättskällor såsom författningstext, förarbetsuttalanden och rättspraxis.

I vissa fall ger vägledningen också uttryck för ställningstaganden som har gjorts i olika frågor.

Hänvisningar ska därför inte göras till vägledningen som sådan utan istället till de rättskällor som vägledningen hänvisar till.

Skriv inte: ”För tillstånd att inneha kulsprutepistol eller annat helautomatiskt vapen, utom enhandsvapen, krävs enligt Polismyndighetens vägledning för handläggning av vapenärenden att sökanden har fyllt 20 år.”

Skriv istället: ”För tillstånd att inneha kulsprutepistol eller annat helautomatiskt vapen, utom enhandsvapen, krävs enligt 2 kap. 3 § första stycket 3 vapenförordningen att sökanden har fyllt 20 år.”

1.5 Definitioner

I denna vägledning används följande begrepp med den i tabellen angivna innebörden.

Begrepp	Innebörd
Boutredningsman	Person utsedd av tingsrätten för att ansvara för att utreda och förvalta ett dödsbo, inklusive att genomföra bouppteckning och hantera tillgångar och skulder.
Dödsbo	Ett självständigt rättssubjekt (juridisk person) som per automatik uppstår när en fysisk person har avlidit. Dödsboet omfattar den avlidne personens samtliga tillgångar och skulder och syftar till att förvalta kvarlåtenskapen så att arvskifte kan genomföras och fördelning av kvarlåtenskapen kan ske. I samband med detta upphör också dödsboet.
Dödsbodeläggare	Den avlidnes arvingar samt eventuella universella testamentstagare (en fysisk eller juridisk person som enligt testamentet ska få hela, eller en del av, den avlidnas egendom).

Dödsboföreträdare	Person som ensam företräder dödsboet, om denne i de fall det finns flera dödsbodelägare fått fullmakt från samtliga av dessa.
EU:s vapendirektiv	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2021/555 av den 24 mars 2021 om kontroll av förvärv och innehav av vapen (kodifiering).
Föreskrifter	Regler som förvaltningsmyndigheter har rätt att besluta med stöd av bemyndigande. Dessa regler är bindande för alla myndigheter och för enskilda rättssubjekt.
Författning	Samlingsnamn för lagar, förordningar och föreskrifter.
Praxis	Hur ärenden av ett visst slag normalt har avgjorts av högre instans. Praxis utvecklas på de områden där lagtext och förarbeten inte ger något entydigt svar, utan lämnar utrymme för tolkning.
Rätt att inneha skjutvapen	Rätten att inneha skjutvapen kan härledas på flera olika sätt. Utöver den som har ett tillstånd att inneha ett skjutvapen har också t.ex. en vapenhandlare rätt att inneha de vapen som anges i vapenhandlartillståndet ³ och den som har tagit hand om ett dödsbo får utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen som ingår i boet under viss tid. ⁴
Styrdokument	Samlingsnamn för Polismyndighetens interna styrdokument, se 5 kap. Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).
Sökanden	Den fysiska eller juridiska person som ansöker om ett tillstånd enligt vapenlagen eller vapenförordningen.
Testamente	Ett dokument där en person anger hur dennes tillgångar ska fördelas efter döden.
Tillståndshavare	Den fysiska eller juridiska person som ett tillstånd enligt vapenlagen eller vapenförordningen avser.
Tillstånd att inneha skjutvapen	Ett sådant tillstånd som avses i 2 kap. 1 § första stycket a) vapenlagen.

³ Se 2 kap. 10 d § vapenlagen.

⁴ Se 8 kap. 1 § vapenlagen.

Vapenmäklare	En fysisk eller juridisk person som ägnar sig åt yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition.
Överlåtelse	Rättshandling varigenom äganderätten till ett föremål övergår från en person till en annan. De vanligaste rättshandlingar som utgör överlåtelse är köp, byte, gåva och arv.

1.6 Ändrade begrepp

I tidigare styrdokument har vissa begrepp använts. I denna vägledning har dessa begrepp av olika skäl⁵ slutat användas helt eller ersatts av andra begrepp. I tabellen nedan redogörs för dessa förändringar.

Begrepp	Innebörd
Dublettbevis	Har i denna vägledning ersatts av <i>nytt tillståndsbrev</i> . Med detta avses ett nytt tillståndsbrev med samma innehåll.
Klassindelning av vapen	Används inte i denna vägledning.
Omprovning	Används inte i denna vägledning.
Erinran	Används inte i denna vägledning.
Licens	Har i denna vägledning ersatts av <i>tillstånd</i> alternativt <i>tillståndsbrev</i> .
Minne (ändamål)	Har i denna vägledning ersatts av ändamålet <i>särskilt affektionsvärde</i> .
Inköpstillstånd/öppen licens	Har i denna vägledning ersatts av <i>innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen</i> .

1.7 Förkortningslista

CVR	Centralt vapenregister
Ds	Departementsserien
f.	fortsättning på nästa sida
ff.	fortsättning på nästa sida och minst en sida till
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IMI	Informationssystemet för den inre marknaden
JK	Justitiekanslern

⁵ Klassindelningen avser ammunition och inte skjutvapen, se Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition. Begreppen omprovning och erinran förekommer inte i vapenlagstiftningen vilket är skälet till att de inte används i vägledningen.

JO	Justitieombudsmannen
LOB	Lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.
NJA	Nytt juridiskt arkiv
not.	notis
PIL	Polisens informationslösning
PMF	Polisens multifråga
prop.	proposition
PÄr	Polisens ärenden
ref.	referat
s.	sidan/sidorna
SOU	Statens offentliga utredningar
VB	Vakthavande befäl
RÅ	Regeringsrättens årsbok

2 Allmänna utgångspunkter

2.1 Vapenlagens tillämpningsområde

2.1.1 Begreppet skjutvapen

Vapenlagen definierar skjutvapen på följande sätt: ”vapen med vilka kulor, hagel, harpuner eller andra projektiler kan skjutas ut med hjälp av krutladdningar, kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel”.⁶

Med uttrycket andra liknande utskjutningsmedel avses utan tvekan alla medel som åstadkommer utskjutning genom gastryck, dvs. andra explosiva ämnen än krut och andra komprimerade drivgaser än kolsyra eller komprimerad luft.⁷

Det som sägs om skjutvapen gäller också följande föremål:

- anordningar som till verkan och ändamål är jämförliga med skjutvapen⁸
- obrukbara vapen som i brukbart skick skulle räknas som skjutvapen
- start- och signalvapen som laddas med patroner
- armborst
- tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar⁹
- slutstycken, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor och mantlar till skjutvapen, eller armborststommar med avfyrningsanordningar
- anordningar som kan bäras i handen och är avsedda att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta
- anordningar som gör att skjutvapen kan användas med annan ammunition än de är avsedda för^{10, 11}

Vissa föremål är dock undantagna från vapenlagens tillämpningsområde.¹² Ett sådant exempel är salutkanoner som inte kan laddas med gastäta enhetspatroner.¹³ Med en enhetspatron avses en patron där kula eller hagel tillsammans med patronhylsan och en driv- eller tändsats bildar en enhet. Med en

⁶ 1 kap. 2 § vapenlagen.

⁷ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 2 § vapenlagen.

⁸ Här avses bl.a. gasvapen (se avsnitt 2.1.2.4), eldkastare och apparater för spridande av giftgas, se prop. 1973:166 med förslag till vapenlag m.m., s. 134. Även vapen som skjuter ut projektiler med hjälp av elektromagnetism torde omfattas av denna punkt.

⁹ Se mer information i avsnitt 2.1.2.5.

¹⁰ Här avses bl.a. instickspipor och reduceringspatroner.

¹¹ 1 kap. 3 § vapenlagen.

¹² 1 kap. 4 § vapenlagen.

¹³ 1 kap. 4 § a) vapenlagen.

gastät patron avses en patron som är självtätande i patronläget vid avfyrning och förhindrar krutgas att tränga ut bakåt.¹⁴

Även skjutvapen som har tillverkats före år 1890 och som inte är avsedda för gastäta enhetspatroner faller utanför vapenlagens tillämpningsområde.¹⁵ Notera att båda kraven måste vara uppfyllda för att skjutvapnet ska omfattas av undantaget. Här avses främst framladdningsvapen (mynningsladdare), men även skjutvapen som laddas på annat sätt omfattas av undantaget under förutsättning att de inte är avsedda för gastäta enhetspatroner.¹⁶

Även bultpistoler avsedda för byggnadsarbete, andra arbetsverktyg avsedda för slakt eller för industriellt eller liknande bruk¹⁷ och skjutordningar avsedda för livräddning eller liknande ändamål¹⁸ är undantagna från vapenlagens tillämpningsområde.¹⁹

2.1.2 Särskilt angående vissa vapentyper

2.1.2.1 Armborst

Ett armborst är ett skjutvapen vars båge (eller annan fjädrande mekanism) kan spännas och låsas för att sedan kunna avfyras vid ett senare tillfälle. Armborst och armborststomme med avfyrningsanordning räknas som skjutvapen enligt vapenlagen.²⁰ Trots att armborst är försedda med en bladfjäder i form av en båge eller annan fjädrande mekanism är de inte att anse som ett fjädervapen enligt vapenlagstiftningens terminologi. Anledningen till detta är att armborst är uppräknade som en särskild vapentyp vid sidan av bl.a. fjädervapen.²¹

Eftersom armborst per definition inte är att anse som fjädervapen kan de inte vara ett effektbegränsat skjutvapen.²²

Det är inte tillåtet att använda armborst vid jakt i Sverige.²³

¹⁴ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 4 § a) vapenlagen.

¹⁵ 1 kap. 4 § b) vapenlagen.

¹⁶ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 4 § b) vapenlagen.

¹⁷ Här avses t.ex. skjutapparater som används för att rengöra och ta upp avtappningshål i smältugnar, s.k. *kiln guns*, och liknande anordningar.

¹⁸ Här avses t.ex. apparater för utskjutning av livräddningsutrustning såsom linkastare och liknande utrustning.

¹⁹ 1 kap. 4 § c), d) och e) vapenlagen.

²⁰ 1 kap. 3 § d) och f) vapenlagen.

²¹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 7 § b) vapenlagen.

²² Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 7 § b) vapenlagen.

²³ Det är inte tillåtet att använda armborst vid jakt enligt Naturvårdsverkets föreskrifter, se 10 a § jaktförordningen (1987:905).

2.1.2.2 Harpunvapen

Harpunvapen är skjutvapen som skjuter ett spjutliknande, hullingförsedd fångstredskap vilket i vissa delar av världen används vid olika former av fiske.²⁴ Det är dock inte tillåtet att jaga eller fiska med harpunvapen i Sverige.²⁵

Harpunvapen förekommer i olika varianter som använder olika utskjutningsmetoder. De vanligaste är att harpunen drivs ut med en krutpatron, med komprimerad gas eller med hjälp av ett gummiband som spänns som en fjäder.

Ett harpunvapen har begränsad effekt om harpunen är avsedd att drivas ut med endast en gummikabel och avståndet mellan skjutvapnets framkant och uttag för harpunens upphakning i skjutvapnets stomme inte är längre än 50 centimeter.²⁶ Om harpunvapnet har begränsad effekt krävs inte tillstånd för innehavet under förutsättning att innehavaren har fyllt 18 år, se vidare i avsnitt 2.2.

Om någon annan utskjutningsmetod används, eller om fler än en gummikabel används, är skjutvapnet inte effektbegränsat och därmed tillståndspliktigt.

2.1.2.3 Paintballvapen

Ett paintballvapen är ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen som är avsett för att med färg markera träffar på deltagare i stridsspel.

Denna typ av vapen anses ha begränsad effekt om det är konstruerat för att laddas med färgampuller med en minsta diameter om 16 mm.²⁷ Om paintballvapnet har begränsad effekt krävs inte tillstånd för innehavet under förutsättning att innehavaren har fyllt 18 år, se vidare i avsnitt 2.2.

Detta gäller även för skjutvapen med ett annat liknande utskjutningsmedel.²⁸

2.1.2.4 Start-, signal och gasvapen

Det saknas klara och tydliga definitioner av start-, signal och gasvapen i vapenlagstiftningen, men av förarbetena följer att endast skjutvapen där pipans lopp är helt spärrat anses utgöra startvapen.²⁹

Nationellt forensiskt centrum (NFC) har uttalat att ett startvapen är en pistol, revolver eller annan anordning med helt pluggad pipa som är avsett att laddas med ammunition utan projektil eller annan verkansdel (s.k. ollonskott eller

²⁴ Att harpuner är skjutvapen framgår av 1 kap. 2 § vapenlagen.

²⁵ Det är inte tillåtet att använda harpunvapen vid jakt enligt Naturvårdsverkets föreskrifter, se 10 a § jaktförordningen samt 2 kap. 6 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

²⁶ 1 kap. 2 § femte stycket vapenförordningen.

²⁷ 1 kap. 2 § tredje stycket vapenförordningen.

²⁸ 1 kap. 2 § fjärde stycket vapenförordningen.

²⁹ Prop. 1986/87:154 s. 9.

knallpatroner) och som har gasutströmning i annan riktning än framåt, dvs. inte i pipans riktning.³⁰

Det finns även andra skjutvapen som har en pipa som inte är helt pluggad utan istället har någon typ av hinder i pipans lopp för att förhindra skjutning med skarp ammunition. Gasutströmningen sker därför helt eller i huvudsak framåt genom pipan. Ett sådant vapen är inte ett startvapen. NFC använder istället benämningen gasvapen eller tårgasvapen för denna kategori av skjutvapen.³¹

Med signalvapen avses istället ett föremål som är avsett att laddas med patroner vars projektil är någon form av pyroteknisk laddning, t.ex. signal- eller lysskott. Dessa projektiler skjuts ut ur skjutvapnet med en krutladdning och har som syfte att påkalla uppmärksamhet genom ljus och/eller ljud.³²

Signalvapen kan vara utformade på många olika sätt, alltifrån pistol- och revolverliknande föremål till föremål som mer påminner om pennpistoler. Det centrala är dock om dessa föremål kan laddas med patroner som innehåller en pyroteknisk laddning och att de kan användas flera gånger.

Vissa gasvapen kan också förses med en hållare längst fram på pipan där en liten pyroteknisk anordning (s.k. signalstjärna) kan placeras. Den pyrotekniska anordningen antänds av mynningsflamman från knallpatronen och skjuts iväg med hjälp av krutgaserna från knallpatronen. Möjligheten att montera sådana hållare i gasutströmningshålet gör att skjutvapnet klassificeras som ett kombinerat start- och signalvapen respektive tårgas- och signalvapen.³³

2.1.2.5 Tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförbara anordningar

Det förekommer idag en mängd olika anordningar och sprayer som marknadsförs för självskydd. En del av dessa är av sådan typ att de är hänförliga till begreppet tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförbara anordningar vilka likställs med skjutvapen.³⁴

Med tårgasanordning avses en anordning för spridande av tårgas vilket är ett samlingsnamn för ämnen som har en omedelbart retande effekt på ögon, hud och slemhinnor redan i låga koncentrationer. De ämnen som benämns tårgas

³⁰ NFC Ämnesråd vapen, *Start- och tårgasvapnens roll i illegal vapen användning i Sverige*, Nationellt forensiskt centrum, 2022-04-12.

³¹ NFC Ämnesråd vapen, *Start- och tårgasvapnens roll i illegal vapen användning i Sverige*, Nationellt forensiskt centrum, 2022-04-12.

³² Hertzmann, Patrik, *Angående definitionen av startvapen och signalvapen/gasvapen*, Statens kriminaltekniska laboratorium, 2011-06-21.

³³ NFC Ämnesråd vapen, *Start- och tårgasvapnens roll i illegal vapen användning i Sverige*, Nationellt forensiskt centrum, 2022-04-12.

³⁴ 1 kap. 3 § e) vapenlagen.

är bl.a. CN-, CR- och CS-gas.³⁵ Även kloraceton och bromaceton är hänförliga till denna kategori.³⁶

Formuleringen *andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar* omfattar anordningar som innehåller andra tårretande substanser såsom olika typer av pepparextrakt där den aktiva substansen är capsaicin³⁷, olika typer av syntetiskt framställt capsaicin³⁸ eller senapsolja där den aktiva substansen är allylisotiocyanat.³⁹

Tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar omfattar också anordningar som ger en temporär bedövning eller förlamning. Sådana sprayer kan innehålla substanser med morfinliknande effekter.⁴⁰ Även dessa anordningar omfattas av vapenlagen på grund av att de har en kraftigt prestationsnedsättande effekt även utan att irritera ögon, hud eller slemhinnor.⁴¹

Utöver ovan uppräknade tårgasanordningar och andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar marknadsförs även andra anordningar och sprayer som innehåller t.ex. isopropylalkohol, livsmedelsfärg, mentol eller ilaluktande ämnen. Sådana anordningar omfattas inte av vapenlagens bestämmelser på grund av att de aktiva substanserna inte är direkt irritationsframkallande.⁴²

2.1.2.6 Elpistoler m.m.

Anordningar som kan bäras i handen och är avsedda att med elektrisk ström bedöva människor eller tillfoga dem smärta är jämställda med skjutvapen.⁴³

Det som avses med denna formulering är olika elektriska impulsgivare för över elektriska impulser när de berör eller kommer nära en kropp.⁴⁴ Exakt hur impulsgivaren är formgiven saknar betydelse. Elektriska impulsgivare som ser ut som bilnycklar, ringar eller mobiltelefoner jämföras alltjämt med skjutvapen.

³⁵ Kloracetofenon (CN), klorbensylidemnalononitril (CS), dibensoxazepin (CR), se vidare i Vapenlagsutredningens betänkande *Vapenlagen och EG* (SOU 1994:4), s. 106.

³⁶ Nationellt forensiskt centrum's Meddelande *Vapenlagens tillämpning på anordningar som avger tårgas*, 2016-04-19.

³⁷ T.ex. oleoresin capsaicin eller oleoresin capsicum (båda förkortas OC).

³⁸ T.ex. pelargonsyra vanillylamid (PAVA), nonivamid (PV) och pelargonsyramorfolid.

³⁹ SOU 1994:4 s. 106 f.

⁴⁰ T.ex. fentanylderivat eller ämnen med atropinlik effekt såsom skopolamin.

⁴¹ Prop. 1995/96:52 *En ny vapenlag*, s. 58 och SOU 1994:4 s. 107 f.

⁴² Nationellt forensiskt centrum's Meddelande *Vapenlagens tillämpning på anordningar som avger tårgas*, 2016-04-19 och SOU 1994:4 s. 108.

⁴³ 1 kap. 3 § g) vapenlagen.

⁴⁴ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § g) vapenlagen.

Exempel på denna typ av vapen är s.k. “stun guns”, elbatonger och elektrifierade knogjärn. En annan typ av vapen som omfattas är sådana som skjuter ut projektiler som överför elektriska impulser till kroppen.⁴⁵

Liknande elektriska apparater som är avsedda för medicinskt bruk, vetenskapliga ändamål eller för användning inom slakterinäringen faller i normalfallet utanför tillämpningsområdet.⁴⁶

2.1.3 Vapendelar som jämsställs med skjutvapen

Vapenlagen är även tillämplig på ett antal uppräknade vapendelar som jämsställs med skjutvapen.⁴⁷ De vapendelar som räknas upp är slutstycken, eldrör, pipor, stommar, lådor, trummor och mantlar till skjutvapen, eller armborststommar med avfyrningsanordningar. Uppräkningen är uttömmande.

Några legaldefinitioner gällande dessa begrepp finns inte. Nedan beskrivs dock dessa begrepp utifrån tillgängliga källor. Det är denna beskrivning som ska tillämpas i verksamheten.

2.1.3.1 Slutstycken

Slutstycket är den del i ett skjutvapen som tillsluter patronlägets bakre öppning då vapnet avfyras.⁴⁸

Om ett slutstycke är konstruerat för att kunna delas i ett slutstyckshuvud och en slutstyckskropp eller ett slutstyckshus anses endast slutstyckshuvudet som slutstycke och därmed jämsställt med skjutvapen. Tillstånd krävs därför för att inneha ett slutstyckshuvud, men inte för att inneha en slutstyckskropp eller ett slutstyckshus.

Det är alltså funktionen som avgör vad som är slutstycket, inte hur en specifik del benämns av tillverkaren. Detta medför att även det så kallade låsblocket på t.ex. en Blaser K95 omfattas av begreppet slutstycke eftersom det är denna del som tillsluter patronlägets bakre öppning när vapnet avfyras.

2.1.3.2 Eldrör och pipor

Eldröret eller pipan är den del i ett skjutvapen som projektilen vid skottlossningen passerar genom och vari den erhåller sin riktning, hastighet och, i fråga om räfflade skjutvapen, sin rotation.⁴⁹

Gränsdragningen mellan eldrör å ena sidan och pipa å andra sidan är svår att göra. Vanligen brukar gränsen dras vid kalibern 20 mm. Om kalibern är mindre används begreppet pipa och om den är större används begreppet

⁴⁵ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § g) vapenlagen.

⁴⁶ Prop. 1985/86:176 s. 8–9.

⁴⁷ 1 kap. 3 § f) vapenlagen.

⁴⁸ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § f) vapenlagen.

⁴⁹ Nordisk familjebok, 4 uppl., *eldrör*, www.runeberg.org/nfff/0287.html, hämtad februari 2026.

eldrör. Det är dock värt att notera att det t.ex. finns vissa signalpistoler med grövre kaliber än 20 mm där begreppet pipa trots detta används.

För att avgöra om ett föremål är hänförligt till begreppet eldrör eller pipa måste en bedömning göras i det enskilda fallet. Om ett rör som har ett räfflat lopp eller är försett med ett patronläge talar dessa omständigheter för att det är fråga om en pipa eller ett eldrör, beroende på kalibern. Det bör dock beaktas att det även finns slätborrade pipor och eldrör varför denna omständighet inte är av avgörande betydelse.

2.1.3.3 Stommar och lådor

Med begreppet stomme eller låda avses den metallkonstruktion eller motsvarande på ett skjutvapen som är avsedd att bära pipan och i förekommande fall slutstycket, manteln eller trumman. Stommen eller lådan är också ofta avsedd att bära avfyrningsmekanismen samt, vad gäller stommen, avsedd att styra manteln.

Vanligtvis brukar begreppet stomme hänföras till pistoler och revolverar medan begreppet låda används för gevär. I fråga om hagelgevär brukar lådan benämnas baskyl.

Om ett skjutvapens låda är delbar anses även delarna omfattas av begreppet.⁵⁰ Dessa delar benämns som nedre låda (eng. *lower receiver*) och övre låda (eng. *upper receiver*).

Konstruktionen och den funktionella uppdelningen mellan den övre och nedre delen av lådan varierar beroende på vapentyp. Ofta är den övre lådan avsedd att bära pipan och slutstycket medan den nedre lådan ofta är avsedd att bära avfyrningsmekanismen och magasinet.⁵¹

2.1.3.4 Trummor

Begreppet trumma är generellt sett hänförligt till revolverar och avser den cylindriska, roterande delen som innehåller en eller flera kamrar som håller patronerna eller projektilerna. Vapendelen benämns också cylinder eller ibland kammarstycke.⁵²

2.1.3.5 Mantlar

Manteln är den övre delen på en pistol (och vissa andra vapentyper) vars funktion innefattar bl.a. att föra en patron från magasinet till patronläget. Den innehåller också slagstiftet som avfyrar patronen och utdragaren som tar tag i och kastar ut tomhylsan.

⁵⁰ SOU 2022:62 s. 123.

⁵¹ SOU 2022:62 s. 123.

⁵² Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § f) vapenlagen.

Mantel för kylning av ett skjutvapens pipa, s.k. kylmantel, omfattas inte av vapenlagens bestämmelser.⁵³

2.1.3.6 Icke färdigställda vapendelar

Icke färdigställda vapendelar brukar vanligtvis benämnas ämnen och sätts samman med den färdigställda vapendelens benämning för att närmare ange vilken vapendel som ska framställas, t.ex. pipämne eller slutstycksämne.

Det framgår inte av vapenlagens förarbeten huruvida avsikten var att lagen även skulle omfatta icke färdigställda vapendelar. Högsta domstolen har dock, i fråga om begreppet pipa, uttalat att bestämmelsen inte bör fattas så snävt att enbart föremål som i befintligt skick omedelbart kan användas för utskjutning av projektiler i ett skjutvapen omfattas av begreppet. Högsta domstolen uttalade vidare att även pipämnen och andra liknande föremål som efter en endast relativt okomplicerad bearbetning eller ändring kan fås att fungera i ett skjutvapen omfattas av vapenlagens tillämpningsområde.⁵⁴

Motsvarande resonemang bör kunna föras även i fråga om andra icke färdigställda vapendelar.

2.2 Tillståndsplikt

Huvudregeln är att tillstånd krävs för att

- inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin
- driva handel med skjutvapen
- yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition
- yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn
- föra in skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare till Sverige.⁵⁵

Det finns dock ett antal undantag från denna huvudregel. Dessa redogörs för nedan.

Om skjutvapnet har begränsad effekt i förhållande till andra jämförbara skjutvapen och är ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen eller ett vapen med ett annat liknande utskjutningsmedel samt är avsett för målskjutning krävs inte tillstånd under förutsättning att innehavaren har fyllt 18 år. Vad som avses med ett effektbegränsat skjutvapen regleras av vapenförordningen.⁵⁶

Tillstånd krävs inte heller om innehavaren har lånat skjutvapnet enligt bestämmelserna i 3 kap. 1 a eller 7 §§ vapenlagen.

Tillståndsplikten gäller inte för verksamhet som omfattas av tillstånd gällande tillverkning eller tillhandahållande av krigsmateriel.⁵⁷

⁵³ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 1 kap. 3 § f) vapenlagen.

⁵⁴ NJA 1984 s. 266.

⁵⁵ 2 kap. 1 § första stycket vapenlagen.

⁵⁶ 1 kap. 2 § vapenförordningen.

⁵⁷ 2 kap. 1 § fjärde stycket vapenlagen.

Vidare är statens innehav av skjutvapen undantaget från stora delar av vapenlagen.⁵⁸ Tillståndskravet gäller inte för innehav av skjutvapen, ljuddämpare och vapenmagasin som har överlämnats från staten till statliga tjänstemän eller personer som tillhör det militära försvaret, räddningstjänsten eller polisen, om de är skyldiga att inneha vapnet för tjänsten, eller till organisationer som anges i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet och deras läns- och lokalavdelningar.⁵⁹

Vad gäller start- och signalvapen krävs inte tillstånd för Sveriges Riksidrottsförbund och förbund och föreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet, Svenska Brukshundklubben och Svenska Kennelklubben och klubbar som är anslutna till dessa organisationer, och inte heller för flygplatsoperatör som driver flygplats där personal utövar flygtrafikledningstjänst.⁶⁰

Den som innan den 1 januari 1988 innehade ett start- eller signalvapen får även i fortsättningen inneha det utan tillstånd.⁶¹ Den som innan den 1 januari 1992 innehade ett luft- eller fjädervapen som enligt då gällande föreskrifter fick innehas utan tillstånd är även undtagen kravet på tillstånd.⁶²

2.3 Vilka som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

2.3.1 Tillstånd att inneha skjutvapen

Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas

- enskilda personer
- sammanslutningar för jakt- eller målskytte, som uppfyller höga krav på säkerhet i fråga om handhavande av vapen och har auktoriserats, eller är anslutna till en auktoriserad sammanslutning och har en stabil organisation och kontinuerlig skytteverksamhet
- huvudmän för museer för vapen som ska ingå i samlingarna, om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, en region eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn
- auktoriserade bevakningsföretag för utlåning till väktare som har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen.⁶³

Denna uppräkningslista av vilka som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen är uttömmande.

⁵⁸ 1 kap. 8 § vapenlagen.

⁵⁹ 2 kap. 2 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁰ 2 kap. 2 § andra stycket vapenförordningen.

⁶¹ Se fjärde punkten i övergångsbestämmelserna till vapenlagen (1996:67).

⁶² Se sjätte punkten i övergångsbestämmelserna till vapenförordningen (1996:70).

⁶³ 2 kap. 3 § vapenlagen.

2.3.2 Tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning får utan särskilt tillstånd inneha ammunition till skjutvapnet om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som tillståndet eller rätten till innehav av skjutvapnet avser. Samma sak gäller ljuddämpare som passar till vapnet.⁶⁴

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning eller samling får även inneha vapenmagasin som passar till skjutvapnet utan särskilt tillstånd.⁶⁵

Om t.ex. en hemvärnssoldat har fått ett skjutvapen tilldelat och överlämnat till sig (och därmed har skjutvapnet i sin hand eller förvarar det i sin bostad) har hemvärnssoldaten rätt att inneha det.⁶⁶ Det innebär att hemvärnssoldaten köpa och inneha egna ljuddämpare och tillståndspliktiga magasin till vapnet utan särskilt tillstånd.⁶⁷ När hemvärnssoldaten inte förfogar över vapnet, t.ex. då det förvaras hos Försvarsmakten, finns ingen sådan rätt. Då måste ljuddämpare och magasin vara tilldelade och överlämnade av Försvarsmakten.

I övriga fall krävs tillstånd för att inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin. Tillstånd får i dessa fall meddelas enskilda personer samt sådana sammanslutningar och huvudmän för museer som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen förutsatt att det skäligen kan antas att egendomen inte kommer att missbrukas.⁶⁸

För mer information om tillståndsprövningen, se avsnitt 7.3 för ammunition, avsnitt 8.2 för ljuddämpare och avsnitt 9.3 för vapenmagasin.

2.4 För vilka ändamål kan tillstånd att inneha skjutvapen meddelas?

En grundläggande princip i vapenlagstiftningen är att tillstånd att inneha skjutvapen endast får meddelas för särskilt angivna ändamål.⁶⁹ Det finns dock ingen klar och tydlig uppräkningslista av vilka dessa ändamål är.

De ändamål som trots detta kan identifieras är uppdelade i två kategorier: ändamål för skjutning (som gäller innehav där syftet med innehavet är att avlossa skott med skjutvapnet) och annat ändamål än skjutning (som gäller innehav där detta syfte saknas).

Följande ändamål för skjutning kan identifieras i vapenlagstiftningen:

- jakt
- målskjutning

⁶⁴ 2 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁶⁵ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁶ Se 2 kap. 2 § vapenförordningen och prop. 2011/12:109 *Vissa åtgärder mot illegala vapen*, s. 33.

⁶⁷ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁸ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁶⁹ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

- skydd
- avlivning av fällfångade djur
- udda ändamål för skjutning.

Utöver dessa ändamål kan vissa andra godtagbara ändamål för skjutning utläsas av förarbetena.⁷⁰ Exempel på detta är ändamålet bevakningsuppdrag och ändamålet museiföremål.⁷¹ För startvapen omnämns användning i samband med idrottstävlingar och idrottsträning, användning inom lantbruket som skrämskottvapen gentemot skadevällande vilt samt användning vid hundträning som godtagbara ändamål.⁷²

För signalvapen nämns endast användning för att kunna avge nödsignal, t.ex. vid segling, som ett godtagbart ändamål.⁷³

När det gäller ändamål där avsikten inte är att skjuta med vapnet (annat ändamål än skjutning) nämns skjutvapen som för sökanden huvudsakligen har samlarvärde, prydnadsvärde och särskilt affektionsvärde i vapenlagstiftningen.⁷⁴ Högsta förvaltningsdomstolen har, utan närmare motivering, också slagit fast att teaterrekvisita är ett godtagbart ändamål i detta fall.⁷⁵ Detta innebär att ytterligare godtagbara ändamål där avsikten inte är att skjuta med vapnet kan utvecklas i rättstillämpningen. Det går därför inte att på förhand räkna upp dessa ändamål på ett uttömmande sätt. Således måste en prövning av huruvida ändamålet är godtagbart ske i varje enskilt fall.

På tillståndsbevis som avser ändamål för skjutning ska något av följande anges:

- jakt
- målskjutning
- avlivning av fällfångade djur
- skydd
- bevakningsuppdrag
- idrottstävling (endast startvapen)
- hundträning (endast startvapen)
- skrämskott (endast startvapen)
- nödsignalering (endast signalvapen)
- vid udda ändamål för skjutning ska det specifika ändamålet anges, t.ex. punktering av gasbehållare vid eldsvåda eller produktutveckling.

För tillståndsbevis som avser annat ändamål än skjutning ska något av följande anges:

- prydnad (avser ändamålet prydnadsvärde)
- minne (avser ändamålet särskilt affektionsvärde)

⁷⁰ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 juli 2005 i mål nr 751-05.

⁷¹ Prop. 1977/78:158 s. 11 och prop. 1981/82:1 s. 29.

⁷² Prop. 1986/87:154 s. 15.

⁷³ Prop. 1986/87:154 s. 16.

⁷⁴ 2 kap. 4 § vapenlagen.

⁷⁵ RÅ 2007 ref. 46. Se även Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 2 kap. 4 § vapenlagen.

- samling
- museiföremål

I övriga fall, t.ex. vapen som ska innehas för ändamålet teaterrekvisita eller för ett annat godtagbart ändamål, ska tillståndsbevis istället upprättas som ett separat beslutsdokument som innehåller obligatoriska uppgifter, se t.ex. avsnitt 4.9.

2.5 Grundläggande utgångspunkter för handläggningen

2.5.1 Bevisbördan

Som huvudregel är det sökanden som ska visa att det finns förutsättningar att bifalla en ansökan medan det är Polismyndigheten som ska visa att det finns förutsättningar att t.ex. omhänderta skjutvapen eller återkalla ett tillstånd att inneha skjutvapen.⁷⁶

Om det framkommer omständigheter som i tillräcklig grad kan anses visa att någon är olämplig att inneha vapen är det i första hand Polismyndigheten som ska visa detta. Det är även Polismyndigheten som har det yttersta ansvaret för att ärendet blir tillräckligt utrett.⁷⁷ Kraven på omfattningen av utredningen beror på vilken typ av beslut som ska fattas. Det ställs inte lika höga krav på utredningen gällande ett omhändertagandebeslut som det ställs på ett avslags- eller återkallelsebeslut.⁷⁸

Det finns en skyldighet att vidta alla rimliga utredningsåtgärder samt redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultatet av dessa, även om åtgärderna inte tillfört några nya uppgifter.⁷⁹

Det saknas sekretessbrytande bestämmelser för vapenärenden. De utredningsmöjligheter som står Polismyndigheten till buds när det framkommit omständigheter som talar för att en person är olämplig att inneha vapen av medicinska skäl är således begränsade. Polismyndigheten får dock anses ha uppfyllt sitt utredningsansvar genom att uppmana vapeninnehavaren att inkomma med ett läkarintyg eller motsvarande utredning till styrkande av sin lämplighet att inneha vapen.⁸⁰ Bevisbördan övergår därmed på vapeninnehavaren.

2.5.2 Kommunikation

Innan ett beslut i ett ärende fattas ska den enskilde som utgångspunkt underlämnas om allt material av betydelse för beslutet och ges tillfälle att inom en viss bestämd tid yttra sig över materialet. Detta gäller dock inte när

⁷⁶ Huvudregeln är att bevisbördan åvilar den enskilde vid ansökan om förmån och myndighet vid betungande beslut, se Lindqvist, Gustaf, *Bevisfrågor i förvaltningsprocessen* (2019, JUNO, version 1), under rubriken 3. Bevisbörda.

⁷⁷ 23 § förvaltningslagen (2017:900).

⁷⁸ Prop. 2016/17:180 *En modern och rättssäker förvaltning – ny förvaltningslag*, s. 308 f.

⁷⁹ Kammarrätten i Jönköpings dom den 27 mars 2023 i mål nr 2139-22.

⁸⁰ Kammarrätten i Sundsvalls domar den 3 mars 2020 i mål nr 2352-19 och den 18 december 2020 i mål nr 3014-19.

kommunikationen är uppenbart obehövlig.⁸¹ Material som kommuniceras ska också registreras i ärendehandläggningssystemet.⁸² Även material som den enskilde kan ha fått på annat sätt, t.ex. en brottmålsdom, ska kommuniceras om den läggs till grund för myndighetens beslut.

Kravet på kommunikation omfattar enbart sådant material som utgör underlag för beslutet, inte varje uppgift som har tillförts ärendet utifrån. Sådant material som helt saknar relevans för ett beslut i ett ärende omfattas inte av kravet på kommunikation. Med material av betydelse avses sådana omständigheter eller uppgifter som påverkar myndighetens ställningstagande i den fråga som beslutet gäller. Det kan handla om t.ex. uppgifter i utredningar eller remissyttranden som talar till fördel eller nackdel för parten i ärendet.⁸³

Begränsningsregeln, att kommunikation inte behöver ske om det är uppenbart obehövligt, syftar till att undvika onödig kommunikation. Regeln ska tolkas snävt och är tillämplig enbart i sådana fall där behovet av kommunikation, sett objektivt ur den enskildes perspektiv, är mindre framträdande eller helt saknas.

Det måste alltså stå klart för myndigheten att åtgärden att underrätta och ge parten tillfälle att yttra sig är uppenbart obehövlig i den meningen att den inte kan tillföra något i det aktuella ärendet. Ett exempel kan vara kommunikation av handlingar med den som får fullt bifall i ett ansökningsärende. Det kan också vara uppenbart obehövligt att kommunicera material som har lämnats av parten själv.⁸⁴ I tveksamma fall ska kommunikation av materialet alltid ske.⁸⁵

Innan ärendet avgörs ska den enskilde alltså ges möjlighet att lämna synpunkter på allt material som är av betydelse för beslutet och som inte bedöms vara uppenbart obehövligt att kommunicera. Detta gäller dock inte beslut som innebär att sökanden får bifall.

Om det finns material som ska kommuniceras, ska sökanden i samband med detta, informeras om de slutsatser som myndigheten drar av utredningen i ärendet. Det är alltså inte nödvändigt att kommunicera förslag till beslut i övriga fall, t.ex. när allt underlag som behövs för att fatta beslut har inkommit från sökanden själv.

2.5.2.1 Undantag från kommunikationsplikten

Myndigheten får avstå från kommunikation i tre specifika undantagsfall.⁸⁶

Det första fallet, som inte är aktuellt i detta sammanhang, gäller vissa anställningsbeslut.

⁸¹ 25 § första stycket förvaltningslagen.

⁸² 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

⁸³ Prop. 2016/17:180 s. 310 f.

⁸⁴ Prop. 2016/17:180 s. 311.

⁸⁵ Prop. 2016/17:180 s. 161.

⁸⁶ 25 § första stycket förvaltningslagen.

Det andra fallet gäller sådana situationer då det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet, t.ex. att syftet med en inspektion eller liknande åtgärd inom ramen för en myndighets tillsynsverksamhet förfelas om det blir känt i förväg att åtgärden övervägs.⁸⁷

Det tredje och sista undantagsfallet gäller sådana beslut som måste meddelas omedelbart på grund av att ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Här avses beslut om mycket angelägna åtgärder, som objektivt sett inte får försenas av den anledningen att myndigheten först måste se till att kommunikation sker, t.ex. beslut om omhändertagande av skjutvapen m.m.⁸⁸

2.5.2.2 Kommunikation och sekretess

Kommuniceringsplikten gäller med de begränsningar som följer av den s.k. kollisionsbestämmelsen i 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Detta innebär att vissa uppgifter, som det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att de inte röjs, inte behöver kommuniceras. Uttrycket ”synnerlig vikt” markerar att det ska vara fråga om undantagssituationer, i vilka det syfte som bär upp sekretessregeln framstår som särdeles tungt vägande i förhållande till partens intresse av full insyn i materialet i ärendet. Utgångspunkten är att partens intresse i det stora flertalet situationer ska tillmätas större betydelse än sekretessen.⁸⁹

För mer information om sekretess och kollisionsbestämmelsen, se Polismyndighetens handbok om offentlighet och sekretess (PM 2022:3).

2.5.2.3 Hur kommunikation genomförs

Kommunikation ska ske med den som är part i ärendet.⁹⁰ Om den enskilde har ett ombud ska kommunikation ske med ombudet, om inte annat framgår av fullmakten.⁹¹ I denna situation ska den enskilde underrättas om att kommunikation har skett med ombudet.

Exakt hur kommunikeringen ska ske är inte närmare reglerat. Myndigheten ska dock välja det kommunikationssätt som är enklast och ger det snabbaste resultatet.⁹²

Om den enskilde ges tillfälle att yttra sig över det material som kommuniceras ska det bestämda datum då synpunkterna senast ska ha kommit in till myndigheten framgå.⁹³

Det är mycket viktigt att den enskilde får tillräckligt lång tid på sig att lämna synpunkter. I normalfallet är 14 dagar tillräckligt, men hänsyn måste också tas till postgången. Svarstiden bör därför som utgångspunkt bestämmas till ett

⁸⁷ Prop. 2016/17:180 s. 311 f.

⁸⁸ Prop. 2016/17:180 s. 312.

⁸⁹ RÅ 1994 ref. 79.

⁹⁰ 25 § förvaltningslagen.

⁹¹ Prop. 2016/17:180 s. 88.

⁹² Prop. 2016/17:180 s. 169 f.

⁹³ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 1836-1999.

datum som ligger ca tre veckor framåt i tiden. Sista svarsdag bör inte vara en lördag, en söndag eller annan allmän helgdag. I dessa fall bör istället nästkommande vardag anges som sista svarsdag.

Den enskilde har möjlighet att inkomma med synpunkter under hela tidsperioden. Enbart den omständigheten att ett yttrande har inkommit medför inte att beslut kan eller bör fattas eftersom den enskilde har möjlighet att inkomma med ytterligare synpunkter. Endast om det tydligt framgår att den enskilde inte vill tillföra något mer kan beslut fattas innan tiden är slut.⁹⁴

2.5.3 Olika typer av slutliga beslut

Det finns två typer av slutliga beslut, det vill säga beslut varigenom myndigheten skiljer sig från ett ärende. Dessa två typer av slutliga beslut benämns huvudsakliga beslut och icke huvudsakliga beslut. Ett slutligt beslut utgör slutpunkten i handläggningen av ärendet.

Skillnaden mellan dessa två är huruvida myndigheten gör en prövning i sak, det vill säga bedömer den centrala frågan i ärendet, till exempel huruvida en person ska meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. Både avslag och bifall är huvudsakliga beslut eftersom myndigheten tar ställning till ärendets centrala fråga.

Avskrivning är däremot ett icke huvudsakligt beslut eftersom myndigheten inte prövar ärendet i sak. Skälen till att ett avskrivningsbeslut fattas kan vara att sökanden ångrar sig och återkallar sin ansökan eller att det annars saknas anledning att göra en prövning i sak, t.ex. om sökanden avlider innan beslutet fattas.

Avvisning används om det finns någon brist i sakprövningsföresättningarna som är omöjlig att åtgärda (t.ex. att en åtgärd har vidtagits för sent eller av en person som inte är behörig) eller som inte har åtgärdats trots att bristen har påtalats för sökanden (t.ex. att en obligatorisk uppgift som är nödvändig för ärendets avgörande inte har lämnats av sökanden trots föreläggande). I dessa fall kan saken inte upptas till prövning och ansökan avvisas. Detsamma gäller om sökanden inte betalar den lagstadgade ansökningsavgiften trots påminnelse om att göra så.⁹⁵

Beslut ska i regel upprättas skriftligen och skickas till den som beslutet riktar sig till. I vissa särskilda fall saknas dock skäl att upprätta ett skriftligt beslut, t.ex. om en person som ansökt om tillstånd ringer in och återkallar sin ansökan. I denna situation kan personen informeras muntligen om att ärendet avskrivs och något skriftligt beslut behöver inte upprättas. Beslutet ska dock dokumenteras i ärendet, t.ex. genom en tjänsteanteckning.

⁹⁴ JO:s beslut den 30 september 2004, dnr 4707-2002.

⁹⁵ 11 § avgiftsförordningen.

2.5.4 Ålder

Tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin får inte meddelas den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan att förmyndaren eller förvaltaren har samtyckt till innehavet.⁹⁶ Med förmyndare avses vårdnadshavare.⁹⁷ Om ett barn har fler än en förmyndare krävs samtycke från samtliga förmyndare.

Om ansökan gäller ett skjutvapen får tillstånd endast meddelas om det skäli- gen kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas.⁹⁸ Detta innefattar ett krav på personlig lämplighet vilket i praktiken innebär att sökanden bör ha varit straffmyndig i några år innan vapeninnehav kan komma i fråga.

När det gäller ändamålen jakt och målskjutning (förutom enhandsvapen), som saknar formell åldersgräns, bör utgångspunkten därför vara att inte be- vilja tillstånd tidigare än det år då sökanden fyller 18 år, om det inte finns skäl för undantag. För mer information om detta, se avsnitt 2.5.4.1.

Tillstånd att inneha skjutvapen för något annat ändamål än jakt eller mål- skjutning får endast meddelas den som har fyllt 18 år, bortsett från start- eller signalvapen eller vapen som gjorts varaktigt obrukbara.⁹⁹

Utöver detta gäller särskilda åldersgränser för vissa typer av skjutvapen. Till- stånd att inneha enhandsvapen, med undantag av jaktvapen och effektbegrän- sade vapen, får endast meddelas den som fyllt 18 år.¹⁰⁰ För tillstånd att in- neha kulsprutepistol eller annat helautomatiskt vapen, utom enhandsvapen, krävs att sökanden har fyllt 20 år.¹⁰¹ Undantag från ålderskraven får göras om det finns särskilda skäl, se avsnitt 2.5.4.1.

2.5.4.1 Undantag

Prövningen i detta avseende syftar främst till en bedömning av sökandens personliga lämplighet och mognadsgrad. Vid prövningen om undantag ska meddelas är det alltså detta som ska bedömas. Undantag kan alltså inte med- delas endast utifrån ett särskilt stort behov.

Utredningen måste visa att sökanden har den personliga lämplighet och mog- nadsgrad som motsvarar åldersgränsen. Sökanden ska ges möjlighet att in- komma med intyg avseende personlig lämplighet och mognadsgrad från t.ex. föreningsfunktionärer, jaktledare, lärare eller andra personer som känner sö- kanden väl.

2.5.4.2 Särskilt angående effektbegränsade skjutvapen

Innehav av ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen eller ett vapen med ett annat liknande utskjutningsmedel och är avsett för målskjutning eller ett harpun-

⁹⁶ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

⁹⁷ 10 kap. 2 § föräldrabalken.

⁹⁸ 2 kap. 5 § vapenlagen.

⁹⁹ 2 kap. 3 § fjärde stycket vapenförordningen.

¹⁰⁰ 2 kap. 3 § första stycket 2 vapenförordningen.

¹⁰¹ 2 kap. 3 § första stycket 3 vapenförordningen.

vapen är tillståndspliktigt endast om innehavaren är under 18 år gammal under förutsättning att skjutvapnet har en begränsad effekt i förhållande till andra jämförliga skjutvapen.¹⁰²

Ett kolsyre-, luft- eller fjädervapen ska anses ha begränsad effekt om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än 10 joule. För helautomatiska kolsyre-, luft- eller fjädervapen gäller istället att dessa anses ha begränsad effekt om en projektil från vapnet fyra meter från pipans mynning har en anslagsenergi som är mindre än 3 joule.¹⁰³

För harpunvapen och paintballvapen gäller särskilda regler i fråga om begränsad effekt, se avsnitt 2.1.2.2 respektive avsnitt 2.1.2.3.

Tillstånd att inneha dessa vapentyper ska därför, när innehavaren är under 18 år, tidsbegränsas till och med 18-årsdagen eftersom tillstånd inte längre krävs efter denna dag.

2.5.5 Bosättning

Det finns inte något krav på hemvist eller bosättning i Sverige för att kunna meddelas tillstånd enligt vapenlagen. Det förhållandet att sökanden är bosatt i ett annat land utgör därför inte i sig grund för att avslå en ansökan.¹⁰⁴ Se dock avsnitt 3.3 om lämplighetsprövning av den som är, eller i närtid har varit, bosatt utomlands.

Om sökanden är bosatt i ett annat EU-land får tillstånd att inneha skjutvapen endast meddelas om personen har beviljats tillstånd att föra över skjutvapnet till bosättningslandet eller om personen skriftligt intygat och motiverat sin avsikt att inneha vapnet endast i Sverige.¹⁰⁵

Om en person, som inte är bosatt i Sverige men som tillfälligt vistas här, ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen bör möjligheten att tidsbegränsa tillståndet till den tid som sökanden avser att vistas i landet särskilt beaktas. Se avsnitt 2.6 för mer information om tidsbegränsning.

2.5.6 Särskilt om ansökan avseende vissa kategorier av vapen

2.5.6.1 Illegala vapen

Med illegala vapen avses dels vapen som stulits från dess legale innehavare eller på annat sätt kommit i besittning av någon som inte har rätt att inneha vapnet i fråga, dels vapen för vilka tillstånd helt saknas.¹⁰⁶ Endast den omständigheten att det tidigare har funnits ett giltigt tidsbegränsat tillstånd för vapnet ändrar inte bedömningen.

¹⁰² 2 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

¹⁰³ 1 kap. 2 § första och andra styckena vapenförordningen.

¹⁰⁴ RÅ 2000 not. 113.

¹⁰⁵ 2 kap. 13 § vapenförordningen.

¹⁰⁶ Prop. 1999/2000:27 *En skärpt vapenlagstiftning*, s. 27.

Det finns inget uttryckligt hinder i vapenlagstiftningen mot att meddela tillstånd till innehav av ett skjutvapen som är illegalt, oavsett vilket ändamål som ansökan gäller.

När en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen lämnas in till Polismyndigheten, och det gäller förvärv av vapen från någon annan än en vapenhandlare, ska överlåtarens tillståndsbevis för vapnet bifogas, om beviset finns i behåll.¹⁰⁷

Bifogas inte något tillståndsbevis ska sökanden uppmanas att inkomma med tillståndsbeviset. Om komplettering i form av tillståndsbevis inte inkommer på grund av att beviset inte finns i behåll hindrar detta inte Polismyndigheten från vidare handläggning i ärendet.

Det finns inte stöd för att avvisa en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen enbart på grund av det inte finns något giltigt tillstånd för det vapen som ansökan avser.¹⁰⁸

Ansökan måste alltså prövas i sak med tillämpning av vapenlagstiftningens regler för tillstånd. Mer information om denna prövning finns i kapitel 3 och 4.

2.5.6.2 Skjutvapen som ska lösas in

Bestämmelserna om inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin är tvingande¹⁰⁹ och innehåller endast vissa undantag¹¹⁰. Undantagen från inlösen är uttömmande.

Exempelvis ska skjutvapen lösas in av staten om innehavaren har avlidit och om egendomen inte lämnas för skrotning eller överläts till någon som har rätt att inneha den och detta görs inom ett år från det att innehavaren avled. Eftersom egendomen ska lösas in när tidsfristen löper ut blir följdverkningen att skjutvapnet inte längre finns tillgängligt för skrotning eller överlåtelse vid denna tidpunkt och därmed saknas förutsättningar att meddela tillstånd om ansökan inkommer efter tidpunkten.

2.5.6.3 Förverkade skjutvapen

Innehav av illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin kan utgöra brott och leda till att egendomen förverkas. Innebörden av att viss egendom blir förverkad är att äganderätten tvångsmässigt övergår från en individ till staten.¹¹¹ Egendomen kan sedan säljas för statens räkning, oskadliggöras eller förstöras.¹¹² En ansökan om tillstånd att inneha egendom som

¹⁰⁷ 2 kap. 6 § vapenförordningen.

¹⁰⁸ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 8 mars 2016 i mål nr 1955-15.

¹⁰⁹ 7 kap. 1 § vapenlagen.

¹¹⁰ 7 kap. 2 § vapenlagen.

¹¹¹ 36 kap. 17 § brottsbalken.

¹¹² Se lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m., som innehåller bestämmelser om hur förverkad egendom ska hanteras.

blivit förverkad bör därför avslås eftersom förutsättningar att meddela tillstånd saknas.

2.5.7 Särskilt om innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen

Ett innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen ger rätt att förvärva ett skjutvapen av en viss vapenmodell för ett angivet ändamål. Det är därmed i allt väsentligt detsamma som ett vanligt innehavstillstånd.

För att tillstånd av denna typ ska kunna utfärdas måste alla uppgifter som behövs för prövningen, utom tillverkningsnumret eller märkningen, finnas tillgängliga för Polismyndigheten.

Om en viss förutsättning måste vara uppfylld för att tillståndet ska kunna meddelas, t.ex. begränsad magasinskapacitet för pumprepeterande och halvautomatiska hagelgevär eller halvautomatiska kulgevär med fast magasin för ändamålet jakt, är det inte möjligt att utfärda ett innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen. Skälet till detta är att sökanden måste visa att denna förutsättning är uppfylld i fråga om ett specifikt vapen och ansökan måste därför avse denna vapenindivid.

Det är inte heller möjligt att uppställa ett villkor om att t.ex. vapnets magasinskapacitet ska begränsas eller att tillståndet endast gäller sådana vapen där detta har gjorts.

Om ett innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen har utfärdats och sökanden vill ändra det skjutvapen som tillståndet avser ska sökanden informeras om att detta inte är möjligt då Polismyndigheten myndigheten skiljt sig från ärendet genom ett gynnande beslut. I dessa fall är sökanden hänvisad till att ansöka om ett nytt innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Den som inte har förvärvat något skjutvapen inom sex månader från dagen för tillståndet eller den längre tid som Polismyndigheten bestämmer ska anmäla detta till Polismyndigheten inom en månad.¹¹³

2.6 Tidsbegränsning

2.6.1 Tidsbegränsade tillstånd

I vissa fall får ett tillstånd att inneha skjutvapen tidsbegränsas om det finns särskilda omständigheter som talar för att vapnet inte kommer att behövas varaktigt.¹¹⁴ Detta gäller endast när det redan från början står klart att det inte är fråga om ett varaktigt behov och att det alltså redan vid ansökningstillfället står klart att sökandens behov av vapnet kommer att upphöra inom överskådlig tid. Tidsbegränsning ska tillämpas restriktivt och av förarbetena framgår

¹¹³ 3 kap. 5 § vapenförordningen.

¹¹⁴ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

att tidsbegränsning i fråga om t.ex. jaktvapen inte bör komma i fråga annat än i rena undantagsfall.¹¹⁵

Ett tillstånd att inneha skjutvapen för udda ändamål för skjutning bör tidsbegränsas eftersom det sällan är fråga om ett varaktigt behov i dessa fall.

Även tillstånd att inneha vapendelar får tidsbegränsas. Ett exempel när detta blir aktuellt är när vapendelen är avsedd för ett skjutvapen som innehas med stöd av ett tidsbegränsat tillstånd, t.ex. ett enhandsvapen. I dessa fall bör tillståndet att inneha vapendelen tidsbegränsas på samma sätt som tillståndet avseende skjutvapnet som vapendelen är avsedd för.

I andra fall ska tillståndet tidsbegränsas. Tillstånd för enskild att inneha helautomatiska vapen eller enhandsvapen för flerskott ska tidsbegränsas till att gälla i högst fem år om inte särskilda skäl talar emot en sådan begränsning.¹¹⁶ I förarbetena anges att frågan om tiden ska sättas kortare än fem år får avgöras genom en bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet.¹¹⁷

Undantag från kravet på tidsbegränsning kan göras om det finns särskilda skäl som talar emot en tidsbegränsning om högst fem år. Med särskilda skäl avses undantagssituationer då det står klart att innehavarens behov av vapnet är av varaktig karaktär eller ansökan gäller ett start- eller signalvapen.

Vad som ska anses utgöra ett behov av varaktig karaktär är inte helt klarlagt men omständigheten att sökanden var en aktiv skytt med enhandsvapen sedan 35 år tillbaka medförde exempelvis inte att behovet ansågs vara av sådan karaktär.¹¹⁸ Enligt praxis är innehav för ändamålet samling inte heller något särskilt skäl mot tidsbegränsning.¹¹⁹

Start- eller signalvapen är typiskt sett mindre farliga vapen än vanliga skjutvapen.¹²⁰ Intresset av att tidsbegränsa tillstånd att inneha denna typ av skjutvapen framstår därför som mycket litet.

Polismyndigheten ska informera vapeninnehavaren om att tillstånd att inneha skjutvapen är på väg att löpa ut. Detta gäller innehavstillstånd och inte alla typer av tidsbegränsade tillstånd, t.ex. tillstånd till förvaring hos annan och inte heller europeiska skjutvapenpass.

När ett tidsbegränsat tillstånd löper ut ska en ny förutsättningslös prövning ske efter ny ansökan. Vid denna prövning är Polismyndigheten inte bunden av tidigare beslut.

¹¹⁵ Prop. 1981/82:1 om ändring i vapenlagen (1973:1176), s. 30 f och s. 46 f.

¹¹⁶ 2 kap. 6 a § vapenlagen.

¹¹⁷ Prop. 1999/2000:27 s. 34 f. och s. 95.

¹¹⁸ Se Förvaltningsrätten i Växjö dom den 22 november 2016 i mål nr 2677-16.

¹¹⁹ Kammarrätten i Stockholms domar den 30 april 2018 i mål nr 6000-17 och den 30 april 2018 i mål nr 7185-17.

¹²⁰ Lagrådsremiss, *En ny vapenlag*, den 4 december 2025, s. 91.

Om en person har flera tidsbegränsade tillstånd att inneha skjutvapen ska frågan om förnyelse av tillstånden prövas i ett sammanhang om sökanden begär det.¹²¹

Om en ansökan om förnyat tillstånd har getts in senast fyra veckor innan giltighetstiden för det gällande tillståndet går ut, ska det tidigare tillståndet fortsätta gälla till dess att beslut i fråga om det nya tillståndet har vunnit laga kraft.¹²²

En ansökan om förnyat tillstånd är inte ett förvärv. Detta innebär att det sedan tidigare beviljade tillståndsbeviset inte ska begäras in från sökanden.¹²³

2.6.2 Beslutet

Om tillståndet tidsbegränsas¹²⁴ har beslutet gått den enskilde emot eftersom huvudregeln är att tillstånd att inneha skjutvapen meddelas utan tidsbegränsning. Detta gäller dock inte om sökanden uttryckligen ansökt om tillstånd för viss tid och beslutet motsvarar denna tid.

För ett beslut som går den enskilde emot gäller följande:

- Beslutet ska motiveras.
- Sökanden ska underrättas om beslutet.
- Sökanden ska informeras om sättet för överklagande.¹²⁵

Beslutet ska upprättas i ett eget beslutsdokument gällande tidsbegränsningen och skickas till sökanden tillsammans med överklagandehänvisning.

Beslut i fråga om tillstånd att inneha helautomatiska vapen eller enhandsvapen för flerskott, som ska tidsbegränsas, anses normalt inte ha gått sökanden emot om inte sökanden uttryckligen ansökt om tillstånd utan tidsbegränsning.

2.7 Avgifter

En grundregel gällande avgiftsuttag i det allmännas verksamhet är att detta endast får ske om det följer av en lag eller förordning eller av ett särskilt beslut av regeringen.¹²⁶

Vid ansökan om olika typer av tillstånd ska en ansökningsavgift i många fall betalas av sökanden innan handläggningen påbörjas. Vilka ärendeslag som är avgiftsbelagda framgår av vapenförordningen.¹²⁷ Om ett ärendeslag saknas i vapenförordningens uppräkningslista innebär detta att någon avgift inte får tas ut.

¹²¹ 2 kap. 6 a § vapenförordningen.

¹²² 2 kap. 6 a § andra stycket vapenlagen.

¹²³ 2 kap. 6 § andra stycket vapenlagen.

¹²⁴ Se 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

¹²⁵ 32–33 §§ förvaltningslagen.

¹²⁶ 3 § avgiftsförordningen.

¹²⁷ Se 16 kap. vapenförordningen.

I vapenförordningen anges dock inga belopp utan det görs endast hänvisningar till olika avgiftsklasser. Dessa avgiftsklasser motsvarar olika belopp vilka framgår av avgiftsförordningen.¹²⁸

Observera att det inte är möjligt att sätta ned avgiften på förhand. Det finns dock möjlighet att återbetala hela eller en del av avgiften om det finns särskilda skäl.¹²⁹

Återbetalning bör komma i fråga först om ett uttag av full avgift i det enskilda fallet skulle vara oskäligt. Det förutsätts att bestämmelsen tillämpas restriktivt.¹³⁰

2.8 När börjar beslut enligt vapenlagen gälla?

Polismyndighetens beslut gäller som huvudregel omedelbart. Detta innebär att beslutet får effekt så snart det har fattats.¹³¹ En person som får tillstånd att inneha ett skjutvapen behöver alltså inte vänta på att beslutet vinner laga kraft innan han eller hon tar skjutvapnet i sin besittning. På samma sätt gäller beslut om omhändertagande av skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis direkt när beslutet har fattats. Polismyndigheten kan dock bestämma en annan tid då beslutet börjar gälla. Om så sker måste det framgå av beslutet när det börjar gälla.

För beslut om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen, återkallelse av auktorisation samt beslut som rör märkning av vapen eller vapendelar av särskilt stort historiskt värde gäller dock det motsatta till huvudregeln. Dessa beslut måste således vinna laga kraft innan de börjar gälla. Om det finns särskilda skäl kan dock Polismyndigheten bestämma att beslutet ska gälla omedelbart.¹³² För mer information om när beslut om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen börjar gälla, se avsnitt 20.3.2.

¹²⁸ 10 § avgiftsförordningen.

¹²⁹ 13 § avgiftsförordningen.

¹³⁰ *Avgifter för prövning av ärenden – En handledning för myndigheter* (ESV 2004:13), Ekonomistyrningsverket. Se även Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd (ESVFA 2022:5) om avgifter.

¹³¹ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

¹³² 10 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

3 Lämplighet att inneha skjutvapen

3.1 Allmänt

Svensk vapenlagstiftning bygger på principen att endast ansvarskännande personer ska kunna betros med skjutvapen. I varje enskilt ärende ska det göras en självständig bedömning där bl.a. uppkomna brister i den personliga lämpligheten att inneha vapen beaktas.¹³³

Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas endast om det skäligen kan antas att vapnet inte kommer att missbrukas.¹³⁴ Detta innebär att vapentillstånd endast ska beviljas den som är lämplig att inneha skjutvapen, dvs. den som uppfyller de krav på laglydnad, omdöme och pålitlighet som bör ställas på en innehavare av skjutvapen.

Tillstånd att inneha skjutvapen får återkallas om innehavaren anses vara olämplig att inneha skjutvapen.¹³⁵

Som utgångspunkt är en person antingen lämplig eller olämplig att inneha skjutvapen och kraven på personlig lämplighet är desamma oavsett om det rör sig om en ansökningsärende eller ett återkallelseärende. Av detta följer att om sökanden redan har tillstånd att inneha skjutvapen bör ett avslag till följd av bristande lämplighet komma ifråga endast om förhållandena bedöms vara sådana att det finns tillräcklig grund för återkallelse. Är sökanden inte innehavare av sådant tillstånd sedan tidigare kan avslag i vissa fall dock komma i fråga även i sådana fall som inte hade varit återkallelsegrundande, om stöd för detta finns i rättspraxis. Som exempel kan nämnas vissa rattfylleribrott, där ett rattfylleri av normalgraden som huvudregel innebär avslag på en förstagångsansökan men inte är tillräckligt för en återkallelse.

Prövningen av den enskildes lämplighet kräver att en helhetsbedömning görs av hans eller hennes personliga förhållanden. Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas i framtiden. I förarbetena anges att missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen anses vara väsentligast vid prövningen.¹³⁶

Vid prövningen av den enskildes personliga lämplighet bör även förhållanden relaterade till personens omgivning beaktas, exempelvis om han eller hon förekommer i den kriminella MC-miljön eller i andra kretsar där vapeninnehav

¹³³ Prop. 1990/91:130 om ändring i vapenlagen (1973:1176), s. 25 f och 47.

¹³⁴ 2 kap. 5 § vapenlagen.

¹³⁵ 6 kap. 1 § första stycket a) vapenlagen.

¹³⁶ Prop. 1934:181 med förslag till vapenkungörelse, s. 25.

kan ifrågasättas.¹³⁷ Ett annat exempel är om det framkommer att innehavaren sammanbor med någon som är grovt kriminellt belastad.¹³⁸

3.1.1 Brottslighet

Om en enskild person har begått brott kan det påverka bedömningen av om en person är lämplig att inneha skjutvapen. Även misstanke om brott kan i vissa fall beaktas vid prövningen.

I detta avsnitt anges ett antal exempel på brott och andra omständigheter som kan medföra att en person anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Det ges också rekommendationer kring hur lång tid som bör ha förflutit från gärningen för att personen ska kunna anses lämplig trots det begångna brottet.

Mer information om handläggning vid pågående förundersökning finns i avsnitt 3.2.

Exempel på brott som i normalfallet kan innebära att den som dömts för brottet är olämplig att inneha skjutvapen är:

- brott mot jaktlagstiftningen
- brott mot vapenlagstiftningen eller lagen om brandfarliga och explosiva varor
- smuggling av skjutvapen, brandfarliga eller explosiva varor
- djurplågeri av allvarligt slag
- narkotikabrott
- rattfylleri och sjöfylleri
- våldsbrott
- allvarlig ekonomisk brottslighet
- sexualbrott
- brott som medfört hänsynslöst eller kränkande beteende mot person¹³⁹
- allmänfarliga brott¹⁴⁰
- brott som riktar sig mot allmän ordning, statsskicket eller rikets säkerhet.¹⁴¹

Även andra brott kan innebära att en person anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Ett flertal mindre allvarliga brott och förseelser kan tillsammans innebära att personen bedöms som olämplig, se avsnitt 3.1.1.10.

¹³⁷ Se Kammarrätten i Göteborgs domar den 12 juni 2015 i mål nr 6702-14 och den 21 december 2017 i mål nr 5885-17, Kammarrätten i Sundsvalls domar den 21 juli 2015 i mål nr 906-15, den 11 september 2018 i mål nr 1104-18, den 8 maj 2020 i mål nr 2862-19 och den 14 december 2022 i mål nr 357-358-22 samt Kammarrätten i Jönköpings dom den 3 april 2024 i mål nr 619-23.

¹³⁸ SOU 1998:44 s. 122.

¹³⁹ Exempelvis människorov, människohandel, människoexploatering, olaga frihetsberövande, barnfridsbrott, olaga tvång, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse, äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott, äktenskapsresa, hedersförtryck, olaga hot (4 kap. 1–5 §§ brottsbalken).

¹⁴⁰ 13 kap. brottsbalken.

¹⁴¹ 16, 18 eller 19 kap. brottsbalken.

Brottsrubriceringen är inte ensamt utslagsgivande. Gärningens allvar och de omständigheter under vilka brottet begicks måste också beaktas, t.ex. om skjutvapen användes, om det rörde sig om ett enstaka brott eller upprepad brottslighet samt om brottsligheten bedrevs yrkesmässigt eller annars varit särskilt grov eller hänsynslös.¹⁴² Vid prövningen av lämpligheten måste det alltså göras en individuell bedömning utifrån omständigheterna i varje enskilt fall.

3.1.1.1 Brott mot jaktlagstiftningen

Exempel på brott mot jaktlagstiftningen som i regel medför att den enskilde får anses vara olämplig att inneha skjutvapen är olovlig jakt av fredat vilt och jakt med otillåtet användande av motorfordon.¹⁴³ Grovt jaktbrott innebär att den enskilde i normalfallet är olämplig att inneha skjutvapen.

Om personen gjort sig skyldig till andra typer av jaktbrott av normalgraden får bedömningen av den personliga lämpligheten göras beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.¹⁴⁴

En person som har dömts till ansvar för jaktbrott av normalgraden bör i regel inte beviljas tillstånd förrän omkring tre år har förflutit sedan brottet begicks. Om det istället rör sig om grovt jaktbrott borde vapeninnehav vara uteslutet under längre tid, i normalfallet bör inte denna tid understiga fem år.

3.1.1.2 Brott mot vapenlagstiftningen

Brott mot vapenlagstiftningen är till sin art en sådan typ av brott som ger skäl att ifrågasätta en persons lämplighet att inneha vapen. Brott mot vapenlagstiftningen som inte är att anse som ringa bör i normalfallet leda till att ansökan avslås alternativt att beslut om återkallelse fattas.¹⁴⁵

I vissa fall har vapenbrott inte ansetts medföra att en person är olämplig att inneha skjutvapen, t.ex. när ett tidsbegränsat tillstånd har löpt ut.¹⁴⁶

Förutom olaga vapeninnehav kan även brott mot vapenlagen i form av bl.a. förvaring hos annan utan tillstånd eller brott mot särskilda förvaringsvillkor ge anledning att ifrågasätta lämpligheten.

Vid grovt eller synnerligen grovt vapenbrott bör tillstånd kunna nekas under en avsevärd tid. Är det fråga om vapenbrott av normalgraden bör ett tillstånd kunna meddelas om en kortare tid förflutit, i normalfallet omkring fem år.

¹⁴² Se HFD 2016 ref. 33.

¹⁴³ Se ansvarsbestämmelserna i jaktlagen (1987:259).

¹⁴⁴ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 2 juli 2015 i mål nr 1372-15 där återkallelsebeslutet upphävdes. Den enskilde hade dömts för jaktbrott efter att ha skjutit en treårig älgko under en rådjursjakt. Se också RÅ 1986 ref. 80 där Polismyndighetens återkallelsebeslut fastställdes, i det målet hade den enskilde dömts för olaga jakt (äldre benämning på jaktbrott) efter att ha skjutit en björn under en älgjakt.

¹⁴⁵ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 11 november 2013 i mål nr 1846-13 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 7 april 2016 i mål nr 24-16.

¹⁴⁶ Se Kammarrätten i Stockholms domar den 27 februari 2023 i mål nr 5453-22 och 5654-22.

Om vapenbrottet är ringa får ansökan beviljas beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

3.1.1.3 Djurplågeri av allvarligt slag

Har någon dömts till ansvar för djurplågeri och gärningen är av allvarligt slag bör det i de flesta fall medföra att personen anses vara olämplig att inneha skjutvapen.¹⁴⁷

Som utgångspunkt bör det ha gått omkring fyra år sedan brottet begicks innan tillstånd att inneha skjutvapen kan beviljas.

3.1.1.4 Våldsbrott

Brott som innefattar våld eller hot om våld mot person, och som inte är att anse som ringa, bör som huvudregel medföra att personen anses som olämplig att inneha skjutvapen.¹⁴⁸

De omständigheter under vilka brottet begåtts och vad som framkommit om tillståndshavaren som person måste dock beaktas vid prövningen.¹⁴⁹

I förarbetena betonas vikten av att Polismyndigheten uppmärksammar frågan om återkallelse i de fall där en person gjort sig skyldig till våld eller hot om våld mot någon nära anhörig.¹⁵⁰ Har en person gjort sig skyldig till sådan brottslighet mot närstående är denne som utgångspunkt olämplig att inneha skjutvapen. Det gäller även om det inte rört sig om våld av det allvarligare slaget.¹⁵¹

Tillstånd bör kunna meddelas sedan en tid, i regel tre till fem år, förflutit sedan gärningen. När det gäller allvarlig brottslighet, t.ex. grov misshandel, bör tillstånd vara uteslutet under ännu längre tid.¹⁵²

Värt att notera är att det inte finns någon bortre gräns för hur lång tid som måste ha förflutit innan tillstånd kan beviljas. En individuell bedömning ska

¹⁴⁷ Se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 30 juni 2005 i mål nr 3713--14-04 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 19 februari 2015 i mål nr 2883-14.

¹⁴⁸ Exempelvis mord, dråp, misshandel (3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken), rån (8 kap. 5–6 §§ brottsbalken), våld eller hot mot tjänsteman (17 kap. 1 § brottsbalken).

¹⁴⁹ Se RÅ 1994 ref. 20 där det var fråga om en ordningsvakt som hade fällts till ansvar för misshandel vid fyra tillfällen i tjänsten. Domstolen, som upphävde återkallelsebeslutet, fann mot bakgrund av dels de speciella omständigheter under vilka gärningarna begåtts, dels tillståndshavarens person och levnadsförhållanden att det saknades tillräcklig grund för att anse honom olämplig att inneha skjutvapen. Det bör beaktas att bestämmelsen gällande återkallelse vid tidpunkten för domen inte var tvingande.

¹⁵⁰ Prop. 1999/2000:27 s. 59.

¹⁵¹ Se HFD 2015 ref. 20 där tillståndet återkallades på grund av att vapeninnehavaren var dömd för att under tiden oktober 2010 t.o.m. oktober 2012 vid upprepade tillfällen ha misshandlat sina två minderåriga barn i hemmet. Se även Kammarrätten i Jönköpings dom den 29 juni i mål nr 3274-14 där det var fråga om upprepade ringa misshandel mot de egna barnen i hemmet.

¹⁵² Se t.ex. Förvaltningsrätten i Faluns dom den 27 augusti 2018 i mål nr 286-18.

göras i varje enskilt fall. Det bör även vägas in om den enskilde varit frihetsberövad under en stor del av tiden efter brottet.¹⁵³

3.1.1.5 Narkotikabrott

Narkotikabrott är en sådan typ av brott som ger skäl att ifrågasätta en persons lämplighet att inneha vapen.¹⁵⁴

Om det är fråga om ringa narkotikabrott genom eget bruk och det står klart att gärningen var en engångsföreteelse hos en i övrigt skötsam person kan personen anses lämplig beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.¹⁵⁵

Gäller det narkotikabrott av normalgraden eller grövre brott bör detta som huvudregel medföra att personen anses som olämplig att inneha skjutvapen.

Som utgångspunkt bör därför inte tillstånd att inneha skjutvapen meddelas förrän en viss tid gått sedan brottet begicks.

Vid narkotikabrott som inte är ringa bör tillstånd vara uteslutet under en längre tid, i regel omkring fem år.

Vid grovt och synnerligen grovt narkotikabrott bör tillstånd vara uteslutet under ännu längre tid.

3.1.1.6 Rattfylleri

En fällande dom avseende rattfylleri av normalgraden innebär skäl att ifrågasätta lämpligheten att inneha vapen.

En helhetsbedömning ska dock alltid göras varvid bl.a. promillehalten vid rattfylleribrottet, tiden på dygnet, körsträckans längd, trafikintensiteten, eventuellt beroendeproblematik och om tillståndshavaren tidigare är ostraffad bör beaktas.

Rör det sig om upprepade rattfylleribrott under en kort tidsperiod, omkring två år, talar det för att tillståndshavaren är olämplig till skillnad från om det är en engångsföreteelse utan tecken på andra missförhållanden.¹⁵⁶

En person som har gjort sig skyldig till grovt rattfylleri får, som utgångspunkt, anses ha visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen om det inte

¹⁵³ Se t.ex. HFD 2016 ref. 33 där Högsta förvaltningsdomstolen uttalade att en person som för mer än tio år sedan gjort sig skyldig till försök till dråp, stöld och tillgrepp av fortskaffningsmedel kunde meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. Se även Kammarrätten i Sundsvalls dom den 9 oktober 2013 i mål nr 2332-13 där kammarrätten ansåg att en i övrigt skötsam person som hade avtjänat ett fängelsestraff om fem år för drygt ett 13 år gammalt mordförsök där skjutvapen hade använts ansågs vara olämplig att inneha skjutvapen.

¹⁵⁴ Kammarrätten i Göteborgs dom den 22 november 2019 i mål nr 4793-19.

¹⁵⁵ Se Förvaltningsrätten i Malmös dom den 28 september 2020 i mål nr 8379-20 och Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 25 januari 2019 i mål nr 7621-18.

¹⁵⁶ I fråga om upprepade brottslighet, se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 13 september 2011 i mål nr 2069-11 där tillståndet återkallades. Den enskilde hade dömts för rattfylleri vid två tillfällen under drygt två år.

finns omständigheter som med styrka talar i en annan riktning.¹⁵⁷ Omständigheter såsom att den aktuella körningen var förhållandevis kort, att tillståndshavare tidigare är ostraffad, inte missbrukar och lever under ordnade förhållanden utgör inte omständigheter som med styrka talar i en annan riktning.¹⁵⁸

En person som gjort sig skyldig till rattfylleribrott av normalgraden och som lever under ordnade förhållanden kan bedömas som lämplig efter att tre år förflutit från gärningen, förutsatt att han eller hon kan styrka sin skötsamhet med t.ex. provresultat utan anmärkningar, återfått körkort samt arbete.

Av praxis framgår att det inte är tillräckligt att avslå en ansökan *enbart* för att det ännu inte gått fyra år sedan han eller hon gjorde sig skyldig till grovt rattfylleri. En individuell bedömning av personens lämplighet måste göras i varje enskilt fall.¹⁵⁹

3.1.1.7 Sjöfylleri

Sjöfylleri är en typ av brott som uppvisar tydliga likheter med rattfylleri.¹⁶⁰ Dessa två brott bör därför prövas på likartat sätt och utifrån samma utgångspunkter vad gäller frågan om personlig lämplighet.¹⁶¹

3.1.1.8 Allvarlig ekonomisk brottslighet

Ekonomisk brottslighet av allvarligare slag kan i vissa fall ge skäl till att ifrågasätta lämpligheten att inneha skjutvapen.

Om det rör sig om ekonomisk brottslighet av mycket allvarligt slag bör tillstånd inte meddelas förrän omkring tre år har förflutit sedan gärningen.¹⁶²

¹⁵⁷ HFD 2011 ref. 84 I och II.

¹⁵⁸ Se omständigheterna i HFD 2011 ref. 84 I och II. Se även t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 23 april 2021 i mål nr 496-21 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 september 2019 i mål nr 509-19.

¹⁵⁹ Se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 17 november 2020 i mål nr 1668-20, se även Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 2 augusti 2021 i mål nr 4925-20 E.

¹⁶⁰ I HFD 2016 ref. 64 (körkortsmål) uttalade domstolen att sjöfylleri är en typ av brott som uppvisar tydliga likheter med trafiknykterhetsbrott. Se även prop. 2009/10:76 *En nedre promillegräns för sjöfylleri*, s. 14–20.

¹⁶¹ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 28 januari 2016 i mål nr 4456-15. Se även Kammarrätten i Jönköpings dom den 27 mars 2017 i mål nr 2753-16 där domstolen bl.a. uttalade att prövningen av omständigheterna med styrka talar för att en vapeninnehavare som dömts för grovt sjöfylleri kan undgå att få sina tillstånd återkallade förutsätter en helhetsbedömning. Många av de faktorer som bör beaktas vid en sådan prövning har betydelse även när det är fråga om en vapeninnehavare som dömts för grovt rattfylleri. Utöver detta måste hänsyn tas till sjötrafikens speciella förhållanden.

¹⁶² Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 1 oktober 2018 i mål nr 1069-18 där vapeninnehavaren hade dömts för flertalet gärningar, bl.a. grovt bokföringsbrott vid ett tillfälle och grovt skattebrott vid 15 tillfällen. I Kammarrätten i Stockholms dom den 30 september 2019 i mål nr 3042-19 hade vapeninnehavaren dömts för grovt bokföringsbrott vid tre tillfällen tillsammans med 20 skattebrott under en period, fem bokföringsbrott en annan period samt två bokföringsbrott vid en tredje period varvid Polismyndighetens omhändertagandebeslut fastställdes. I Kammarrätten i Jönköpings dom den 30 oktober 2019 i mål nr 1603-19 hade vapeninnehavaren dömts för bl.a. två fall av medhjälp till grov trolöshet mot huvudman.

3.1.1.9 Sexualbrott

En person som har dömts till ansvar för allvarigare sexualbrott, såsom våldtäkt, sexualbrott mot barn eller andra sexualbrott med inslag av hot eller våld, bör anses vara olämplig att inneha skjutvapen.¹⁶³

Brottsrubriceringen är inte ensamt utslagsgivande. Gärningens allvar, de omständigheter under vilka brottet begåtts och vad som framkommit om tillståndshavaren som person ska beaktas vid prövningen.

Sexualbrott som har bedömts som mindre allvarliga, t.ex. för att det handlar om korta händelseförlopp utan inslag av hot eller våld, anses inte medföra att en person anses vara olämplig.¹⁶⁴

Köp av sexuell handling är ett sådant brott som ger skäl att ifrågasätta en persons lämplighet att inneha vapen. Detta gäller särskilt vid upprepad brottslighet.¹⁶⁵

Vad gäller diskvalifikationstiden avseende sexualbrott m.m. är det svårt att ange en generell vägledande tid att utgå ifrån då det kan röra sig om vitt skilda brott där omständigheterna i det enskilda fallet påverkar i stor uträckning.

3.1.1.10 Upprepade förseelser

En person som begår brott, som var för sig inte innebär att personen anses vara olämplig att inneha skjutvapen, men där det är fråga om upprepad brottslighet bör anses olämplig att inneha vapen.

Detta bör gälla även om det är fråga om flera mindre allvarliga brott eller förseelser, som i och för sig inte medfört svårare påföljd än böter men som tyder på en bristande respekt för gällande författningar.¹⁶⁶

¹⁶³ Se t.ex. Förvaltningsrätten i Jönköpings dom den 18 februari 2020 i mål nr 5866-19.

¹⁶⁴ Kammarrätten i Stockholms dom den 20 april 2018 i mål nr 6813-17.

¹⁶⁵ I Kammarrätten i Sundsvalls dom den 7 oktober 2019 i mål nr 2665-19 upphävdes Polismyndighetens återkallelsebeslut som fattats med anledning av att en person hade dömts för köp av sexuell tjänst vid tre tillfällen under en tremånadersperiod. Denna dom får dock numera anses vara mindre vägledande mot bakgrund av den straffskärpning som skett avseende detta brott, se prop. 2021/22:231 *Skärpt syn på våldtäkt och andra sexuella kränkningar*.

¹⁶⁶ Se Kammarrätten i Göteborgs domar den 2 mars 2010 i mål nr 6331-09 och den 12 april 2012 i mål nr 7727-11. Den förstnämnda domen gällde en man som dömts för 18 trafikförseelser de senaste sju åren samt var misstänkt för bokföringsbrott samt försvårande av skattekontroll. Kammarrätten ansåg det var fråga om ett systematiskt åsidosättande av lagar och förordningar vilket innebar att mannen inte kunde anses lämplig att inneha skjutvapen. Den sistnämnda domen gällde en man som förekom i belastningsregistret under 15 avsnitt under de senaste nio åren för bl.a. olika trafikförseelser. Detta ansågs som ett systematiskt åsidosättande av lagar och förordningar varför mannen inte kunde anses som lämplig. Se även Förvaltningsrätten i Luleås dom den 4 januari 2023 i mål nr 1815-22 där Polismyndighetens omhändertagandebeslut fastställdes mot bakgrund av att vapeninnehavaren vid två olika tillfällen dömts för flera fall av bokföringsbrott.

3.1.2 Kontaktförbud

Ett meddelat och gällande beslut om kontaktförbud kan innebära att personen är olämplig att inneha skjutvapen. De närmare omständigheterna bör dock utredas, t.ex. genom kontakt med berörd utredare eller med den åklagare som beslutat om kontaktförbudet.

3.1.3 Omhändertagande enligt LOB

Om en person nyligen har blivit omhändertagen med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB) finns anledning att närmare utreda vad som framkommit om själva omhändertagandet och om sökandens levnadsförhållanden i övrigt.¹⁶⁷

En helhetsbedömning ska alltid göras varvid omständigheterna vid omhändertagandet ska beaktas. Aggressivitet eller avvikande beteende i samband med omhändertagandet bör anses som försvårande omständigheter vilket bör medföra att personen anses vara olämplig att inneha skjutvapen.¹⁶⁸

Även om försvårande omständigheter inte föreligger bör upprepade omhändertaganden under en kort tidsperiod medföra att personen ses som olämplig.¹⁶⁹

Det är dock inte möjligt att fastslå någon gräns för hur lång tid som ska ha passerat sedan det senaste omhändertagandet för att den enskilde ska anses vara lämplig att inneha skjutvapen.

3.1.4 Missbruk

Missbruk av alkohol, narkotika eller andra beroendeframkallande preparat bör medföra att personen inte kan anses lämplig att inneha skjutvapen.¹⁷⁰

3.1.5 Onykterhet i samband med hantering av vapen

Den som varit onykter i samband med jakt eller målskjutning eller i något annat sammanhang i onyktert tillstånd avlossat skott anses i normalfallet som olämplig att inneha skjutvapen.¹⁷¹

¹⁶⁷ Kammarrätten i Jönköpings dom den 26 april 2011 i mål 816-11.

¹⁶⁸ Se Förvaltningsrätten i Luleås dom den 20 mars 2013 i mål nr 2272-13 och Förvaltningsrätten i Malmös domar den 22 juni 2017 i mål nr 2152-17 och den 26 oktober 2020 i mål nr 11653-20.

¹⁶⁹ Se RÅ 1991 ref. 34. Tillståndshavaren hade omhändertagits med stöd av LOB vid tre tillfällen under en period om 18 månader, vilket var tillräckliga skäl för att återkalla tillstånd att inneha skjutvapen. Se även Kammarrätten i Göteborgs dom den 24 april 2018 i mål nr 5919-17 där tillståndet också återkallades. I det målet hade tillståndshavaren omhändertagits med stöd av LOB vid två tillfällen under fem månader och därtill var omständigheterna vid omhändertagandet försvårande.

¹⁷⁰ Se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 1 oktober 2020 i mål nr 354-20, Kammarrätten i Sundsvalls dom den 7 december 2015 i mål nr 1926-15, Förvaltningsrätten i Linköpings domar den 27 november 2017 i mål nr 5301-17 och den 21 juli 2017 i mål nr 2475-17.

¹⁷¹ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls dom den 12 februari 2024 i mål nr 2330-23, Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 juni 2022 i mål nr 1983-22 och Förvaltningsrätten i Faluns dom den 28 augusti 2015 i mål nr 6062-14.

Att enbart hantera ett vapen, t.ex. förflytta det från vapenskåpet till bilen, med en låg promillehalt har inte ansetts vara olämpligt.¹⁷²

3.1.6 Medicinska skäl

Om en person tidigare har anmälts som olämplig att inneha skjutvapen av läkare bör en fördjupad utredning göras.

Det är inte möjligt att fastslå någon gräns för hur lång tid som ska ha passerat efter att en läkare har gjort anmälan för att den enskilde ska anses vara lämplig att inneha skjutvapen. Det är upp till den enskilde att styrka att den omständighet som föranledde läkares anmälan inte längre föreligger, t.ex. genom att inkomma med ett nytt läkarintyg.

3.2 Handläggning vid pågående förundersökning

Om det är fråga om en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen bör ansökan avslås om misstankarna gäller brott som normalt sett innebär att personen skulle anses vara olämplig att inneha skjutvapen. Det kan inte anses som ändamålsenligt att bevilja tillstånd under pågående förundersökning för att därefter, vid en eventuellt fällande dom, tvingas inleda en återkallelseprocess.¹⁷³

Vid handläggning av ärenden vid pågående förundersökning måste bestämmelserna om sekretess beaktas särskilt, se avsnitt 19.1.5.1.

I dessa fall kan det vara godtagbart med att avvakta med att ta beslut gällande ansökan under en eller ett par månader. Att däremot avbryta handläggningen på obestämd tid i avvaktan på att misstankarna ska utredas är inte acceptabelt.¹⁷⁴

Vid beslut om återkallelse ska domen i brottmålet ha vunnit laga kraft om det inte står klart att det finns andra skäl som är tillräckliga för att fatta beslut, t.ex. allvarlig sjukdom eller bristande förvaring. I dessa fall är det dock mycket viktigt att brottsmisstanken inte omnämns i beslutet.

Det är inte heller försvarbart att invänta utgången av en domstolsprocess där åtalet begränsats till att avse brott som inte rimligen kommer kunna läggas till grund för ett återkallelsebeslut.¹⁷⁵

¹⁷² Se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 12 februari 2024 i mål nr 2330-23 där kammarrätten ansåg att denna typ av hantering inte kunde anses olämplig när den vidtogs av en person med 0,27 promille alkohol i blodet.

¹⁷³ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 7 april 2014 i mål nr 4912-13.

¹⁷⁴ JO:s beslut den 30 januari 2019, dnr 5541-2017.

¹⁷⁵ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 7517-2021.

3.3 Lämplighetsprövning av personer som är, eller i närtid har varit, bosatta utomlands

Utgångspunkten är att det är sökanden som ska visa sig lämplig. Polismyndigheten har dock ett visst utredningsansvar.

Uppgifter om utländska domar och beslut kan finnas med i belastningsregistret om uppgiften avser en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige och uppgifter kommer från en myndighet i en stat som tillhör Interpol, från denna organisation eller från Europol.¹⁷⁶

Det kan också finnas relevant information i IMI-modulen Avslag. Se vidare i handläggarstödet om IMI Avslag.

För personer som inte har varit bosatta i Sverige under de senaste tio åren¹⁷⁷ saknas möjlighet att kontrollera eventuell förekomst i misstanke- och belastningsregistren etc. Den enskilde ska då uppmanas att komplettera sin ansökan med motsvarande information från tidigare bosättningsländer.

Om den enskilde inte inkommer med de efterfrågade uppgifterna är detta grund för avslag.

Det finns inget krav på att straffrihetsintyg alltid ska verifieras men om den enskilde inkommer med de efterfrågade uppgifterna och det av någon anledning finns ett behov av att kontrollera äktheten, t.ex. om intyget är utfärdat av en stat som normalt inte utfärdas dessa intyg, bör Spoc Noa kontaktas. Detta görs genom att fylla i formuläret *Begäran om åtgärd i utlandet* (PM 060.1) som finns tillgängligt i Formulärportalen och skicka det tillsammans med underlaget till den adress som anges i formuläret. Det är mycket viktigt att skriva en tydlig bakgrund till varför åtgärden begärs, t.ex. genom att ange att det handlar om prövningen av sökandens lämplighet att inneha skjutvapen.

Observera att Spoc Noa inte kan bistå med översättning av dokument.

¹⁷⁶ 4 § lagen om belastningsregister.

¹⁷⁷ Se 16–18 §§ lagen (1998:620) om belastningsregister.

4 Enskilda innehav av skjutvapen

4.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer och hemvist
- vapnets typ, fabrikat, modell och kaliber
- det antal och slag av skjutvapen som sökanden redan innehar
- ändamålet med innehavet
- vilka omständigheter sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.¹⁷⁸

Om ansökan avser ett visst bestämt vapen ska ansökan dessutom innehålla följande uppgifter:

- överlåtarens eller upplåtarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist
- skjutvapnets tillverkningsnummer
- vapnets märkning, när sådan finns.¹⁷⁹

Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.¹⁸⁰

Om förvärvet skett från någon annan än en vapenhandlare, ska överlåtarens tillståndsbevis för skjutvapnet bifogas ansökan, om beviset finns i behåll.¹⁸¹

Det ska alltid utredas om överlåtarens tillståndsbevis finns i behåll. Om utredningen visar att tillståndsbeviset finns i behåll är det en förutsättning att beviset inkommit till myndigheten innan nytt tillstånd utfärdas.

Med förvärv avses inte den situation då ansökan avser ett vapen som sökanden redan har tillstånd att inneha. Denna situation uppstår t.ex. när det är fråga om tidsbegränsade tillstånd, vid ändring av vapen eller byte av ändamål. Eftersom det i dessa fall inte är frågan om ett förvärv ska det gamla tillståndsbeviset inte begäras in.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.¹⁸²

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.¹⁸³ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

¹⁷⁸ 2 kap. 6 § första och tredje stycket vapenförordningen.

¹⁷⁹ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

¹⁸⁰ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

¹⁸¹ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

¹⁸² 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

¹⁸³ 20 § första stycket förvaltningslagen.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.¹⁸⁴

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

4.2 Jakt

4.2.1 Vapnets lämplighet för ändamålet

4.2.1.1 Allmänt om skjutvapens lämplighet

En förutsättning för att meddela tillstånd är att vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.¹⁸⁵ Genom vapenlagens bestämmelser är innehav och bruk av vapen och ammunition föremål för en sträng kontroll. Huvudsyftet med kontrollen är att motverka missbruk av skjutvapen och att i möjligaste mån förhindra olyckshändelser i samband med hanteringen av sådana vapen. Av särskild betydelse är också strävan att förhindra att vapen används i brottslig verksamhet.¹⁸⁶

Vapenlagstiftningen innehåller generellt sett inga förbud mot vissa vapen, vapentyper, kalibrar eller vapentillbehör etc. I fråga om vissa halvautomatiska gevär finns dock ett förbud, se avsnitt 4.9.

Polismyndigheten ska bedöma om skjutvapnet uppfyller kraven för lämplighet enligt vapenlagstiftningen. Vid bedömningen ska följande beaktas:

- att vapnet uppfyller Naturvårdsverkets krav för att få användas vid jakt
- att vapnet inte har egenskaper som är primärt motiverade av rent militära behov
- att vapnet har nödvändig skottprecision och en konstruktion som inte innebär risker för skytten eller omgivningen.

4.2.1.2 Naturvårdsverkets föreskrifter

Endast sådana vapen och andra jaktmedel som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver får användas vid jakt.¹⁸⁷ Naturvårdsverkets föreskrifter om jaktmedel anger vilka krav som måste uppfyllas för att vapen ska vara tillåtna. De skjutvapen som inte uttryckligen är tillåtna enligt Naturvårdsverkets föreskrifter är således förbjudna att använda för ändamålet jakt. Detta

¹⁸⁴ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

¹⁸⁵ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

¹⁸⁶ Prop. 1995/96:52 s. 26.

¹⁸⁷ 10 a § jaktförordningen och Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

innebär att skjutvapnet dels måste uppfylla Naturvårdsverkets krav, dels vara lämpligt enligt vapenlagstiftningen.

Polismyndigheten ska göra en självständig bedömning av om skjutvapnet uppfyller kraven i såväl Naturvårdsverkets föreskrifter som i vapenlagstiftningen.¹⁸⁸

De grundläggande kraven för att olika vapentyper ska få användas vid jakt framgår nedan. Observera att definitionerna endast gäller ändamålet jakt.

4.2.1.2.1 Kulgevär

Kulgevär är skjutvapen försedda med en eller flera räfflade pipor som är konstruerade för kulpatroner och är avsedda att hållas med två händer och läggas an mot axeln.¹⁸⁹ Piplängden ska vara minst 45 cm.¹⁹⁰

Kulgevär ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.¹⁹¹

Halvautomatiska kulgevär ska ha en magasinkapacitet om högst fem patroner (samt ytterligare en patron i patronläget).¹⁹² Detta innebär att kulgevär med fast magasin inte får överskrida denna magasinskapacitet.

Om vapnet har ett fast magasin och sökanden uppger att magasinskapaciteten har ändrats ska ett s.k. plomberingsintyg bekräfta detta. Vilken metod som använts för att åstadkomma ändringen saknar betydelse så länge som ändringen är varaktig. Skjutvapen med vapenmagasin som endast tillfälligt begränsats, och därmed också på kort tid och med enkla medel kan återställas till en högre kapacitet, får inte användas vid jakt.

Slutligen får inte halvautomatiska kulgevär vara försedda med en kolv som kan förkortas, vikas eller avlägsnas utan verktyg så att vapnet får en längd som understiger 60 cm med bibehållen funktionalitet.¹⁹³

Utredningen måste visa att kulgeväret uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

¹⁸⁸ Se RÅ 2010 ref. 71.

¹⁸⁹ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹⁰ 2 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹¹ 2 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹² 2 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹³ 2 kap. 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

4.2.1.2.2 Hagelgevär

Hagelgevär är slätborrade¹⁹⁴ tvåhandsvapen som är avsedda att läggas an mot axeln och konstruerade för hagelpatroner och slugpatroner.¹⁹⁵ Piplängden ska vara minst 48 cm.¹⁹⁶ Vapnet ska ha kaliber 12, 16, 20, 24, 28, 32 eller .410.¹⁹⁷

Hagelgevär ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.¹⁹⁸

Manuellt repeterande hagelgevär av pumprepeterande typ samt halvautomatiska hagelgevär får endast användas vid jakt om vapnets vapenmagasin är konstruerat för eller har ändrats så att vapnet inte kan laddas med fler än tre patroner varav två patroner i vapenmagasin och en i patronläget. Vapenmagasin ska fixeras varaktigt vid vapnet.¹⁹⁹

Vissa hagelgevär, t.ex. Derya MK-12 eller Typhoon F12, har delbara lådor. Om vapenmagasinet har fixerats endast vid den nedre lådan är detta som utgångspunkt inte tillräckligt eftersom den nedre lådan kan bytas ut på kort tid och med enkla medel. Vapenmagasinet kan därmed inte anses vara varaktigt fixerat *vid vapnet*.

Om vapenmagasinet har ändrats ska den valda lösningen vara varaktig. Skjutvapen med vapenmagasin som endast tillfälligt begränsats, och därmed också på kort tid och med enkla medel kan återställas till en högre kapacitet, får inte användas vid jakt.

Om vapnet ändrats avseende magasinkapaciteten ska ett s.k. plomberingsintyg bekräfta detta. Vilken metod som använts för att åstadkomma ändringen saknar betydelse så länge som ändringen är varaktig.

Slutligen får inte halvautomatiska hagelgevär vara försedda med en kolv som kan förkortas, vikas eller avlägsnas utan verktyg så att vapnet får en längd som understiger 60 cm med bibehållen funktionalitet.

Utredningen måste visa att hagelgeväret uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

¹⁹⁴ Om ett hagelgevär utrustas med räfflad pipa avsedd för slugpatroner eller med räfflad choke definieras det fortfarande som ett hagelgevär och inte ett kulgevär, se 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹⁵ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹⁶ 3 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹⁷ 3 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹⁸ 3 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

¹⁹⁹ 3 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

4.2.1.2.3 Kombinationsgevär

Kombinationsgevär är skjutvapen som har en eller flera slätborrade pipor konstruerade för hagelpatroner i kombination med en eller flera räfflade pipor konstruerade för kulpatroner och är avsedda att hållas med två händer och läggas an mot axeln.²⁰⁰ Piplängden ska vara minst 48 cm.²⁰¹

Kombinationsgevär ska antingen ha enskottsmekanism eller vara manuellt repeterande.²⁰²

Utredningen måste visa att kombinationsgeväret uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

4.2.1.2.4 Enhandsvapen

För att få användas vid jakt ska ett enhandsvapen vara avsett att avfyras med en hand, ha räfflad pipa och vara konstruerat endast för kulpatroner med kantantändning.²⁰³ Vapnet ska vara försett med en pipa av kaliber 5,6 mm (.22).²⁰⁴ Vapnet ska också vara avsett för ammunition i kaliber 5,6×26 R (.22 Winchester Magnum Rimfire) eller kaliber 5,6×15 R (.22 Long Rifle).²⁰⁵

Enhandsvapen ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.²⁰⁶

Utredningen måste visa att enhandsvapnet uppfyller kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter. Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidigare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentillverkare.

4.2.1.2.5 Luftgevär

Luftgevär definieras som skjutvapen med räfflad pipa där kulan drivs av komprimerad luft, kolsyra eller annat drivmedel som inte kräver antändning.

²⁰⁰ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰¹ 4 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰² 4 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰³ 1 kap. 5 § och 5 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰⁴ 5 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰⁵ 5 kap. 7 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰⁶ 5 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

Vapnet är avsett att hållas med två händer och läggas an mot axeln.²⁰⁷ Vapnet ska vara försett med en pipa som har minst kaliber 5,5 mm.²⁰⁸

Luftgevär ska antingen ha enskottsmekanism, vara manuellt repeterande eller vara halvautomatiska.²⁰⁹

Luftgevär måste ha en anslagsenergi vid pipans mynning som uppgår till minst 150 joule.²¹⁰ Trots detta krav får luftgevär som har en lägre anslagse-
nergi användas vid skyddsjakt på vissa arter²¹¹ som sker med stöd av bilaga 4
till jaktförordningen under förutsättning att kulans utgångshastighet är minst
180 meter per sekund.

Halvautomatiska luftgevär med vapenmagasin får endast användas vid jakt
om vapenmagasinet kan laddas med högst fem kulor samt en kula i patronlä-
get.²¹²

Utredningen måste visa att vapnet

- har räfflad pipa
- har minst kaliber 5,5 mm
- är avsett att hållas med två händer och läggas an mot axeln
- har en utgångshastighet om minst 180 meter per sekund alternativt har
en anslagsenergi vid pipans mynning som uppgår till minst 150 joule.

Sökandens uppgifter kan i normalfallet godtas om det står klart att vapnet i
originalutförande har godkänd konstruktion eller om det framgår av ett tidi-
gare tillståndsärende att vapnet uppfyller kraven. Om ansökan avser en okänd
modell eller om det finns oklarheter ska sökanden ges möjlighet att inkomma
med intyg från vapenhandlare, vapenmäklare, vapenreparatör eller vapentill-
verkare.

4.2.1.3 Yttrande från Naturvårdsverket

Behovet av att begära yttrande från Naturvårdsverket är ytterst begränsat och
aktualiseras i princip endast om behov uppstår av att tolka innebörden av fö-
reskrifterna. Begäran om yttrande sker därför endast i speciella fall.

Ett yttrande begärs endast om Utvecklingsgrupp 2 anser att det behövs. Detta
sker efter att det eventuella behovet av ett yttrande har lyfts via gruppchef till
Utvecklingsgrupp 2:s funktionsbrevlåda. Utvecklingsgrupp 2 ansvarar sedan
för kontakten med Naturvårdsverket.

Inkomna yttranden från Naturvårdsverket finns här.

²⁰⁷ 1 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰⁸ 6 kap. 5 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁰⁹ 6 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²¹⁰ 6 kap. 9 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²¹¹ Mullvad, råttor, sorkar (dock inte bisam), möss, tamduva, skata, kaja, björktrast, koltrast,
stare, pilfink och gråsparv.

²¹² 6 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

4.2.1.4 Egenskaper som är primärt motiverade av rent militära behov

Av praxis²¹³ följer att vapen med egenskaper som är primärt motiverade av rent militära behov inte är lämpliga för jakt. De skjutvapen som kan anses ha egenskaper primärt motiverade av rent militära behov är sådana som är avsedda att fjärrstyras, monteras på fordon eller i fasta installationer etc. Att en vapentyp har ett militärt användningsområde, t.ex. vapen av AR-15 eller bullpup-typ, innebär inte att de kan anses ha egenskaper som är primärt motiverade av rent militära behov.

Skjutvapen som tillhandahålls av vapenhandlare, marknadsförs som jaktvapen och normalt förekommer som jaktvapen på marknaden innebär en tydlig indikation på att vapnet inte har egenskaper som är primärt motiverade av rent militära behov.

4.2.1.5 Skjutvapen utan tillräcklig skottprecision eller med en konstruktion som innebär risker för skytten eller omgivningen

Av förarbetena följer att vapnets skottprecision är av stor vikt vid bedömningen av vapnets lämplighet för jakt, med syfte att minska risken för skadeskjutningar.²¹⁴ Av förarbetena framgår att vapenlagstiftningen även syftar till att förebygga skador och olyckshändelser med skjutvapen.²¹⁵

Vapen som tillhandahålls av vapenhandlare och vapen som normalt förekommer på marknaden får anses ha en fullt tillräcklig skottprecision samt vara funktionella och säkra att använda. De vapen som inte uppfyller kraven utgörs snarare av antika vapen som inte kan användas med modern ammunition, vapen med ett helt annat syfte än jakt eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade).

4.2.2 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.²¹⁶

För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.²¹⁷ Om ansökan gäller skjutvapen för ändamålet jakt, med undantag för enhandsvapen för jakt, krävs att sökanden har avlagt prov som visar att han eller hon har grundläggande kännedom om jakt och viltvård och kan handha vapnet (jägarexamen). Provet ska avläggas inför en provledare som förordnats av Polismyndigheten.²¹⁸

²¹³ Se t.ex. Kammarrätten i Sundsvalls domar den 19 december 2018 i mål nr 1886-18 och den 8 maj 2020 i mål nr 2511-19, Kammarrätten i Göteborgs dom den 12 december 2019 i mål nr 4382-19 samt Kammarrätten i Stockholms domar den 20 februari 2020 i mål nr 5420-19, den 27 april 2020 i mål nr 1227-20 och den 6 juli 2020 i mål nr 1816-20.

²¹⁴ Prop. 1999/2000:27 s. 32 f.

²¹⁵ Prop. 1995/96:52 s. 26.

²¹⁶ 2 kap. 3 § vapenförordningen.

²¹⁷ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

²¹⁸ 2 kap. 4 § vapenförordningen.

Vad gäller handhavandekravet för enhandsvapen för jakt finns inget särskilt krav vilket innebär att det allmänna handhavandekravet gäller.²¹⁹

I dessa fall kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning hos ett auktoriserat skytteförbund eller annan utbildning i vapenhantering som genomförts i t.ex. Polismyndighetens eller Försvarsmaktens regi.

Undantag från kravet på jägarexamen kan i enskilda fall medges av Naturvårdsverket.²²⁰

4.2.2.1 Övergångsbestämmelse angående kravet på jägarexamen

En av övergångsbestämmelserna till vapenförordningen innebär att den som vid utgången av 1984 hade tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålet jakt inte behöver ha jägarexamen för att få tillstånd att inneha ett skjutvapen för detta ändamål förutsatt att han eller hon ansöker om ett nytt tillstånd att inneha skjutvapen inom ett år efter det att det tidigare tillståndet upphörde att gälla.²²¹

Observera att denna undantagsregel endast gäller vid utbyte av befintliga skjutvapen för ändamålet jakt och inte förvärv av ytterligare vapen för detta ändamål.

Ytterligare en förutsättning för att denna undantagsregel ska tillämpas är att ansökan avser samma typ av skjutvapen som det tidigare tillståndet. Om det tidigare tillståndet avsåg ett kulgevär måste det skjutvapen som ansökan avser ha samma eller ett mer begränsat användningsområde vilket avgörs utifrån vilken klass av ammunition som vapnet är avsett för.

Det finns inte något hinder mot att genomföra flera på varandra följande byten av vapen.²²² Om tillståndet för det skjutvapen som avyttrades meddelades efter utgången av 1984 måste utredningen visa att även tidigare byte har skett med stöd av övergångsbestämmelsen för att bestämmelsen fortsatt ska vara tillämplig.

Utredningen måste visa att sökanden har avyttrat ett skjutvapen, att ansökan har inkommit inom ett år från det datum då avyttrandet skedde samt att det skjutvapen som ansökan avser är likvärdigt med det skjutvapen som avyttrats.

Med likvärdigt vapen avses att ansökan gäller

- a) ett hagelvapen, om det tidigare tillståndet omfattade sådant vapen,
- b) ett kulvapen som enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om klassindelning av ammunition har samma användningsområde som eller ett

²¹⁹ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

²²⁰ 2 kap. 3 § fjärde stycket vapenförordningen.

²²¹ Se femte punkten i övergångsbestämmelserna till vapenförordningen (1996:70).

²²² Kammarrätten i Göteborgs dom den 2 januari 2025 i mål nr 7294-24.

mera begränsat användningsområde än det vapen som avsågs med det tidigare tillståndet eller kräver samma utbildning som detta.

Om tillståndet för det skjutvapen som avyttrades meddelades efter utgången av 1984 måste utredningen också visa att detta byte har skett med stöd av övergångsbestämmelsen, det vill säga att ovanstående var uppfyllt även då.

Om utredningen visar att sökanden tidigare meddelats ett helt nytt tillstånd utan att ett likvärdigt vapen har avyttrats är övergångsbestämmelsen inte tillämplig. Därmed gäller kravet på jägarexamen och ansökan ska avslås eftersom sökanden inte uppfyller detta krav.

Sammanfattningsvis kan alltså den som söker tillstånd att inneha vapen för jakt få byta ut vapen som man innehade innan övergångsbestämmelsen trädde i kraft, men man kan inte skaffa fler eller ej likvärdiga vapen utan att först ta jägarexamen. Nedan följer två exempel på hur bedömningen bör göras.

4.2.2.1.1 Exempel 1

En ansökan om tillstånd att inneha ett kulgevär av fabrikat Mauser i kaliber .308 Winchester inkommer. Utredningen visar att sökanden saknar jägarexamen men att denne under det senaste året har avyttrat ett likvärdigt kulgevär av fabrikat Browning som det gavs tillstånd att inneha i juni 2010.

Utredningen visar vidare att sökanden, vid ansökan om kulgeväret av fabrikat Browning 2010 hade avyttrat ett likvärdigt kulgevär av fabrikat Husqvarna som denna fått tillstånd att inneha i september 1974 samt att ansökan om det nya tillståndet gjordes inom ett år från avyttrandedatumet.

Utredningen visar således att övergångsbestämmelsen var tillämplig 2010 och att den är tillämplig idag. Att sökanden saknar jägarexamen innebär därför inte skäl för avslag.

4.2.2.1.2 Exempel 2

En ansökan om tillstånd att inneha ett hagelgevär av fabrikat Beretta i kaliber 12 inkommer. Utredningen visar att sökanden saknar jägarexamen men att denne under det senaste året har avyttrat ett likvärdigt hagelgevär av fabrikat Winchester som det gavs tillstånd att inneha 2016.

Utredningen visar dock att sökanden aldrig avyttrade något vapen i samband med ansökan om tillstånd att inneha hagelgeväret av fabrikat Winchester 2016. Detta tillstånd meddelades alltså inte med stöd av övergångsbestämmelsen.

På grund av detta är övergångsbestämmelsen inte heller tillämplig i förhållande till den senaste ansökan och den bör därför avslås eftersom sökanden saknar jägarexamen.

4.2.3 Behov av jaktvapen som inte är enhandsvapen

4.2.3.1 Allmänt om behovsprövningen

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.²²³ Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.²²⁴

När det gäller skjutvapen för jaktändamål finns dock ett undantag från behovsprövningen, den så kallade vapengarderoben. Syftet med vapengarderoben är att beskriva en jägares normala behov av skjutvapen.²²⁵ Undantaget innebär att den som har avlagt jägarexamen ska anses ha behov av jaktvapen, om inte särskilda skäl föranleder annat.²²⁶

Den som har avlagt jägarexamen har alltså behov av jaktvapen. Behovet ska anses motsvara fyra jaktvapen, stommar eller lådor till sådana vapen, om det inte finns omständigheter som talar för att sökanden behöver fler skjutvapen än så.²²⁷

Det är alltså möjligt att meddela en och samma person tillstånd att inneha fyra likadana skjutvapen för ändamålet jakt. Om den enskilde ansöker om tillstånd att inneha ytterligare skjutvapen för ändamålet jakt ska dock sökandens vapeninnehav behovsprövas i sin helhet, se avsnitt 4.2.3.2.

Enhandsvapen, salongsgevär och vapendelar, t.ex. lösa pipor, ingår inte i vapengarderoben och ska inte räknas in i de fyra skjutvapen som vapengarderoben kan bestå av.²²⁸ För vapendelar, t.ex. lösa pipor, ska behovsprövning alltid göras. Behovsprövningen sker på samma sätt som för femte eller sjätte jaktvapnet, se avsnitt 4.2.3.2. Avser ansökan istället enhandsvapen för jakt eller salongsgevär ska prövningen däremot göras enligt de särskilda krav som uppställs i vapenförordningen, se avsnitt 4.2.4 och avsnitt 4.3.3.

4.2.3.2 Femte och sjätte jaktvapnet

För att en ansökan om ett femte eller sjätte jaktvapen ska kunna beviljas ska det framstå som sannolikt att sökandens behov inte kan tillgodoses med enbart fyra skjutvapen.²²⁹

Sammansättningen av sökandens vapeninnehav ska motsvara den jakt som bedrivs. Vid ansökan om tillstånd att inneha fler än fyra skjutvapen behöver

²²³ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²²⁴ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

²²⁵ 2022 års vapenutrednings delbetänkande *EU:s vapendirektiv – genomförande av 2017 års ändringsdirektiv på miniminivå* (SOU 2022:62), s. 6 och promemorian *Tillståndsprövning av vapendelar m.m.* (Ds 2018:30), s. 36.

²²⁶ 2 kap. 4 § fjärde stycket vapenförordningen.

²²⁷ 2 kap. 4 § femte stycket vapenförordningen.

²²⁸ Se 2 kap. 4 § fjärde stycket vapenförordningen där det framgår att vapen som räknas upp i 2 kap. 5 § vapenförordningen inte ingår i vapengarderoben. Se även Kammarrätten i Sundsvalls dom den 3 september 2014 i mål nr 3173-13 gällande behovsprövning av lösa pipor.

²²⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 37 f.

det därför säkerställas att behov föreligger med utgångspunkt från sökandens jaktvanor och sammansättningen av tidigare vapeninnehav. Det bör endast undantagsvis förekomma att tillstånd till innehav av fler än fyra jaktvapen beviljas någon som helt nyligen har tagit jägarexamen och som därför ännu inte hunnit etablera några jaktvanor.²³⁰

För att ett behov för jakt ska beaktas i vapenlagens mening krävs att det är motiverat ur en objektiv synvinkel. Det innebär att andra omständigheter saknar betydelse för prövningen, t.ex. utseende, affektionsvärde, målskjutning, marginella skillnader i precision, utlåning, innehav inför kommande överlåtelse etc.²³¹

Det finns inget som utesluter innehav av två skjutvapen i samma kaliber då utförandet kan skilja sig på ett sätt som motiverar det jaktliga behovet, t.ex. ett lätt och smidigt skjutvapen för rörlig jakt med hund och skott på korta håll, eller ett tungt skjutvapen för stillasittande precisionsskytte på långa avstånd.

Vid handläggning av en ansökan om tillstånd till femte eller sjätte jaktvapnet, stomme eller låda till sådant vapen behöver det utredas hur sökanden motiverar behovet av såväl det skjutvapen som ansökan avser som det befintliga totala innehavet av såväl kompletta jaktvapen som tillståndspliktiga vapendelar samt om sökanden kan anpassa sitt befintliga innehav, genom avyttring, för att bereda plats i vapengarderoben istället för att utöka innehavet. Behovet ska bedömas med utgångspunkt från jaktvanor och sammansättningen av tidigare vapeninnehav.²³²

I motiveringen behöver det framgå

- till vilken typ av jakt och till vilket vilt det sökta skjutvapnet/pipan ska användas
- till vilken typ av jakt och till vilket vilt sökanden använder vart och ett av sina nuvarande skjutvapen/pipor
- varför det sökta skjutvapnet inte kan användas till den jakt som bedrivs med befintligt vapeninnehav och därmed ersätta ett befintligt skjutvapen istället för att utöka innehavet
- varför sökanden inte kan avyttra ett vapen eller en pipa och därmed anpassa sitt vapeninnehav till den jakt som ska bedrivas.²³³

4.2.3.3 Exempel 1

Sökande innehar fyra skjutvapen sedan tidigare, varav ett hagelgevär i kaliber 12. Sökanden bedriver jakt med samtliga skjutvapen. Ansökan gäller ytterligare ett hagelgevär i samma kaliber och har motiverats med att geväret ska

²³⁰ Prop. 1999/2000:27 s. 39.

²³¹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 3 september 2014 i mål nr 3173-13.

²³² Kammarrätten i Göteborgs dom den 20 januari 2021 i mål nr 5865-20 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 3 september 2014 i mål nr 3173-13.

²³³ T.ex. flera skjutvapen som täcker samma behov men där tillstånd meddelats utan behovsprövning inom ramen för vapengarderoben.

användas till sjöfågeljakt i våtmark. Sådan jakt kräver att stålhagel används. Befintligt hagelgevär är inte godkänt för detta.

Polismyndighetens utgångspunkter för bedömningen av exempel 1: Motiveringen är jaktligt godtagbar. Kompletterande uppgifter behöver dock inhämtas från sökanden för att framför allt få en förklaring till varför det befintliga skjutvapnet inte kan avyttras och ersättas med det nya skjutvapnet som är godkänt för stålhagel. Även detta kräver en objektivt sett jaktlig motivering.

Att befintligt skjutvapen t.ex. ska användas till uppsiktsutlåning, att skjutvapnet har affektionsvärde eller att det ska användas till lerduveskytte är inte ett objektivt sett jaktligt behov och kan därför inte godtas.

4.2.3.4 Exempel 2

Sökanden innehar två hagelgevär i kaliber 12 samt två kulgevär avsedda för ammunition i klass 2 respektive klass 3 sedan tidigare. Ansökan gäller ett kulgevär avsett för ammunition i klass 1 med motiveringen att det ska användas till älgjakt.

Polismyndighetens utgångspunkter för bedömningen av exempel 2: Motiveringen är jaktligt godtagbar och det saknas ett gevär avsett för ammunition i klass 1. Eftersom vapengarderoben kommer att bestå av fler än fyra skjutvapen ska samtliga skjutvapen behovsprövas.

Sökanden behöver uppmanas att inkomma med en förklaring till varför det befintliga vapeninnehavet inte kan anpassas genom att avyttra något av de skjutvapen som tidigare inte behovsprövats.

Även detta kräver en objektivt sett jaktlig motivering. Att befintligt skjutvapen ska användas till uppsiktsutlåning eller att skjutvapnet har affektionsvärde är inte objektivt sett jaktligt behov och kan därför inte godtas.

4.2.3.5 Fler än sex jaktvapen

Tillstånd till fler än sex jaktvapen, stommar eller lådor till sådana vapen, får endast beviljas om sökanden visar att det finns ett mycket kvalificerat behov av ytterligare skjutvapen.²³⁴ Det ska då vara fråga om omfattande jaktlig aktivitet kopplat till sökandens person såsom ett stort antal jaktdagar per år, jakt i andra länder²³⁵ eller i flera geografiska områden, mycket varierad jakt, uppdrag som jägare, jaktguide, skydds- eller eftersöksjägare etc.²³⁶

För att ett behov för jakt ska beaktas i vapenlagens mening krävs att det är motiverat ur en objektiv synvinkel. Det innebär att andra omständigheter saknar betydelse för prövningen, t.ex. utseende, affektionsvärde, målskjutning,

²³⁴ 2 kap. 4 § femte stycket vapenförordningen.

²³⁵ Kammarrätten i Stockholms dom den 11 september 2020 i mål nr 4206-20.

²³⁶ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 29 april 2014 i mål nr 2947-13.

marginella skillnader i precision, utlåning, innehav inför kommande överlåtelse etc.²³⁷

Om de personliga förutsättningarna och kraven är uppfyllda ska behovet prövas från ett objektiva jaktligt perspektiv. I ärendet behöver det framgå

- vilken jakt det sökta skjutvapnet ska användas till
- varför befintligt vapeninnehav inte kan användas
- varför det sökta skjutvapnet inte kan användas till den jakt som bedrivs med befintligt vapeninnehav och därmed ersätta ett befintligt vapen
- varför befintligt vapeninnehav inte kan anpassas.

4.2.4 Behov av enhandsvapen för jakt eller avlivning av djur

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.²³⁸

Generellt har begreppet behov ett objektiva innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.²³⁹

Tillstånd att inneha enhandsvapen får meddelas endast om det finns synnerliga skäl.²⁴⁰ Detta gäller även för ändamålet jakt.

Enhandsvapen för jakt omfattas inte av undantaget från behovsprövningen, den s.k. vapengarderoben.²⁴¹ Enhandsvapen ska inte heller räknas in i de skjutvapen som vapengarderoben kan bestå av. Behov att inneha enhandsvapen för ändamålet jakt anses finnas endast under vissa specifika förutsättningar vilka beskrivs närmare nedan i fråga om enskottsvapen och flerskottsvapen.²⁴²

För att tillstånd ska beviljas krävs också att sökanden kan visa att han eller hon kan handha ett sådant vapen som ansökan avser.²⁴³ Det finns inga särskilda krav, såsom jägarexamen, vad gäller enhandsvapen för ändamålet jakt. Sökanden kan således visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning hos ett auktoriserat skytteförbund eller annan utbildning i vapenhantering som genomförts i t.ex. Polismyndighetens eller Försvarsmaktens regi.

Enbart jägarexamen är inte tillräckligt för att visa att handhavandekravet är uppfyllt eftersom utbildningen inte innehåller något moment om enhandsvapen.

²³⁷ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 3 september 2014 i mål nr 3173-13.

²³⁸ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²³⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

²⁴⁰ 2 kap. 6 § vapenlagen.

²⁴¹ 2 kap. 4 § fjärde stycket vapenförordningen.

²⁴² 2 kap. 5 § 1 vapenförordningen.

²⁴³ 2 kap. 3 § vapenförordningen.

Enhandsvapen får användas vid jakt under jord, vid gryt eller lya på ett antal uppräknade arter²⁴⁴ och vid jakt med ställande hund på tre av dessa arter.²⁴⁵

Till skillnad från *avlivning av fällfångade djur* är inte *grytjakt* och *jakt med ställande hund* självständiga ändamål.²⁴⁶ Om sökanden avser att använda skjutvapnet till grytjakt eller jakt med ställande hund ska alltså ändamålet *jakt* anges på tillståndsbeviset. Om sökanden däremot enbart avser att avliva vilt som fångats med fälla med vapnet ska ändamålet *avlivning av fällfångade djur* anges istället. Detta kan bli aktuellt för skjutvapen med en grövre kaliber än .22 då vapen med grövre kalibrar inte får användas för jakt.²⁴⁷

4.2.4.1 Enskottsvapen

Behov av enskottsvapen för jakt eller avlivning av djur finns endast för omfattande grytjakt, jakt med ställande hund som bedrivs enligt de föreskrifter som meddelats av Naturvårdsverket eller avlivning av fällfångade djur. Kravet på omfattningen avser samtliga tre jaktformer.²⁴⁸

För att jakten ska anses omfattande bör det framgå att sökanden har bedrivit den jaktform som ansökan avser under åtminstone tre jaktsäsonger. Det årliga resultatet av jakt eller fångst är också avgörande för att jakten ska anses omfattande. Vad resultatet ska uppgå till är inte fullt klarlagt men sju respektive åtta mindre djur per år har inte ansetts tillräckligt för att sökanden ska anses ha bedrivit omfattande jakt eller fångst.²⁴⁹ Det årliga resultatet av jakt eller fångst torde dock behöva uppgå till i genomsnitt minst fem större djur, t.ex. grävling, alternativt minst tio mindre, t.ex. mink, samt enstaka större för att anses omfattande.

En omständighet som kan beaktas vid bedömningen av behovet är om sökanden har en jaktprovsmriterad hund för den typ av jakt som sökanden avser att använda enhandsvapnet till. Detta bör kunna styrkas av sökanden genom att denne inkommer med underlag avseende jaktprovsmriteringen.

Vad gäller enhandsvapen för enskott som innehas för ändamålet jakt bör tidsbegränsning komma i fråga endast i rena undantagsfall.²⁵⁰

4.2.4.2 Flerskottsvapen

Behov av flerskottsvapen för jakt eller avlivning av djur finns endast för yrkesmässigt bedriven jakt eller viltvård eller annat kvalificerat behov.²⁵¹

²⁴⁴ Vildkanin, rödrev, mårddhund, grävling, mink, mårddar, tvättbjörn och iller, se 5 kap. 8 § 1 Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁵ Grävling, mårddhund och tvättbjörn, se 5 kap. 8 § 2 Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁶ Se 2 kap. 5 a § vapenförordningen där grytjakt och jakt med ställande hund inte räknas upp.

²⁴⁷ 5 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁴⁸ 2 kap. 5 § 1 a) vapenförordningen.

²⁴⁹ Kammarrätten i Göteborgs dom den 8 februari 2016 i mål nr 3153-15.

²⁵⁰ Prop. 1981/82:1 s. 30 f och s. 46 f.

²⁵¹ 2 kap. 5 § 1 b) vapenförordningen.

Med yrkesmässigt bedriven jakt eller viltvård avses t.ex. att en person tas i anspråk för att utföra jakt- eller viltvårdsuppdrag åt annan. Som exempel på detta kan nämnas den som är anställd för att bedriva jakt eller viltvård åt en större fastighetsägare, en kommun eller den som har registrerat företag för att bedriva sådan verksamhet.

Som utgångspunkt bör verksamheten, för att anses yrkesmässig, bedrivas varaktigt, självständigt, samt i vinstsyfte.

Det innebär att jakt och viltvård som sökanden bedriver för egen räkning inte utgör annat kvalificerat behov. Detta beror på att behovet tillgodoses genom regleringen av enhandsvapen för enskott (se avsnitt 4.2.4.1) som uttömmande reglerar innehav av enhandsvapen för gryttjakt, jakt med ställande hund och avlivning av fällfångade djur.

Tillstånd att inneha enhandsvapen för flerskott ska tidsbegränsas till att gälla i högst fem år om inte särskilda skäl talar emot en sådan begränsning.²⁵²

4.3 Avlivning av fällfångade djur

4.3.1 Vapnets lämplighet för ändamålet

Det saknas närmare reglering gällande vilka skjutvapen som kan anses vara lämpliga för ändamålet avlivning av fällfångat vilt. Bedömningen bör dock göras på motsvarande sätt som för ändamålet jakt, i tillämpliga delar.

Se avsnitt 4.2.1 för mer information om vapnets lämplighet för ändamålet jakt. Se även avsnitt 4.9 gällande förbudet mot att meddela tillstånd att inneha vissa halvautomatiska gevär för detta ändamål.

4.3.2 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.

För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.²⁵³ För övriga vapentyper gäller det allmänna handhavandekravet.²⁵⁴

Vilket handhavandekrav som gäller beror således på vilket skjutvapen som ansökan avser. Om ansökan avser t.ex. ett kulgevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon har jägarexamen med grundprov kulgevär.

Tillstånd att inneha skjutvapen för detta ändamål får endast meddelas om sökanden har fyllt 18 år.²⁵⁵

²⁵² 2 kap. 6 a § första stycket vapenlagen.

²⁵³ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

²⁵⁴ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

²⁵⁵ 2 kap. 3 § fjärde stycket vapenförordningen.

Om ansökan avser ett enhandsvapen gäller särskilda krav. Förutom är sökanden ska ha fyllt 18 år ska denne ha visat prov på särskild skjutskicklighet och vara aktiv medlem i en sammanslutning som antingen auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan som ansökan avser. Intyg över aktivitet och skjutskicklighet ska lämnas av styrelsen i sammanslutningen.²⁵⁶

4.3.3 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.²⁵⁷

Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.²⁵⁸

Eftersom skjutvapen för ändamålet avlivning av fällfångade djur inte ingår i vapengarderoben²⁵⁹ krävs att sökanden visar att han eller hon bedriver eller avser att bedriva jakt med fälla avsedd för levandefångst. Detta kräver inte att sökanden själv äger en typgodkänd fälla utan endast att sökanden har tillgång till en sådan.²⁶⁰

Några krav på fångstresultat eller att jakten måste bedrivas i viss omfattning kan endast uppställas om ansökan avser ett enhandsvapen. I dessa fall ska motsvarande bedömning som för enhandsvapen för jakt göras, se avsnitt 4.2.4.1 och 4.2.4.2.

Observera att utgångspunkten är att salongsgevär endast kan innehas för ändamålet avlivning av fällfångade djur om avsikten är att avlossa skott med vapnet.²⁶¹

Inom ramen för behovsprövningen bör hänsyn också tas till vilket skjutvapen ansökan gäller och vilket vilt som sökanden avser att fånga med fälla. Vapnets kaliber bör stå i rimlig proportion till vad som behövs för att avliva det aktuella viltet.

Avlivning av fångat vilt ska ske så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. Om skjutvapen används för avlivningen ska skjutvapnets kaliber och ammunition anpassas till viltarten och viltets storlek.²⁶² Några egentliga begränsningar gällande vilken typ av skjutvapen eller vilken kaliber som får användas vid avlivning av fällfångade djur finns alltså inte.

²⁵⁶ 2 kap. 3 § första stycket 2 vapenförordningen.

²⁵⁷ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²⁵⁸ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

²⁵⁹ De skjutvapen man anses ha behov av i och med avlagd jägarexamen, se 2 kap. 4 § andra och tredje styckena vapenförordningen.

²⁶⁰ Se Kammarrätten i Sundsvalls domar den 8 augusti 2017 i mål nr 180-17 och den 2 september 2015 i mål nr 730-15, Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 mars 2012 i mål nr 2031-11 samt Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 7 december 2021 i mål nr 2130-21.

²⁶¹ 2 kap. 5 § 2 vapenförordningen.

²⁶² 10–11 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap.

Viss vägledning finns dock i andra bestämmelser. Vid jakt under jord, vid gryt eller lya får t.ex. enhandsvapen i kaliber 5,6 mm (.22) användas vid jakt efter vildkanin, rödräv, mårddhund, grävling, mink, mårdar, tvättbjörn och il-ler. Vid jakt med ställande hund får enhandsvapen i kaliber 5,6 mm (.22) användas vid jakt efter grävling, mårddhund och tvättbjörn.²⁶³

För avlivning av dessa djur när de har fångats i fälla avsedd för levandefångst borde alltså skjutvapen i kaliber .22 (5,6 mm) vara tillräckligt och behov av grövre kalibrar finns därför inte i normalfallet.

Om avsikten är att fånga och avliva större vilt kan vägledning hämtas från regelverket gällande avlivning av tamboskap.²⁶⁴ Som exempel kan här nämnas att grisar får avlivas genom skjutning med kulgevär och användning av kulpatroner i klass 3. Galtar äldre än 12 månader får dock avlivas endast med kulpatroner i klass 2 om kulgevär används. Grisar får också avlivas med hagelgevär i kaliber 20 eller grövre (med minst 28 g hagel av storlek minst 2,75 mm (US 6)).²⁶⁵

Detta borde alltså i normalfallet kunna tillämpas även på vildsvin som fångats i fälla avsedd för levandefångst. Behov av kulgevär avsedda för kulpatroner i klass 1 eller hagelgevär i mindre kaliber än 20 finns därför inte i normalfallet.

4.4 Skydd

4.4.1 Vapnets lämplighet för ändamålet

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålet skydd får meddelas endast om vapnet är lämpat för detta ändamål.²⁶⁶

Det saknas reglering avseende skjutvapnets lämplighet för ändamålet skydd. Skjutvapen som tillhandahålls av vapenhandlare och som marknadsförs för skydd får i normalfallet anses vara lämpliga för ändamålet.

Vissa skjutvapen, t.ex. antika vapen som inte kan användas med modern ammunition, vapen med ett helt annat syfte eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade) är dock inte lämpliga för ändamålet.

4.4.2 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.

²⁶³ 5 kap. 7–8 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

²⁶⁴ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:8) om slakt och annan avlivning av djur.

²⁶⁵ 7 kap. 15 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur.

²⁶⁶ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.²⁶⁷ För övriga vapentyper gäller det allmänna handhavandekravet.²⁶⁸

Vilket handhavandekrav som gäller beror således på vilken typ av skjutvapen som ansökan avser. Om ansökan avser t.ex. ett gevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon har jägareexamen med godkänt praktiskt prov avseende vapentypen.

Om ansökan avser ett enhandsvapen gäller särskilda krav. Sökanden ska ha visat prov på särskild skjutskicklighet samt vara aktiv medlem i en sammanslutning som antingen auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser. Intyg över aktivitet och skjutskicklighet ska lämnas av styrelsen i sammanslutningen.²⁶⁹

Tillstånd att inneha skjutvapen för detta ändamål får endast meddelas om sökanden har fyllt 18 år. Detta gäller dock inte start- eller signalvapen.²⁷⁰

4.4.3 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.²⁷¹ Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.²⁷²

Det saknas dock närmare reglering för hur behovet av skjutvapen för ändamålet skydd ska bedömas. Det saknas även regler om användningen av skjutvapen för ändamålet skydd, bortsett från nödvärnsreglerna i brottsbalken. Det saknas också regler om hur och när ett skjutvapen får bäras, bortsett från förbudet mot medförande av skjutvapen på allmän plats.²⁷³

Utrymmet för att använda dödligt våld inom ramen för nödvärnsrätten är dock mycket begränsat. Att använda skjutvapen är en så drastisk åtgärd att den kan godtas endast i mycket speciella undantagssituationer där angreppet i sig självt är livsfarligt och faran akut, och kan endast under speciella omständigheter godtas som en proportionerlig åtgärd.²⁷⁴

Den som blir utsatt för våld eller har en allvarlig hotbild mot sig kan istället erbjudas skydd av polisen. Polismyndighetens uppdrag är nämligen att

²⁶⁷ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

²⁶⁸ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

²⁶⁹ 2 kap. 3 § första stycket 2 vapenförordningen.

²⁷⁰ 2 kap. 3 § fjärde stycket vapenförordningen.

²⁷¹ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²⁷² Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

²⁷³ Se 5 kap. 6 § vapenlagen.

²⁷⁴ Se t.ex. NJA 1995 s. 661, RH 2008:90 ("Rödebymålet") och Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 1 februari 2017 i mål nr B 1928-16 ("Vallåkralfallet").

upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.²⁷⁵

Om frågan om behov av skjutvapen för ändamålet skydd uppstår är det därför en mer närliggande åtgärd att kontakta polisen än att beväpna sig. Mot denna bakgrund kan enskilda i princip aldrig anses ha ett objektivet behov av att innehå skjutvapen för ändamålet skydd.

I fråga om tårgas, pepparspray (OC-spray) eller andra till verkan och ändamål jämförbara anordningar anses behov föreligga endast om sökanden kan visa att han eller hon på grund av tjänst eller annan särskild omständighet har ett synnerligt behov av anordningen för personligt skydd.²⁷⁶

Angående väktares behov av att låna skjutvapen, se istället avsnitt 10.1.9.

4.5 Bevakningsuppdrag

4.5.1 Allmänt

Tillstånd att innehå skjutvapen för ändamålet bevakningsuppdrag förekommer, i fråga om enskilda personer, endast för den som är anställd på t.ex. ett skyddsobjekt²⁷⁷ och har till uppgift att utföra bevakning av skyddsobjektet.²⁷⁸

Ändamålet bevakningsuppdrag är att anse som ett annat godtagbart ändamål för skjutning.²⁷⁹ Det är således inte att anse som ett s.k. udda ändamål. Av denna anledning ska samråd inte ske med Utvecklingsgrupp 2 i dessa fall.

Observera att detta avsnitt inte behandlar det särskilda tillstånd som krävs för att en väktare ska få låna ett skjutvapen av ett auktoriserat bevakningsföretag.

4.5.2 Vapnets lämplighet för ändamålet

En förutsättning för att meddela tillstånd är att vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.²⁸⁰ Av förarbetena framgår att vapenlagstiftningen även syftar till att förebygga skador och olyckshändelser med skjutvapen.²⁸¹

Enligt Polismyndighetens föreskrifter får skyddsvakter vara utrustad med enhandsvapen som inte är helautomatiskt med en kaliber på högst 9 millimeter samt OC-spray.²⁸² Skyddsvakter får även utrustas med förstärkningsvapen

²⁷⁵ Se 1 § och 2 § 4 polislagen (1984:387).

²⁷⁶ 2 kap. 5 § 3 vapenförordningen.

²⁷⁷ Se 4, 5 och 7 §§ skyddslagen (2010:305).

²⁷⁸ Den som bevakar ett skyddsobjekt och som inte är polisman benämns skyddsvakt, se 9 § andra stycket skyddslagen.

²⁷⁹ Prop. 1977/78:158 s. 11.

²⁸⁰ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

²⁸¹ Prop. 1995/96:52 s. 26.

²⁸² 5 kap. 5 och 9 §§ Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

efter särskilt beslut av Polismyndigheten.²⁸³ Om ansökan avser ett förstärkningsvapen, se avsnitt 6.3.

Detta innebär att enbart de skjutvapen som får bäras av skyddsvakter enligt föreskrifterna kan anses vara lämpade för ändamålet.

4.5.3 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.²⁸⁴ Generellt har begreppet behov ett objektivet innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.²⁸⁵

Behov av att inneha skjutvapen för ändamålet bevakningsuppdrag bör i dessa fall endast anses föreligga för den som är anställd på ett skyddsobjekt där det krävs bevakning med beväpnad personal.

Utredningen måste därför visa att sökanden har en sådan anställning och att det krävs bevakning med beväpnad personal på det aktuella skyddsobjektet. Observera att det saknar betydelse om anställningen är tillsvidare eller om den är tidsbegränsad.

Vid bedömningen bör hänsyn tas till skyddsobjektets verksamhet och huruvida behovet som skyddsobjektet har av bevakning med beväpnad personal kan omhändertas på annat sätt.

Tillståndet att inneha ett enhandsvapen för flerskott ska tidsbegränsas till att gälla i högst fem år om inte särskilda skäl talar emot en sådan begränsning.²⁸⁶ Detsamma gäller tillstånd att inneha andra skjutvapen.²⁸⁷

4.5.4 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen ska visa sig kunna handha den typ av skjutvapen som ansökan avser.²⁸⁸

Om sökanden behöver vapnet i sin tjänst, vilket är fallet i dessa fall, gäller dock inte de särskilda kraven för den aktuella vapentypen.²⁸⁹ Detta innebär att det allmänna handhavandekravet gäller.²⁹⁰

²⁸³ 5 kap. 9 § tredje stycket och 10 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

²⁸⁴ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²⁸⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

²⁸⁶ 2 kap. 6 a § vapenlagen.

²⁸⁷ I dessa fall sker tidsbegränsningen med stöd av 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

²⁸⁸ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

²⁸⁹ 2 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

²⁹⁰ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

Om ansökan gäller ett enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon t.ex. har genomgått utbildning skyddsvakt angående hantering av skjutvapen med godkänt resultat.²⁹¹

Gäller ansökan OC-spray bör sökanden visa att han eller hon kan hantera anordningen. Detta kan visas genom att sökanden t.ex. har genomgått utbildning för skyddsvakt angående användning av pepparspray med godkänt resultat.²⁹²

4.5.5 Särskilt om förvaringen i dessa fall

Utgångspunkten är att den som har tillstånd att inneha skjutvapen också ska förvara vapnet på föreskrivet sätt. Det saknas i dessa fall skäl att förena tillståndet med villkor att vapnet ska förvaras på visst sätt.

Om sökanden själv vill förvara vapnet på skyddsobjektet kan han eller hon ansöka om tillstånd att förvara vapnet hos annan. Handläggning av en sådan ansökan sker enligt ordinarie rutiner.

4.6 Prydnads- eller särskilt affektionsvärde

4.6.1 Allmänt

Tillstånd att inneha ett skjutvapen som huvudsakligen har prydnads- eller särskilt affektionsvärde för sökanden, får meddelas även för andra ändamål än skjutning. För att ett skjutvapen som innehas för något av dessa ändamål ska få användas för skjutning krävs särskilt tillstånd.²⁹³

Tillstånd att inneha skjutvapen för detta ändamål får endast meddelas om sökanden har fyllt 18 år. Detta gäller dock inte start- eller signalvapen eller vapen som gjorts varaktigt obrukbara.²⁹⁴

4.6.2 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.²⁹⁵

Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga, men vid bedömningen av behov för särskilt affektionsvärde ska sökandens uppfattning om värdet ges stor betydelse.²⁹⁶

I förarbetena anges bl.a. att behovet av att inneha skjutvapen för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde framstår som mindre framträdande

²⁹¹ T.ex. utbildning enligt bilaga 4 till Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

²⁹² T.ex. utbildning enligt bilaga 3 till Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

²⁹³ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²⁹⁴ 2 kap. 3 § fjärde stycket vapenförordningen.

²⁹⁵ 2 kap. 4 § vapenlagen.

²⁹⁶ Prop. 1990/91:130 s. 57, prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

jämfört med de flesta andra ändamål för vilka tillstånd kan beviljas, exempelvis jakt eller målskjutning.²⁹⁷

Vad som avses med prydnadsvärde har inte definierats i förarbetena.

Enligt förarbetena ska prövningen av om ett skjutvapen har särskilt affektionsvärde i första hand inte gälla skjutvapnets beskaffenhet utan ägarens relation till skjutvapnet. Har det förvärvats genom arv och varit i arvlåtarens ägo under lång tid eller av denna exempelvis vunnits som tävlingspris, bör tillstånd lämnas.²⁹⁸ I senare förarbetsuttalanden har det dock uttalats att tillståndsgivningen ska vara mer restriktiv än tidigare i fråga om tillstånd till innehav av skjutvapen för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde.²⁹⁹

Affektionsvärde definieras som känslomässigt eller personligt värde som är oberoende av ekonomiskt värde.³⁰⁰ Utredningen i ärendet måste visa varför vapnet har ett särskilt affektionsvärde för sökanden.³⁰¹ Detta innebär att sökanden måste ange omständigheterna som enligt hans eller hennes mening innebär att vapnet har ett särskilt affektionsvärde. Sökandens blotta påstående att sådant värde föreligger för honom kan inte godtas.³⁰²

Det finns inget hinder mot att meddela tillstånd till innehav av ett illegalt vapen för detta ändamål.³⁰³ Frågan om tillstånd ska därför bedömas med utgångspunkt i de förutsättningar som allmänt sett gäller.

Avseende ansökan gällande illegala skjutvapen, se avsnitt 2.5.6.

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde får meddelas endast om skjutvapnet görs *varaktigt obrukbart*, se avsnitt 4.6.3, om det inte finns särskilda skäl för att skjutvapnet ska få behållas i brukbart skick.³⁰⁴

Om ansökan gäller ett skjutvapen som i brukbart skick hör till kategori A enligt bilagan till vapenförordningen, t.ex. helautomatiska skjutvapen, får tillstånd för detta ändamål meddelas endast om vapnet har deaktiverats enligt kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2403 om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering i syfte att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga.³⁰⁵

²⁹⁷ Prop. 1999/2000:27 s. 36 f.

²⁹⁸ Prop. 1981/82:1 s. 46.

²⁹⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 36 f.

³⁰⁰ Svenska Akademiens ordlista, *affektionsvärde*, www.svenska.se/saol/?id=0012594, hämtad februari 2026.

³⁰¹ Se Kammarrätten i Göteborgs dom den 7 april 2021 i mål nr 1838-20 där kammarrätten avslog överklagandet och fastställde Polismyndighetens avslagsbeslut eftersom sökanden inte kunde visa att vapnet hade ett särskilt affektionsvärde.

³⁰² Prop. 1990/91:130 s. 57.

³⁰³ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 20 maj 2022 i mål nr 9375-21.

³⁰⁴ 2 kap. 5 a § vapenlagen.

³⁰⁵ 2 kap. 5 a § andra stycket vapenlagen och 2 kap. 17 § vapenförordningen.

Särskilda skäl kan föreligga bl.a. om skjutvapnet är mycket värdefullt eller speciellt, eller om innehavaren av skjutvapnet inom en inte alltför avlägsen framtid avser att bruka skjutvapnet till skytte.³⁰⁶

Ett skjutvapen som innehas för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde får inte utan särskilt tillstånd användas till skjutning.³⁰⁷ För att meddelas ett sådant särskilt tillstånd bör sökanden visa att han eller hon kan handha vapnet på motsvarande sätt som krävs för innehav för skjutning.³⁰⁸

4.6.3 Varaktigt obrukbar

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålen prydnads- eller särskilt affektionsvärde får meddelas om skjutvapnet görs varaktigt obrukbart.³⁰⁹ Trots detta får tillstånd meddelas om det finns särskilda skäl för att vapnet ska få behållas i brukbart skick.³¹⁰

För att ett skjutvapen ska anses ha gjorts varaktigt obrukbart krävs att det har gjorts permanent obrukbart för skjutning, dvs. att skott överhuvudtaget inte kan avlossas.³¹¹

Det är viktigt att komma ihåg att begreppet varaktigt obrukbart inte är samma sak som deaktivering. Deaktivering³¹² är en mer långtgående åtgärd som utgör ett krav för skjutvapen i kategori A i vissa fall.³¹³

4.7 Godtagbara ändamål för start- och signalvapen

För startvapen kan följande godtagbara ändamål utläsas från förarbetena:

- användning i samband med idrottstävlingar och idrottsträning
- användning inom lantbruket som skrämskottsvapen gentemot skadevällande vilt
- användning vid hundträning.³¹⁴

För signalvapen nämns endast användning för att kunna avge nödsignal, t.ex. vid segling, som ett godtagbart ändamål.³¹⁵

Dessa ändamål är alltså inte att anse som udda ändamål för skjutning utan ska handläggas i enlighet med detta avsnitt.

³⁰⁶ Se prop. 1999/2000:27 s. 37.

³⁰⁷ 2 kap. 4 § tredje meningen vapenlagen.

³⁰⁸ Det allmänna handhavandekravet framgår av 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

³⁰⁹ 2 kap. 5 a § vapenlagen.

³¹⁰ 2 kap. 5 a § sista meningen vapenlagen. Se Kammarrätten i Stockholms dom den 23 november 2010 i mål nr 2841-10.

³¹¹ Prop. 1949:95 med förslag till vapenförordning, s. 89 f.

³¹² Se Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/2403 av den 15 december 2015 om fastställande av gemensamma riktlinjer om standarder och metoder för deaktivering i syfte att se till att deaktiverade skjutvapen görs irreversibelt funktionsodugliga.

³¹³ Se 2 kap. 5 a § vapenlagen samt 2 kap. 17 § vapenförordningen.

³¹⁴ Prop. 1986/87:154 s. 15.

³¹⁵ Prop. 1986/87:154 s. 16.

Se avsnitt 2.1.2.4 för mer information om vad som avses med termerna startvapen respektive signalvapen.

4.7.1 Vapnets lämplighet för ändamålet

Tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas endast om vapnet är lämpat för ändamålet som ansökan avser.³¹⁶

Det saknas reglering avseende skjutvapnets lämplighet för de ändamål som omnämns i avsnitt 4.7. Skjutvapen som tillhandahålls av vapenhandlare och som marknadsförs för t.ex. hundträning eller som skrämskottsvapen får i normalfallet anses vara lämpliga för ändamålet.

Vissa skjutvapen, t.ex. vapen som lätt kan ändras så att de kan avfira skarp ammunition, antika vapen som inte kan användas med modern ammunition, vapen med ett helt annat syfte eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade) är dock inte lämpliga.

4.7.2 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.³¹⁷ Att använda start- och signalvapen kräver dock inga särskilda kunskaper.

4.7.3 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.³¹⁸ Det saknas dock närmare reglering för hur bedömningen av behov av start- och signalvapen ska göras.

När det gäller start- och signalvapen räcker det i normalfallet med sökandens egna uppgifter gällande behovet, om det inte finns omständigheter som talar i en annan riktning.³¹⁹

Tillståndet ska endast tidsbegränsas om det står klart att behovet inte är av varaktig karaktär.

4.8 Udda ändamål för skjutning

4.8.1 Allmänt

Det är viktigt att avgöra om ansökan avser ett av de godtagbara ändamål som räknas upp i vapenlagstiftningen eller i dess förarbeten eller om ansökan ska handläggas enligt detta avsnitt.

³¹⁶ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

³¹⁷ 2 kap. 3 § vapenförordningen.

³¹⁸ 2 kap. 4 § vapenlagen.

³¹⁹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 2 november 2023 i mål nr 804-23.

Med *udda ändamål för skjutning* avses andra godtagbara ändamål för skjutning utöver jakt, målskjutning, skydd eller avlivning av fällfångade djur.³²⁰

Utöver dessa ändamål kan vissa andra godtagbara ändamål för skjutning utläsas av förarbetena.³²¹ För startvapen nämns bland annat användning i samband med idrottstävlingar och idrottsträning, användning inom lantbruket som skrämskottsvapen gentemot skadevällande vilt samt användning vid hundträning.³²² För signalvapen nämns endast användning för att kunna avge nödsignal, t.ex. vid segling, som ett godtagbart ändamål.³²³

I vissa speciella fall kan det dock finnas behov av att inneha skjutvapen för skjutning för andra ändamål än de nyss uppräknade. Dessa ändamål betecknas gemensamt i vapenförordningen som *annat ändamål för skjutning*. Polismyndigheten har dock sedan länge använt benämningen *udda ändamål*.

Det centrala är att regleringen avseende udda ändamål endast gäller skjutvapen som ska innehas *för skjutning*. Det är därför inte möjligt att meddela tillstånd till innehav av ett varaktigt obrukbart skjutvapen för udda ändamål för skjutning.³²⁴

Exempel på användningsområden som är att anse som *udda ändamål för skjutning*:

- avlivning av tamboskap
- utbildning, t.ex. i samband med utbildning för jägarexamen eller av personal såsom väktare och ordningsvakter
- punktering av gasbehållare vid eldsvåda
- ljudmätning
- immobilisering av tama djur³²⁵
- produktutveckling av t.ex. skottsäkra västar.

Exempel på användningsområden som inte är att anse som *udda ändamål för skjutning*:

- utlåning av skjutvapen³²⁶
- skyddsjakt³²⁷

³²⁰ Se avsnitt 2.4.

³²¹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 juli 2005 i mål nr 751-05.

³²² Prop. 1986/87:154 s. 15. För information om handläggningen, se avsnitt 4.7.

³²³ Prop. 1986/87:154 s. 16. För information om handläggningen, se avsnitt 4.7.

³²⁴ 2 kap. 5 a § vapenförordningen.

³²⁵ Detta gäller dock inte immobilisering av vilt, detta är att betrakta som jakt. Se 2 § jaktlagen samt prop. 1986/87:58 s. 67.

³²⁶ Utlåning av skjutvapen kan inte vara ett ändamål i sig eftersom det inte fyller någon funktion. Det beror på att utlåning endast får ske för samma ändamål som utlånarens tillstånd avser. Därmed kan låntagaren endast använda det för utlåning och inte för t.ex. målskjutning då detta är straffbelagt enligt 9 kap. 2 § a) vapenlagen. Detta gäller oavsett om lånet är tänkt att ske från en förälder till dennes barn, från ett företag till sina kunder eller i någon annan situation.

³²⁷ Skyddsjakt är, enligt 2 § jaktlagen, att jämställa med jakt. Således kan skyddsjakt inte anses vara ett sådant udda ändamål som det här är frågan om.

- eftersök av trafikskadat vilt eller vilt som skadats vid jakt³²⁸
- startsignal vid idrottstävlingar, skrämskott mot skadevållande vilt och hundträning (gäller endast startvapen)³²⁹
- nödsignalering (gäller endast signalvapen).³³⁰

Dessa ändamål är således inte att anse som udda ändamål för skjutning och en ansökan ska därför i dessa fall prövas och handläggas i enlighet med kapitel 4.

4.8.2 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.

För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.³³¹ För övriga vapentyper gäller det allmänna handhavandekravet.³³²

Vilket handhavandekrav som gäller beror således på vilken typ av skjutvapen som ansökan avser. Om ansökan avser t.ex. ett gevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon har jägarexamen med godkänt praktiskt prov avseende vapentypen.

Om ansökan avser ett enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning hos ett auktoriserat skytteförbund eller annan utbildning i vapenhantering som genomförts i t.ex. Polismyndighetens eller Försvarsmaktens regi.

Tillstånd att inneha skjutvapen för udda ändamål för skjutning får endast meddelas om sökanden har fyllt 18 år.³³³

4.8.3 Behovsprövning

En enskild person får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen endast om den enskilde behöver vapnet för ett godtagbart ändamål.³³⁴ Generellt har begreppet behov ett objektivt innehåll. Den enskildes subjektiva uppfattning kan inte läggas till grund för om ett behov kan anses föreligga.³³⁵

³²⁸ Eftersök av trafikskadat vilt eller vilt som skadats vid jakt är, enligt 2 § jaktlagen, att jämställa med jakt. Således kan eftersök inte anses vara ett sådant udda ändamål som det här är frågan om. Se prop. 2008/09:191 s. 6 samt definitionen av begreppet eftersök i Naturvårdsverkets föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

³²⁹ Se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 juli 2005 i mål nr 751-05 och prop. 1986/87:154 s. 15–16.

³³⁰ Se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 4 juli 2005 i mål nr 751-05 och prop. 1986/87:154 s. 15–16.

³³¹ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

³³² 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

³³³ 2 kap. 3 § fjärde stycket vapenförordningen.

³³⁴ 2 kap. 4 § vapenlagen.

³³⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 32 och RÅ 2004 ref. 32.

Det krävs synnerliga skäl för att tillstånd att inneha skjutvapen för skjutning för udda ändamål ska medges.³³⁶ Detta innebär att en restriktiv bedömning ska göras och att tillstånd för udda ändamål bör ges endast undantagsvis. Den restriktiva bedömningen bör omfatta samtliga de krav som uppställs för vapeninnehav och innefatta, förutom sökandens kvalifikationer och behov av skjutvapnet, även skjutvapnets lämplighet för det angivna ändamålet.³³⁷

Vid bedömningen av ansökan bör inte bara ändamålet framstå som klart legitimt, utan det ska i varje enskilt fall även göras en bedömning av om det finns några godtagbara alternativ till att använda skjutvapen.³³⁸

Tillståndet ska i normalfallet tidsbegränsas eftersom det sällan är fråga om ett behov av varaktig karaktär i dessa fall.

4.8.4 Samråd

En ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen för udda ändamål handläggs på samma sätt som ansökningar som avser andra ändamål. När ärendet är komplett ska handläggaren samråda sitt förslag till beslut i det enskilda ärendet med Utvecklingsgrupp 2. Begäran om samråd skickas per e-post till Utvecklingsgrupp 2:s funktionsbrevlåda.

I begäran om samråd ska handläggaren bifoga en summering av följande information:

1. en kort redogörelse för omständigheterna i ärendet
2. bedömning av om ändamålet framstår som klart legitimt
3. bedömning av om det skjutvapen som ansökan avser bedöms vara lämpligt för ändamålet
4. en summering av handläggarens bedömning och de skäl som läggs till grund för denna
5. vilka handlingar, om några, i ärendet som Utvecklingsgrupp 2 behöver ta del av innan det skriftliga utlåtandet författas.

Utvecklingsgrupp 2 ansvarar för att lämna ett skriftligt utlåtande avseende handläggarens förslag till beslut.

Handläggaren ansvarar för att dokumentera dels att samråd har skett, dels det skriftliga utlåtandet från Utvecklingsgrupp 2 i ärendet.

Handläggaren kan hämta stöd för sin bedömning i det utlåtande som lämnas från Utvecklingsgrupp 2, men ansvarar själv för att fatta beslut i ärendet. Någon hänvisning till utlåtandet från Utvecklingsgrupp 2 bör inte inkluderas i beslutsmotiveringen.

³³⁶ 2 kap. 5 a § vapenförordningen.

³³⁷ RÅ 2004 ref. 32.

³³⁸ Prop. 1999/2000:27 s. 42.

4.9 Förbud mot vissa halvautomatiska gevär för ändamålen jakt och avlivning av fällfångade djur

4.9.1 Allmänt

Tillstånd att inneha skjutvapen för ändamålen jakt eller avlivning av fällfångade djur får inte beviljas för halvautomatiska gevär och lådor som är avsedda för sådana gevär, om

1. vapnet är utformat för centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter eller centralantänd gevärsammunition, och
2. ett löstagbart vapenmagasin av militär typ med kapacitet för fler än 10 patroner kan sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet.³³⁹

Förbudet träffar endast sådana halvautomatiska gevär och lådor som är avsedda för sådana gevär som uppfyller båda punkterna i bestämmelsen. Förbudet omfattar inte skjutvapen som är utformade för kantantänd ammunition, oavsett kaliber.³⁴⁰

Förbudet omfattar vidare både kulgevär och hagelgevär samt lådor till dessa båda vapentyper.³⁴¹ Hagelgevär med löstagbara magasin är dock inte tillåtna för jakt.³⁴²

Begreppet låda definieras inte i vapenlagstiftningen. I avsnitt 2.1.3.3 återfinns dock en beskrivning av vad begreppet anses omfatta. För att lådan ska anses avsedd för ett gevär av nu aktuell typ krävs att den antingen är konstruerad så att den enbart passar till ett sådant vapen eller att det är sökandens avsikt att låta lådan ingå i ett vapen av detta slag.³⁴³

4.9.2 Centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter

Med pistolammunition avses sådan ammunition som främst är avsedd för användning i pistoler och revolverar, t.ex. ammunition som av C.I.P.³⁴⁴ eller SAAMI³⁴⁵ har klassificerats som ammunition till pistol eller revolver. Det finns även militär ammunition som är hänförlig till begreppet pistolammunition trots att den inte har klassificerats av vare sig C.I.P. eller SAAMI.

³³⁹ 2 kap. 5 b § vapenförordningen.

³⁴⁰ SOU 2024:31, *En ändamålsenlig vapenlagstiftning*, s. 1138.

³⁴¹ SOU 2024:31 s. 755.

³⁴² 3 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

³⁴³ SOU 2024:31 s. 1139.

³⁴⁴ *Commission Internationale Permanente (C.I.P.) pour l'épreuve des armes à feu portatives*, en internationell organisation för standardisering av metoder som används för att säkerställa att skjutvapen och ammunition är säkra för användning. Organisationen skapades av FN genom konventionen av den 1 juli 1969 om ömsesidigt erkännande av kontrollstämplar på handeldvapen. Sverige har inte tillträtt denna konvention.

³⁴⁵ *Sporting Arms and Ammunition Manufacturers' Institute (SAAMI)*, en amerikansk organisation vars syfte är att bl.a. skapa och publicera standarder för terminologi, kompatibilitet, prestanda och säkerhet avseende skjutvapen och ammunition.

C.I.P. har publicerat *Tables of Dimensions of Cartridges and Chambers (TDCC)* där tabell IV avser centralantänd pistol- och revolverammunition.³⁴⁶

SAAMI-standarden som behandlar centralantänd pistol- och revolverammunition har titeln *Voluntary Industry Performance Standards for Pressure and Velocity of Centerfire Pistol and Revolver Ammunition for the Use of Commercial Manufacturers*.³⁴⁷

För det fall C.I.P:s och SAAMI:s klassificeringar skiljer sig åt ska den klassificering som innebär den mest fördelaktiga tolkningen för den enskilde ha företräde. Ett exempel på detta är ammunitionen FN 5,7×28 som av C.I.P. klassificeras som gevärsammunition men av SAAMI som pistolammunition. FN 5,7×28 ska alltså anses vara pistolammunition. Eftersom den inte har en grövre kaliber än 9 mm omfattas inte skjutvapen utformade för denna ammunition av bestämmelsen.

Kaliber anges i vissa fall i millimeter och annars i tum. När det är fråga om kaliber som anges i tum får kalibern omräknas till millimeter vid bedömningen av om den är av det slag som avses i bestämmelsen.³⁴⁸ Kalibern .40 S&W motsvarar alltså 10,16 mm.

I slutbetänkandet av 2022 års vapenutredning framgår att avsikten inte är att förbjuda sådana kulgevär utformade för centralantänd pistolammunition som var tillåtna innan Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt trädde ikraft.³⁴⁹ Ett exempel på ett sådant kulgevär är Ruger PC Carbine som är utformat för ammunition i kaliber 9×19.

Halvautomatiska kulgevär avsedda för centralantänd pistolammunition i kaliber 9×19 omfattas således inte av förbudet.

Observera att både SAAMI och C.I.P. benämner 9×19 som ”9 mm Luger”.

Utöver detta är det inte möjligt att mer precist ange exakt var gränsen går avseende vilken ammunition som ska anses vara i ”grövre kaliber än 9 millimeter”.

Skjutvapen avsedda för annan centralantänd pistolammunition än kaliber 9×19 kan således omfattas av förbudet, under förutsättning att även punkten 2 i bestämmelsen är uppfylld.

4.9.3 Centralantänd gevärsammunition

Med gevärsammunition avses här sådan ammunition som främst är avsedd för användning i kul- eller hagelgevär, t.ex. ammunition som av C.I.P. eller

³⁴⁶ Se www.bobp.cip-bobp.org/en/tdcc_public?page=1&cartridge_type_id=4, hämtad februari 2026.

³⁴⁷ Se www.saami.org/wp-content/uploads/2025/05/SAAMI-Z299.3-2022-Centerfire-Pistol-Revolver-Approved-12-13-2022.pdf, hämtad februari 2026.

³⁴⁸ SOU 2024:31 s. 1138.

³⁴⁹ SOU 2024:31 s. 756.

SAAMI klassificerats som ammunition till gevär. Det finns även militär ammunition som är hänförlig till begreppet gevärsammunition trots att den inte har klassificerats av vare sig C.I.P. eller SAAMI.

Om skjutvapnet är utformat för denna typ av ammunition är punkten 1 i bestämmelsen uppfylld.

C.I.P. har publicerat *Tables of Dimensions of Cartridges and Chambers (TDCC)* där tabell I avser centralantänd kulgevärsammunition utan hylsfläns (patronrand) och tabell II samma typ av ammunition med hylsfläns.³⁵⁰

SAAMI-standarderna som behandlar centralantänd kulgevärsammunition har titeln *Voluntary Industry Performance Standards for Pressure and Velocity of Centerfire Rifle Ammunition for the Use of Commercial Manufacturers*.³⁵¹

Exempel på relativt vanligt förekommande centralantänd kulgevärsammunition:

- .17 Hornet
- 5,45×39 mm
- 5,56×45 mm (även känd som 5,56 NATO)
- .223 Remington
- 6,5×55
- 6,5 Creedmoor
- 6,5 mm Grendel
- 6,8 mm Remington SPC
- .270 Winchester
- .300 AAC Blackout
- 7,62×39 mm
- 7,62×51 mm (även känd som 7,62 NATO)
- .30-06 Springfield
- .308 Winchester
- 9,3×62
- .450 Bushmaster
- .458 SOCOM

Utöver detta omfattar begreppet även centralantänd hagelgevärsammunition, oavsett kaliber.

4.9.4 Vapenmagasin av militär typ

Med magasin av militär typ avses vapenmagasin som vanligen används för militära ändamål, t.ex. vapenmagasin som passar i ett helautomatiskt vapen av militär typ, såsom en AK 5 eller AK-47, och vapenmagasin som används

³⁵⁰ Se www.bobp.cip-bobp.org/en/tdcc_public?page=1&cartridge_type_id=1 för tabell I och www.bobp.cip-bobp.org/en/tdcc_public?page=1&cartridge_type_id=2 för tabell II, hämtade februari 2026.

³⁵¹ Se www.saami.org/wp-content/uploads/2025/04/SAAMI-Z299.4-CFR-2025-Centerfire-Rifle-Approved-2-10-2025.pdf, hämtad februari 2026.

av Natostyrkor eller som annars har en någorlunda utbredd militär användning.³⁵²

Automatkarbin 5 (AK 5) är ett helautomatiskt vapen med vilket skytten kan skjuta antingen patronvis- eller automateld. Vapnet är Försvarsmaktens nuvarande standardvapen. Det utvecklades i början av 80-talet efter en belgisk förlaga (FN FNC) men modifierades för svenska förhållanden.³⁵³

AK 5 och FN FNC är utformade för ammunition i kaliber 5,56×45 mm NATO och använder s.k. STANAG-magasin vilket är en typ av vapenmagasin som följer en föreslagen standardiseringsöverenskommelse inom Nato.

AK-47 är ett annat helautomatiskt kulgevär i kaliber 7,62×39 mm som utvecklades i Sovjetunionen i slutet av 1940-talet. Vapnet har använts som förlaga till flertalet andra vapenkonstruktioner som använder samma typ av magasin som AK-47.

Nato har 32 medlemsstater vars militära utrustning skiljer sig åt markant. Fler-talet av Nato-ländernas militära styrkor använder dock skjutvapen utformade för STANAG-magasin, men det förekommer också skjutvapen som är utformade för den typ av magasin som härrör från Heckler & Koch G3 alternativt Heckler & Koch G36 samt AKM och AK-74. Till sist förekommer också kul-gevär som använder så kallade SR-25-magasin (även känt som LR-308-magasin eller M110-magasin).

Ett magasin kan också anses vara av militär typ om det har en någorlunda utbredd militär användning. Det är svårt att säga något om hur utredd användningen måste vara för att så ska anses vara fallet. Troligtvis kan dock magasin för bl.a. följande skjutvapen räknas till denna kategori:

Skjutvapen	Används bl.a. av försvarsmakten i
CZ Bren och Bren 2	Frankrike, Tjeckien och Ungern
FAMAS F1	Centralafrikanska republiken, Kamerun och Tchad
FN FAL	Australien, Brasilien, Marocko och Thailand

4.9.5 Kan sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet

För att ett gevär ska omfattas av förbudet måste ett magasin av militär typ passa i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet. Detta innebär att geväret inte omfattas om det krävs en adapter eller annan särskild utrustning för att ett sådant magasin ska passa. Samma sak gäller om det krävs någon annan modifiering av vapnet för att magasinet ska kunna sättas in i vapnet och användas.³⁵⁴

³⁵² SOU 2024:31 s. 1138.

³⁵³ Se www.forsvarsmakten.se/sv/information-och-fakta/materiel-och-teknik/vapen/automatkarbin-5-cd, hämtad februari 2026.

³⁵⁴ SOU 2024:31 s. 1138 f.

4.9.6 Checklista

För att avgöra om ett specifikt skjutvapen omfattas av förbudet måste samtliga nedanstående frågor besvaras jakande:

1. Avser ansökan ändamålet jakt eller ändamålet avlivning av fällfångat vilt? Kom ihåg att skyddsjakt inte är ett självständigt ändamål utan är att jämställa med jakt.³⁵⁵
2. Avser ansökan ett halvautomatiskt kul- eller hagelgevär eller en låda som är avsedd för ett sådant gevär?
3. Är vapnet utformat för någon av följande ammunitionstyper?
 - a. centralantänd pistolammunition i grövre kaliber än 9 millimeter, eller
 - b. centralantänd gevärsammunition
4. Kan ett löstagbart vapenmagasin med kapacitet för fler än 10 patroner sättas in i vapnet utan särskild utrustning eller modifiering av vapnet?
5. Är vapenmagasinet av militär typ?

4.9.7 Samråd

Vid behov kan samråd ske med Utvecklingsgrupp 2. Samrådet ska i dessa fall skickas till Utvecklingsgrupp 2:s funktionsbrevlåda via gruppchef.

Handläggaren kan hämta stöd för sin bedömning i svaret från Utvecklingsgrupp 2 men ansvarar själv för att fatta beslut i ärendet. Någon hänvisning till svaret bör inte inkluderas i beslutsmotivering.

4.9.8 Förteckning av vapenmodeller som omfattas av förbudet

Nedan presenteras ett urval av vapenmodeller som omfattas av förbudet.

Observera att listan inte är uttömmande!

Skjutvapen där STANAG-magasinet passar:

- Aero Precision M4E1
- Benelli MR1
- Daniel Defense DDM4
- Daniel Defense MK12 SPR
- Diamondback DB15 Hunter
- Heckler & Koch MR223
- IWI Tavor X95
- JP Enterprises JP-15
- Messerschmitt Hunter
- Ruger AR-556 MPR
- Schmeisser AR15 Pro Hunter
- SIG MCX
- Springfield Armory Saint Victor
- Stag Arms Stag 15

³⁵⁵ 2 § jaktlagen.

Skjutvapen där SR-25-magasin passar:

- Aero Precision M5E1
- Anderson Manufacturing AM-10
- B&T APC308 Pro DMR
- CMMG Resolute Mk3
- Daniel Defense DD5
- Diamondback DB10
- Hera 7SIX2
- Ruger SFAR
- Savage MSR 10
- Stag Arms Stag 10

Skjutvapen där andra magasin av militär typ passar:

- FB Radom Beryl S223³⁵⁶
- Heckler & Koch HK41³⁵⁷
- Heckler & Koch MR308³⁵⁸
- Norinco Type 56³⁵⁶
- PTR GIR 101³⁵⁹
- Schwaben Arms SAR M41³⁵⁹
- WBP Jack³⁵⁶

4.10 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att inneha skjutvapen beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta samt en dubblett av beviset.³⁶⁰ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell och kaliber
- ändamålet med innehavet
- eventuell tidsbegränsning eller villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.³⁶¹

Tillståndsbeviset ger rätt att förvärva och inneha det skjutvapen som beviset avser. Detta gäller även om tillståndet inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Om tillståndet avser ett visst bestämt skjutvapen ska skjutvapnets tillverkningsnummer och, i förekommande fall, vapnets märkning anges. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.³⁶²

³⁵⁶ Utformat för den typ av magasin som används i AK-47.

³⁵⁷ Halvautomatisk version av Heckler & Koch G3.

³⁵⁸ Utformat för den typ av magasin som används i Heckler & Koch 417.

³⁵⁹ Utformat för den typ av magasin som används i Heckler & Koch G3.

³⁶⁰ 3 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

³⁶¹ 3 kap. 2 § vapenförordningen.

³⁶² 3 kap. 2 § vapenförordningen.

Både tillståndsbeviset och dubbletten av beviset (dvs. överlåtarens kopia) ska skickas till den nya tillståndshavaren. Anledningen till detta är att överlåtarens inte får lämna ut ett skjutvapen till den som fått tillstånd att inneha vapnet förrän han eller hon av den nya tillståndshavaren har fått en dubblett av tillståndsbeviset.³⁶³

³⁶³ 12 kap. 1 § vapenförordningen.

5 Museers innehav av skjutvapen

5.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens (museihuvudmannens) namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell och kaliber
- antal och typ av skjutvapen som museet redan innehar
- ändamålet med innehavet
- de omständigheter sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.³⁶⁴

Om ansökan avser ett visst bestämt vapen ska ansökan dessutom innehålla följande uppgifter

- överlåtarens eller upplåtarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist
- skjutvapnets tillverkningsnummer
- vapnets märkning, när sådan finns.³⁶⁵

Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.³⁶⁶

Om förvärvet skett från någon annan än en vapenhandlare, ska överlåtarens tillståndsbevis för skjutvapnet bifogas ansökan, om beviset finns i behåll.³⁶⁷

Det ska alltid utredas om överlåtarens tillståndsbevis finns i behåll. Om utredningen visar att tillståndsbeviset finns i behåll är det en förutsättning att beviset inkommit till myndigheten innan nytt tillstånd utfärdas.

Med förvärv avses inte den situation då ansökan avser ett vapen som sökanden redan har tillstånd att inneha. Denna situation uppstår t.ex. när det är fråga om tidsbegränsade tillstånd, vid ändring av vapen eller byte av ändamål. Eftersom det i dessa fall inte är frågan om ett förvärv ska det gamla tillståndsbeviset inte begäras in.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.³⁶⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.³⁶⁹ I samband

³⁶⁴ 2 kap. 6 § första och tredje stycket vapenförordningen.

³⁶⁵ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

³⁶⁶ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

³⁶⁷ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

³⁶⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

³⁶⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.³⁷⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

5.2 Prövning av ansökan

5.2.1 Vilka som får meddelas tillstånd

Huvudmän för museer får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen om museet får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter eller om museet ägs av en kommun, en region eller en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn. Detta gäller dock enbart skjutvapen som ska ingå i museets samlingar.³⁷¹

Med huvudman avses den fysiska eller juridiska personen som driver och ansvarar för museets verksamhet. Det är alltså denna person som kan meddelas tillstånd att inneha skjutvapen i detta sammanhang.

Kommunala och regionala museer är en del av det allmänna museiväsendet.³⁷² Kommunerna och regionerna är huvudmän för sina respektive museer.³⁷³

Huvudmän för följande typer av museer kan ges tillstånd att inneha skjutvapen som ska ingå i museets samlingar:³⁷⁴

- Museer som får statsbidrag enligt särskilda föreskrifter.³⁷⁵
- Museer som ägs av kommun respektive region.
- Museer som ägs av en stiftelse som står under länsstyrelsens tillsyn.

Om sökanden är huvudman för ett museum som får statsbidrag bör sökanden föreläggas att skicka in beslutet om statsbidrag för att säkerställa att förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda.

³⁷⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

³⁷¹ 2 kap. 3 § 3 vapenlagen.

³⁷² 1 § museilagen (2017:563).

³⁷³ 3 § museilagen.

³⁷⁴ 2 kap. 3 § 3 vapenlagen.

³⁷⁵ Här avses bl.a. statsbidrag som lämnas med stöd av förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet, förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet och förordningen (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter.

Om museet som sökanden är huvudman för ägs av en kommun eller region bör ägandeförhållandet kontrolleras. I första hand görs detta med sökanden. I andra hand kan det kontrolleras med kommunen eller regionen ifråga.

Detsamma gäller museer som ägs av stiftelser. Enligt nu gällande lagstiftning står alla stiftelser i Sverige under tillsyn av någon av länsstyrelserna.³⁷⁶ Således kan alltså huvudmän för samtliga museer som ägs av stiftelser meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

Statliga museer räknas inte upp ovan eftersom denna typ av museer inte behöver tillstånd för att inneha skjutvapen som ingår i samlingarna.³⁷⁷

5.2.2 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Ett skjutvapen som innehav för ett museums samlingar får inte användas för skjutning.³⁷⁸ Vid prövningen av ansökan avseende skjutvapen som ska ingå i museets samlingar behöver sökanden därför inte särskilt visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser.

När enskilda personer inneha skjutvapen för annat ändamål än skjutning får vapnets användas för skjutning om särskilt tillstånd till detta ges. Någon motsvarande möjlighet att bevilja museum sådant tillstånd finns inte.

5.2.3 Behovsprövning

Vid prövningen av ansökan avseende skjutvapen som ska ingå i museets samlingar ska någon behovsprövning inte göras.³⁷⁹

5.2.4 Godtagbart ändamål

Museer kan endast få tillstånd att inneha skjutvapen som ska ingå i museets samlingar.³⁸⁰ Det ändamål som ska användas för museers vapeninnehav är *museiföremål*.

Prövningen ska ske utifrån de omständigheter som sökanden åberopat som stöd för sin ansökan, dvs. en motivering kring varför och på vilket sätt det skjutvapen som ansökan avser passar in i museets samlingar.

5.2.5 Risk för missbruk

Tillstånd att inneha skjutvapen får endast meddelas om det skäligen kan antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas.³⁸¹

³⁷⁶ 9 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220).

³⁷⁷ 1 kap. 8 § vapenlagen.

³⁷⁸ Något uttryckligt förbud mot detta finns inte, det följer istället indirekt av 9 kap. 2 § första stycket a) vapenlagen.

³⁷⁹ Skälet till detta är att 2 kap. 4 § vapenlagen endast gäller enskilda personer, se Kammarrätten i Göteborgs dom den 4 september 2014 i mål nr 7519-13. Det finns inte heller någon annan rättskälla som anger att en behovsprövning ska göras av museihuvudmäns vapeninnehav.

³⁸⁰ 2 kap. 3 § 3 vapenlagen.

³⁸¹ 2 kap. 5 § första stycket vapenlagen.

Prövningen av sökandens lämplighet kräver att en helhetsbedömning görs av sökandens förhållanden. Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framtidsytande, dvs. det ska kunna antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas i framtiden.³⁸² I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämligen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen.³⁸³

5.2.5.1 Lämplighetsbedömningen avseende juridiska personer

I de fall sökanden för museers innehav av skjutvapen är en juridisk person saknas det möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

5.2.5.2 Förvaring

Polismyndigheten har meddelat särskilda föreskrifter om vad som ska gälla för museers förvaring av tillståndspliktiga skjutvapen.³⁸⁴

Prövningen av museihuvudmannens ansökan om tillstånd till innehav av skjutvapen ska alltid omfatta att ställda krav på dess förvaring av skjutvapen är uppfyllda i enlighet med gällande föreskrifter. Av dessa skäl är det av vikt att kännedom finns om platsen där skjutvapnet ska förvaras och förvaringsutrymmets beskaffenhet.³⁸⁵ För att sökanden ska meddelas tillstånd till innehav av skjutvapen ska således uppställda krav på förvaring vara uppfyllda.

Tillståndet kan även förenas med villkor att skjutvapnet ska förvaras på visst sätt eller att skjutvapnet ska göras varaktigt obrukbart.³⁸⁶

5.3 Museers innehav av ammunition och ljuddämpare

Ett tillstånd att inneha skjutvapen för skjutning ger tillståndshavaren rätt att, utan särskilt tillstånd, även inneha ammunition till skjutvapnet, om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som tillståndet avser. Tillståndet medför även en rätt att, utan särskilt tillstånd, inneha ljuddämpare som passar till vapnet.³⁸⁷

³⁸² HFD 2016 ref. 33.

³⁸³ Prop. 1934:181 s. 25.

³⁸⁴ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2006:13) om museers förvaring av skjutvapen, FAP 556-1.

³⁸⁵ Även om det inte enligt vapenlagstiftningen är ett formellt krav att en ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen ska innehålla uppgift om plats där skjutvapnet ska förvaras och förvaringsutrymmets beskaffenhet så finns det enligt vapenlagens förarbeten inget som hindrar att Polismyndigheten ber sökanden intyga att uppställda krav på förvaring är uppfyllda, se prop. 1999/2000:27 s. 52.

³⁸⁶ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

³⁸⁷ 2 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

Museer innehar dock inte, generellt sett, skjutvapen för skjutning. Därmed måste ett museum, för att få inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin ha ett särskilt tillstånd för detta.³⁸⁸

Huvudmän för museer kan ges tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin även till andra skjutvapen än de skjutvapen som huvudmannen har tillstånd att inneha.³⁸⁹

Detta innebär att museet inte nödvändigtvis måste ha ett skjutvapen i en viss kaliber i samlingarna för att kunna ges tillstånd att inneha ammunition i denna kaliber. På motsvarande sätt krävs inte heller att museet har skjutvapen som en ljuddämpare eller ett vapenmagasin passar till för att kunna ges tillstånd att inneha denna egendom.

Se vidare i kapitel 5 som behandlar innehav av ammunition och kapitel 8 angående innehav av ljuddämpare.

5.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att inneha skjutvapen beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta samt en dubblett av beviset.³⁹⁰ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell och kaliber
- ändamålet med innehavet
- eventuell tidsbegränsning eller villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.³⁹¹

Tillståndsbeviset ger rätt att förvärva och inneha det skjutvapen som beviset avser. Detta gäller även om tillståndet inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Om tillståndet avser ett visst bestämt skjutvapen ska skjutvapnets tillverkningsnummer och, i förekommande fall, vapnets märkning anges. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.³⁹²

Som ändamål på tillståndsbeviset ska alltid *museiföremål* anges när det gäller en huvudman för ett museum.

Både tillståndsbeviset och dubbletten av beviset (dvs. överlåtarens kopia) ska skickas till den nya tillståndshavaren. Anledningen till detta är att överlåtaren inte får lämna ut ett skjutvapen till den som fått tillstånd att inneha vapnet

³⁸⁸ 2 kap. 8 § första och andra styckena vapenlagen e contrario.

³⁸⁹ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenförordningen.

³⁹⁰ 3 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

³⁹¹ 3 kap. 2 § vapenförordningen.

³⁹² 3 kap. 2 § vapenförordningen.

förrän han eller hon av den nya tillståndshavaren har fått en dubblett av tillståndsbeviset.³⁹³

³⁹³ 12 kap. 1 § vapenförordningen.

6 Auktoriserade bevakningsföretags innehav av skjutvapen

6.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- bevakningsföretagets namn, organisationsnummer och säte
- vapnets typ, fabrikat, modell och kaliber
- det antal och slag av skjutvapen som sökanden redan innehar
- ändamålet med innehavet (i dessa fall kan endast ändamålet bevakningsuppdrag komma ifråga)
- vilka omständigheter sökanden åberopar till stöd för sin ansökan.³⁹⁴

Om ansökan avser ett visst bestämt vapen ska ansökan dessutom innehålla följande uppgifter:

- överlåtarens eller upplåtarens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist
- skjutvapnets tillverkningsnummer
- vapnets märkning, när sådan finns.³⁹⁵

Avser ansökan ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.³⁹⁶

Om förvärvet skett från någon annan än en vapenhandlare, ska överlåtarens tillståndsbevis för skjutvapnet bifogas ansökan, om beviset finns i behåll.³⁹⁷

Det ska alltid utredas om överlåtarens tillståndsbevis finns i behåll. Om utredningen visar att tillståndsbeviset finns i behåll är det en förutsättning att beviset inkommit till myndigheten innan nytt tillstånd utfärdas.

Med förvärv avses inte den situation då ansökan avser ett vapen som sökanden redan har tillstånd att inneha. Denna situation uppstår t.ex. när det är fråga om tidsbegränsade tillstånd, vid ändring av vapen eller byte av ändamål. Eftersom det i dessa fall inte är frågan om ett förvärv ska det gamla tillståndsbeviset inte begäras in.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.³⁹⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.³⁹⁹ I samband

³⁹⁴ 2 kap. 6 § första och tredje stycket vapenförordningen.

³⁹⁵ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

³⁹⁶ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

³⁹⁷ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

³⁹⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

³⁹⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁴⁰⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

6.2 Prövning av ansökan

6.2.1 Auktorisation

Tillstånd att inneha skjutvapen får endast meddelas auktoriserade bevakningsföretag.⁴⁰¹ Utredningen måste därför visa att den juridiska personen som ansöker om tillstånd har auktoriserats av länsstyrelsen.⁴⁰²

Auktoriseringen ska avse ett eller flera av följande verksamhetsslag:

- stationär och ronderande bevakning
- värdetransport
- bevakning av enskild person för dennes skydd
- bevakning med stöd av förordnande eller särskilt godkännande (skyddsvakt).

Ändamålet bevakningsuppdrag är att anse som ett annat godtagbart ändamål för skjutning.⁴⁰³ Det är således inte att anse som ett s.k. udda ändamål. Av denna anledning ska samråd inte ske med Utvecklingsgrupp 2 i dessa fall.

Andra företag, såsom auktoriserade utbildningsföretag, får inte meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.⁴⁰⁴ I dessa fall kan dock företagets föreståndare ansöka om tillstånd att inneha skjutvapen för utbildning, vilket handläggs som udda ändamål, se avsnitt 4.8.

6.2.2 Vapnets lämplighet för ändamålet

En förutsättning för att meddela tillstånd är att vapnet är lämpat för det ändamål som tillståndet ska avse.⁴⁰⁵ Av förarbetena framgår att vapenlagstiftningen även syftar till att förebygga skador och olyckshändelser med skjutvapen.⁴⁰⁶

⁴⁰⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁴⁰¹ 2 kap. 3 § 4 vapenlagen.

⁴⁰² 5 § lag (1974:191) om bevakningsföretag.

⁴⁰³ Prop. 1977/78:158 s. 11.

⁴⁰⁴ 2 kap. 3 § 4 vapenlagen e contrario.

⁴⁰⁵ 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁰⁶ Prop. 1995/96:52 s. 26.

Auktoriserade bevakningsföretag får enbart inneha skjutvapen för utlåning till väktare som har meddelats tillstånd att som lån inneha ett sådant vapen.⁴⁰⁷ Begreppet väktare får i detta sammanhang anses omfatta även skyddsvakter.⁴⁰⁸

Detta innebär att enbart de skjutvapen som får lånas ut till personalen för att utföra bevakningsuppgifter kan anses vara lämpade för ändamålet.

Enligt Polismyndighetens föreskrifter får väktare och skyddsvakter bära enhandsvapen som inte är helautomatiskt med en kaliber på högst 9 millimeter samt OC-spray.⁴⁰⁹ Skyddsvakter får även utrustas med förstärkningsvapen efter särskilt beslut av Polismyndigheten.⁴¹⁰ Om ansökan avser ett förstärkningsvapen, se avsnitt 6.3.

Vapen som tillhandahålls av vapenhandlare och vapen som normalt förekommer på marknaden får anses ha en fullt tillräcklig skottprecision samt vara funktionella och säkra att använda. De vapen som inte uppfyller kraven utgörs snarare av antika vapen som inte kan användas med modern ammunition, vapen med ett helt annat syfte eller egentillverkade vapen (t.ex. 3D-printade).

6.2.3 Förmåga att handha ett skjutvapen som ansökan avser

Den som ansöker om tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser. För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.⁴¹¹ För övriga vapentyper gäller det allmänna handhavandekravet.⁴¹²

Om sökanden behöver vapnet i sin tjänst gäller dock inte de särskilda kraven för den aktuella vapentypen.⁴¹³ Detta innebär att det allmänna handhavandekravet gäller.⁴¹⁴

I de fall sökanden är en juridisk person saknas det möjlighet att genomföra en bedömning av huruvida handhavandekravet är uppfyllt. Det saknas även författningsstöd att pröva huruvida en fysisk person som är knuten till den juridiska personen uppfyller handhavandekravet.

⁴⁰⁷ 2 kap. 3 § 4 vapenlagen.

⁴⁰⁸ SOU 2024:31 s. 543.

⁴⁰⁹ 9 kap. 8–9 §§ och bilaga 12, punkt 4 Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:10) om bevakningsföretag och bevakningspersonal, FAP 573-1 samt 5 kap. 5 och 9 §§ Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

⁴¹⁰ 5 kap. 9 § tredje stycket och 10 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

⁴¹¹ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁴¹² 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

⁴¹³ 2 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

⁴¹⁴ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

6.2.4 Behovsprövning

För att ett auktoriserat bevakningsföretag ska ges tillstånd att inneha skjutvapen krävs att bevakningsföretaget kan visa att bolaget på grund av sina uppdrags art och karaktär har ett tvingande behov av att kunna låna ut skjutvapen till väktare i samband med de bevakningsuppdrag som oundgängligen kräver beväpning.⁴¹⁵

Ett sådant behov kan visas t.ex. genom att bevakningsföretaget inkommer med ett avtal där det framgår att företaget åtagit sig att utföra bevakning för annans räkning. Det måste dock göras en självständig bedömning av om bevakningsuppdraget oundgängligen kräver beväpning med skjutvapen.⁴¹⁶

Tillståndet ska tidsbegränsas till den tidsperiod som avtalet gäller med tillägg om en månad för att möjliggöra eventuell avyttring.⁴¹⁷

6.2.5 Risk för missbruk

Tillstånd att inneha skjutvapen får endast meddelas om det skäligen kan antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas.⁴¹⁸

Prövningen av sökandens lämplighet kräver att en helhetsbedömning görs av sökandens förhållanden. Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framtidsytande, dvs. det ska kunna antas att skjutvapnet inte kommer att missbrukas i framtiden.⁴¹⁹ I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämligen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen.⁴²⁰

6.2.5.1 Lämplighetsbedömningen avseende juridiska personer

I de fall sökanden är en juridisk person saknas det möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

Varje person som arbetar hos ett auktoriserat bevakningsföretag är dock godkända av länsstyrelsen. I samband med prövningen av godkännandet genomför länsstyrelsen en lämplighetsprövning utifrån uppgifter i bl.a. misstanke- och belastningsregistren.⁴²¹

⁴¹⁵ Prop. 1977/78:158 s. 15.

⁴¹⁶ Kammarrätten i Göteborgs dom den 29 september 2021 i mål nr 1947-21.

⁴¹⁷ Tidsbegränsningen sker med stöd av 2 kap. 5 § andra stycket vapenlagen eftersom bolaget kan anses ha behov av vapnet endast under den tid som avtalet gäller.

⁴¹⁸ 2 kap. 5 § första stycket vapenlagen.

⁴¹⁹ HFD 2016 ref. 33.

⁴²⁰ Prop. 1934:181 s. 25.

⁴²¹ 4 och 6 §§ lag om bevakningsföretag.

6.3 Särskilt om ansökan som gäller förstärkningsvapen

Ärenden som rör ett auktoriserat bevakningsföretags ansökan om tillstånd att inneha förstärkningsvapen ska hanteras i ett särskilt diarium. Handlingarna i detta ärende ska arkiveras i pappersakt.

Detta innebär att sådan ansökan inte kan göras via e-tjänsten utan måste hanteras i särskild ordning.

När denna typ av ansökan inkommer ska kontakt tas med registrator som skapar ett ärende ett särskilt diarium. Ärendet ska ha ”Ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen” som ärendemening och diarieföras på saknummer 551. Registrator kommer därefter att skicka ett aktomslag för ärendet i det särskilda diariet via internposten.

Ett auktoriserat bevakningsföretag kan endast anses ha behov av att inneha förstärkningsvapen i de fall då Polismyndigheten har fattat beslut om att skyddsvakter får bära sådana vapen vid bevakningen av ett specifikt skyddsobjekt som bevakningsföretaget har i uppdrag att bevaka.⁴²²

Kontroll om sådant beslut har fattats sker per e-post till Förvaltningsrätt 1 NOA:s funktionsbrevlåda. Uppgifter i sådana beslut omfattas av sekretess och kan vara säkerhetsskyddsklassificerade.

Om samtliga förutsättningar för tillstånd är uppfyllda ska ett 551-ärende skapas i PÅr. Det nya ärendet ska innehålla en hänvisning till ärendet i det särskilda diariet. Detta ska göras genom en tjänsteanteckning. Ärendena ska däremot inte relateras till varandra i PÅr. Därefter skapas tillståndet att inneha skjutvapen enligt ordinarie rutiner.

6.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att inneha skjutvapen beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta samt en dubblert av beviset.⁴²³ Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- bevakningsföretagets namn, organisationsnummer och sätesadress
- skjutvapnets typ, fabrikat, modell och kaliber
- ändamålet med innehavet
- eventuell tidsbegränsning eller villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁴²⁴

Det enda ändamål som kan komma ifråga för auktoriserade bevakningsföretag är *bevakningsuppdrag* vilket därför ska anges på tillståndsbeviset i dessa fall.

⁴²² 5 kap. 9 § tredje stycket och 10 § Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd (PMFS 2017:9) om skyddsvakter, FAP 694-1.

⁴²³ 3 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁴²⁴ 3 kap. 2 § vapenförordningen.

Tillståndsbeviset ger rätt att förvärva och inneha det skjutvapen som beviset avser. Detta gäller även om tillståndet inte avser ett visst bestämt skjutvapen.

Om tillståndet avser ett visst bestämt skjutvapen ska skjutvapnets tillverkningsnummer och, i förekommande fall, vapnets märkning anges. Avser tillståndet ett vapen som saknar uppgift om tillverkningsnummer ska annan uppgift som tillåter identifiering anges.⁴²⁵

Både tillståndsbeviset och dubbletten av beviset (dvs. överlåtarens kopia) ska skickas till den nya tillståndshavaren. Anledningen till detta är att överlåtaren inte får lämna ut ett skjutvapen till den som fått tillstånd att inneha vapnet förrän han eller hon av den nya tillståndshavaren har fått en dubblett av tillståndsbeviset.⁴²⁶

⁴²⁵ 3 kap. 2 § vapenförordningen.

⁴²⁶ 12 kap. 1 § vapenförordningen.

7 Innehav av ammunition

7.1 Allmänt om rätten till innehav av ammunition

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning får inneha ammunition till vapnet om ammunitionen är avsedd för samma ändamål som tillståndet eller rätten till innehavet.⁴²⁷

Rätten för en tillståndshavare att tillståndsfritt inneha ammunition till sitt skjutvapen är alltså kopplat till ändamålen jakt, målskjutning, skydd, avlivning av fällfångade djur eller det udda ändamål för skjutning som tillståndet avser.⁴²⁸

Den som har tillstånd eller rätt att låna skjutvapen får under lånetiden utan särskilt tillstånd inneha ammunition till vapnet.⁴²⁹ Det ger dock inte någon rätt att under annan tid, t.ex. mellan två låneperioder, inneha ammunition.⁴³⁰

För att få inneha ammunition i övriga fall krävs alltid särskilt tillstånd.

7.2 Begreppet ammunition

Med ammunition avses patroner eller projektiler till handvapen samt tändhattar och andra tändmedel till sådana patroner eller projektiler.⁴³¹

Utanför vapenlagens tillämpningsområde faller

- a) hagel och andra massiva kulor,
- b) projektiler avsedda för armborst eller för luft-, kolsyre-, fjäder-, eller harpunvapen,
- c) kolsyrepatroner,
- d) patronhylsor utan tändhatt avsedda för handvapen som omfattas av vapenlagen, och
- e) patroner avsedda för start- och signalvapen.⁴³²

7.3 Tillstånd att inneha ammunition

7.3.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha ammunition ska göras skriftligen och innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- det slag och den mängd av ammunition som ansökan avser

⁴²⁷ 2 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁴²⁸ Av 2 kap. 5 a § vapenförordningen framgår motsatsvis för vilka ändamål tillstånd till innehav av skjutvapen för skjutning får meddelas.

⁴²⁹ 3 kap. 10 § vapenlagen.

⁴³⁰ Prop. 2005/06:113 *Ökad kontroll av vapen*, s. 58. Se även Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 14 augusti 2017 i mål nr 5006-17 där domstolen avslog ansökan om särskilt ammunitionstillstånd i syfte att inneha ammunition mellan olika lånetillfällen.

⁴³¹ 1 kap. 5 § vapenlagen.

⁴³² 1 kap. 7 § vapenlagen.

- ändamålet med innehavet
- de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan.⁴³³

Med *slag av ammunition* avses uppgift om ammunitionens vedertagna benämning. Med detta avses antingen handelsbeteckningen (t.ex. .308 Winchester), kalibern i tum (t.ex. .30-06) alternativt kulans diameter och patronhylsans längd i mm (t.ex. 6,5×55).

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁴³⁴

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁴³⁵ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁴³⁶

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

7.3.2 Prövning av ansökan

7.3.2.1 Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål

Utöver enskilda personer får även de sammanslutningar och huvudmän för museer⁴³⁷ som får inneha skjutvapen meddelas tillstånd att inneha ammunition.⁴³⁸

Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte meddelas tillstånd om inte dennes förmyndare eller förvaltare samtyckt till innehavet.⁴³⁹

Det är normalt endast för samlarändamål det kan komma ifråga att erhålla tillstånd att inneha ammunition utan att ha något skjutvapen att använda ammunitionen till.⁴⁴⁰

⁴³³ 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁴³⁴ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁴³⁵ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁴³⁶ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁴³⁷ Se avsnitt 5.2.1 gällande frågan om vem som är att anse som huvudman för museum.

⁴³⁸ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁴³⁹ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

⁴⁴⁰ Prop. 1990/91:130 s. 36.

Den som samlar på skjutvapen får ges tillstånd att inneha ammunition till sådana vapen som denne har tillstånd att inneha. Därutöver får huvudmän för museer och den som samlar ammunition ges tillstånd att inneha ammunition även till andra skjutvapen. Tillstånd att inneha ammunition i andra fall får ges endast om det finns särskilda skäl.⁴⁴¹

7.3.2.2 Risk för missbruk

Ett tillstånd till innehav av ammunition får endast meddelas om det skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas.⁴⁴² Av lagtexten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas i framtiden. I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämligen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och säkerhet eller stats- eller rättsordningen.⁴⁴³

Prövningen av risk för missbruk ska för enskild person ske på samma sätt som för prövning av innehav av skjutvapen när det gäller sökandens lämplighet, se kapitel 3.⁴⁴⁴

I de fall sökanden är en juridisk person saknas möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

I övrigt ska prövningen kopplas till ändamålet med innehavet, slag och mängd ammunition samt de omständigheter som åberopats till stöd för ansökan såsom exempelvis hur ammunitionen ska förvaras, dvs. det behöver göras en prövning av samtliga omständigheter i varje enskilt ärende.⁴⁴⁵

7.3.2.3 Förvaring av ammunition

Av vapenlagen framgår att det är tillräckligt att ammunition förvaras under säkert lås eller på annat lika betryggande sätt.⁴⁴⁶

För vissa sammanslutningars förvaring gäller att ammunitionen ska förvaras i ett säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme. Förvaras ammunition hos en föreningsfunktionär gäller dock vapenlagens

⁴⁴¹ 2 kap. 8 § vapenförordningen.

⁴⁴² 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁴⁴³ Prop. 1934:181 s. 25.

⁴⁴⁴ Se vidare i kapitel 3.

⁴⁴⁵ Se Förvaltningsrätten i Faluns dom den 12 november 2019 i mål nr 5368-18. Av domen framgår att ansökan som i förhållande till mängden tänkt ammunition i samlingen var alltför omfattande och oprecis för att kriteriet ”skäligen kan antas att ammunitionen inte kommer att missbrukas” kunde anses vara uppfyllt. Överklagan avslogs.

⁴⁴⁶ 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

bestämmelser. En förenings ammunition får inte förvaras i samma förvaringsutrymme som skjutvapen.⁴⁴⁷

7.3.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd beviljas för sökanden att inneha ammunition ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska endast innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- för vilket ändamål ammunitionen får innehas
- det slag och den mängd ammunition som tillståndet avser.⁴⁴⁸

När tillståndet avser en huvudman för ett museum ska alltid *museiföremål* anges som ändamål på tillståndsbeviset.

Ett tillstånd att inneha ammunition gäller utan tidsbegränsning.

⁴⁴⁷ 5 kap. 14 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-2.

⁴⁴⁸ 3 kap. 1 och 7 §§ samt 2 kap. 9 § vapenförordningen.

8 Innehav av ljuddämpare

8.1 Allmänt om rätten till innehav av ljuddämpare

Den som har tillstånd eller rätt att inneha ett visst vapen för skjutning får utan särskilt tillstånd även inneha ljuddämpare som passar till vapnet.⁴⁴⁹ I övriga fall krävs särskilt tillstånd för att inneha ljuddämpare.

Rätten att tillståndsfritt inneha ljuddämpare gäller endast vapen som innehas för skjutning och därmed omfattas endast ändamålen jakt, avlivning av fällfångade djur, skydd, bevakningsuppdrag, målskjutning, eller udda ändamål för skjutning.

För att en ljuddämpare ska anses passa till det aktuella vapnet krävs att ljuddämparens anslutningsgänga och utgångshål möjliggör skjutning med ljuddämparen monterad på vapnet.

Det finns inga begränsningar när det gäller modeller, antal eller användningsområden och det är fritt att inneha ljuddämpare till hagelgevär, hel- och halv-automatiska skjutvapen, enhandsvapen etc. oavsett ammunitionsklass.

8.2 Tillstånd att inneha ljuddämpare

Tillstånd får meddelas enskilda personer samt sådana sammanslutningar och huvudmän för museer som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, om det skäligen kan antas att egendomen inte kommer att missbrukas.⁴⁵⁰

Lämplighetsprövningen sker på samma sätt som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen, se kapitel 3.

Med ett särskilt tillstånd avses ett tillstånd som ger en generell rätt att inneha ljuddämpare, endast begränsat till antal.

Ett tillstånd utfärdat enligt äldre bestämmelser om att inneha en specifik ljuddämpare innebär inte en generell rätt att inneha ljuddämpare.

8.2.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha ljuddämpare ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- det slag och den mängd av ljuddämpare som ansökan avser
- uppgift om ändamålet med innehavet
- de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan.⁴⁵¹

⁴⁴⁹ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁵⁰ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁴⁵¹ 2 kap. 9 § vapenförordningen.

Med ”slag” av ljuddämpare avses uppgift om utgångshålets och anslutningsgångens dimensioner.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁴⁵²

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁴⁵³ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁴⁵⁴

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

8.2.2 Prövning av ansökan

Tillstånd får meddelas enskilda personer samt sådana sammanslutningar och huvudmän för museer som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, om det skäligen kan antas att egendomen inte kommer att missbrukas.⁴⁵⁵

Av förarbetena framgår att ljuddämpare ska regleras på i princip samma sätt som ammunition.⁴⁵⁶ Av tidigare förarbetsuttalanden avseende ammunition framgår att det normalt endast är för samlarändamål som det kan komma ifråga att ha tillstånd att inneha ammunition utan något vapen att använda ammunitionen till.⁴⁵⁷ Även Förvaltningsrätten i Stockholm har i ett avgörande kommit fram till denna slutsats.⁴⁵⁸ Motsvarande bedömning ska gälla även för ljuddämpare.⁴⁵⁹

Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte meddelas tillstånd om inte dennes förmyndare eller förvaltare samtyckt till innehavet.⁴⁶⁰

⁴⁵² 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁴⁵³ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁴⁵⁴ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁴⁵⁵ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁴⁵⁶ Prop. 2021/22:46 s. 21 f.

⁴⁵⁷ Se prop. 1990/91:130 s. 36. Lagändringen innebar att kravet på särskilt tillstånd för att köpa eller inneha ammunition ersattes med ett krav på att vapentillstånd ska uppvisas vid köp av ammunition.

⁴⁵⁸ Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 23 mars 2021 i mål nr 20829-20.

⁴⁵⁹ 2 kap. 8 § vapenförordningen.

⁴⁶⁰ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

Av vapenlagen framgår att det är tillräckligt att ljuddämpare förvaras under säkert lås eller på annat lika betryggande sätt.⁴⁶¹

8.2.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd beviljas för sökanden att inneha ljuddämpare ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska endast innehålla uppgifter om:

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- för vilket ändamål ljuddämparen får innehas
- det slag och den mängd ljuddämpare som tillståndet avser.

När tillståndet avser en huvudman för ett museum ska alltid *museiföremål* anges som ändamål på tillståndsbeviset.

Ett tillstånd att inneha ljuddämpare gäller utan tidsbegränsning.

8.3 Skrotning av ljuddämpare

Ljuddämpare behöver inte lämnas till Polismyndigheten för skrotning. Det saknas regler om skrotning av ljuddämpare och innehavaren kan därför ombesörja skrotningen själv.

Om innehavaren meddelar Polismyndigheten att ljuddämparen har skrotats och denne har ett särskilt tillstånd att inneha ljuddämparen ska det återkallas eftersom förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁴⁶²

⁴⁶¹ 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁶² 6 kap. 2 § a) vapenlagen.

9 Innehav av vapenmagasin

9.1 Allmänt om rätten till innehav av magasin

Om en fysisk eller juridisk person har tillstånd eller rätt att inneha ett visst skjutvapen för skjutning eller samling innebär det att personen utan särskilt tillstånd även får inneha vapenmagasin som passar till vapnet.⁴⁶³

Att vapenmagasinet *passar till vapnet* innebär att vapnet ska vara i sitt normala utförande. Det innefattar också att ammunition kan matas fram ur magasinet till vapnets patronläge. Om ett tillståndspliktigt vapenmagasin skulle passa till ett vapen endast om vapnet manipuleras eller ändras, t.ex. genom användning av en magasinadapter, då krävs särskilt tillstånd för att få inneha det magasinet.⁴⁶⁴

Beträffande rätten för en vapeninnehavare att tillståndsfritt inneha vapenmagasin till sitt vapen, finns det inget krav på ett specifikt ändamål med innehavet av detta eller dessa magasin.⁴⁶⁵ Tillståndet att inneha vapnet ska dock avse något av ändamålen samling, jakt, målskjutning, skydd, avlivning av fällfångade djur eller udda ändamål för skjutning.⁴⁶⁶

Den som har tillstånd eller rätt att låna skjutvapen får under lånetiden utan särskilt tillstånd inneha vapenmagasin som passar till vapnet.⁴⁶⁷

En tillståndshavare kan överlåta vapnet och ändå behålla vapenmagasinet utan särskilt tillstånd under tre månader från dagen då vapnet har lämnats ut till förvärvaren.⁴⁶⁸

Om överlåtaren inom samma tremånadersfrist ansöker om tillstånd att inneha vapenmagasinet får det innehas utan särskilt tillstånd tills ansökan har prövats slutligt, dvs. till dess att ett avgörande i tillståndsfrågan har fått laga kraft.⁴⁶⁹ Detsamma gäller om ansökan avser ett annat vapen som magasinet passar till, dock endast om ändamålet med det vapeninnehavet är samling, jakt, målskjutning, skydd, avlivning av fällfångade djur eller udda ändamål för skjutning.⁴⁷⁰

I andra fall än de som framgår ovan, krävs särskilt tillstånd för innehav av vapenmagasin förutsatt att det/de uppfyller definitionen av tillståndspliktiga vapenmagasin, se avsnitt 9.2.1.

⁴⁶³ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁴⁶⁴ Prop. 2022/23:102 s. 49, 91 och 95 f.

⁴⁶⁵ Prop. 2022/23:102 s. 52.

⁴⁶⁶ 2 kap. 8 § andra stycket vapenlagen, och 2 kap. 5 a § vapenförordningen då det motsatsvis av den paragrafen framgår för vilket ändamål som tillstånd till innehav för skjutning får meddelas.

⁴⁶⁷ 3 kap. 10 § vapenlagen.

⁴⁶⁸ 2 kap. 8 a § första stycket vapenlagen.

⁴⁶⁹ 2 kap. 8 a § andra stycket vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 96.

⁴⁷⁰ 2 kap. 8 a § andra stycket vapenlagen och 2 kap. 5 a § vapenförordningen motsatsvis.

9.2 Begreppet vapenmagasin

Med vapenmagasin avses en behållare som är ämnad att innehålla ammunition till ett skjutvapen. Ur magasinet matas ammunitionen fram till pipans patronläge, vilket kan göras automatiskt eller manuellt. Löstagbara magasin är konstruerade för att vara lätta att byta. Magasinen tillverkas vanligen i metall eller hårdplast och kan bestå av olika komponenter beroende på den aktuella konstruktionen.⁴⁷¹

Kompleta och fungerande magasin omfattas alltid av begreppet. Detsamma gäller en komplett samling av nödvändiga delar som enkelt kan monteras samman till ett fungerande magasin.⁴⁷² Detta innebär dock inte att de enskilda delarna är tillståndspliktiga.⁴⁷³

9.2.1 Definition av tillståndspliktiga vapenmagasin

Vapenlagen innehåller en definition avseende vad som är *tillståndspliktiga vapenmagasin*. De magasin som faller utanför denna definition får innehållas av vem som helst utan tillstånd.

Med tillståndspliktiga vapenmagasin avses löstagbara magasin för halvautomatiska skjutvapen med centralantändning, under förutsättning att magasinet kan innehålla

- fler än 20 patroner, eller
- fler än 10 patroner, om magasinet är möjligt att sätta in i ett skjutvapen vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm.⁴⁷⁴

Ett magasin omfattas inte av definitionen enbart på grund av att det skulle vara praktiskt genomförbart att fylla ett magasin med t.ex. fler än 10 respektive 20 patroner av mindre kaliber som inte fungerar med vapnet (dvs. andra patroner än de av rätt kaliber).⁴⁷⁵

Exempel på magasin som aldrig omfattas av definitionen:

- Magasin som endast passar till helautomatiska vapen.
- Magasin avsedda för skjutvapen med kantantändning.
- Magasin till ett halvautomatiskt vapen som kan innehålla högst 10 patroner.
- Magasin som kan innehålla högst 20 patroner och endast passar till pistol.

Exempel på magasin som omfattas av definitionen om vissa förutsättningar är uppfyllda:

- Magasin som kan innehålla fler än 10 men färre än 21 patroner som är avsedda för pistoler men som också passar till halvautomatiska gevär

⁴⁷¹ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁴⁷² Prop. 2022/23:102 s. 91.

⁴⁷³ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁴⁷⁴ 1 kap. 7 a § vapenlagen.

⁴⁷⁵ Prop. 2022/23:102 s. 48.

vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm.

- Magasin som kan innehålla fler än 10 men färre än 21 patroner och som passar till både hel- och halvautomatiska vapen förutsatt att det halvautomatiska vapnet vars pipas längd överstiger 30 cm eller vars totala längd överstiger 60 cm.⁴⁷⁶

9.2.2 Fasta magasin

Så kallade fasta magasin faller utanför definitionen för tillståndspliktiga vapenmagasin. Ett fast magasin utgör en integrerad del av vapnet.⁴⁷⁷

Om tillståndsinnehavaren skulle byta ett sådant magasin till ett större magasin kan det innebära att det aktuella vapnet ändras på ett sådant sätt att tillståndet upphör att gälla.⁴⁷⁸

För närmare information om ändring av skjutvapen, se kapitel 12.

9.3 Tillstånd att inneha vapenmagasin

9.3.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att inneha vapenmagasin ska göras skriftligen och innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- det slag och den mängd av vapenmagasin som ansökan avser
- ändamålet med innehavet
- de omständigheter som åberopas till stöd för ansökan.⁴⁷⁹

Med *slag av vapenmagasin* avses uppgift om magasinkapacitet, dvs. antal patroner som ryms i magasinet och den vedertagna benämningen. Med detta avses antingen handelsbeteckningen (t.ex. .308 Winchester), kalibern i tum (t.ex. .30-06) alternativt kulans diameter och patronhylsans längd i mm (t.ex. 6,5×55).

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁴⁸⁰

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁴⁸¹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

⁴⁷⁶ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁴⁷⁷ Prop. 2022/23:102 s. 49.

⁴⁷⁸ 4 kap. 1 § vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 49.

⁴⁷⁹ 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁴⁸⁰ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁴⁸¹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁴⁸²

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

9.3.2 Prövning av ansökan

9.3.2.1 Vilka som får meddelas tillstånd och för vilka ändamål

Utöver enskilda personer får även sådana sammanslutningar och huvudmän för museer⁴⁸³ som får ges tillstånd att inneha skjutvapen meddelas tillstånd att inneha vapenmagasin.⁴⁸⁴

Den som är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken får inte meddelas tillstånd om inte dennes förmyndare eller förvaltare samtyckt till innehavet.⁴⁸⁵

Det är normalt endast för samlarändamål som det kan komma ifråga att meddela tillstånd för innehav av vapenmagasin.⁴⁸⁶

Tillstånd får även ges i andra fall, om det finns särskilda skäl.⁴⁸⁷ Det saknas exempel på vad särskilda skäl skulle kunna vara.

9.3.2.2 Risk för missbruk

Ett tillstånd till innehav av vapenmagasin får endast meddelas om det skäli- gen kan antas att vapenmagasinet inte kommer att missbrukas.⁴⁸⁸ Av lagtex- ten framgår att prövningen ska vara framåtsyftande, dvs. det ska kunna antas att vapenmagasinet inte kommer att missbrukas i framtiden. I förarbetena anges de former av missbruk som ansetts väsentligast vid prövningen, nämli- gen missbruk till fara för sig själv eller annan eller för allmän ordning och sä- kerhet eller stats- eller rättsordningen.⁴⁸⁹

Prövningen av risk för missbruk ska ske på samma sätt som för prövning av innehav av skjutvapen när det gäller sökandens lämplighet, se kapitel 3.

I de fall sökanden är en juridisk person saknas möjlighet att genomföra någon lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighets- pröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den

⁴⁸² 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁴⁸³ Vem som är att anse som huvudman för museum, se kapitel 5.

⁴⁸⁴ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁴⁸⁵ 2 kap. 11 § vapenförordningen.

⁴⁸⁶ Prop. 2022/23:102 s. 53 och prop. 1990/91:130 s. 36.

⁴⁸⁷ 2 kap. 8 § vapenförordningen.

⁴⁸⁸ 2 kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁴⁸⁹ Prop. 1934:181 s. 25.

juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd meddelas.

9.3.3 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd beviljas för sökanden att inneha vapenmagasin ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska endast innehålla uppgifter om

- tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- för vilket ändamål egendomen får innehas
- det slag och den mängd vapenmagasin som tillståndet avser.⁴⁹⁰

När tillståndet avser en huvudman för ett museum ska alltid *museiföremål* anges som ändamål på tillståndsbeviset.

Det saknas lagstöd för att tidsbegränsa ett tillstånd att inneha vapenmagasin.

9.4 Skrotning av vapenmagasin

Vapenmagasin behöver inte lämnas till Polismyndigheten för skrotning.⁴⁹¹

Det saknas regler om skrotning av magasin och innehavaren kan därför ombesörja skrotningen själv.

Om innehavaren meddelar Polismyndigheten att vapenmagasin har skrotats och denne har ett särskilt tillstånd att inneha vapenmagasin ska det återkallas eftersom förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁴⁹²

⁴⁹⁰ 3 kap. 1 och 7 §§ samt 2 kap. 9 § vapenförordningen.

⁴⁹¹ Vapenmagasin jämföras inte med skjutvapen och omfattas därför inte av 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁴⁹² 6 kap. 2 § a) vapenlagen.

10 Utlåning av skjutvapen

10.1 Allmänt om utlåning av skjutvapen

Huvudregeln är att ett tillståndspliktigt skjutvapen inte får lånas ut till någon annan än den som har tillstånd att inneha vapnet.⁴⁹³ Skjutvapen får som huvudregel endast lånas ut till den som fyllt 18 år.

Undantag kan göras för lån vid enstaka tillfällen (se avsnitt 10.1.2), för väktares lån av skjutvapen för bevakningsuppdrag som kräver bevapning (se avsnitt 10.1.9), eller för lån till minderåriga i vissa fall (se avsnitt 10.1.3).⁴⁹⁴

I samband med utlåning av skjutvapen ska i många fall ett låneintyg upprättas och överlämnas till låntagaren, se avsnitt 10.3.2.

10.1.1 Under uppsikt eller självständigt handhavande

Vapenlagen skiljer på sådan utlåning som äger rum under uppsikt och sådan som sker för självständigt handhavande.⁴⁹⁵ I mera vardagligt språkbruk används begreppen ”uppsiktsutlåning” och ”självständig utlåning”.⁴⁹⁶

Med utlåning under uppsikt avses situationer när långgivaren befinner sig i låntagarens omedelbara närhet och har direkt kontroll över användandet av skjutvapnet.⁴⁹⁷ Skjutvapnet innehas och används då under uppsikt av långgivaren, av någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning eller av sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.

Självständigt handhavande innebär att låntagaren får hantera och använda skjutvapnet utan att långgivaren är personligen närvarande.

10.1.2 Utlåning vid enstaka tillfällen

Utlåning vid enstaka tillfällen får ske av den som har rätt att inneha skjutvapen om

1. utlåningen sker för samma ändamål som långgivarens tillstånd avser,
2. utlåningen avser en tid om högst två veckor, och
3. låntagaren har tillstånd att låna skjutvapen.⁴⁹⁸

⁴⁹³ 3 kap. 1 § första stycket vapenlagen.

⁴⁹⁴ 3 kap. 1 § andra stycket vapenlagen som hänvisar till 3 kap. 1 a och 7 §§ vapenlagen.

⁴⁹⁵ Prop. 2005/06:113 s. 32.

⁴⁹⁶ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 3 kap. vapenlagen.

⁴⁹⁷ Prop. 2005/06:113 s. 35. I förarbetena till vapenlagen framhålls att den uppsikt som krävs vid utlåning av ett skjutvapen för att undvika olyckor varierar med hänsyn till omständigheterna (prop. 1995/96:52 s. 78). I NJA 2005 s. 758 prövade Högsta domstolen frågan om tolkningen av begreppet uppsikt. I det fallet, som rörde en ungdom som i familjens bostad använt en s.k. soft air gun med i vart fall någon av föräldrarna närvarande i bostaden men inte i det rum som han befann sig i, fann Högsta domstolen att långgivaren inte ansågs ha haft sådan kontroll över vapnets innehav och användning som kravet på uppsikt innebär.

⁴⁹⁸ 3 kap. 1 a § första stycket vapenlagen.

Det krävs dock inte att låntagaren har tillstånd att låna skjutvapen om

1. låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ som lånet avser,
2. vapnet innehas och används under uppsikt av långivaren, av någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning eller av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, eller
3. lånet avser ett start- eller signalvapen.⁴⁹⁹

Uppgift om skjutvapnets typ ska framgå av tillståndsbeviset för innehav.⁵⁰⁰ Genom att kontrollera både långivarens och låntagarens tillståndsbevis för innehav går det alltså att avgöra om lånet avser skjutvapen av samma typ.

Det saknas legaldefinition eller andra rättskällor om vad formuleringen *vapen av samma typ* innebär eller hur rättstillämpningen ska ske i dessa fall. En utgångspunkt kan dock vara att om tillståndsbevisen överensstämmer med varandra vad gäller vapentypen, t.ex. att båda tillstånden avser hagelgevär, rör det sig om skjutvapen av samma typ. I en sådan situation behöver låntagaren inte ha tillstånd att låna skjutvapen.

Anledningen till att det inte ställs krav på tillstånd att låna skjutvapen i den här situationen är att en lämplighetsprövning redan har gjorts i samband med prövningen av ansökan om tillstånd för innehav av skjutvapnet.⁵⁰¹

10.1.2.1 Innebörden av begreppet ”vid enstaka tillfällen”

Innebörden av begreppet ”vid enstaka tillfällen” får avgöras från fall till fall. I normala fall bör det dock kunna godtas att ett skjutvapen lånas ut vid några tillfällen per år.⁵⁰²

Att ett skjutvapen får lånas ut för självständigt handhavande endast vid enstaka tillfällen innebär att det inte är tillåtet att låna ut ett vapen så ofta till en och samma person att det i praktiken är fråga om att låta låntagaren inneha vapnet trots att han eller hon inte har något eget tillstånd för att inneha vapen.

Som exempel anges i förarbetena att det bör vara möjligt att under en jaktvecka låna ut ett skjutvapen varje morgon och sedan ta tillbaka ansvaret för vapnet varje kväll. Däremot bör det inte vara tillåtet att låna ut ett skjutvapen veckovis vid ett antal tillfällen med enbart korta avbrott då innehavaren tar tillbaka vapnet, eftersom det närmast kan jämföras med ett lån som varar under en längre period än två veckor.⁵⁰³

⁴⁹⁹ 3 kap. 1 a § andra stycket vapenlagen.

⁵⁰⁰ 3 kap. 2 § vapenförordningen som hänvisar till 2 kap. 6 § vapenförordningen.

⁵⁰¹ Prop. 2005/06:113 s. 32.

⁵⁰² Prop. 2005/06:113 s. 34 f.

⁵⁰³ Prop. 2005/06:113 s. 56.

10.1.3 Under 18 år

Skjutvapen får lånas ut till den som är under 18 år endast om

- a) vapnet ska användas vid en övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen,
- b) låntagaren har fyllt 15 år, vapnet ska innehas och användas under långgivarens uppsikt och det inte är fråga om ett enhandsvapen eller helautomatiskt vapen,
- c) utlåningen avser ett effektbegränsat vapen och vapnet ska innehas och användas under långgivarens uppsikt,
- d) utlåningen avser start- eller signalvapen som ska användas vid tävling eller övning, eller
- e) låntagaren har tillstånd att inneha ett vapen av samma typ.⁵⁰⁴

Om det är fråga om utlåning som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen enligt punkten a finns ingen nedre åldersgräns. Detsamma gäller punkterna c-e. Enligt punkten b finns däremot en åldersgräns på 15 år. Exempel på sådana fall kan vara utlåning under uppsikt mellan förälder och barn vid jakt.

10.1.4 Enhandsvapen och helautomatiska skjutvapen

Enhandsvapen och helautomatiska skjutvapen får endast lånas ut för användning under långgivarens uppsikt eller för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen.⁵⁰⁵ Detta krav gäller dock inte om låntagaren själv har rätt att inneha ett sådant skjutvapen eller i fråga om start- eller signalvapen.⁵⁰⁶

10.1.5 Särskilda krav för vissa typer av skjutvapen

Om innehavet av ett skjutvapen kräver att den enskilde ska ha avlagt skytteprov eller genomgått en viss utbildning eller på annat sätt visat sig vara lämplig att inneha vapnet, får ett sådant vapen lånas ut endast till den som uppfyller samma krav.⁵⁰⁷

Detta gäller dock inte när skjutvapnet ska användas enbart för provskjutning, övning eller tävling på skjutbana eller vid jakt under långgivarens uppsikt.⁵⁰⁸

Som exempel kan nämnas att det för innehav av jaktvapen krävs jägareexamen, vilket innebär att låntagaren vid självständigt handhavande också behöver ha jägareexamen.

⁵⁰⁴ 3 kap. 3 § vapenlagen.

⁵⁰⁵ 3 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁵⁰⁶ 3 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁵⁰⁷ 3 kap. 5 § första stycket vapenlagen.

⁵⁰⁸ 3 kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

10.1.6 Förbud mot utlåning vid risk för missbruk

Förbud mot utlåning gäller om det kan antas att den som vill låna skjutvapnet kommer att missbruka vapnet.⁵⁰⁹ Eftersom någon prövning av detta inte görs av Polismyndigheten åligger det långivaren att göra en bedömning av risken för missbruk.

10.1.7 Förbud mot utlåning till den som fått skjutvapen förverkat, återkallat eller omhändertaget

Som huvudregel får inte skjutvapen lånas ut till den som har fått ett skjutvapen förklarat förverkat eller ett tillstånd att inneha skjutvapen återkallat. Undantag får dock göras om låntagaren ändå är berättigad att inneha skjutvapen av den typ som lånet avser.⁵¹⁰

Undantaget tar sikte på den situationen att låntagaren meddelats ett nytt tillstånd att inneha skjutvapen efter det att han eller hon fått ett skjutvapen förverkat eller tidigare tillstånd återkallat.⁵¹¹

Om någon har fått ett skjutvapen omhändertaget gäller förbudet mot utlåning endast vapen av samma typ som det som omhändertagits.⁵¹² Om det kan antas att den som vill låna skjutvapnet kommer att missbruka vapnet föreligger dock hinder mot utlåning vad gäller samtliga skjutvapen.⁵¹³ Observera att detta gäller även när vapnet innehas och används under långivarens uppsikt (t.ex. uppsiktsjakt och annan uppsiktutlåning).

Skjutvapen får dock lånas ut till den som fått skjutvapen förverkat, återkallat eller omhändertaget om det sker för övning eller tävling som äger rum under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen. En förutsättning för detta är att Polismyndigheten efter särskild begäran har lämnat tillstånd till det.⁵¹⁴

10.1.8 Vapenhandlares utlåning

Vapenhandlare får endast låna ut skjutvapen till den som fyllt 18 år. Ytterligare ett krav är att det rör sig om provskjutning på skjutbana. Slutligen gäller att provskjutningen ska ske under uppsikt av en sådan sammanslutning som får meddelas tillstånd att inneha skjutvapen, av vapenhandlaren själv eller någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning.⁵¹⁵

⁵⁰⁹ 3 kap. 2 § vapenlagen.

⁵¹⁰ 3 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁵¹¹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 3 kap. 8 § vapenlagen.

⁵¹² 3 kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁵¹³ 3 kap. 2 § vapenlagen.

⁵¹⁴ 3 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁵¹⁵ 3 kap. 6 § första stycket vapenlagen.

Godkännande av person som i vapenhandlarens ställe ska närvara vid provskjutning meddelas av Polismyndigheten efter särskild ansökan.⁵¹⁶

Kravet på uppsikt gäller inte vid utlåning från en vapenhandlare till en låntagare som själv har rätt att inneha ett skjutvapen av samma typ som lånet avser eller om det är fråga om ett start- eller signalvapen.⁵¹⁷ Med skjutvapen av samma typ avses i detta sammanhang t.ex. att en låntagare som har tillstånd att inneha ett hagelgevär får låna ett hagelgevär för provskjutning på skjutbana utan krav på uppsikt.

Att vapenhandlares utlåning inte får ske för något annat ändamål än provskjutning på skjutbana innebär att utlåningen inte får vara längre tid än som behövs för provskjutningen. Detta gäller inte bara när provskjutningen sker under uppsikt utan även vid självständig utlåning för en låntagare som har skjutvapen av samma typ.

Den längsta lånetiden om två veckor är därför sällan aktuell vid utlåning för provskjutning på skjutbana. En individuell bedömning måste dock göras i varje enskilt fall och därvid kan exempelvis vapenhandlaren öppettider, öppettiderna på skjutbana och tidsåtgången för provskjutningen beaktas.

10.1.9 Utlåning till väktare

Ett auktoriserat bevakningsföretag får låna ut skjutvapen till företagets väktare i samband med bevakningsuppdrag som kräver beväpning. Företaget får dock endast låna ut skjutvapen till den som har meddelats särskilt tillstånd att som lån inneha skjutvapen för sådant ändamål, dvs. skyddsändamål.⁵¹⁸

10.1.10 Åsidosättande av utlåningsreglerna

De flesta bestämmelserna i vapenlagen om utlåning innebär att långivaren har ett ansvar för att utlåning endast sker om angivna förutsättningar är uppfyllda. Sker utlåning i strid med dessa bestämmelser kan ansvar för brott mot vapenlagen komma i fråga såväl för långivaren som för låntagaren.⁵¹⁹ Ett åsidosättande av gällande regler kan också innebära att det finns skäl att överväga återkallelse.⁵²⁰

⁵¹⁶ 5 kap. 12 § vapenförordningen.

⁵¹⁷ 3 kap. 6 § andra stycket vapenlagen.

⁵¹⁸ 3 kap. 7 § vapenlagen. För närmare information om prövningen vid tillståndsgivning för väktare, se 6 kap. Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3.

⁵¹⁹ 9 kap. 1 § vapenlagen.

⁵²⁰ Se kapitel 20 om återkallelse av tillstånd.

10.1.11 Anmälningsskyldighet till Polismyndigheten

Den som lånar ut ett skjutvapen till någon som är fast bosatt i en stat som har tillträtt den europeiska vapenkonventionen⁵²¹, ska omedelbart anmäla utlåningen till Polismyndigheten.

Anmälningsskyldigheten gäller dock inte vapnet om ska innehas och användas av låntagaren endast i Sverige.⁵²²

10.2 Tillstånd att låna skjutvapen

10.2.1 Ansökan och dess innehåll

Ansökan om tillstånd att låna skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter

- sökandens namn, personnummer och hemvist
- för vilket ändamål sökanden vill låna skjutvapnet
- vilken typ av skjutvapen tillståndet ska avse
- vilka omständigheter sökanden vill åberopa till stöd för sin ansökan.⁵²³

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁵²⁴

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁵²⁵ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵²⁶

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

10.2.2 Prövning av ansökan

Tillstånd att låna skjutvapen får meddelas fysiska personer och endast

- till den som behöver låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål

⁵²¹ Följande länder har tillträtt den europeiska vapenkonventionen: Azerbajdzjan, Cypern, Danmark (med undantag av Färöarna och Grönland), Island, Italien, Luxemburg, Moldavien, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Sverige, Tjeckien och Tyskland.

⁵²² 13 kap. 4 § första stycket vapenförordningen.

⁵²³ 7 kap. 4 § vapenförordningen.

⁵²⁴ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁵²⁵ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁵²⁶ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

- om det skäligen kan antas att sökanden inte kommer att missbruka sådana skjutvapen som ansökan avser⁵²⁷
- till den som visat sig kunna handha den typ av skjutvapen som ansökan avser⁵²⁸
- till den som har fyllt 18 år.⁵²⁹

Tillstånd att låna skjutvapen får inte meddelas den som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken utan att förvaltaren har lämnat samtycke.⁵³⁰

Som nämnts i avsnitt 10.1.2 krävs inte tillstånd att låna skjutvapen för den som innehar vapen av samma typ som lånet avser, om det är fråga om uppsiktsutlåning eller om lånet avser start- eller signalvapen.⁵³¹

10.2.2.1 Förmåga att handha skjutvapnet

Den som ansöker om tillstånd att låna skjutvapen ska visa sig kunna handha den typ av skjutvapen som ansökan avser.⁵³²

För vissa särskilt angivna vapentyper gäller särskilda krav.⁵³³ För övriga vapentyper gäller det allmänna handhavandekravet.⁵³⁴

Vilket handhavandekrav som gäller beror således på vilken typ av skjutvapen som ansökan avser. För jaktvapen krävs t.ex., med undantag för enhandsvapen, att sökanden ska visa att han eller hon kan handha ett sådant skjutvapen som ansökan avser genom ett bevis om avlagt prov (jägarexamen).⁵³⁵

Om ansökan avser ett enhandsvapen gäller särskilda krav. Sökanden ska ha visat prov på särskild skjutskicklighet samt vara aktiv medlem i en sammanslutning som antingen auktoriserats enligt vapenlagen eller är ansluten till en auktoriserad sådan och som inom ramen för sin verksamhet bedriver skytte med sådant vapen som ansökan avser. Intyg över aktivitet och skjutskicklighet ska lämnas av styrelsen i sammanslutningen.⁵³⁶

10.2.2.2 Behov av att låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål

Tillstånd får endast meddelas till den som behöver låna skjutvapen för ett godtagbart ändamål.⁵³⁷ Den prövning som ska göras är i tillämpliga delar

⁵²⁷ 3 kap. 9 § vapenlagen.

⁵²⁸ 7 kap. 5 första stycket § vapenförordningen.

⁵²⁹ Enligt 3 kap. 3 § vapenlagen får skjutvapen lånas ut till den som är under 18 år endast i särskilt uppräknade fall. Att låntagaren har tillstånd att låna skjutvapen är inte ett av dessa fall vilket är anledningen till att tillstånd att låna skjutvapen endast får meddelas den som har fyllt 18 år.

⁵³⁰ 7 kap. 6 § vapenförordningen.

⁵³¹ 3 kap. 1 a § andra stycket vapenlagen.

⁵³² 7 kap. 5 första stycket § vapenförordningen.

⁵³³ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁵³⁴ 2 kap. 3 § första stycket första meningen vapenförordningen.

⁵³⁵ 2 kap. 3 § första stycket vapenförordningen som hänvisar till 2 kap. 4 § vapenförordningen. Närmare information om jägarexamen framgår av avsnitt 4.2.3.1.

⁵³⁶ 2 kap. 3 § första stycket 2 vapenförordningen.

⁵³⁷ 3 kap. 9 § vapenlagen.

densamma som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen. Skillnaden är att prövningen inte tar sikte på något specifikt vapen.⁵³⁸

Godtagbara ändamål är jakt eller målskjutning.⁵³⁹ Om det finns synnerliga skäl, får tillstånd att låna skjutvapen meddelas för skjutning även för annat ändamål än jakt eller målskjutning.⁵⁴⁰

När det inkommer en ansökan om lånetillstånd för annat ändamål än jakt eller målskjutning ska, när ärendet är komplett, handläggaren samråda sitt förslag till beslut i det enskilda ärendet med Utvecklingsgrupp 2. Begäran om samråd ska göras på samma sätt som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen för udda ändamål, se avsnitt 4.8.4. Detta gäller dock inte ärenden gällande ändamålet bevakningsuppdrag.

10.2.2.3 Behovsprövningen avseende vissa vapentyper

Vid prövningen av en ansökan om lånetillstånd gäller samma särskilda krav på behov i fråga om innehavstillstånd för vissa vapentyper.⁵⁴¹ De vapentyper som avses är

- enhandsvapen (för ändamålen jakt eller avlivning av djur)
- salongsgevär
- tårgasanordningar eller andra till verkan och ändamål jämförliga anordningar
- injektionsvapen
- eldrör eller pipa eller annan anordning som möjliggör att till ett skjutvapen använda annan ammunition än vapnet är avsett för.

För dessa vapentyper anses behov föreligga endast för angivet ändamål som framgår av vapenförordningen. Som exempel anges att behov av salongsgevär anses föreligga endast för avlivning av fällfångade djur.⁵⁴²

10.2.2.4 Risk för missbruk

Tillstånd får meddelas endast om det skäligen kan antas att sökanden inte kommer att missbruka sådana skjutvapen som ansökan avser.⁵⁴³ Den prövning som ska göras är i tillämpliga delar densamma som vid ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen.⁵⁴⁴

Polismyndigheten ska således ta ställning till om den enskilde utifrån laglydnad, nykterhet m.m. kan anses vara lämplig att låna skjutvapen för ett specifikt ändamål.⁵⁴⁵

⁵³⁸ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁵³⁹ 7 kap. 3 § första stycket vapenförordningen.

⁵⁴⁰ 7 kap. 3 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁴¹ 7 kap. 5 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁴² 2 kap. 5 § vapenförordningen.

⁵⁴³ 3 kap. 9 § vapenlagen.

⁵⁴⁴ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁵⁴⁵ Se kapitel 3 för mer information om lämplighetsprövning.

10.3 Bevis om lånetillstånd och låneintyg

10.3.1 Bevis om lånetillstånd

Om tillstånd att låna skjutvapen beviljas ska Polismyndigheten utfärda bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- uppgift om för vem tillståndet gäller
- uppgift om för vilket ändamål låntagaren är berättigad att låna vapen.⁵⁴⁶

Ett lånetillstånd bör också innehålla uppgift om den vapentyp som Polismyndigheten har prövat i fråga om handhavandekravet under ärendets handläggning.

Om bevis om lånetillstånd har förstörts, förkommit eller förändrats så att det inte lämpligen kan användas, får ett nytt tillståndsbevis utfärdas efter ansökan.⁵⁴⁷

Tillstånd att låna skjutvapen meddelas inte för ett särskilt lånetillfälle utan gäller tills vidare.⁵⁴⁸

Ett och samma lånetillstånd får omfatta lån för mer än ett ändamål. Om låntagaren däremot efter meddelat lånetillstånd framför behov av att låna skjutvapen för något annat ändamål än det för vilket tillståndet är meddelat, bör handläggaren hänvisa låntagaren till att göra en ny ansökan för detta ändamål.⁵⁴⁹

10.3.2 Låneintyg

Vid utlåning av skjutvapen ska intyg om lånet överlämnas till låntagaren, om inte vapnet innehas uteslutande i upplåtarens närvaro.⁵⁵⁰ Detta gäller både vid lån som sker med stöd av ett lånetillstånd och vid lån där låntagaren har tillstånd att inneha vapen av samma typ.

Låneintyget ska innehålla följande uppgifter:

- låntagarens namn, personnummer och hemvist
- tid och ändamål för utlåningen.⁵⁵¹

Om upplåtaren är en enskild vapeninnehavare ska intyget tecknas på kopia av vapeninnehavarens tillstånds- eller deklarationsbevis.⁵⁵² Upprättas

⁵⁴⁶ 7 kap. 7 § vapenförordningen.

⁵⁴⁷ 7 kap. 7 § andra stycket och 3 kap. 8 § vapenförordningen.

⁵⁴⁸ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁵⁴⁹ Prop. 2005/06:113 s. 57.

⁵⁵⁰ 7 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁵⁵¹ 7 kap. 2 § första stycket vapenförordningen.

⁵⁵² Med deklarationsbevis avses bevis om deklarerat innehav av skjutvapen enligt kungörelsen (1927:338) med vissa bestämmelser angående skjutvapen och ammunition eller vapenkungörelsen (1934:315).

låneintyget på annat sätt ska det även innehålla uppgifter om skjutvapnets fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer.⁵⁵³

När en enskild vapeninnehavare lånar ut vapen till en medlem i hans eller hennes familj eller hushåll får tillstånds- eller deklarationsbeviset överlämnas i stället för låneintyg. Detsamma gäller beträffande gasvapen, till en anställd i och för vapeninnehavarens tjänst.⁵⁵⁴

10.4 Låntagarens innehav av ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin

Den som har tillstånd att låna skjutvapen får, under den tid som han eller hon innehar ett vapen som lån, även inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin till vapnet utan särskilt tillstånd.⁵⁵⁵

Även den som har rätt att inneha⁵⁵⁶ ett visst vapen för skjutning får inneha ammunition för samma ändamål som rätten till innehav av vapnet avser samt ljuddämpare och vapenmagasin som passar till vapnet.⁵⁵⁷ Det ger inte någon rätt att under annan tid, t.ex. mellan två låneperioder, inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin.⁵⁵⁸

⁵⁵³ 7 kap. 2 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁵⁴ 7 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁵⁵ 3 kap. 10 § vapenlagen.

⁵⁵⁶ Här avses bl.a. lån med stöd av 3 kap. 1 a § andra stycket vapenlagen.

⁵⁵⁷ 2 kap. 8 § vapenlagen.

⁵⁵⁸ Prop. 2005/06:113 s. 58. Se även Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 14 augusti 2017 i mål nr 5006-17 där domstolen avslog ansökan om särskilt ammunitionstillstånd i syfte att inneha ammunition mellan olika lånetillfällen.

11 Nytt tillståndsbevis

11.1 Allmänt

Polismyndigheten får utfärda ett nytt tillståndsbevis i de fall originalbeviset har förstörts, kommit bort eller förändrats så att det inte lämpligen kan användas. För att ett nytt bevis ska kunna utfärdas krävs en ansökan från tillståndshavaren.⁵⁵⁹

En tillståndshavare behöver dock inte ansöka om ett nytt bevis inför en överlåtelse av skjutvapen. Detta beror på att överlåtarens tillståndsbevis endast ska bifogas en ansökan om beviset finns i behåll.⁵⁶⁰

11.2 Ansökan och dess innehåll

För att Polismyndigheten ska kunna pröva en ansökan om nytt tillståndsbevis behöver handläggaren säkerställa att följande uppgifter finns tillgängliga:

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och hemvist eller säte
- vilket skjutvapen ansökan avser
- skäl för ansökan.

Om tillståndsbeviset inte finns i behåll ska ansökan innehålla sökandens förklaring på heder och samvete om förlusten av beviset.⁵⁶¹

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁵⁶²

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁵⁶³ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁵⁶⁴

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

⁵⁵⁹ 3 kap. 8 § första stycket vapenförordningen.

⁵⁶⁰ 2 kap. 6 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁶¹ 3 kap. 8 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁶² 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁵⁶³ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁵⁶⁴ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

11.3 Prövning av ansökan

Ett nytt tillståndsbevis får endast utfärdas under de förutsättningar som anges under avsnitt 11.1.

När en ansökan avser ett tillståndsbevis som, enligt tillståndshavaren, har förstörts eller kommit bort krävs det att ansökan innehåller en förklaring på heder och samvete om förlusten av beviset.⁵⁶⁵

När en ansökan avser ett tillståndsbevis som, enligt tillståndshavaren, har förändrats så att det lämpligen inte kan användas ska handläggaren på lämpligt sätt kontrollera att detta stämmer innan ett nytt bevis utfärdas.

11.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Ett nytt tillståndsbevis ska innehålla de uppgifter som framgår av vapenförordningen.⁵⁶⁶

Om ett tillståndsbevis kommit bort men senare återfinns ska detta genast överlämnas till Polismyndigheten.⁵⁶⁷ När det nya tillståndsbeviset utfärdas ska tillståndshavaren av Polismyndigheten upplysas om denna skyldighet.

⁵⁶⁵ 3 kap. 8 § andra stycket vapenförordningen.

⁵⁶⁶ 3 kap. 2 § vapenförordningen som hänvisar till 2 kap. 6 § vapenförordningen.

⁵⁶⁷ 3 kap. 8 § tredje stycket vapenförordningen.

12 Ändring av skjutvapen

12.1 Ändring av funktions- eller verkningsgrad

Ett tillstånd att inneha ett skjutvapen upphör att gälla om skjutvapnet ändras så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda skjutvapen. Det innebär att skjutvapnet måste omfattas av ett nytt tillstånd som avser skjutvapnet i dess ändrade form innan ändringen utförs.⁵⁶⁸

Kravet på förnyat tillstånd gäller dock inte om innehavaren har tillstånd att driva handel med skjutvapen och det ändrade skjutvapnet omfattas av tillståndet.⁵⁶⁹

Den som ändrar ett skjutvapen så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda skjutvapen, utan att först ha erhållit ett tillstånd för det ändrade skjutvapnet, kan fällas till ansvar för vapenbrott.⁵⁷⁰

Om en innehavare som önskar ändra sitt nuvarande skjutvapen ansöker om tillstånd ska ansökan prövas och handläggas i enlighet med kapitel 4. Något särskilt tillstånd för att utföra själva ändringen av skjutvapnet krävs inte.

Om ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen beviljas behöver det ursprungliga tillståndet för det skjutvapen som ändrats inte återkallas eftersom det upphör att gälla i och med ändringen.

Utbyte av en försliten eller på annat sätt oanvändbar vapendel, t.ex. utbyte av pipa i samma kaliber, är inte en sådan ändring som innebär att tillståndet upphör att gälla. Se vidare i kapitel 13 om utbyte av vapendelar.

12.2 Märkning

När ett skjutvapen ändras så att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda skjutvapen ska reglerna om märkning tillämpas.⁵⁷¹ Se kapitel 14 för mer information om märkning.

Den som bryter mot bestämmelserna om märkning kan fällas till ansvar för brott mot vapenlagen.⁵⁷²

⁵⁶⁸ Prop. 1973:166 s. 144.

⁵⁶⁹ 4 kap. 1 § vapenlagen.

⁵⁷⁰ 9 kap. 1 § vapenlagen. Se även Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 8 juni 2021 i mål nr B 1206-21 där hovrätten fällde en man till ansvar som sågat av pipan på ett hagelgevär vilket ansågs vara en sådan otillåten ändring som medförde ansvar för vapenbrott.

⁵⁷¹ 2 a kap. 1 § andra meningen vapenlagen.

⁵⁷² 9 kap. 1 b § vapenlagen.

13 Utbyte av vapendel

13.1 Inledning

När en enskild vill byta ut en del på sitt skjutvapen eller en separat vapendel gäller särskilda regler.⁵⁷³ Dessa regler omfattar följande två situationer:

- utbyte i samband med reparation av ett komplett vapen
- utbyte av slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor eller trummor eller armborststommar med avfyringsanordningar som omfattas av ett separat innehavstillstånd.

En förutsättning för att dessa regler ska kunna tillämpas är att den gamla vapendelen byts ut mot en ny likadan.

13.2 Hur ska formuleringen ”en ny likadan” tolkas?

Vapenlagens förarbeten innehåller ingen vägledning kring hur formuleringen ska förstås men det ligger nära till hands att det som avses är en ny vapendel som har samma egenskaper som den gamla vapendelen. Denna bedömning måste dock göras från fall till fall.

De vanligaste vapendelarna som blir föremål för utbyte är generellt sett pipor och i det fallet innebär ”en ny likadan” en ny pipa med samma kaliber och patronläge som den gamla pipan. Ytterligare en förutsättning för att den nya pipan ska anses vara en ny likadan är att den passar till ett skjutvapen som den enskilde har tillstånd att inneha samt att den nya pipan är lämpad för det ändamål som tillståndet avser. Om tillståndet avser ändamålet jakt måste pipan således ha en längd om minst 45 cm för ett kulgevär och 48 cm för ett hagelgevär.

13.3 Utbyte i samband med reparation av ett komplett vapen

Det krävs inte något särskilt tillstånd för att få byta ut en försliten eller på annat sätt oanvändbar vapendel mot en ny likadan i samband med reparation.⁵⁷⁴

Den enskilde behöver normalt sett inte heller något nytt tillstånd till det fortsatta innehavet av vare sig skjutvapnet eller den nya vapendelen då detta innehav omfattas av det ursprungliga tillståndsbeviset.

Vid utbyte av vapendel i samband med reparation av ett komplett skjutvapen finns ingen anmälningsskyldighet, vare sig för den som utför bytet eller för tillståndshavaren.

Trots detta förekommer det att vissa vapenhandlare gör en sådan anmälan.

⁵⁷³ 4 kap. 2 § vapenlagen.

⁵⁷⁴ 4 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

Om en anmälan om utbytt vapendel i ett komplett skjutvapen inkommer till Polismyndigheten ska den hanteras enligt en särskild rutin.⁵⁷⁵

13.4 Utbyte av vapendel som omfattas av ett separat innehavstillstånd

Den som har ett särskilt tillstånd att inneha slutstycken, ljuddämpare, eldrör, pipor, stommar, lådor eller trummor eller armborststommar med avfyrningsanordningar får byta ut vapendelen mot en ny likadan utan att ansöka om ett nytt innehavstillstånd under förutsättning att den gamla delen skrotas (se avsnitt 21.2) och bytet genast anmäls hos Polismyndigheten.⁵⁷⁶ En sådan anmälan hanteras enligt en särskild rutin.⁵⁷⁷

Observera att detta endast gäller de vapendelar som räknas upp i bestämmelsen och att denna uppräkningslista inte omfattar mantlar till skjutvapen.

Syftet med denna regel är att en enskild person som har tillstånd att inneha någon av de uppräknade vapendelarna får byta ut den mot en ny likadan utan att behöva ansöka om ett nytt innehavstillstånd.

Eftersom den nya vapendelen har ett annat tillverkningsnummer måste Polismyndigheten utfärda ett nytt tillståndsbevis efter att den gamla vapendelen har skrotats och bytet anmälts. Detta ska ske utan att någon avgift tas ut.⁵⁷⁸

⁵⁷⁵ Se [handläggarstöd om utbyte av vapendel](#) på Intrapolis.

⁵⁷⁶ 4 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁵⁷⁷ Se handläggarstöd om utbyte av vapendel på Intrapolis.

⁵⁷⁸ Det saknas lagstöd för att ta ut en avgift för handläggningen av en sådan anmälan då ärendeslaget inte finns uppräknat i 16 kap. vapenförordningen.

14 Märkning och undantag från märkning

14.1 Inledning

Vapenlagen innehåller bestämmelser som i flera fall medför skyldighet att märka olika typer av skjutvapen, vapendelar och ammunition.

Polismyndigheten får efter ansökan medge undantag kravet att märka ett skjutvapen eller en vapendel, om föremålet är av särskilt stort historiskt värde och det finns särskilda skäl.⁵⁷⁹

14.2 Märkning av skjutvapen och vapendelar vid tillverkning eller ändring eller ombyggnad av vapen

14.2.1 Tillverkningsbegreppet

Begreppet *tillverkning* avser framställning av

- skjutvapen som är avsedda att skjuta ut hagel, kulor eller andra projektiler med hjälp av ett antändbart drivämne, och
- vapendelar till dessa vapen.⁵⁸⁰

Begreppet innefattar även sammansättning, vilket får förstås som sammanfogning av separata vapendelar till ett komplett skjutvapen.⁵⁸¹

Att det ska vara ett antändbart drivämne innebär att framställning av skjutvapen som är avsedda att skjuta ut projektiler med hjälp av kolsyreladdningar, komprimerad luft eller andra liknande utskjutningsmedel inte ingår i tillverkningsbegreppet. Av samma anledning ingår inte heller framställning av armborst, elpistoler m.m. i detta begrepp.

Med tillverkning förstås dessutom sådan ändring eller ombyggnad av ett vapen som medför att det till funktions- eller verkningsgrad blir ett väsentligt annorlunda vapen.⁵⁸² Se kapitel 12 för mer information om ändring av skjutvapen.

14.2.2 Krav på märkning vid tillverkning

Den som tillverkar ett skjutvapen ska förse vapnet med en unik märkning som omfattar

- tillverkarens namn,
- landet eller platsen för tillverkningen, och
- serienummer samt tillverkningsår om tillverkningsåret inte framgår av serienumret.⁵⁸³

⁵⁷⁹ 2 a kap. 8 § vapenlagen.

⁵⁸⁰ 2 a kap. 1 § vapenlagen.

⁵⁸¹ Prop. 2010/11:72 s. 60.

⁵⁸² 2 a kap. 1 § vapenlagen.

⁵⁸³ 2 a kap. 2 § första stycket vapenlagen.

Märkningen ska vara placerad på vapnets slutstycke eller trumma, och eldrör eller pipa, samt stomme, låda och mantel.⁵⁸⁴

Kravet på märkning gäller inte den som tillverkar ett skjutvapen av vapendelar som redan är märkta på föreskrivet sätt.⁵⁸⁵

Märkningen ska om möjligt även innefatta uppgift om modell.⁵⁸⁶

Märkningen ska uppfylla följande krav:

- Teckenstorleken ska vara minst 1,6 mm. Det är möjligt att avvika från minimistorleken om detta är nödvändigt på grund av storleken av den vapendel som ska märkas.
- På stommar eller lådor som är tillverkade av icke-metalliskt material ska märkningen placeras på en metallskylt som är permanent inbyggd i stommens eller lådans material på ett sådant sätt att skylten inte lätt kan avlägsnas. Metallskylden ska inte kunna tas bort utan att en del av stommen eller lådan förstörs.
- Det latinska alfabetet ska användas.
- Det arabiska siffersystemet ska användas.
- Märkningen ska ha ett minimidjup på minst 0,0762 mm.⁵⁸⁷

Om vapendelen är för liten för att kunna märkas på föreskrivet sätt gäller inte kravet på märkning. Istället ska vapendelen märkas med åtminstone ett serienummer eller liknande (t.ex. en alfanumerisk eller digital kod).⁵⁸⁸

Samma krav på märkning gäller också i de fall tillverkningen avser slutstycke, trumma, eldrör, pipa, stomme, låda eller mantel, förutom om tillverkaren ska infoga vapendelen i ett vapen som ska märkas vid tillverkningen.⁵⁸⁹ Andra vapendelar omfattas inte av krav på märkning.⁵⁹⁰

14.2.3 Märkning av ammunition vid tillverkning

Den som framställer ammunition till sådana skjutvapen som omfattas av begreppet tillverkning, ska märka varje förpackning med komplett ammunition med uppgifter om ammunitionstyp, kaliber, varupartiets identifikationsnummer och tillverkarens namn.⁵⁹¹ I första hand avses ammunition som förs vidare från tillverkningsledet i avsikt att distribueras för försäljning.⁵⁹²

⁵⁸⁴ 2 a kap. 2 § andra stycket 1–3 vapenlagen.

⁵⁸⁵ 2 a kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁵⁸⁶ 2 a kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁵⁸⁷ 1 § Polismyndighetens föreskrifter om tekniska specifikationer för märkning av skjutvapen och vapendelar (PMFS 2025:7), FAP 550-1.

⁵⁸⁸ 2 a kap. 2 § fjärde stycket vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 100.

⁵⁸⁹ 2 a kap. 4 § vapenlagen.

⁵⁹⁰ 2 a kap. 4 § vapenlagen e contrario.

⁵⁹¹ 2 a kap. 6 § första stycket.

⁵⁹² Prop. 2010/11:72 s. 21 med hänvisning till artikel 4.1 i EU:s vapendirektiv.

Ammunition som tillverkas för staten omfattas också av ovan krav på märkning.⁵⁹³

Ammunition som tillverkas för eget bruk av den som har rätt att inneha jakt- eller målskjutningsvapen undantas dock från märkningskravet.⁵⁹⁴

14.3 Märkning efter införsel

Vid införsel till Sverige från ett land utanför EU avseende skjutvapen som är avsedda att skjuta ut hagel, kulor eller andra projektiler med hjälp av ett antändbart drivämne, eller vapendelar till dessa vapen, gäller samma grundläggande krav på märkning (och undantag avseende små vapendelar) som om det skulle ha varit fråga om tillverkning, se avsnitt 14.2.⁵⁹⁵

Detsamma gäller om vapnet som förs in är obrukbart men i brukbart skick hade varit avsett att skjuta ut hagel, kulor eller andra projektiler med hjälp av ett antändbart drivämne.⁵⁹⁶

Därutöver måste märkningen visa att föremålet har förts in till Sverige och året för införseln.⁵⁹⁷ Detta kan uppnås genom att föremålet märks med ”SE” för Sverige samt året för införseln.

En skillnad är dock att det finns en tidsfrist. Personen som för in föremålet ska senast inom en månad efter införseln se till att det är märkt.⁵⁹⁸ Underlåtenhet att göra detta är straffsanktionerat.⁵⁹⁹

En ansökan om undantag innebär att kravet på märkning inte gäller under tiden som ansökan provas, under förutsättning att ansökan inkommit till Polismyndigheten inom en månad efter införseln.⁶⁰⁰

Märkningskraven gäller inte den som tillfälligt, under högst tre månader från dagen för införseln, för in skjutvapen eller vapendelar till Sverige om syftet med införseln är

- användning vid jakt eller tävlingsskytte,
- reparation, översyn, service eller värdering,
- utställning eller mäsas,
- resa genom landet, eller
- användning av företrädare för en annan stats myndighet vid tillfällig tjänstgöring i landet.⁶⁰¹

⁵⁹³ 1 kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁵⁹⁴ 2 a kap. 6 § andra stycket vapenlagen och 3 § 2 förordningen (1992:1303) om krigsmateriel.

⁵⁹⁵ 2 a kap. 2 § första stycket och 7 § första stycket vapenlagen.

⁵⁹⁶ 2 a kap. 2 § första stycket, 3 § och 7 § första stycket vapenlagen. Se även prop. 2022/23:102 s. 101.

⁵⁹⁷ 2 a kap. 7 § första stycket andra meningen vapenlagen.

⁵⁹⁸ 2 a kap. 7 § första stycket vapenlagen.

⁵⁹⁹ 9 kap. 1 b § vapenlagen.

⁶⁰⁰ 2 a kap. 8 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁰¹ 2 a kap. 7 § andra stycket 1–5 vapenlagen.

14.3.1 Märkning vid överlåtelse från staten

Om staten överlåter skjutvapen eller vapendelar till någon annan för permanent civilt bruk gäller samma grundläggande krav på märkning (och undantag avseende små vapendelar) som vid tillverkning, se avsnitt 14.2.⁶⁰² Det är den myndighet som överlåter föremålet som ska se till att det är märkt. Dessutom ska föremålet ha en märkning av vilken det framgår att en svensk myndighet har överlåtit det.⁶⁰³

Märkningskraven enligt ovan gäller dock inte skjutvapen som lösts in av staten.⁶⁰⁴

14.4 Undantag från kravet på märkning för historiskt värdefulla skjutvapen

14.4.1 Ansökan och dess innehåll

Ansökan kan göras på formuläret PM 550.2 *Ansökan om undantag från kravet på märkning för historiskt värdefulla vapen/vapendelar*.

Ärendet behöver innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer och kontaktuppgifter
- vilket eller vilka föremål som ansökan avser, dvs. vapentyp, fabrikat, modell och kaliber
- om föremålet är i brukbart skick eller obrukbart (förutsatt att ansökan avser vapen)
- nuvarande märkning (om sådan finns)
- en redogörelse för skälen för ansökan
- datum för införsel.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶⁰⁵

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁰⁶ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en

⁶⁰² 2 a kap. 5 § vapenlagen.

⁶⁰³ 2 a kap. 5 § första stycket vapenlagen.

⁶⁰⁴ 2 a kap. 5 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁰⁵ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁰⁶ 20 § första stycket förvaltningslagen.

upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁰⁷

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

Om ansökan om undantag från kravet på märkning vid införsel av skjutvapen och vapendelar som är av särskilt stort historiskt värde inkommer till Polismyndigheten inom en månad från dagen för införseln, innebär detta att kravet om märkning vid införsel (se avsnitt 14.3 ovan) inte gäller.⁶⁰⁸

Om ansökan istället inkommer senare än inom en månad från införseln bör anmälningsupptagare kontaktas enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁶⁰⁹ Detta påverkar dock inte prövningen av ansökan.

14.4.2 Prövning av ansökan

Det finns två grundläggande krav för att undantag från kravet på märkning ska kunna medges. Det första kravet är att föremålet som ansökan avser ska ha särskilt stort historiskt värde. Utöver detta krävs att det finns särskilda skäl för att medge undantag från märkning.⁶¹⁰ Prövningen av såväl det ena som det andra kravet beror till stor del på omständigheterna i det enskilda fallet.⁶¹¹

Vid handläggningen av en ansökan om undantag kan Polismyndigheten inhämta t.ex. upplysningar eller yttrande från annan myndighet, t.ex. Statens försvarshistoriska museer och Riksantikvarieämbetet som har särskild sakkunskap vilket kan vara av betydelse för ärendet.⁶¹²

14.4.2.1 Särskilt stort historiskt värde

Ordet ”värde” i formuleringen *särskilt stort historiskt värde* syftar i första hand på andra värden än ekonomiska. Föremålet behöver alltså inte nödvändigtvis betinga ett högt ekonomiskt värde.⁶¹³ Att det ska vara fråga om *särskilt stort historiskt värde* innebär dock att bedömningen bör vara relativt restriktiv.⁶¹⁴

Vid bedömningen av om ett föremål har ett särskilt stort historiskt värde bör hänsyn tas till faktorer såsom föremålets ålder, skick och antalet bevarade exemplar. Dessa faktorer kan, enskilt eller i kombination, ha betydelse för bedömningen.⁶¹⁵ Vapnets ålder är dock inte ensamt utslagsgivande vilket innebär att även ett förhållandevis nytt vapen också kan ha ett särskilt stort

⁶⁰⁷ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁶⁰⁸ 2 a kap. 8 § andra stycket vapenlagen. För närmare information om vad som gäller om ansökan avslås, se avsnitt 14.4.3.

⁶⁰⁹ 2 a kap. 2 § första, andra och fjärde styckena, 3, 4, 7 eller 8 § jämlikt 9 kap. 1 b § vapenlagen.

⁶¹⁰ 2 a kap. 8 § första stycket vapenlagen.

⁶¹¹ Prop. 2022/23:102 s. 43 f och 102.

⁶¹² 8 § första stycket förvaltningslagen.

⁶¹³ Prop. 2022/23:102 s. 43 och 102.

⁶¹⁴ Prop. 2022/23:102 s. 43 och 102.

⁶¹⁵ Prop. 2022/23:102 s. 43.

historiskt värde. Det innebär också att ett äldre vapen inte per automatik har ett särskilt stort historiskt värde.

Skjutvapnets proveniens, dvs. dess ursprung, ägarhistoria eller annan historia, kan också ha betydelse för bedömningen. Det kan t.ex. ha ägts eller använts av en historiskt betydelsefull person eller spelat en roll i en historiskt betydelsefull händelse.⁶¹⁶

14.4.2.2 Särskilda skäl

En utgångspunkt för prövningen av om det finns särskilda skäl är om skjutvapnets eller vapendelens historiska värde skulle minska om föremålet förses med föreskriven märkning. Det historiska värdet kan t.ex. gå förlorat eller minska genom en märkning på det som gör föremålet historiskt intressant, t.ex. om märkningen rent fysiskt måste anbringas på just det som gör ett vapen med en särpräglad utformning eller utsmyckning historiskt intressant.⁶¹⁷

Om en märkning skulle störa den rent estetiska upplevelsen bör särskilda skäl anses föreligga förutsatt att de negativa konsekvenserna av åtgärden inte framstår som helt försumbara. Det kan även röra sig om att föremålet rent fysiskt skulle gå sönder av märkningen.⁶¹⁸

I bedömningen av om särskilda skäl föreligger bör också hänsyn tas till om föremålet redan har märkts på ett sätt som medför att det kan identifieras och spåras.⁶¹⁹

14.4.3 När börjar beslutet gälla?

Polismyndighetens beslut gäller i dessa fall inte omedelbart. Detsamma gäller en domstols beslut.⁶²⁰ Detta innebär att beslutet i fråga måste vinna laga kraft för att det ska gälla.

När beslutet har vunnit laga kraft ska föremålet märkas inom en månad från dagen för laga kraft. Detsamma gäller om Polismyndigheten eller en domstol har avslutat ärendet på annat sätt än genom att bifalla ansökan.⁶²¹

Överträdelse av märkningsreglerna är straffsanktionerat.⁶²²

⁶¹⁶ Prop. 2022/23:102 s. 43 f och 102.

⁶¹⁷ Prop. 2022/23:102 s. 44 och 102.

⁶¹⁸ Prop. 2022/23:102 s. 44 och 102.

⁶¹⁹ Prop. 2022/23:102 s. 44 och 102.

⁶²⁰ 10 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁶²¹ 2 a kap. 8 § tredje stycket vapenlagen.

⁶²² 9 kap. 1 b § vapenlagen.

15 Handel med skjutvapen

15.1 Inledning

15.1.1 Allmänt om handel med skjutvapen

Handel med skjutvapen kräver tillstånd.⁶²³ Detta gäller dock inte den som har tillstånd att tillverka eller tillhandahålla krigsmateriel.⁶²⁴

Tillståndet kan meddelas både fysiska och juridiska personer. I detta sammanhang kan påpekas att en enskild firma (även kallad enskild näringsverksamhet) inte är en juridisk person. Den som driver enskild firma och ansvarar för verksamheten brukar benämnas som enskild näringsidkare.

Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ger rätt att inneha de typer av skjutvapen och det antal av varje typ som anges i tillståndet.⁶²⁵ Tillståndet ger också rätt att inneha ljuddämpare och vapenmagasin utan begränsning i antal.⁶²⁶ Det finns inte heller något krav på att ljuddämparna eller vapenmagasinen måste passa till de skjutvapen som innehas i handelsrörelsen.

Tillståndet ger dock inte rätt att inneha andra helautomatiska skjutvapen än sådana som har tagits in för en viss köpare.⁶²⁷

Begreppet handel med skjutvapen omfattar inte pantbankverksamhet och därför kan tillstånd att driva handel med skjutvapen inte meddelas för sådan verksamhet.⁶²⁸

Handel med skjutvapen och yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition är två skilda företeelser. Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen medför inte rätt att ägna sig åt yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition eller vice versa.

15.1.2 Personer med betydande inflytande

En fysisk person som har ett betydande inflytande över en juridisk person är en person som genom sin kompetens, sina åtgärder och sina ställningstaganden till stor del kan påverka utfallet i verksamheten. Även den som i kraft av sitt ägande har möjlighet att fatta beslut som är avgörande för verksamheten bör anses ha ett betydande inflytande.⁶²⁹

Vem som ska anses som en person med betydande inflytande varierar beroende på vilken typ av juridisk person det handlar om. I tabellen nedan ges exempel på personer som kan ha betydande inflytande.

⁶²³ 2 kap. 1 § b) vapenlagen.

⁶²⁴ 2 kap. 1 § fjärde stycket vapenlagen.

⁶²⁵ 2 kap. 10 d § första stycket vapenlagen.

⁶²⁶ 2 kap. 10 d § tredje stycket vapenlagen.

⁶²⁷ 2 kap. 10 d § andra stycket vapenlagen.

⁶²⁸ RÅ 1998 ref. 20.

⁶²⁹ Kammarrätten i Stockholms dom den 23 juli 1999 i mål nr 967-99.

Typ av juridisk person	Exempel på personer som kan ha betydande inflytande
Aktiebolag	• Styrelseordförande • Styrelseledamot • Styrelsesuppleant (dock endast om denne har generalfullmakt att företräda företaget, har ett betydande ägarinflytande eller i övrigt har sådan ställning att ett betydande inflytande föreligger)⁶³⁰ • Verkställande direktör • Aktieägare med betydande aktieinnehav⁶³¹ • Verklig huvudman⁶³² • Extern firmatecknare • Annan person som har generalfullmakt eller på annan grund rätt att fatta avgörande beslut för verksamheten⁶³³
Handelsbolag	• Bolagsman • Verklig huvudman
Kommanditbolag	• Kommanditdelägare • Komplementär • Verklig huvudman
Ekonomisk förening	• Styrelseordförande • Styrelseledamot • Verkställande direktör • Verklig huvudman

Om en juridisk person har tillstånd att driva handel med skjutvapen och det sker en förändring av vem som har ett betydande inflytande över den juridiska personen, ska tillståndshavaren snarast möjligt anmäla förändringen till Polismyndigheten.⁶³⁴ Det innebär att anmälan ska göras så snart det är möjligt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Normalt ska anmälan komma in till Polismyndigheten senast samma dag som förändringen genomförs.⁶³⁵

⁶³⁰ Se Kammarrätten i Stockholms dom den 25 februari 2010 i mål 3544-09 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 24 juni 2010 i mål nr 55-10 där kammarrätten bedömde att en person som var VD och majoritetsägare i sökandebolagets moderbolag, men endast styrelsesuppleant i sökandebolaget, var en person med betydande inflytande.

⁶³¹ Prop. 2011/12:109 s. 37.

⁶³² Se lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän. Verkliga huvudmän registreras hos Bolagsverket och är sökbara i registret över verkliga huvudmän.

⁶³³ RÅ 1996 ref. 90.

⁶³⁴ 2 kap. 10 § tredje stycket vapenlagen.

⁶³⁵ Prop. 2011/12:109 s. 37.

Personer med betydande inflytande kan vara bosatta i ett annat EU-land och behöver inte ha svenskt medborgarskap.⁶³⁶

15.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd att driva handel med skjutvapen ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- uppskattad omfattning av rörelsen
- lagerhållningens storlek
- lokalerna där verksamheten ska bedrivas
- de omständigheter sökanden åberopar för utredning av sina kunskaper att driva handel med skjutvapen.⁶³⁷

Om sökanden är en juridisk person ska ansökan dessutom innehålla uppgift om namn, personnummer och hemvist för de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen. För mer information om personer med betydande inflytande, se avsnitt 15.1.2.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶³⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶³⁹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁴⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

⁶³⁶ Se framförallt artikel 49 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och Kamrarrätten i Jönköpings dom den 28 mars 2018 i mål nr 3297-16.

⁶³⁷ 5 kap. 1 § vapenförordningen.

⁶³⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶³⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁴⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

15.3 Prövningen av ansökan

15.3.1 Lämplighetsprövning

Tillstånd att driva handel med skjutvapen får endast meddelas den som med hänsyn till bl.a. laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet.⁶⁴¹

Som en del av lämplighetsprövningen ska även sökandens rätt att bedriva näringsverksamhet kontrolleras. I detta ingår att kontrollera att sökanden inte har näringsförbud eller är försatt i konkurs samt att sökanden fullgör sina skyldigheter mot det allmänna vad avser betalning av skatter och avgifter.⁶⁴² Kontroll av näringsförbud och konkurs sker i PIL. Kontroll av huruvida skatter och avgifter är betalda sker i PMF via Kronofogdemyndighetens skuldsaldo.

Prövningen för enskild persons lämplighet ska ske på samma sätt som för innehav av skjutvapen, se kapitel 3. Av förarbetena framgår dock att det normalt ska ställas högre krav på en vapenhandlare än på en person som ansöker om tillstånd att inneha skjutvapen för eget bruk.⁶⁴³

Om sökanden är en juridisk person ska lämplighetsprövningen istället avse de fysiska personer som har betydande inflytande över den juridiska personen.⁶⁴⁴ I det fall en person med betydande inflytande inte är svensk medborgare och bosatt utomlands, se avsnitt 3.3.

15.3.2 Kunskapskrav

Ytterligare ett krav för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen är att sökanden är lämplig att driva denna typ av verksamhet med hänsyn till hans eller hennes kunskaper.

I vapenlagstiftningens förarbeten framgår att sökanden behöver ha kunskaper om bl.a. hur olika vapen ser ut, hur de fungerar, vilket användningsområde de har, vilka särskilda risker som finns samt vilka olika typer av ammunition som förekommer. Vidare framgår att det också måste ställas krav på god kännedom om vapenlagstiftningen, jaktlagstiftningen och övrig lagstiftning som berör vapen.⁶⁴⁵

Om sökanden är en fysisk person är det denna som ska visa att han eller hon besitter tillräckliga kunskaper för att nå upp till kunskapskravet.

Om sökanden däremot är en juridisk person är det den som ansöker om godkännande som föreståndare eller ersättare som ska visa att kravet på kunskap

⁶⁴¹ 2 kap. 10 § vapenlagen.

⁶⁴² Prop. 2011/12:109 s. 37.

⁶⁴³ Prop. 2011/12:109 s. 37.

⁶⁴⁴ Prop. 2011/12:109 s. 29.

⁶⁴⁵ Prop. 1990/91:130 s. 38.

är uppfyllt.⁶⁴⁶ Kunskapskravet gäller dock inte de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.⁶⁴⁷

För att underlätta bedömningen av huruvida kunskapskravet är uppfyllt gällande vapenhandlare finns ett kunskapsprov som ska användas vid bedömningen.

Om den som ska genomföra kunskapsprovet av någon anledning behöver särskilt stöd, t.ex. på grund av dyslexi, ADHD eller autism, kan anpassningar i form av förlängd provtid medges.

15.3.3 Yrkesmässighet

Tillstånd får meddelas endast för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.⁶⁴⁸

Detta innebär att verksamheten ska ha en viss varaktighet eller åtminstone vara inriktad på en serie affärshändelser. Verksamhetens omfattning ska alltså tillmätas avgörande betydelse. Den som ansöker om vapenhandlartillstånd bör därför kunna redovisa en uppskattning av hur många skjutvapen av olika slag som ska hållas i lager samt ge en uppgift om beräknad omsättning. Den beräknade årsomsättningen bör stå i rimlig proportion till lagerhållningen. Uppgifter om tilltänkt kundkrets, vilket utbud som planeras samt i vilken affärslokal verksamheten ska bedrivas är också värdefullt att veta vid bedömningen av yrkesmässigheten. Någon prövning av den tilltänkta etableringen från marknadssynpunkt ska dock inte ske.⁶⁴⁹

15.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att driva handel med skjutvapen beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen som får innehas på en gång
- den plats där rörelsen får bedrivas.⁶⁵⁰

Tillståndsbeviset ska också innehålla uppgift om tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte.

15.4.1 Särskilt om vapenhandlares tillstånd att föra in skjutvapen till Sverige

Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får meddelas tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet. I fråga om helautomatiska skjutvapen krävs tillstånd för införsel i varje särskilt fall.⁶⁵¹

⁶⁴⁶ 2 kap. 10 c § vapenlagen.

⁶⁴⁷ 2 kap. 10 § andra stycket vapenlagen.

⁶⁴⁸ 2 kap. 10 § vapenlagen.

⁶⁴⁹ Prop. 1990/91:130 s. 60.

⁶⁵⁰ 5 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁵¹ 2 kap. 16 § vapenlagen.

Observera att detta enbart gäller skjutvapen och inte annan egendom, t.ex. ljuddämpare och vapenmagasin, som ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ger rätt att inneha. I fråga om ljuddämpare krävs tillstånd för införsel i varje särskilt fall. Införsel av vapenmagasin är inte tillståndspliktigt.

Detta tillstånd ska utfärdas genom ett separat beslut. Det får endast utfärdas efter att de lokaler och andra utrymmen som är anordnade för förvaring av vapnen har godkänts av Polismyndigheten (se avsnitt 15.5).

15.5 Godkännande av förvaring

Handelsrörelsen får inte påbörjas förrän Polismyndigheten ha godkänt de lokaler och andra utrymmen som är anordnade för förvaringen av vapen.⁶⁵²

Tillståndet att driva handel kan utfärdas innan förvaringen är godkänd.

Det är således möjligt att först ansöka om tillstånd att driva handel med skjutvapen för att sedan, vid bifall, ordna med en förvaringslösning som uppfyller kraven.

Om sökandens förvaringslösning inte har godkänts i samband med ansökan ska tillståndsbeviset utfärdas tillsammans med information om att handelsrörelsen inte får påbörjas innan förvaringslösningen har godkänts.

När förvaringslösningen har godkänts ska detta dokumenteras och tillståndshavaren underrättas genom att godkännandet skickas till tillståndshavaren. Av godkännandet ska det tydligt framgå att förvaringslösningen är godkänd och att handelsrörelsen får påbörjas.

15.6 Föreståndare, ersättare och företrädare vid provskjutning

15.6.1 Föreståndare och ersättare

En juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten. Föreståndaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁶⁵³

Detta innebär att en godkänd föreståndare är en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att driva handel med skjutvapen. Tillstånd att driva handel med skjutvapen ska alltså inte meddelas utan att en föreståndare för verksamheten godkänns.⁶⁵⁴

Om en fysisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är

⁶⁵² 5 kap. 4 § vapenförordningen. Regelverket kring vapenhandlares förvaring av skjutvapen återfinns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-2.

⁶⁵³ 2 kap. 10 a § vapenlagen.

⁶⁵⁴ SOU 2024:31 s. 803 f.

förhindrad att ansvara för verksamheten ska han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe. Ersättaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁶⁵⁵

Observera dock att en godkänd ersättare inte en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁶⁵⁶

15.6.1.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om godkännande som föreståndare eller ersättare ska göras skriftligen och innehålla uppgift om sökandens namn, personnummer och hemvist.⁶⁵⁷

För att kunna besluta i ärendet behövs också uppgift om vilken vapenhandel som godkännandet ska avse. Utredningen ska därför visa vilken vapenhandel som sökanden avser vara föreståndare eller ersättare för.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶⁵⁸

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁵⁹ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁶⁰

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

15.6.1.2 Prövningen av ansökan

För att bli godkänd som föreståndare eller ersättare krävs att sökanden uppfyller samma krav i fråga om kunskap, laglydnad och övriga omständigheter som gäller för tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁶⁶¹ Se avsnitt 15.3.1 och 15.3.2 för mer information om dessa krav.

⁶⁵⁵ 2 kap. 10 b § första och tredje styckena vapenlagen.

⁶⁵⁶ SOU 2024:31 s. 803 f.

⁶⁵⁷ 5 kap. 12 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁵⁸ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁵⁹ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁶⁰ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁶⁶¹ 2 kap. 10 c § vapenlagen.

15.6.2 Företrädare vid provskjutning

Vapenhandlare får låna ut skjutvapen för sådan provskjutning på skjutbana som äger rum under uppsikt av vapenhandlaren själv eller någon annan person som har godkänts av Polismyndigheten att närvara vid provskjutning.⁶⁶²

Den som är godkänd som föreståndare eller ersättare behöver inte ansöka om godkännande som företrädare vid provskjutning. Dessa får även företräda vapenhandlaren vid provskjutning då de redan har godkänts i ett annat sammanhang.⁶⁶³

Reglerna om enskilds förvaring under transport bör tillämpas även när en företrädare transporterar skjutvapen till skjutbana för provskjutning.⁶⁶⁴

15.6.2.1 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om godkännande som företrädare vid provskjutning ska göras skriftligen och innehålla uppgift om sökandens namn, personnummer och hemvist.⁶⁶⁵

För att kunna besluta i ärendet behövs också uppgift om vilken vapenhandel som godkännandet ska avse. Utredningen ska därför visa vilken vapenhandel som sökanden avser företrädare vid provskjutning för.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶⁶⁶

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁶⁷ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁶⁸

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

⁶⁶² 3 kap. 6 § vapenlagen.

⁶⁶³ Prop. 1973:166 s. 47–48.

⁶⁶⁴ Se 17 kap. 7–10 §§ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3.

⁶⁶⁵ 5 kap. 12 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁶⁶ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁶⁷ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁶⁸ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

15.6.2.2 Prövningen av ansökan

Det bör krävas att sökanden visar att han eller hon kan handha de typer av skjutvapen som vapenhandlaren har rätt att inneha samt att sökanden uppfyller samma krav i fråga om laglydnad som gäller för tillstånd att driva handel med skjutvapen, se avsnitt 15.3.1.⁶⁶⁹

Om handelstillståndet avser kul- eller hagelgevär kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt genom att han eller hon har jägarexamen med grundprov kulgevär eller grundprov hagelgevär.

Om handelstillståndet avser enhandsvapen kan sökanden visa att handhavandekravet är uppfyllt t.ex. genom utbildning hos ett auktoriserat skytteförbund eller annan utbildning i vapenhantering som genomförts i t.ex. Polismyndighetens eller Försvarsmaktens regi.

15.6.3 Bevis om godkännande

Polismyndigheten ska utfärda bevis om godkännande som föreståndare, ersättare eller företrädare vid provskjutning.⁶⁷⁰

⁶⁶⁹ Prop. 1973:166 s. 47 f.

⁶⁷⁰ 5 kap. 12 § andra stycket vapenförordningen.

16 Yrkesmässig förmedling av skjutvapen och ammunition

16.1 Inledning

Yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition kräver tillstånd.⁶⁷¹

Ett tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition medför inte någon rätt att inneha skjutvapen, ammunition, vapenmagasin eller ljuddämpare.⁶⁷²

Med förmedling av skjutvapen eller ammunition avses sådan verksamhet som går ut på att förhandla om eller arrangera överlåtelser eller överföringar av denna typ av egendom.

Den som bedriver verksamhet som består i att helt eller delvis förmedla skjutvapen eller ammunition brukar kallas vapenmäklare.

Tillståndet kan meddelas både fysiska och juridiska personer. I detta sammanhang kan påpekas att en enskild firma (även kallad enskild näringsverksamhet) inte är en juridisk person. Den som driver enskild firma och ansvarar för verksamheten brukar benämnas som enskild näringsidkare.

Om någon yrkesmässigt bedriver verksamhet som består i att sälja skjutvapen eller ammunition utan att fysiskt hantera egendomen, t.ex. via webbsida där varorna levereras direkt från tillverkare, grossist eller leverantör till konsument, måste denna person ha tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition. Observera att detta även gäller vid verksamhet som enbart består i att förmedla ammunition.

Det är endast förmedling av skjutvapen och ammunition som omfattas av tillståndskravet. Förmedling av vapenmagasin och ljuddämpare är alltså inte tillståndspliktigt.⁶⁷³

Vid förmedling av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin måste vapenmäklaren försäkra sig om att mottagaren har tillstånd eller rätt att inneha egendomen.⁶⁷⁴

Personer eller företag som endast tillhandahåller annonser kan dock inte anses arrangera transaktioner och träffas därför inte av tillståndskravet. Vidare kan den som endast förmedlar skjutvapen eller ammunition vid enstaka tillfällen inte betraktas som vapenmäklare. Detsamma gäller personer eller

⁶⁷¹ 2 kap. 1 § c) vapenlagen.

⁶⁷² Jfr 2 kap. 10 d § vapenlagen som endast tar upp tillstånd att driva handel med skjutvapen. Se även prop. 2022/23:102 s. 94.

⁶⁷³ Jfr 2 kap. 1 § första stycket c) vapenlagen.

⁶⁷⁴ 2 kap. 9 § vapenlagen.

företag som endast anlitas för att utföra transporter av skjutvapen eller ammunition.⁶⁷⁵

Handel med skjutvapen och yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition är två skilda företeelser. Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen medför inte rätt att ägna sig åt yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition eller vice versa.

16.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om tillstånd till yrkesmässig förmedling av skjutvapen eller ammunition ska göras skriftligen och innehålla följande uppgifter:

- sökandens namn, personnummer eller organisationsnummer samt hemvist eller säte
- uppskattad omfattning av rörelsen
- de omständigheter sökanden åberopar för utredning av sina kunskaper att driva handel med skjutvapen.

Om sökanden är en juridisk person ska ansökan dessutom innehålla uppgift om namn, personnummer och hemvist för de fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen.⁶⁷⁶

För mer information om vad som avses med begreppet personer med betydande inflytande, se avsnitt 15.1.2.

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶⁷⁷

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁷⁸ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁷⁹

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

⁶⁷⁵ Prop. 2022/23:102 s. 94.

⁶⁷⁶ 5 kap. 1 a § första stycket i kombination med 1 § första stycket vapenförordningen.

⁶⁷⁷ 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁷⁸ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁷⁹ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

16.3 Prövningen av ansökan

Förutsättningarna för tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition är desamma som för tillstånd att driva handel med skjutvapen. Tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition får således endast meddelas den som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att driva sådan verksamhet samt för verksamhet som ska bedrivas yrkesmässigt.⁶⁸⁰

Prövningen ska alltså ske på motsvarande sätt som för den som ansöker om tillstånd att driva handel med skjutvapen, se avsnitt 15.3.

16.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om vilka typer av skjutvapen och ammunition som tillståndet avser.⁶⁸¹

Tillståndsbeviset ska också innehålla uppgift om tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte.

16.5 Föreståndare och ersättare

En juridisk person som har tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten. Föreståndaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁶⁸²

Detta innebär att en godkänd föreståndare är en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition. Tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition ska alltså inte meddelas utan att en föreståndare för verksamheten godkänns.⁶⁸³

Om en fysisk person som har tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller, i fråga om en juridisk person, föreståndaren för sådan verksamhet är förhindrad att ansvara för verksamheten får han eller hon sätta en ersättare i sitt ställe. Ersättaren ska ha godkänts av Polismyndigheten.⁶⁸⁴

Observera dock att en godkänd ersättare inte en förutsättning för att en juridisk person ska få tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition.⁶⁸⁵

Ansökan om föreståndare och ersättare för vapenmäklare ska innehålla samma uppgifter och prövas på samma sätt som för vapenhandlare, se avsnitt

⁶⁸⁰ 2 kap. 10 § första stycket vapenlagen och prop. 2022/23:102 s. 97.

⁶⁸¹ 5 kap. 1 a § andra stycket vapenförordningen.

⁶⁸² 2 kap. 10 a § vapenlagen.

⁶⁸³ SOU 2024:31 s. 803 f.

⁶⁸⁴ 2 kap. 10 b § andra stycket vapenlagen.

⁶⁸⁵ SOU 2024:31 s. 803 f.

15.6.1.1 i fråga om vad ansökan ska innehålla och avsnitt 15.6.1.2 i fråga om hur prövningen ska göras.

17 Yrkesmässigt mottagande av skjutvapen för reparation eller översyn

17.1 Inledning

En vapeninnehavare får lämna ett skjutvapen för reparation eller översyn till den som

- får driva handel med sådana vapen
- har tillstånd att yrkesmässigt ta emot vapen för sådana åtgärder
- har rätt att låna och självständigt handha vapnet.⁶⁸⁶

Tillstånd krävs alltså för att *yrkesmässigt* ta emot skjutvapen för reparation eller översyn och inte i övriga fall.⁶⁸⁷

Tillståndet kan meddelas både fysiska och juridiska personer. I detta sammanhang kan påpekas att en enskild firma (även kallad enskild näringsverksamhet) inte är en juridisk person. Den som driver enskild firma och ansvarar för verksamheten brukar benämnas som enskild näringsidkare.

Reparationstillståndet avgör vad reparatören får ta emot och tillfälligt inneha vid ett reparations- eller översynsuppdrag. Reparatören får enbart ta emot sådana skjutvapen eller vapendelar som omfattas av tillståndet. Det innebär att om reparatören enbart vill ta emot en vapendel istället för det kompletta vapnet måste tillståndet omfatta vapendelen.⁶⁸⁸

Ett reparationstillstånd medför ingen rätt att inneha tillståndspliktiga vapendelar utan att det föreligger ett reparations- eller översynsuppdrag. En vapenreparatör får alltså inte lagerföra tillståndspliktiga vapendelar.⁶⁸⁹

Det ger inte heller rätt att ta emot vapenmagasin eller ljuddämpare.⁶⁹⁰ För rätten att inneha ljuddämpare eller vapenmagasin, se kapitel 8 respektive kapitel 9.

17.2 Ansökan och dess innehåll

En ansökan om reparationstillstånd ska göras skriftligen och innehålla uppgifter om

- sökandens namn, person- eller organisationsnummer, hemvist eller säte
- vilka vapentyper ansökan avser

⁶⁸⁶ 4 kap. 3 § vapenlagen.

⁶⁸⁷ 2 kap. 1 första stycket d) vapenlagen.

⁶⁸⁸ 4 kap. 3 § vapenlagen och 8 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁶⁸⁹ I Kammarrätten i Göteborgs dom den 21 maj 2014 i mål nr 444-14 fastställdes underinstansens dom. Underinstansen uttalade bl.a. att en vapenreparatörs innehav av skjutvapen, vapendelar och ammunition, under en tid som inte endast är tillfällig, kräver tillstånd att driva handel med skjutvapen.

⁶⁹⁰ Av 4 kap. 3 § vapenlagen framgår motsatsvis att reparation eller översyn inte kan avse annat än skjutvapen (inklusive föremål som jämföras med skjutvapen).

- hur sökanden avser att förvara mottagna skjutvapen.⁶⁹¹

Om en ansökan är ofullständig eller har andra formella brister ska Polismyndigheten hjälpa sökanden att komplettera sin ansökan.⁶⁹²

Handläggaren bör t.ex. ringa och förklara vad som saknas och/eller skicka ett förklarande brev tillsammans med ansökningsformulär eller en kopia på ansökan med tydliga markeringar av vilka uppgifter som saknas.⁶⁹³ I samband med detta ska sökanden informeras om det bestämda datum då kompletteringen ska ha kommit in till myndigheten.

Om bristerna i ansökan fortfarande är sådana att en prövning i sak inte kan ske, får Polismyndigheten besluta om ett föreläggande. Föreläggandet ska innehålla information om vilka uppgifter som saknas i ansökan och en upplysning om att ansökan kan komma att avvisas (inte tas upp till prövning) alternativt prövas på befintligt underlag om uppgifterna inte inkommer.⁶⁹⁴

Om Polismyndigheten beslutar om ett föreläggande ska detta utformas skriftligen.

17.3 Prövning av ansökan

17.3.1 Lämplighetsprövning

Vid prövningen av om reparationstillstånd kan meddelas ska hänsyn tas till sökandens allmänna lämplighet att tillfälligt inneha de vapentyper som ansökan avser.⁶⁹⁵ Det innebär att prövningen av en enskild persons lämplighet ska ske på samma sätt som för innehav av skjutvapen, se kapitel 3.

Om sökanden är en juridisk person saknas det möjlighet att genomföra lämplighetsbedömning. Det saknas även författningsstöd att lämplighetspröva personer i ledande ställning eller med betydande inflytande över den juridiska personen. Denna omständighet utgör inte i sig ett hinder för att tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn meddelas en juridisk person.

17.3.2 Yrkesmässighet

För att verksamheten ska anses vara yrkesmässig bör den ha en viss varaktighet eller åtminstone vara inriktad på en serie affärshändelser. Verksamhetens omfattning ska alltså tillmätas avgörande betydelse. Den som ansöker om reparationstillstånd bör därför kunna redovisa en uppskattning av hur många reparationsuppdrag som verksamheten räknar med att genomföra samt ge en uppgift om beräknad omsättning.

⁶⁹¹ 8 kap. 1 § vapenförordningen.

⁶⁹² 6 och 20 §§ förvaltningslagen.

⁶⁹³ 20 § första stycket förvaltningslagen.

⁶⁹⁴ 20 § andra stycket förvaltningslagen.

⁶⁹⁵ Prop. 1973:166 s. 145.

17.4 Tillståndsbeviset och dess innehåll

Om tillstånd att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn beviljas för sökanden ska det utfärdas ett bevis om detta. Ett sådant bevis ska innehålla uppgifter om

- vilka vapentyper tillståndet avser
- villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁶⁹⁶

Tillståndsbeviset ska också innehålla uppgift om tillståndshavarens namn och person- eller organisationsnummer samt hemvist eller säte.

Tillståndsbeviset ska dock inte innehålla uppgift om antalet skjutvapen som samtidigt får innehas i reparationsrörelsen.

⁶⁹⁶ 8 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

18 Underrättelseskyldighet till Försvarsmakten

18.1 När ska underrättelseskyldigheten fullgöras?

Om Polismyndigheten får kännedom om omständigheter som kan medföra att en person som tillhör hemvärnets personal⁶⁹⁷ är olämplig att inneha skjutvapen, ska Polismyndigheten omedelbart underrätta Försvarsmakten om dessa omständigheter.⁶⁹⁸

Denna skyldighet innebär att sekretess inte hindrar att uppgifterna lämnas till Försvarsmakten.⁶⁹⁹

Det är inte möjligt att åsidosätta underrättelseskyldigheten även om underrättelsen skulle innebära risk för att beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skulle skadas, t.ex. för att det finns risk att den misstänkte undanröjer bevis.

Eftersom underrättelsen ska ske omedelbart är det inte möjligt att avvakta med den för att t.ex. hinna genomföra ett förhör.

Underrättelseskyldigheten till Försvarsmakten är inte begränsad till brottsmisstankar och fällande domar, utan avser även andra omständigheter som kan medföra olämplighet att inneha skjutvapen såsom läkares anmälan.⁷⁰⁰

18.2 Hur ska underrättelseskyldigheten fullgöras?

Formulär *Information till Försvarsmakten* (PM 558.1) ska användas för att fullgöra underrättelseskyldigheten till Försvarsmakten. Av formuläret framgår hur underrättelsen praktiskt ska genomföras. Några handlingar ska inte bifogas underrättelsen.

Underrättelsen ska innehålla en redogörelse för de omständigheter som ligger till grund för den. Om underrättelsen föranleds av brottsmisstanke bör det framgå om den misstänkte har underrättats om misstanken eller inte.

Ansvarig förundersökningsledare ska informeras om att underrättelse kommer att lämnas till Försvarsmakten.

Försvarsmakten bör informeras om att sekretessen enligt 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen även gäller hos Försvarsmakten.

⁶⁹⁷ 4 § hemvärnsförordningen (1997:146).

⁶⁹⁸ 6 kap. 7 § vapenlagen.

⁶⁹⁹ 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen.

⁷⁰⁰ Prop. 2005/06:113 s. 60.

19 Omhändertagande

19.1 Risk för missbruk eller sannolikt återkallande

Skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis kan under vissa förutsättningar omhändertas. Det blir aktuellt om det finns risk för att ett skjutvapen missbrukas eller om det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas och särskilda omständigheter inte talar emot ett omhändertagande. Beslutet om omhändertagande fattas av Polismyndigheten.⁷⁰¹ Myndigheten är skyldig att fatta beslut om omhändertagande när förutsättningarna för detta är uppfyllda.⁷⁰²

Vid prövningen ska Polismyndigheten beakta båda grunderna, dvs. både risken för missbruk och sannolikheten för att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas. Omhändertagande kan ske på båda grunderna och i så fall bör det anges i beslutet. I de fall endast en av grunderna är aktuell bör det tydligt framgå av beslutet på vilken grund Polismyndigheten omhändertar. Beslutet ska därtill innehålla en klagande motivering om vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.⁷⁰³

Beslutet ska vara skriftligt. Det ska innehålla information om hur beslutet kan överklagas och ska skickas eller lämnas till den enskilde.⁷⁰⁴

Verkställighet av beslut om omhändertagande sker enligt lokala rutiner vid respektive region inom Polismyndigheten.

19.1.1 Vakthavande befäls rätt att fatta beslut

I de fall ordinarie beslutfattares beslut inte kan avvaktas är vakthavande befäl (VB) lägsta nivån för behörighet att fatta beslut om omhändertagande.⁷⁰⁵

Beslut fattat av VB ska inte förväxlas med när polismän m.fl. som åtgärd får ta om hand skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis, se avsnitt 19.1.2 om överhängande risk för missbruk.

19.1.2 Överhängande risk för missbruk

Skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis får under vissa förutsättningar tas om hand även utan att Polismyndigheten fattat beslut om omhändertagande. Det får ske om risken för missbruk är överhängande och åtgärden får vidtas av polismän, jakttillsynsmän som länsstyrelsen förordnat, kustbevakningstjänstemän, tulltjänstemän eller särskilt förordnade tjänstemän vid länsstyrelsen. Åtgärden ska

⁷⁰¹ 6 kap. 4 § första stycket vapenlagen.

⁷⁰² Prop. 1999/2000:27 s. 60 och s. 97.

⁷⁰³ 32 § förvaltningslagen.

⁷⁰⁴ 33 § förvaltningslagen.

⁷⁰⁵ Bilaga 3 till Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).

skyndsamt anmälas till Polismyndigheten, som omedelbart ska pröva om omhändertagandet ska bestå.⁷⁰⁶

Frågan om omhändertagandet ska bestå eller om egendomen ska lämnas tillbaka provas av behörig beslutsfattare på serviceavdelningen.⁷⁰⁷

En underrättelse om beslut om omhändertagande ska vara skriftlig. Underrättelsen ska innehålla information om hur beslutet kan överklagas och ska skickas eller lämnas till den enskilde.⁷⁰⁸

19.1.3 Utredningsansvaret

Det är Polismyndigheten, i egenskap av beslutande myndighet, som har det yttersta ansvaret för att underlaget i ett ärende är sådant att det leder till ett materiellt riktigt beslut.⁷⁰⁹ Kraven på omfattningen av utredningsåtgärder varierar med hänsyn till ärendets karaktär.⁷¹⁰ I detta ligger bl.a. att det ställs olika krav på utredningens innehåll och omfattning beroende på om det är fråga om ett interimistiskt beslut om omhändertagande eller ett slutligt beslut om återkallelse.⁷¹¹

Syftet med att omhänderta skjutvapen är att tillfälligt hindra innehav av vapen och på så sätt förhindra att vapnet missbrukas och att förebygga våldsbrott och olyckshändelser. Det är alltså viktigt att åtgärden kan genomföras så snabbt som möjligt. Även ett kort dröjsmål kan medföra att syftet med åtgärden motverkas. Sedan Polismyndigheten fått kännedom om att det finns risk för missbruk har myndigheten därför ett mycket begränsat tidsmässigt utrymme att genomföra ytterligare utredningsåtgärder. Detsamma gäller vid annat olämpligt handhavande av skjutvapen.⁷¹²

19.1.4 Omhändertagande i en vapenhandel

Polismyndigheten ska besluta om omhändertagande om det i en vapenhandel finns risk att vapen missbrukas.⁷¹³ Det är således möjligt att omhänderta skjutvapen i en vapenhandel när det finns risk att skjutvapnen missbrukas, men inte på grunden att det är sannolikt att tillståndet att inneha vapnet kommer att återkallas.⁷¹⁴ Om risken för missbruk är överhängande får polismän m.fl. även ta om hand skjutvapen utan att Polismyndigheten fattat beslut om omhändertagande, se avsnitt 19.1.2.

⁷⁰⁶ 6 kap. 4 § andra stycket vapenlagen.

⁷⁰⁷ Bilaga 3 till Polismyndighetens arbetsordning (PM 2026:03).

⁷⁰⁸ 33 § förvaltningslagen.

⁷⁰⁹ 23 § förvaltningslagen och HFD 2019 ref. 66, punkt 19.

⁷¹⁰ Prop. 2016/17:180, s. 148 f och s. 308.

⁷¹¹ HFD 2019 ref. 66, punkt 19.

⁷¹² HFD 2019 ref. 66, punkt 21.

⁷¹³ 6 kap. 4 § första stycket a) vapenlagen. Bestämmelsen är tillämplig även på vapenhandlare då denna bestämmelse enbart tar sikte på skjutvapen som sådana och inte gör skillnad på vilken typ av tillstånd som ligger till grund för det lagliga innehavet av ett eller flera skjutvapen.

⁷¹⁴ 6 kap. 4 § första stycket b) vapenlagen är inte tillämplig då denna bestämmelse enbart sikte på tillstånd att inneha skjutvapen vilket en vapenhandlare inte har.

Ett beslut om omhändertagande avser samtliga skjutvapen som finns i en vapenhandlares besittning, oavsett om dessa ägs av vapenhandlaren eller av någon annan som t.ex. har lämnat in sitt skjutvapen för reparation eller översyn.

Om det finns någon som har rätt att inneha och förfoga över skjutvapen som tagits om hand hos vapenhandlaren, ska egendomen lämnas tillbaka så snart det skäligen kan antas att det inte längre finns någon risk för missbruk.⁷¹⁵

Omhändertagande av skjutvapen i en vapenhandel ska även omfatta att tillhörande tillstånd att driva handel med skjutvapen tas om hand.⁷¹⁶ Beslutet om omhändertagande ska dock inte omfatta omhändertagande av ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin. Detta eftersom ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin inte kan anses som ”tillhörande” de skjutvapen som omhändertas.⁷¹⁷ Vapenhandlares hantering av ammunition regleras av lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor. Denna lag saknar regler om omhändertagande.

19.1.5 Misstanke om brott

Redan en misstanke om viss brottslighet kan utgöra grund för ett omhändertagande av skjutvapen om det indikerar att en tillståndshavare kommer att bedömas som olämplig att inneha skjutvapen.⁷¹⁸

Vid prövningen av omhändertagande på grund av misstanke om brott bör inte brottsrubriceringen vara ensamt utslagsgivande. Av betydelse är också gärningens allvar, de omständigheter under vilka brottet begicks och övriga förhållanden i det enskilda fallet.⁷¹⁹

Även om utredningen vid omhändertaganden inte behöver vara lika omfattande som när det är fråga om slutlig återkallelse bör det ankomma på Polismyndigheten att lägga fram underlag som, vid en objektiv bedömning, gör sannolikt att den enskildes tillstånd att inneha skjutvapnet kommer att återkallas vid en slutlig prövning.⁷²⁰

19.1.5.1 Särskilt om sekretess

Vid förundersökning om brott gäller sekretess för uppgifter som hänför sig till bl.a. användningen av tvångsmedel och förundersökningen som sådan.⁷²¹

⁷¹⁵ 6 kap. 5 § vapenlagen.

⁷¹⁶ 6 kap. 4 § första stycket vapenlagen. En vapenhandlare har inte tillstånd att inneha skjutvapen utan ett tillstånd att driva handel med skjutvapen enligt 2 kap. 10 § vapenlagen. Av 2 kap. 10 d § vapenlagen följer dock att ett tillstånd att bedriva handel innebär rätt att inneha de skjutvapen som anges i tillståndet.

⁷¹⁷ 6 kap. 4 § första stycket vapenlagen. Av bestämmelsen framgår att Polismyndigheten ska besluta att bl.a. tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin ska tas om hand.

⁷¹⁸ Se HFD 2011 ref. 84 III där det fastställs att redan en misstanke om grovt rattfylleri kan utgöra grund för ett omhändertagande.

⁷¹⁹ Se avsnitt 3.1.1 om lämplighetsbedömning.

⁷²⁰ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 5 februari 2020 i mål nr 3365-19.

⁷²¹ Förundersökningssekretessen följer av 18 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

Vid misstanke om brott som kan ligga till grund för omhändertagande av skjutvapen ska handläggare i ärendet kontakta förundersökningsledaren för att stämma av vilka uppgifter från förundersökningen som kan röjas för den misstänkte och ligga till grund för omhändertagandet utan att förundersökningen tar skada. Detta gäller dock inte om det står klart att berörd har underrättats om misstanken.

Om förundersökningsledaren samtycker till det kan vissa grundläggande uppgifter såsom brottsrubricering, brottstid och brottsplats omnämnas i beslutet trots att den misstänkte inte har underrättats om misstanken.

Med hänsyn till att det kan förekomma en del sekretessbelagd information i förundersökningen är det viktigt att vara försiktig med att tillföra uppgifter från förundersökningen i ärendet. Det bör inte heller tillföras mer uppgifter från förundersökningen än vad som behövs för att uppfylla utredningsansvaret och motivera beslutet om omhändertagande.⁷²²

Sekretess gäller för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden och som förekommer i förundersökningen, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider skada eller men.⁷²³ Sådan sekretess kan bli särskilt aktuell när det gäller personuppgifter på målsägande och vittnen samt uppgifter som de har lämnat, om uppgifterna inte redan är kända för den misstänkte. Uppgifter som rör målsäganden och vittnen bör därför som utgångspunkt inte tillföras ärendet om omhändertagande.

Det bör noteras att den som är part i ett ärende, dvs. den som innehar egen- dom som ska omhändertas, som utgångspunkt har rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Rätten att ta del av uppgifter gäller dock med vissa begränsningar.⁷²⁴ Handling eller annat material i ärendet får inte lämnas ut till parten i den utsträckning det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådana fall ska myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller i den utsträckning det behövs för att parten ska kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen ska skydda.⁷²⁵

Av denna anledning bör uppgifter från t.ex. brottsutredningar, andra IT-system eller e-postkonversationer inte rutinmässigt tillföras ärendet. Endast uppgifter som är av betydelse för beslutet eller som behövs för att driva ärendet framåt ska tillföras ärendet.

⁷²² 23 § och 32 § förvaltningslagen.

⁷²³ 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

⁷²⁴ 10 § förvaltningslagen.

⁷²⁵ 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen.

19.1.6 Onykterhet i samband med hantering av vapen

Omhändertagande av skjutvapen ska även övervägas vid onykterhet i samband med jakt eller målskjutning eller då en tillståndshavare i något annat sammanhang i onyktert tillstånd avlossat skott med ett skjutvapen.⁷²⁶

19.1.7 Bristande förvaring och uppsikt

Omhändertagande av skjutvapen bör ske om tillståndshavaren på ett allvarligt sätt åsidosätter reglerna om förvaring och uppsikt av skjutvapen, ammunition och ljuddämpare.⁷²⁷ Exempelvis genom att tillståndshavaren inte förvarar skjutvapen i ett säkerhetsskåp, brister i uppsikten över egendomen så att det finns risk att obehöriga kommer åt den eller vägrar tillträde för kontroll av förvaringsbestämmelserna.⁷²⁸

Om en vapeninnehavare lämnar över sina skjutvapen till annan för förvaring utan att ha tillstånd för detta, riskerar vapnen att missbrukas eftersom förvararen inte blir föremål för Polismyndighetens kontroll. Därmed är utgångspunkten att detta utgör skäl för omhändertagande.⁷²⁹

Den som tar emot skjutvapen för förvaring åt annan har i detta fall inte avhändertagit kontrollen av sina egna skjutvapen och det har därmed inte funnits risk för missbruk av dessa. Utgångspunkten är därför att förvararens egna skjutvapen inte bör omhändertas. En bedömning måste dock göras från fall till fall. En omständighet som talar för omhändertagande även av förvararens skjutvapen är om förvararen inte har förvarat de mottagna vapnen i säkerhetsskåp.

19.1.8 Omhändertagande enligt LOB

Om en person, vid upprepade tillfällen under en kort tidsperiod, har omhändertagit enligt LOB bör Polismyndigheten besluta om omhändertagande av skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis.⁷³⁰

De konkreta omständigheterna vid ett omhändertagande enligt LOB är viktiga att beakta vid prövningen. Aggressivitet eller annat avvikande beteende bör anses som försvårande omständigheter.⁷³¹

⁷²⁶ Se avsnitt 3.1.5 med där gjorda hänvisningar.

⁷²⁷ 5 kap. 1–3 §§ och 7 § vapenlagen.

⁷²⁸ Se avsnitt 20.1.1.1 och 20.1.2 angående hur återkallelsefrågan bedöms i respektive fall. Se även t.ex. Kammarrätten i Göteborgs dom den 5 mars 2012 i mål nr 6045-11, Förvaltningsrätten i Växjö dom den 19 september 2018 i mål nr 3042-18 och Förvaltningsrätten i Falun dom den 4 juli 2017 i mål nr 2514-17.

⁷²⁹ Se t.ex. Kammarrätten i Jönköpings dom den 5 september 2012 i mål nr 1168-12 där återkallelsebeslutet fastställdes. Den enskilde hade accepterat ett strafföreläggande för brott mot vapenlagen för att han hade förvarat sina skjutvapen hos sin far utan tillstånd under ca 11 månader.

⁷³⁰ Se avsnitt 3.1.3 och RÅ 1991 ref. 34 där tre ingripanden enligt LOB under en period av 18 månader utgjorde grund för återkallelse av vapentillstånd.

⁷³¹ Se avsnitt 3.1.3.

Om det rör sig om ett enstaka tillfälle och om inga försvårande omständigheter har kommit fram, saknas i de flesta fall skäl för omhändertagande.

19.1.9 Medicinska skäl

En anmälan från en läkare⁷³² om att en person av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen, även om den inte innehåller någon beskrivning av de omständigheter som läkaren grundar sin bedömning på, anses utgöra ett tillräckligt underlag för ett beslut om att omhänderta skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare, vapenmagasin och tillståndsbevis om det vid tidpunkten för beslutet inte har framkommit några omständigheter som talar i en annan riktning.⁷³³

Som exempel på medicinska skäl kan nämnas uppgifter om att en tillståndshavare har drabbats av fysisk eller psykisk sjukdom som kan inverka på lämpligheten att inneha skjutvapen eller förmågan att handha skjutvapen eller skjutskickligheten såsom

- grava synfel
- misstänkt missbruk av alkohol, narkotika eller annan substans
- en allvarlig personlighetsförändring som ger utslag i aggressioner
- psykisk störning
- suicidalt beteende, t.ex. uttalade suicidtankar eller genomförda suicidförsök.

Omhändertagande på grund av medicinska skäl förutsätter inte alltid att det finns en anmälan från en läkare. Frågan om omhändertagande aktualiseras även när Polismyndigheten får motsvarande information på annat sätt, t.ex. från polisanställda, hemtjänstpersonal eller anhöriga. En värdering av uppgifterna och dess trovärdighet måste dock göras. Om det vid en sammantagen bedömning finns skäl för ett omhändertagande ska beslut om detta fattas.

19.1.10 Skyndsam prövning av återkallelsefrågan

Efter beslut om omhändertagande ska frågan om återkallelse av tillståndet provas skyndsamt.⁷³⁴ Det är därför av stor vikt att utredningen i ärendet om återkallelse hela tiden drivs framåt. Så snart utredningen ifråga om återkallelse är klar ska beslut i återkallelsefrågan fattas.

Att en prövning pågår i förvaltningsdomstol avseende omhändertagande utgör inte godtagbart skäl att avvakta med prövningen och utgör inte heller hinder för beslut i frågan om återkallelse.⁷³⁵ Det är inte heller försvarbart att invänta utgången av en domstolsprocess i brottmål om det står klart att det finns andra skäl som är tillräckliga för en återkallelse, t.ex. allvarlig sjukdom eller bristande förvaring. Om t.ex. åtalet avser brott som inte rimligen kommer kunna läggas till grund för ett beslut om återkallelse är det inte heller

⁷³² 6 kap. 6 § vapenlagen.

⁷³³ HFD 2019 ref. 66, punkt 23.

⁷³⁴ 6 kap. 4 a § vapenlagen.

⁷³⁵ JO:s beslut den 7 mars 2016, dnr 1708-2015 och Kammarrätten i Stockholms dom den 16 april 2015 i mål nr 6814-14.

försvarbart att avvakta med prövningen i fråga om återkallelse tills domen i brottmålet fått laga kraft.⁷³⁶

Under utredningen kan det komma fram nya omständigheter som påverkar prövningen. Dessa nya omständigheter behöver uppmärksammas för att säkerställa att beslut i återkallelsefrågan fattas så snart som möjligt. Exempelvis kan det framkomma att brottsmisstanken har ändrats eller att det inkommit ett nytt läkarintyg efter läkares anmälan.

Särskilt vid omhändertagande på grund av misstanke om brott behöver nya omständigheter i rättsprocessen uppmärksammas.⁷³⁷ Exempelvis kan det uppmärksammas i samband med att åtal väcks att brottet är sådant att det inte rimligen skulle kunna läggas till grund för ett beslut om återkallelse. För detta ändamål behöver bevakning ske.

Hur omfattande bevakningen behöver vara varierar eftersom rättsprocessen för olika brott tar olika lång tid. Nya omständigheter kan exempelvis dyka upp snabbare om rättsprocessen generellt sett är kortare, t.ex. vid mindre allvarliga brott som inte kräver närmare brottsutredning. Handläggare i ärendet ska dock minst varannan månad kontrollera om det kommit fram nya omständigheter i rättsprocessen. I samband med kontrollen ska det göras en bedömning om brottet med hänsyn till omständigheterna fortfarande anses kunna läggas till grund för ett beslut om återkallelse om den misstänkte döms. Varje gång det har gjorts en kontroll ska det framgå av ärendet.

Om det inte längre finns skäl för återkallelse ska beslut om att inte återkalla tillståndet fattas. I beslutet ska anges att omhändertagandet inte längre ska bestå. Tillståndsbeviset ska omedelbart lämnas tillbaka.⁷³⁸ Även ett omhändertaget skjutvapen med tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin ska lämnas tillbaka.

Om det, efter att beslutet om omhändertagande har överklagats, framkommer nya omständigheter som innebär att skäl för återkallelse saknas ska handläggaren i ärendet informera den jurist som handlägger överklagandet.

19.2 Rätten att inneha skjutvapnet kan inte visas

Ett skjutvapen får omhändertas om någon medför ett skjutvapen utan att kunna visa att den har rätt att inneha vapnet. En sådan åtgärd får vidtas av en polisman, jakttillsynsman som länsstyrelsen förordnat eller av kustbevakningstjänstemän eller tulltjänstemän.⁷³⁹

⁷³⁶ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 7517-2021.

⁷³⁷ Se JK:s beslut den 17 februari 2015 i ärende nr 5373-13-40 där kritik riktades mot Polismyndigheten för det sätt på vilket myndigheten handlagt ett ärende om återkallelse av vapentillstånd. Enligt JK borde Polismyndigheten redan när åtalet mot den enskilde väcktes ha uppmärksammat att det avsåg ett brott som inte rimligen skulle kunna läggas till grund för ett återkallelsebeslut.

⁷³⁸ 6 kap. 4 a § tredje stycket vapenlagen.

⁷³⁹ 6 kap. 4 b § första stycket vapenlagen. Av 12 kap. 3 § vapenförordningen följer vilka handlingar som tillståndshavaren eller låntagaren måste ha med sig.

Sedan en vecka förflutit efter omhändertagandet ska skjutvapnet återställas, om det inte har tagits i beslag eller det tillstånd som medfört rätt att inneha vapnet har återkallats. Detsamma gäller dessförinnan, om den som medförde skjutvapnet kan styrka sin rätt att ha detta med sig.⁷⁴⁰

19.3 Vård av omhändertagen egendom

När Polismyndigheten har egendom i sin vård till följd av ett tvångsvis omhändertagande är det fråga om myndighetsutövning. Staten svarar därför för skada som orsakats genom fel eller försummelse vid vården av sådan egendom.⁷⁴¹

19.4 Återlämnande av omhändertagen egendom

Egendom som har tagits om hand ska återlämnas till den som har rätt att inneha och förfoga över egendomen så snart det skäligen kan antas att det inte längre finns någon risk för missbruk.⁷⁴² Detta gäller även när det av utredningen framstår som klart att tillståndet inte kommer att återkallas.

Föremål som inte omfattas av begreppet skjutvapen (se avsnitt 2.1.1) och övriga tillbehör såsom vapenväskor, vapenremmar, kikarsikten kan på begäran lämnas tillbaka till den enskilde även om omhändertagandet består.

Omhändertagen egendom kan lämnas ut först när omhändertagandebeslutet upphävs eller egendomen överlåtits till någon som har rätt att inneha den.

19.5 Överlåtelse av omhändertagen egendom

Om det vid en överlåtelse finns behov av göra ett omhändertaget skjutvapen varaktigt obrukbart eller att plombera magasinet är det inte möjligt att lämna ut den omhändertagna egendomen till någon mellanhand för att denne ska vidta sådan åtgärd. I dessa fall måste skjutvapnet överlåtas till någon som har rätt att inneha egendomen i brukbart alternativt oplomberat skick.

Om en ansökan avser ett omhändertaget vapen som saknar märkning kan ansökan inte innehålla tillverkningsnummer eller någon annan uppgift som tillåter identifiering.⁷⁴³ Eftersom detta är obligatoriska uppgifter ska ansökan avvisas i dessa fall. Skjutvapnet kan däremot överlåtas till en vapenhandlare eller lämnas ut till den som fått ett tillämpligt innehavstillstånd som inte avser ett visst bestämt skjutvapen. Då ska den nya innehavaren inkomma med en uppgift som tillåter identifiering inom en månad. Detta kan t.ex. ske genom att innehavaren märker vapnet med SE-numret.

⁷⁴⁰ 6 kap. 4 b § andra stycket vapenlagen.

⁷⁴¹ 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207). Se även avsnitt 4.3.3 (Särskilt om egendom i Polismyndighetens vård) i Rättsavdelningens handbok för skadereglering (RA 2020:1). Information om hur ett anspråk görs finns på www.polisen.se/utsatt-for-brott/ersattning-och-skadestand/#skadestand-mot-polisen.

⁷⁴² 6 kap. 5 § vapenlagen.

⁷⁴³ 2 kap. 6 § vapenförordningen.

20 Återkallelse

20.1 Återkallelse av tillstånd till innehav, införsel eller förvaring av skjutvapen

Polismyndigheten ska återkalla tillstånd att inneha skjutvapen, att föra in skjutvapen till Sverige eller att förvara skjutvapen hos någon annan om

- tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen
- tillståndshavaren utan godtagbar anledning vägrat Polismyndigheten tillträde för att kontrollera att förvaringsbestämmelserna följs
- förutsättningarna för tillståndet inte längre finns
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁷⁴⁴

Ett beslut om återkallelse av tillstånd till innehav, införsel eller förvaring av skjutvapen gäller omedelbart, om inte annat förordnas.⁷⁴⁵

Polismyndigheten ska besluta om återkallelse när förutsättningarna är uppfyllda.⁷⁴⁶

I fråga om återkallelse är beviskravet inte lika högt som för fällande dom i brottmålsprocess, utan det räcker att det kan hållas för sannolikt att de åberopade omständigheterna föreligger.⁷⁴⁷ Detta innebär att även om det bara föreligger misstanke om brott, en förundersökning lagts ner eller ett åtal ogillats kan omständigheterna i ärendet vara sådana att de i vissa undantagsfall kan läggas till grund för återkallelse.⁷⁴⁸

För återkallelse krävs inte att skjutvapnet har kommit till brottslig användning. Men om skjutvapen har använts i samband med ett brott är det däremot en försvårande omständighet som ska vägas in i bedömningen av om tillståndet ska återkallas eller ej.

Vid prövningen av återkallelsefrågan måste också beaktas de omständigheter under vilka brottet begåtts och vad som framkommit om tillståndshavaren som person.⁷⁴⁹

Brottsrubriceringen bör inte vara ensamt utslagsgivande. Av betydelse är också gärningens allvar och de omständigheter under vilka brottet begicks, t.ex. om skjutvapen användes, om det rörde sig om ett enstaka brott eller

⁷⁴⁴ 6 kap. 1 § vapenlagen.

⁷⁴⁵ 10 kap. 2 § vapenlagen.

⁷⁴⁶ 6 kap. 1 § vapenlagen.

⁷⁴⁷ RK83 2:1.

⁷⁴⁸ Se t.ex. Förvaltningsrätten i Faluns dom den 14 juni 2022 i mål nr 1474-22, Kammarrätten i Göteborgs domar den 5 november 2021 i mål nr 1939-21 och den 15 april 2025 i mål nr 4496-24 samt Kammarrätten i Sundsvalls dom den 1 augusti 2014 i mål nr 709-14.

⁷⁴⁹ RÅ 1994 ref. 20.

upprepad brottslighet eller om brottsligheten bedrivits yrkesmässigt eller annars varit särskilt grov eller hänsynslös.⁷⁵⁰

Återkallelse av tillstånd på grund av en tidigare meddelad brottmålsdom står inte i strid med förbudet mot dubbel lagföring och dubbla straff (ne bis in idem).⁷⁵¹

När utgången i brottmålet är avgörande för frågan om återkallelse ska domen i brottmålet ha vunnit laga kraft. Att pröva återkallelsefrågan i ett tidigare skede – under pågående förundersökning eller efter att åtal väckts – skulle innebära att en prognos om utfallet i brottmålsprocessen måste göras. Det kan i praktiken vara svårt att göra och framstår från rättssäkerhetssynpunkt generellt som ett sämre alternativ för den enskilde.⁷⁵²

Detta gäller dock inte om det står klart att det finns andra skäl som är tillräckliga för att fatta beslut, t.ex. allvarlig sjukdom eller bristande förvaring. I dessa fall är det dock viktigt att brottsmisstanken inte omnämns som skäl för beslutet. I sådana fall kan brottsmisstanken istället nämnas i bakgrunden till beslutet. Utgången av en domstolsprocess ska inte heller inväntas om åtalet begränsats till att avse brott som inte rimligen kommer kunna läggas till grund för ett återkallelsebeslut.⁷⁵³

20.1.1 Olämplig att inneha skjutvapen

Ett tillstånd ska återkallas av Polismyndigheten om tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen.⁷⁵⁴ Denna grund rör den personliga lämpligheten att inneha vapen och innefattar även om en tillståndshavare missbrukat skjutvapen eller förfarit vårdslöst med vapen.⁷⁵⁵ Ett beslut om återkallelse på grund av att tillståndshavaren visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen ska omfatta samtliga skjutvapen som innehas.

För mer information om lämplighetsprövningen, se kapitel 3.

20.1.1.1 Bristande uppsikt eller förvaring

Enligt vapenlagen är utgångspunkten att den som innehar skjutvapen ska ta hand om egendomen och hålla den under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.⁷⁵⁶ När skjutvapen inte används ska de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.⁷⁵⁷

⁷⁵⁰ Se HFD 2016 ref. 33. Rättsfallet avser frågan om förutsättningar fanns för att meddela tillstånd att inneha skjutvapen för en person som gjort sig skyldig till försök till dråp.

⁷⁵¹ HFD 2015 ref. 20.

⁷⁵² JK:s beslut den 13 april 2022 i ärende nr 2021/5609.

⁷⁵³ JO:s inspektionsprotokoll, dnr 7517-2021.

⁷⁵⁴ 6 kap. 1 § första stycket a) vapenlagen.

⁷⁵⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 59 f.

⁷⁵⁶ 5 kap. 1 § vapenlagen.

⁷⁵⁷ 5 kap. 2 § vapenlagen.

Dessa bestämmelser är betydelsefulla för att förhindra att skjutvapen hamnar i orätta händer.⁷⁵⁸

Om en tillståndshavare på ett allvarligt sätt åsidosätter bestämmelserna gällande uppsikt eller förvaring av skjutvapen bör dennes tillstånd att inneha skjutvapen regelmässigt återkallas.⁷⁵⁹

Om en vapeninnehavare lämnar över sina skjutvapen till annan för förvaring utan att ha tillstånd för detta, riskerar vapnen att missbrukas eftersom förvararen inte blir föremål för kontroll från Polismyndigheten och därmed är utgångspunkten att detta utgör skäl för återkallelse.

Den som tar emot skjutvapen för förvaring åt annan har i detta fall inte avhämt sig kontrollen av sina egna skjutvapen och det har därmed inte funnits risk för missbruk av dessa. Utgångspunkten är därför att förvararens egna tillstånd inte bör återkallas. En bedömning måste dock göras från fall till fall. En omständighet som talar för återkallelse även av förvararens skjutvapen är om förvararen inte har förvarat de mottagna vapnen i säkerhetsskåp.

20.1.1.2 Medicinska skäl

Frågan om återkallelse ska utredas närmare när en läkare anmält till Polismyndigheten att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen.

I samband med kommunikering om återkallelse, ska den enskilde ges tillfälle att yttra sig över uppgifterna samt, om tillståndshavaren motsätter sig återkallelse, uppmanas att komma in med läkarintyg eller motsvarande som kan motbevisa läkarens bedömning om olämplighet.⁷⁶⁰ I vissa fall kan det vara befogat att begära att den enskilde inkommer med ett läkarintyg från en specialistläkare.

Som utgångspunkt är ett läkarintyg tillräckligt för att bedöma någon som lämplig att inneha skjutvapen. Uppgifterna i ett läkarintyg måste noggrant värderas utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet. I vissa fall kan det finnas omständigheter som gör att den enskilde, trots läkarintyget, är att anse som olämplig att inneha skjutvapen.⁷⁶¹

Det bör särskilt noteras om intyget om lämplighet är villkorat vad avser t.ex. medicinering eller läkarkontroll. Om läkaren bedömer att personen är lämplig under förutsättningen att denne sköter sin medicinering, genomgår läkarkontroller eller liknande bör inte intyget ligga till grund för att bedöma tillståndshavaren som lämplig att inneha skjutvapen. Detta eftersom att tillstånd att

⁷⁵⁸ Prop. 1999/2000:27 s. 30.

⁷⁵⁹ Se t.ex. Kammarrätten i Jönköpings domar den 20 september 2018 i mål nr 86-18 och den 28 maj 2015 i mål nr 3683-14 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 11 juli 2014 i mål nr 7740-13. Se även prop. 1999/2000:27 s. 53 där det framgår att återkallelse bör komma i fråga för misskötsel av förvaringen.

⁷⁶⁰ Se avsnitt 2.5.2 om kommunikation.

⁷⁶¹ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 31 maj 2021 i mål nr 2119-20.

inneha skjutvapen inte kan förenas med villkor om medicinering, läkarkontroll eller annan uppföljning.⁷⁶²

Som tidigare nämnts är det Polismyndigheten som har bevisbördan för återkallelse och som ska se till att ärendet blir tillräckligt utrett.⁷⁶³

Polismyndighetens utredningsmöjligheter är emellertid begränsade i dessa fall eftersom sekretessen och tystnadsplikten inom hälso- och sjukvården hindrar hälso- och sjukvårdspersonal att lämna ut uppgifter om patienter till Polismyndigheten i den mån uppgiftslämnandet inte följer av anmälnings-skyldigheten i vapenlagen.⁷⁶⁴

Av praxis från kammarrätten följer dock att när en läkare har gjort en anmälan om att en patient av medicinska skäl är olämplig att inneha vapen och den enskilde inte har inkommit med någon utredning till stöd för motsatsen, trots att han eller hon har getts tillfälle till det, får Polismyndigheten anses ha gjort vad som krävs för att uppfylla sitt utredningsansvar. En läkares anmälan är vid sådana förhållanden i regel tillräcklig för att bedöma att tillståndshavaren av medicinska skäl är olämplig att inneha skjutvapen och bör därför föranleda återkallelse av vapentillståndet.⁷⁶⁵

20.1.1.3 Allvarlig sjukdom m.m.

Återkallelse på grund av medicinska skäl förutsätter inte att en läkares anmälan har kommit in till Polismyndigheten. När Polismyndigheten på annat sätt, t.ex. genom uppgifter från hemtjänstpersonal eller anhöriga, fått kännedom om att en tillståndshavare är olämplig att inneha skjutvapen bör återkallelse övervägas. Det kan i dessa situationer röra sig om bl.a. psykisk störning eller en allvarlig ålders- eller personlighetsförändring som medför aggressivitet. Det kan även röra sig om fysisk sjukdom av sådan beskaffenhet att den påtagligt inverkar på förmågan att handha skjutvapen eller skjutskickligheten, såsom grava synfel. Återkallelse bör också övervägas när tillståndshavaren har uppvisat suicidalt beteende, t.ex. genom att ha uttalat suicidtankar eller genomfört ett suicidförsök.

⁷⁶² Se t.ex. RÅ 1985 Ab 159 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 10 november 2016 i mål nr 1716-16.

⁷⁶³ Huvudregeln är att bevisbördan åvilar den enskilde vid ansökan om förmån och myndighet vid betungande beslut, se Lindqvist, Gustaf, *Bevisfrågor i förvaltningsprocessen* (2019, JUNO, version 1), under rubriken 3. Bevisbörda.

⁷⁶⁴ Sekretessen för uppgifter inom den offentliga hälso- och sjukvården och tystnadsplikten för personal inom den privata hälso- och sjukvården bryts som regel endast om det följer av en uppgiftsskyldighet i lag eller förordning, se 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen och 6 kap. 12 § patientsäkerhetslagen (2010:659). Några sekretessbrytande bestämmelser som ger Polismyndigheten möjlighet att ta del av uppgifter om enskilda personers hälsotillstånd i vapenärenden finns inte.

⁷⁶⁵ Se Kammarrätten i Jönköpings dom den 6 december 2019 i mål nr 1414-19 och Kammarrätten i Sundsvalls dom den 18 december 2020 i mål nr 3014-19. I den senare domen hade Polismyndigheten fått en läkares anmälan. Efter att ha gett den enskilde möjlighet att yttra sig och inkomma med kompletterande läkarintyg fattades beslut om återkallelse eftersom något läkarintyg inte hade inkommit. Kammarrätten avsåg överklagandet då Polismyndigheten ansågs ha gjort vad som krävdes för att uppfylla sitt utredningsansvar.

I samband med underrättelse till tillståndshavaren, bör denne ges tillfälle att yttra sig över uppgifterna samt, om tillståndshavaren motsätter sig återkallelse, uppmanas att komma in med underlag, t.ex. läkarintyg eller yttrande från socialtjänsten, som kan motbevisa de uppgifter som Polismyndigheten har i återkallelseärendet.⁷⁶⁶

Några sekretessbrytande bestämmelser som ger Polismyndigheten möjlighet att begära ut sekretessbelagda uppgifter om enskilda personers hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden i vapenärenden finns inte.

Inkommer det ett läkarintyg eller motsvarande bör det vid psykisk sjukdom särskilt noteras om intyget om lämplighet är villkorat vad avser t.ex. medicinering eller läkarkontroll. Om läkaren bedömer att personen är lämplig under förutsättningen att denne sköter sin medicinering, genomgår läkarkontroller eller liknande bör inte intyget ligga till grund för att tillståndshavaren är lämplig som vapeninnehavare. Detta eftersom att tillstånd att inneha skjutvapen inte kan förenas med villkor om medicinering, läkarkontroll eller annan uppföljning.⁷⁶⁷

Får Polismyndigheten inte del av mer underlag, trots uppmaning till tillståndshavaren, får en bedömning i det enskilda fallet göras om den utredning som finns i ärendet är tillräcklig för att kunna fatta ett beslut om återkallelse.

20.1.2 Vägrat tillträde för kontroll av förvaringen

En person som har tillstånd att inneha skjutvapen är skyldig att ge Polismyndigheten tillträde till den plats där skjutvapnen förvaras för att en kontroll av att förvaringsbestämmelserna följs ska kunna ske.⁷⁶⁸

Ett tillstånd att inneha skjutvapen ska återkallas om tillståndshavaren utan godtagbar anledning har vägrat Polismyndigheten tillträde för kontroll av förvaringen.⁷⁶⁹

Precis som övriga återkallelsegrunder är också denna återkallelsegrund obligatorisk. Detta innebär att beslut om återkallelse ska fattas om villkoren i bestämmelsen är uppfyllda.

Vad som avses med godtagbar anledning exemplifieras inte i förarbetena, men det skulle kunna röra sig om t.ex. sjukdom, tillfällig vistelse på annan ort och liknande.

Om tillståndshavaren utan godtagbar anledning vägrar Polismyndigheten tillträde för att genomföra kontrollen ska beslut om omhändertagande fattas, se kapitel 19.

⁷⁶⁶ Se avsnitt 2.5.2 om kommunikation.

⁷⁶⁷ Se t.ex. RÅ 1985 Ab 159 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 10 november 2016 i mål nr 1716-16.

⁷⁶⁸ 5 kap. 7 § vapenlagen.

⁷⁶⁹ 6 kap. 1 § första stycket b) vapenlagen.

20.1.3 Förutsättningarna för tillståndet inte längre finns

Ett tillstånd att inneha vapen ska återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁷⁷⁰ Ett innehavstillstånd ska alltså återkallas om förutsättningarna för vapeninnehavet på ett väsentligt sätt förändrats i förhållande till omständigheterna som förelåg vid tidpunkten då tillståndet utfärdades.⁷⁷¹

Precis som övriga återkallelsegrunder är också denna återkallelsegrund obligatorisk. Detta innebär att beslut om återkallelse ska fattas om villkoren i bestämmelsen är uppfyllda.

Återkallelse med stöd av bestämmelsen ska också ske när ett skjutvapen anmäls som stulet eller förkommet. Detta gäller dock inte om anmälan avser skjutvapen i dödsbo, eftersom tillståndsinnehavaren avlidit har innehavstillståndet förlorat sin rättsverkan varvid återkallelse anses obehövligt.

Ytterligare ett exempel på när återkallelse kan aktualiseras på denna grund är om tillståndshavaren inte längre har behov av det aktuella skjutvapnet. Detta tar främst sikte på skjutvapen som innehas för andra ändamål än jakt eftersom den som tagit jägarexamen anses ha behov av fyra skjutvapen för ändamålet jakt.⁷⁷²

Om tillståndshavaren t.ex. inte längre är medlem i en skytteförening kan personen inte heller normalt sett anses ha behov av att inneha skjutvapen för ändamålet målskjutning.⁷⁷³ Samma sak gäller om tillståndshavaren inte längre kan visa att synnerliga skäl, om sådana krävs för innehavet, fortfarande finns.⁷⁷⁴

Ett annat exempel när återkallelse kan aktualiseras på denna grund är om tillståndshavaren har meddelats tillståndet på grund av att denne har en viss anställning eller uppdrag men anställningen eller uppdraget har upphört.

Bestämmelsen kan också tillämpas avseende sammanslutningar som har tillstånd att inneha skjutvapen. Ett sådant tillstånd ska återkallas med stöd av denna bestämmelse om sammanslutningen inte längre är ansluten till den auktoriserade sammanslutningen vars reglemente låg till grund för innehavet. Samma sak gäller om det är den auktoriserade sammanslutningen som är tillståndshavare och denna sammanslutning förlorar sin auktorisation.⁷⁷⁵

Om en domstol har beslutat att förverka ett skjutvapen ska också tillståndet avseende det förverkade skjutvapnet, om sådant finns, återkallas med stöd av denna bestämmelse.⁷⁷⁶

⁷⁷⁰ 6 kap. 1 § första stycket c) vapenlagen.

⁷⁷¹ Prop. 1990/91:130 s. 46 f.

⁷⁷² 2 kap. 4 § femte stycket vapenförordningen.

⁷⁷³ Prop. 1990/91:130 s. 46 f.

⁷⁷⁴ Prop. 1990/91:130 s. 47 och 63.

⁷⁷⁵ Prop. 2013/14:226 *Skärpningar i vapenlagstiftningen*, s. 26.

⁷⁷⁶ Prop. 1973:166, s. 146.

Återkallelse med stöd av bestämmelsen kan dock inte ske med anledning av ändrade föreskrifter gällande vilka skjutvapen som får användas för jakt, åtminstone inte när tillståndet meddelades efter att ändringen trädde ikraft.⁷⁷⁷

20.1.4 Annan skälig anledning att återkalla tillståndet

Tillstånd att inneha skjutvapen ska också återkallas när det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁷⁷⁸

Precis som övriga återkallelsegrunder är också denna återkallelsegrund obligatorisk. Detta innebär att beslut om återkallelse ska fattas om villkoren i bestämmelsen är uppfyllda.

Denna bestämmelse är avsedd endast för sådana fall som inte täcks av de övriga grunderna för återkallelse och bör därför tillämpas endast i undantagsfall.⁷⁷⁹ Bestämmelsen kan tillämpas i oförutsägbara situationer då det skulle vara stötande om ett tillstånd att inneha skjutvapen inte återkallas.⁷⁸⁰

Praxis är mycket sparsam men bestämmelsen har använts till exempel vid återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen då det uppdagats att tillståndshavaren tillskansat sig tillståndet genom att vilseleda Polismyndigheten.⁷⁸¹

20.2 Återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

Ett tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin ska återkallas om

- förutsättningarna för tillståndet inte längre finns
- tillståndshavaren har missbrukat den egendom som tillståndet gäller
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁷⁸²

Ärenden om återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin liknar ett ärende om återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen. På grund av detta kan bedömningen göras på samma sätt, se avsnitt 20.1.2 om återkallelse på grund av att förutsättningarna inte längre finns och avsnitt 20.1.4 om återkallelse på grund av annan skälig anledning.

Återkallelse på grund av att egendomen som tillståndet avser missbrukas förekommer dock endast i fråga om återkallelse av tillstånd att inneha ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin. Det klargörs inte i förarbetena till vapenlagen vad som avses med denna återkallelsegrund men ett exempel på

⁷⁷⁷ Se Kammarrätten i Jönköpings domar den 23 januari 2013 i mål nr 1956-12 och mål nr 3417-12 och den 31 januari 2013 i mål nr 2108-12 samt Kammarrätten i Stockholms dom den 17 april 2013 i mål nr 7755-12.

⁷⁷⁸ 6 kap. 1 § första stycket d) vapenlagen.

⁷⁷⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 59.

⁷⁸⁰ SOU 1998:44 s. 221.

⁷⁸¹ Förvaltningsrätten i Faluns dom den 21 april 2015 i mål nr 5569-13. Samma dag meddelades fyra likalydande domar gällande andra personer som vilselett Polismyndigheten på samma sätt.

⁷⁸² 6 kap. 2 § vapenlagen.

detta är att tillståndshavaren använder ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin för ett annat ändamål än det ändamål som tillståndet avser.⁷⁸³

20.3 Återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen

20.3.1 Allmänt

Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska återkallas om:

- tillståndshavaren inte längre driver yrkesmässig handel
- förutsättningarna för tillståndet inte längre finns
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁷⁸⁴

I dessa tre fall är bestämmelsen alltså tvingande vilket innebär att tillståndet ska återkallas om förutsättningarna är uppfyllda.

Det första fallet tar sikte på när tillståndshavaren inte längre kan anses driva yrkesmässig handel med skjutvapen. Polismyndigheten bör därför vid den årliga inspektionen hos vapenhandlare kontrollera omfattningen av det gångna årets verksamhet.

Endast en tillfällig nedgång i försäljningen bör inte innebära att tillståndet att driva handel med skjutvapen ska återkallas. Först när antalet transaktioner är otillräckliga under två eller fler år i följd ska tillståndet återkallas eftersom tillståndshavaren under sådana omständigheter inte längre kan anses driva yrkesmässig handel med skjutvapen.⁷⁸⁵

Tillståndet att driva handel med skjutvapen ska också återkallas när förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. En sådan situation föreligger när tillståndshavaren är en juridisk person och det inte finns någon godkänd förestandare eller ersättare för verksamheten, t.ex. för att godkännandena har återkallats och några nya personer inte har utsetts eller godkänts.⁷⁸⁶

En annan situation när förutsättningarna för tillståndet inte längre finns skulle kunna vara bristande laglydnad. Detta gäller enbart om tillståndshavaren är en fysisk person eller en juridisk person i vilken en fysisk person som har ett betydande inflytande och denna person uppvisar bristande laglydnad.

Enligt förarbetsuttalandena gör sig samma skäl gällande i fråga om återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen som i fråga om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁷⁸⁷ Se vidare i avsnitt 20.1 gällande återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen.

Ett sista exempel på när förutsättningarna för tillståndet inte längre finns och det ska återkallas av denna anledning är om tillståndshavaren (juridisk eller

⁷⁸³ Observera dock att 3 kap. 3 § vapenförordningen medger användande för andra ändamål i vissa fall.

⁷⁸⁴ 6 kap. 3 § första stycket vapenlagen.

⁷⁸⁵ Kammarrätten i Sundsvalls dom den 6 oktober 2011 i mål nr 2318-11.

⁷⁸⁶ Prop. 2011/12:109 s. 30.

⁷⁸⁷ Prop. 1999/2000:27 s. 59 f.

fysisk person) har försatts i konkurs eller om tillståndshavaren (fysisk person) eller en person som har betydande inflytande över en juridisk person har meddelats näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud.

Det tredje och sista fallet gäller återkallelse på grund av annan skälig anledning. Ett exempel på detta är underlåtenhet att anmäla förändring av vem som har ett betydande inflytande över en juridisk person som har tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁷⁸⁸

Vidare finns det en fakultativ regel som anger att tillståndet får återkallas om tillståndshavaren har åsidosatt en bestämmelse i vapenlagen eller en föreskrift eller ett villkor som meddelats med stöd av vapenlagen.⁷⁸⁹

Exempel på när frågan om återkallelse kan aktualiseras enligt denna bestämmelse är bl.a. om tillståndshavaren

- bryter mot ett förvaringsvillkor⁷⁹⁰
- inte följer bestämmelserna om skriftlig dokumentation⁷⁹¹
- överlåter skjutvapen till någon som inte har rätt att inneha det
- åsidosätter underrättelseskyldigheten gällande misstänkta förvärv eller försök till förvärv av ammunition⁷⁹²
- bryter mot reglerna kring vapenhandlares utlåning av skjutvapen, både avseende längden för lånet och reglerna kring närvaro av godkänd företrädare vid provskjutning⁷⁹³
- inte vidtar rättelse gällande en mindre allvarlig överträdelse av ovanstående punkter trots att felet har påtalats av Polismyndigheten
- innehar ett helautomatiskt skjutvapen i handeln utan att det finns en viss köpare till det.⁷⁹⁴

En bedömning av om åsidosättandet av en bestämmelse i vapenlag-stiftningen eller av ett villkor varit så allvarligt att det är motiverat att återkalla tillståndet måste dock göras i varje enskilt fall.

Inköps- och försäljningsförteckningar som förts före införandet av Polismyndighetens digitala vapenbok samt bilagor till dessa förteckningar ska bevaras under tio år, räknat från den dag då sista anteckningen gjordes. Om rörelsen läggs ned ska förteckningen inklusive bilagor överlämnas till Polismyndigheten.⁷⁹⁵ Beslutet om återkallelse bör innehålla en påminnelse om detta.

⁷⁸⁸ Prop. 2011/12:109 s. 30. Skyldigheten att göra detta regleras i 2 kap. 10 § tredje stycket vapenlagen.

⁷⁸⁹ 6 kap. 3 § andra stycket vapenlagen.

⁷⁹⁰ Som meddelats med stöd av 2 kap. 10 d § första stycket vapenlagen.

⁷⁹¹ Se 5 kap. 5 och 6 §§ vapenförordningen.

⁷⁹² 2 kap. 10 e § vapenlagen. Se även prop. 2022/23:102 s. 70.

⁷⁹³ Se 3 kap. 6 § vapenlagen.

⁷⁹⁴ Se 2 kap. 10 d § andra stycket vapenlagen.

⁷⁹⁵ 5 kap. 10 § vapenförordningen.

20.3.2 När börjar beslutet att gälla?

Polismyndighetens beslut enligt vapenlagen gäller omedelbart, om inte annat förordnas.⁷⁹⁶

Beslut om återkallelse av vapenhandlartillstånd gäller dock omedelbart endast om det särskilt förordnas i beslutet. Ett sådant förordnande får meddelas om det finns särskilda skäl.⁷⁹⁷

Ett förordnande om att beslut om återkallelse av vapenhandlartillstånd ska gälla omedelbart bör således förbehållas de fall då det är fråga om allvarliga eller upprepade överträdelser av bestämmelser i vapenlagen, vapenförordningen eller Polismyndighetens föreskrifter som meddelats med stöd av vapenlagstiftningen.

Särskilda skäl kan också anses föreligga om det finns en uppenbar och allvarlig risk för att skjutvapnen kan komma att missbrukas. I sådana fall bör även de skjutvapen som vapenhandlaren innehar omhändertas.⁷⁹⁸

Om något förordnande om att beslutet ska gälla omedelbart inte meddelas gäller beslutet först när det vinner laga kraft.⁷⁹⁹

Ett beslut om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen får långtgående verkningar för tillståndshavaren. Mot bakgrund av detta, samt de praktiska problem som kan uppstå med anledning av återkallelsen, ska det alltid framgå av beslutet när verksamheten senast ska vara avvecklad.

Detta gäller oavsett om beslutet gäller omedelbart eller först när det har vunnit laga kraft. Tiden för avveckling bör i normalfallet omfatta åtminstone sex månader, men denna tid kan förlängas beroende på omständigheterna i det enskilda fallet.

Om Polismyndigheten förordnar att beslutet gäller omedelbart ska tidsfristen uttryckas med ett specifikt datum då verksamheten senast ska vara avvecklad. Om beslutet däremot gäller först när det har vunnit laga kraft ska tidsfristen uttryckas som t.ex. ”sex månader efter laga kraft”.

Tidsfristen räknas från dagen då beslutet vinner laga kraft eller från dagen då beslutet meddelades om det förordnats att gälla omedelbart.⁸⁰⁰

Under tidsfristen för avveckling bör vapenhandlaren anses ha rätt att fortsätta avyttra skjutvapen, men inte att köpa in skjutvapen från enskilda personer eller andra vapenhandlare. Verksamheten ska under tidsfristen enbart syfta till avveckling.

⁷⁹⁶ 10 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁷⁹⁷ 10 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁷⁹⁸ Se avsnitt 19.1.4.

⁷⁹⁹ 35 § första stycket förvaltningslagen.

⁸⁰⁰ Se JO:s beslut den 6 mars 2008, dnr 4160-2006.

Samtliga skjutvapen som innehas i handeln ska vara avyttrade eller skrotade inom tidsfristen för avveckling. Om vapenhandlaren innehar skjutvapen efter att tidsfristen har löpt ut kan ansvar för vapenbrott komma i fråga.

20.3.3 Återkallelse av godkännande som föreståndare och ersättare

Ett godkännande som föreståndare eller ersättare ska återkallas om förutsättningarna för godkännandet inte längre finns.⁸⁰¹ Kraven för att bli godkänd som föreståndare eller ersättare är desamma som för att få tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁸⁰²

Bedömningen gällande när förutsättningarna för godkännandet inte längre finns bör alltså göras på motsvarande sätt som för återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁸⁰³

Ett beslut om återkallelse av godkännande gäller omedelbart om inte annat förordnas.⁸⁰⁴ Som huvudregel innebär alltså beslutet att personen som tidigare var godkänd omedelbart måste upphöra att agera som föreståndare eller ersättare. Detta gäller även om beslutet överklagas.

Om godkännandet för föreståndaren återkallas får detta till effekt att verksamheten inte längre kan bedrivas.⁸⁰⁵ Detta gäller dock inte om det finns en godkänd ersättare som kan gå in i den tidigare föreståndarens ställe.

Om både föreståndaren och samtliga ersättares godkännanden återkallas innebär detta också att tillståndet att driva handel med skjutvapen ska återkallas, se avsnitt 20.3.1.

20.3.4 Återkallelse när tillståndshavaren försätts i konkurs eller avlider

Om tillståndshavaren (oavsett om denne är en fysisk person, en enskild näringsidkare⁸⁰⁶ eller en juridisk person) försätts i konkurs får rörelsen fortsättas för konkursboets räkning under högst ett år från edgångssammanträdet i konkursen.⁸⁰⁷

Detta gäller dock under förutsättning att konkursboet anmäler detta till Polismyndigheten inom en månad från edgångssammanträdet. Dessutom måste

⁸⁰¹ 6 kap. 3 b § vapenlagen.

⁸⁰² 2 kap. 10 c § vapenlagen.

⁸⁰³ Se 6 kap. 3 § första stycket b) vapenlagen.

⁸⁰⁴ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁸⁰⁵ 2 kap. 10 a § vapenlagen.

⁸⁰⁶ Begreppet enskild näringsidkare avser den som driver och ansvarar för en enskild näringsverksamhet. Enskild näringsverksamhet är en företagsform där en privatperson är ensam ägare till samt driver och ansvarar för företaget. Det finns inte någon tydlig gräns mellan privatpersonen och företaget. En annan benämning på enskild näringsverksamhet är enskild firma.

⁸⁰⁷ 5 kap. 11 § vapenförordningen.

rörelsen förestås av en godkänd föreståndare eller ersättare under tiden den drivs vidare för konkursboets räkning.⁸⁰⁸

När tidsfristen har löpt ut, eller om konkursboet inte vill driva rörelsen vidare, ska tillståndet att driva handel med skjutvapen återkallas.⁸⁰⁹

Konkursboet har rätt att inneha skjutvapen till dess att konkursen har avslutats.⁸¹⁰ Något lagstöd för inlösen av de skjutvapen som eventuellt finns kvar i rörelsen efter att tidsfristen har löpt ut finns dock inte. Samtliga skjutvapen som innehades av vapenhandlaren måste således säljas inom tidsfristen eller skrotas innan konkursen avslutas.

Om tillståndshavaren är en fysisk person eller en enskild näringsidkare och denna person avlider gäller samma sak som ovanstående, men tidsfristerna räknas istället från dödsfallet.⁸¹¹

Dessutom kan dödsboet välja att inte driva rörelsen vidare och istället hantera de skjutvapen som hänför sig till rörelsen inom ramen för dödsboet med stöd av regelverket för dödsbon i vapenlagen. I dessa fall kan tillståndet att bedriva handel med skjutvapen återkallas direkt.⁸¹² När tidsfristen för dödsboet har löpt ut ska eventuellt kvarvarande skjutvapen lösas in av staten.⁸¹³

20.4 Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition

I fråga om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition är bedömningen densamma som vid återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen.⁸¹⁴ Se avsnitt 20.3.

Beslutet om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition gäller omedelbart om inte annat förordnas.⁸¹⁵

Förmedlingsförteckningen samt bilagor till denna ska bevaras under tio år, räknat från den dag då sista anteckningen gjordes. Om rörelsen läggs ned ska förteckningen inklusive bilagor överlämnas till Polismyndigheten.⁸¹⁶ Beslutet om återkallelse bör innehålla en påminnelse om detta.

⁸⁰⁸ 5 kap. 11 § vapenförordningen.

⁸⁰⁹ Med stöd av 6 kap. 3 § första stycket b) vapenlagen.

⁸¹⁰ 8 kap. 1 § c) vapenlagen.

⁸¹¹ 5 kap. 11 § vapenförordningen.

⁸¹² Enligt 6 kap. 3 § första stycket b) vapenlagen.

⁸¹³ 7 kap. 1 § b) vapenlagen.

⁸¹⁴ 6 kap. 3 § första stycket vapenlagen.

⁸¹⁵ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁸¹⁶ 5 kap. 10 § vapenförordningen.

20.5 Återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn

I fråga om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn ska reglerna om återkallelse av tillstånd att driva handel med skjutvapen tillämpas på motsvarande sätt.⁸¹⁷ Se avsnitt 20.3.

Vad gäller omhändertagande av skjutvapen hos en reparatör kan motsvarande bedömning som för vapenhandlare göras.⁸¹⁸

Beslutet om återkallelse av tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn gäller omedelbart om inte annat förordnas.⁸¹⁹

Även i detta fall får återkallelsebeslutet långtgående verkningar för den enskilde och beslutet kan ge upphov till vissa praktiska problem. På grund av detta bör Polismyndigheten som utgångspunkt förordna att återkallelsebeslutet inte gäller omedelbart utan istället viss tid efter att beslutet har vunnit laga kraft. När denna tid har löpt ut ska verksamheten vara avvecklad. Detta ska framgå av beslutet.

Under denna tidsfrist har reparatören rätt att fortsätta inneha de skjutvapen som lämnats in före beslutet om återkallandet av tillståndet. Reparatören bör dock inte få åta sig nya uppdrag utan verksamheten ska endast inriktas på att slutföra de redan påbörjade uppdragen och återlämna dessa skjutvapen till ägaren. Om reparatören fortsätter att inneha skjutvapen efter att tidsfristen har gått ut kan ansvar för vapenbrott komma i fråga.

Reparationsförteckningen samt bilagor till denna ska bevaras under tio år, räknat från den dag då sista anteckningen gjordes. Om rörelsen läggs ned ska förteckningen inklusive bilagor överlämnas till Polismyndigheten.⁸²⁰ Beslutet om återkallelse bör innehålla en påminnelse om detta.

20.6 Återkallelse av tillstånd att låna skjutvapen

Ett tillstånd att låna skjutvapen ska återkallas om

- innehavaren har visat sig vara olämplig att inneha skjutvapen
- förutsättningar för tillståndet inte längre finns
- det annars finns någon skälig anledning att återkalla tillståndet.⁸²¹

Situationerna när ett tillstånd att låna skjutvapen ska återkallas är desamma som när ett tillstånd att inneha skjutvapen ska återkallas. På grund av detta kan bedömningen göras på samma sätt, se avsnitt 20.1.1 om återkallelse på grund av att innehavaren är olämplig, avsnitt 20.1.2 om återkallelse på grund av att förutsättningarna inte längre finns och avsnitt 20.1.4 om återkallelse på grund av annan skälig anledning.

⁸¹⁷ 6 kap. 3 § tredje stycket vapenlagen.

⁸¹⁸ Se avsnitt 19.1.4.

⁸¹⁹ 10 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁸²⁰ 8 kap. 2 § fjärde stycket vapenförordningen.

⁸²¹ 6 kap. 3 a § vapenlagen.

Ett exempel på när ett tillstånd att låna skjutvapen ska återkallas på grund av att förutsättningarna inte längre finns är att personen som innehar tillståndet att låna skjutvapen erhåller tillstånd att inneha samma typ av skjutvapen. I detta fall behövs inte längre tillståndet att låna skjutvapen eftersom personen har rätt att låna skjutvapen mot bakgrund av innehavstillståndet.⁸²²

⁸²² Prop. 2005/06:113 s. 59.

21 Avveckling av innehav av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

21.1 Överlåtelse

Den som har tillstånd eller rätt att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kan avveckla sitt innehav genom att egendomen överläts till någon annan som har tillstånd eller rätt att inneha egendomen. Detta sker antingen genom att egendomen överläts till en vapenhandlare eller genom att den nya innehavaren ansöker om tillstånd att inneha den aktuella egendomen. Den nya innehavaren behöver inte ha tillstånd om denne har rätt att inneha egendomen på annan grund.

21.2 Skrotning

En vapeninnehavare som inte vill ha kvar sitt skjutvapen, och inte kan eller vill överlåta det, ska lämna in det till Polismyndigheten för skrotning.⁸²³ Detta gäller även sådana föremål som jämföras med skjutvapen.⁸²⁴ Skjutvapen och föremål som jämföras med skjutvapen kan inte demoleras eller bearbetas på andra sätt för att undgå kravet på inlämnande till Polismyndigheten för skrotning. Föremål som inte jämföras med skjutvapen⁸²⁵, ljuddämpare och vapenmagasin omfattas inte av detta krav.

En vapeninnehavare som avser att skrota det skjutvapen som också medför rätt att inneha ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin måste göra sig av med egendomen innan skjutvapnet skrotas eftersom personen annars riskerar att göra sig skyldig till brott mot vapenlagen.⁸²⁶

När en vapeninnehavare lämnar in ett skjutvapen för skrotning till Polismyndigheten ska tillståndsbeviset bifogas. Någon ersättning utgår inte till vapeninnehavare i samband med skrotning.⁸²⁷ Att tillståndsbeviset ska bifogas av den som lämnar ett skjutvapen för skrotning bör inte tolkas som en förutsättning för att skrotning ska ske.

Tillståndet att inneha det skrotade vapnet har förlorat sin rättsverkan varvid återkallelse anses obehövligt.

21.2.1 Vem kan lämna in ett skjutvapen för skrotning?

Den som vill skrota sitt skjutvapen ska lämna in det till Polismyndigheten.⁸²⁸

Det är endast tillståndshavaren, eller någon som har fått fullmakt av tillståndshavaren, som kan lämna in skjutvapen för skrotning. Det finns inga

⁸²³ 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁸²⁴ 1 kap. 3 § vapenlagen.

⁸²⁵ 1 kap. 4 § vapenlagen.

⁸²⁶ 9 kap. 2 § första stycket d) vapenlagen.

⁸²⁷ 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁸²⁸ 4 kap. 4 § vapenlagen.

formella krav på hur fullmakten ska utformas. Polismyndigheten får i det enskilda fallet bedöma om en fullmakt kan godtas.

Förutsättningen för att någon annan än tillståndshavaren ska kunna skrota vapen är att denna person är berättigad att låna skjutvapnet som ska skrotas.

Skjutvapen kan endast tas emot för skrotning om det finns ett giltigt tillstånd eller annan rätt att inneha skjutvapnet, t.ex. rätten att inneha egendomen som tillfaller den som tagit hand om ett dödsbo eller konkursbo.⁸²⁹ Om något sådant tillstånd eller rätt inte finns bör anmälningssupptagare kontaktas enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁸³⁰

Skjutvapen som ingår i ett dödsbo får transporteras och lämnas in för skrotning av den som har tagit hand om boet (här avses en dödsbodelägare eller den som förvarar skjutvapen för dödsboets räkning). I egenskap av dödsboföreträdare får även en boutredningsman transportera och lämna in skjutvapen som tillhör ett dödsbo för skrotning.⁸³¹ Observera att den som lämnar in skjutvapen för skrotning måste vara behörig att företräda dödsboet vilket förutsätter att bouppteckning är gjord och i förekommande fall fullmakt från samtliga dödsbodelägare, se avsnitt 22.1.1. Den som har tagit hand om ett konkursbo får på motsvarande sätt transportera och lämna in skjutvapen för skrotning.

21.3 Inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin

21.3.1 Inledning

Inlösen kan komma att aktualiseras i ett flertal olika fall. Bestämmelserna om inlösen syftar till att slutligen reglera frågan om hanteringen av sådana skjutvapen som omfattas av någon av inlösengrunderna.

Utgångspunkten är att inlösen ska undvikas genom att låta vapeninnehavaren själv avveckla sitt innehav genom att skrota, sälja eller på annat sätt överlåta egendomen.⁸³² Det är först om vapeninnehavaren inte själv avvecklar innehavet inom föreskriven tid som inlösen blir aktuellt. Motsatsvis följer att när ett innehav inte avvecklas inom förskriften tid är reglerna om inlösen tvingande. Har egendomen inte lämnats in för skrotning eller ansökan om tillstånd att inneha skjutvapen inkommit innan tidsfristen löper ut förfaller möjligheten att själv avveckla innehavet.⁸³³

Det är inte möjligt att lämna in skjutvapen till Polismyndigheten för ”förtida inlösen”, dvs. en sorts frivillig inlösen, innan tidsfristen har gått ut. Inlösen är

⁸²⁹ 4 kap. 4 § vapenlagen.

⁸³⁰ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

⁸³¹ Åberg, Kazimir & Landgren, Fredrik, *Vapenlagen – en kommentar* (31 januari 2024, JUNO, version 2A), kommentaren till 8 kap. 1 § vapenlagen.

⁸³² Prop. 1973:166 s. 146 f.

⁸³³ Förvaltningsrätten i Härnösands dom den 11 mars 2022 i mål nr 41-22.

en tvångsåtgärd och ska endast användas när det inte går att hantera frågan på annat sätt.⁸³⁴

21.3.2 Situationer när inlösen kan aktualiseras

Det finns fyra situationer då skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin ska lösas in av staten.⁸³⁵

Det första fallet är när tillståndet att inneha egendomen har återkallats utan att den samtidigt har förklarats förverkad eller tagits i beslag. Observera att denna inlösengrund endast tar sikte på återkallelse av tillstånd att inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin och inte återkallelse av andra typer av tillstånd som innebär en rätt att inneha skjutvapen såsom tillstånd att bedriva handel med skjutvapen m.m.

Det andra fallet tar sikte på tillståndsinnehavare som avlider. Om dödsboet inte överlåter eller skrotar egendomen inom tidsfristen ska den lösas in av staten. Observera att denna inlösengrund även aktualiseras när fysiska personer och enskilda näringsidkare som har tillstånd att bedriva handel med skjutvapen avlider.

Det tredje fallet fokuserar på skjutvapen som har förvärvats genom arv, testamente eller bodelning. Om sökanden får avslag på sin ansökan ska skjutvapnet lösas in om det inte avyttras till någon annan inom tidsfristen.

Det fjärde och sista fallet gäller skjutvapen som har tagits i beslag och som inte blivit förverkade, på grund av att domstolen ogillar förverkandeyrkandet eller på grund av att åklagaren har beslutat att inte föra talan om förverkande.

21.3.3 Tidsfristerna för inlösen

21.3.3.1 Generellt om tidsfristerna

Tidsfristerna som framgår av vapenlagens inlösenbestämmelser är absoluta. Detta innebär att det inte finns några möjligheter till undantag eller dispens, bortsett från möjligheten till förlängning av tidsfristen.⁸³⁶

Tidsfristen för dödsbon räknas från dagen då den tidigare innehavaren avled.⁸³⁷

Tidsfristen för inlösen efter återkallelse eller avslag på ansökan räknas från dagen då beslutet vinner laga kraft.

Om beslutet har överklagats och domstolen avbryter delgivningsförsöken vinner domen aldrig laga kraft. Det finns inget hinder mot att Polismyndigheten i denna situation kontaktar domstolen för att upplysa om att tidsfristen

⁸³⁴ Se prop. 2020/21:42 *Genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv*, s. 74.

⁸³⁵ 7 kap. 1 § vapenlagen.

⁸³⁶ 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁸³⁷ 7 kap. 2 § första stycket a) vapenlagen.

för inlösen räknas från dagen då beslutet vunnit laga kraft. Om domen ändå inte delges bör tidsfristen räknas från dagen då domstolens dom meddelades.

I detta fall bör underrättelsen om värderingen, se avsnitt 21.3.4.2, kommuniceras genom delgivning tillsammans med domen.

Inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som någon innehaft utan att ha rätt till det, ska ske tre månader efter det att domstol har beslutat att egendomen inte ska förverkas, alternativt tre månader efter att åklagaren i ett sådant fall har beslutat att inte föra talan om förverkande. Tidsfristen räknas i detta fall från dagen då rättens beslut i förverkandefrågan meddelades, alternativt dagen då åklagaren fattade beslut om att häva beslaget.⁸³⁸

Om en ansökan som görs inom den tidsfrist som gäller i det enskilda fallet avslås, aktualiseras en undantagsregel som innebär att en ny tidsfrist om tre månader börjar löpa. Denna tidsfrist räknas från dagen då Polismyndigheten fattade beslut om avslag.⁸³⁹

Om ytterligare en ansökan inkommer inom den nya tremånadersfristen och även denna ansökan avslås gäller inte undantagsregeln. Tidsfristen om tre månader fortsätter därför löpa och när denna har löpt ut ska skjutvapnen lösas in av staten.

Tidsfristerna beräknas enligt lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid.

Exempel: En person som innehar skjutvapen avlider den 29 maj. Tidsfristen löper ut den 29 maj följande år och ansökan måste ha inkommit senast detta datum för att inlösen ska undvikas.

Om slutdagen infaller på en lördag, söndag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton eller annan allmän helgdag anses ansökan ha inkommit i rätt tid om den inkommer nästföljande vardag efter slutdatum.⁸⁴⁰

I förvaltningslagen finns regler om hur ankomstdagen för handlingar som inkommer till en myndighet bestäms.⁸⁴¹

21.3.3.2 Förlängning av tidsfrist

En ansökan om förlängd tidsfrist ska vara inkommen innan den aktuella tidsfristen har gått ut. En ansökan om förlängning av tidsfrist som inkommer efter att tidsfristen har löpt ut ska avvisas såsom för sent inkommen.⁸⁴²

⁸³⁸ 7 kap. 2 § första stycket b) vapenlagen.

⁸³⁹ 7 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁸⁴⁰ 2 § lagen om beräkning av lagstadgad tid.

⁸⁴¹ 22 § förvaltningslagen.

⁸⁴² Prop. 1973:166 s. 110. Se även Förvaltningsrätten i Karlstads dom den 25 oktober 2019 i mål nr 1748-19.

En begäran om förlängning av tidsfristen för avveckling av ett dödsbos innehav av skjutvapen bör medges om inte speciella omständigheter talar däremot.⁸⁴³ Prövningen av den första begäran om förlängning bör således vara generös. Om dödsboet begär ytterligare förlängning av tidsfristen bör prövningen vara mer restriktiv och bör förutsätta att dödsboet kan motivera varför vapeninnehavet inte har kunnat avvecklas inom den redan förlängda tidsfristen.

Vid förlängning av tidsfristen i de övriga situationer⁸⁴⁴ då inlösen kan aktualiseras finns det anledning att iaktta betydligt större restriktivitet i bedömningen av om ansökan om förlängning ska beviljas eller inte.⁸⁴⁵

Ett beslut i fråga om förlängning av tidsfristen ska vara skriftligt.

Förlängning får ske med högst sex månader åt gången.⁸⁴⁶ Det finns inget hinder mot att förlänga tidsfristen flera gånger, men utgångspunkten bör vara att vapeninnehavet ska avvecklas så fort som möjligt.

21.3.4 Processen vid inlösen

21.3.4.1 Beslut om överlämnande

När tidsfristen har löpt ut och skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin ska lösas in ska Polismyndigheten besluta att egendomen ska lämnas över till myndigheten eller den som myndigheten bestämmer. Om det finns ett tillståndsbevis eller någon annan motsvarande handling, ska även den lämnas över till Polismyndigheten.⁸⁴⁷

Beslutet om överlämnande ska fattas som ett separat beslut där endast överlämnandefrågan berörs. Beslutet ska adresseras till vapeninnehavaren eller, när det gäller dödsbon, den som har hand om boet. Av beslutet ska framgå ett fastställt datum då innehavaren av skjutvapnet senast ska ha överlämnat det till Polismyndigheten.

Av beslutet om överlämnande ska det framgå att det även avser den ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin som hör till skjutvapnet som ska lösas in samt tillståndsbeviset.⁸⁴⁸

Beslutet om överlämnande ska fattas i direkt anslutning till utgången av den aktuella tidsfristen i det enskilda fallet. Beslutet behöver inte delges eftersom det gäller omedelbart och ska verkställas även om det överklagas.⁸⁴⁹

När datumet för överlämnande har passerat har rätten att inneha de skjutvapen som ingår i dödsboet upphört och innehavaren kan fällas till ansvar för

⁸⁴³ Prop. 1973:166 s. 146 f.

⁸⁴⁴ Dvs. enligt 7 kap. 1 § a), c) och d) vapenlagen. Se prop. 1973:166 s. 147.

⁸⁴⁵ Prop. 1973:166 s. 147.

⁸⁴⁶ 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁸⁴⁷ 7 kap. 3 § vapenlagen.

⁸⁴⁸ 7 kap. 3 § vapenlagen.

⁸⁴⁹ 10 kap. 2 § vapenlagen.

vapenbrott.⁸⁵⁰ Om något sådant tillstånd eller rätt inte finns bör anmälningsupptagare kontaktas enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁸⁵¹ I denna situation avbryts inlösenprocessen i väntan på avgörande kring hur egendomen ska hanteras.

Syftet med överlämnandebeslutet är att de skjutvapen som omfattas av inlösenförfarandet fysiskt ska föras till Polismyndigheten för att möjliggöra nästa steg i processen.

Beslut om överlämnande behöver inte fattas om skjutvapnet redan finns hos Polismyndigheten, t.ex. för att det redan har omhändertagits.

21.3.4.2 Värdering

Värdering görs av en värderingsman som utses av länsstyrelsen. För skjutvapen, ammunition, ljudämpare eller vapenmagasin som löses in av staten ska ersättning som motsvarar egendomens marknadsvärde betalas.⁸⁵²

Med marknadsvärde avses det pris som under normala omständigheter kan förväntas vid försäljning till en vapenhandlare.⁸⁵³

Kostnaden för den värdering som värderingsmannen genomför betalas av allmänna medel och belastar inte ägaren eller dödsboet.⁸⁵⁴ Ägaren eller dödsboet svarar dock själv för ersättning till en värderingsman som anlitas av den enskilde eller dödsboet.

Polismyndigheten bör försöka komma överens med ägaren eller dödsboet i fråga om vilket värde skjutvapen, ammunition, ljudämpare och vapenmagasin ska lösas in till.⁸⁵⁵

Värderingsmannens utlåtande ska kommuniceras med ägaren eller dödsboföreträdaren och denne ska ges möjlighet att inom en bestämd tid yttra sig över inlösenbeloppet.⁸⁵⁶

I samband med kommunikeringen av inlösenbeloppet bör ägaren anmodas att uppge bank- och kontouppgifter för utbetalning av eventuellt inlösenbelopp. Uppgifterna bör ha inkommit senast när inlösenbeslutet har vunnit laga kraft, se vidare i avsnitt 21.3.4.4. Detta gäller dock inte dödsbon. Utbetalning av eventuellt inlösenbelopp till ett dödsbo sker alltid genom en utbetalningsavi, se vidare i avsnitt 21.3.4.4.

Om ägaren eller dödsboföreträdaren vill ombesörja en egen värdering innan denne yttrar sig i värderingsfrågan ska Polismyndigheten vidta de åtgärder

⁸⁵⁰ 8 kap. 1 § b) vapenlagen. Se även ”Dödsboets vapen” NJA 2019 s. 1041.

⁸⁵¹ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

⁸⁵² 7 kap. 4 § vapenlagen.

⁸⁵³ Prop. 1973:166 s. 110.

⁸⁵⁴ 10 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁸⁵⁵ 10 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁸⁵⁶ 25 § förvaltningslagen.

som behövs, t.ex. genom att tillhandahålla egendomen för besiktning eller fotografera egendomen.

Om ägaren eller dödsboföreträdaren anlitar en egen värderingsman som fysiskt ska besiktiga egendomen, ska detta ske på plats hos Polismyndigheten i närvaro av t.ex. en vapenhandläggare. Det är inte aktuellt att låta ägaren eller dödsboföreträdaren hämta ut egendomen från Polismyndigheten och transportera detta till en värderingsman för värdering. Skälet till detta är att den som har tagit hand om boet inte längre har rätt att inneha egendomen efter det att beslut om överlämning har fattats.⁸⁵⁷

Polismyndigheten är inte bunden av en värderingsmans utlåtande, men det får i regel anses vara en mycket god indikation på marknadsvärdet. En värderingsmans utlåtande kan frångås om ägaren eller dödsboföreträdaren kan presentera tillräckligt gott underlag, t.ex. ett intyg från en annan värderingsman eller bevis om tidigare försäljningspriser för skjutvapen av samma fabrikat, modell och i samma skick.

Ett allmänt och ogrundat påstående om att skjutvapnet har ett högre värde än vad värderingsmannen har angett eller ett intyg från en person som inte kan betraktas som sakkunnig är dock inte tillräckligt för att frångå värderingsmannens utlåtande.

Den värderingsman som anlitas av Polismyndigheten bör, om det finns skäl för det, ges tillfälle att yttra sig över de nya uppgifter som inkommer för att bedöma om dessa påverkar den ursprungliga värderingen.

Det är i de allra flesta fall inte skäligt att Polismyndigheten anlitar ytterligare en värderingsman enbart för att den första värderingen inte accepteras av ägaren eller dödsboföreträdaren. Det finns dock inga hinder mot att genomföra en ny värdering på statens bekostnad om Polismyndigheten anser att det finns skäl för det.

21.3.4.3 Beslut om inlösen till visst belopp

När beslut om inlösen till visst belopp fattas bör hänsyn tas till samtliga omständigheter i ärendet, däribland värderingsmannens utlåtande och partens eventuella yttrande i frågan.

I beslutet om inlösen ska ett exakt inlösenbelopp anges. Beslutet ska adresseras till den före detta ägaren eller till dödsboföreträdaren.

21.3.4.4 Utbetalning av ersättning för inlösta skjutvapen

Inlösenförfarandet innebär, förutsatt att den inlösta egendomen anses ha ett värde, att en skuld uppstår från staten till den före detta ägaren eftersom ersättning ska betalas med ett belopp som motsvarar marknadsvärdet.⁸⁵⁸

⁸⁵⁷ 8 kap. 1 § b) vapenlagen. Se även ”Dödsboets vapen” NJA 2019 s. 1041.

⁸⁵⁸ 7 kap. 4 § vapenlagen.

Inlösenbelopp utbetalas till den före detta ägaren till det bankkonto som denne har uppgett. Utbetalningen ombesörjs av Polisens administrativa center (PAC).

Om den före detta ägaren inte har lämnat några bank- och kontouppgifter, eller om ärendet gäller inlösen av dödsbovapen, sker utbetalningen av inlösenbeloppet genom att PAC skickar en utbetalningsavi per post som kan lösas in hos flertalet banker och butiksombud.

Som betalningsmottagare på utbetalningsavin ska den före detta ägaren anges. Om det istället är fråga om skjutvapen i dödsbo ska dödsboet anges som betalningsmottagare, inte en enskild dödsbodelägare.

Om utbetalningsavin inte löses in kvarstår Polismyndighetens skuld till den före detta ägaren. Detta ska hanteras genom så kallad nedsättning av pengar.

En nedsättning görs genom en ansökan till berörd länsstyrelse som sedan fattar beslut om att godkänna den. Pengarna överförs då till länsstyrelsens bankkonto där de finns tillgängliga för den före detta ägaren eller dödsboet. I och med nedsättningen anses skulden vara betald.⁸⁵⁹

Observera att nedsättning endast får ske hos länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands eller Skåne län.⁸⁶⁰

Det är viktigt att komma ihåg att Polismyndigheten omedelbart ska underrätta den före detta ägaren eller dödsboet om att nedsättningen har verkställts, om detta kan ske. Det finns inget krav på att denna underrättelse ska delges enligt delgivningslagen.⁸⁶¹

21.3.5 Särskilt om stulna eller förkomna skjutvapen

När en anmälan om stulet eller förkommet skjutvapen upprättas ska vapenstatus ändras till ”Stulet” eller ”Förkommet” i CVR. Anmälans K-nummer och anmälningsdatum ska också anges.

Efter detta ska tillståndet att inneha vapnet återkallas utan dröjsmål eftersom förutsättningarna för tillståndet inte längre finns.⁸⁶² Detta gäller dock inte om anmälan avser skjutvapen i dödsbo, eftersom tillståndsinnehavaren i dessa fall avlidit har innehavstillståndet förlorat sin rättsverkan varvid återkallelse anses obehövligt. Se avsnitt 20.1.3 för mer information.

Tre månader efter att återkallelsebeslutet vunnit laga kraft ska skjutvapnet lösas in.⁸⁶³ I detta fall är skjutvapnet dock inte tillgängligt för värdering och inlösen. Vare sig lagstiftningen eller dess förarbeten ger något klart svar på hur denna situation ska hanteras.

⁸⁵⁹ 1 § lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet.

⁸⁶⁰ 1 § förordningen (1927:485) om nedsättning av pengar hos myndighet.

⁸⁶¹ Se 3 § lagen om nedsättning av pengar hos myndighet.

⁸⁶² 6 kap. 1 § c) vapenlagen.

⁸⁶³ 7 kap. 2 § första stycket b) vapenlagen.

Med lösa in avses att återfå ett bundet värde genom att lämna annat värde i utbyte.⁸⁶⁴ Om vapnen har förkommit eller stulits finns inget att lämna i utbyte och inlösen kan därför inte ske. Av samma skäl blir inlösen inte heller aktuellt när skjutvapen som ingår i dödsbo anmäls som förkommet.

Om skjutvapnet kommer tillrätta inom tidsfristen är det möjligt att antingen ansöka om ett nytt innehavstillstånd, överlåta skjutvapnet till någon annan eller skrota det. Om så sker ska skjutvapnet inte lösas in av staten.

Om skjutvapnet däremot kommer tillrätta först efter att tidsfristen har löpt ut ska skjutvapnet lösas in vid detta tillfälle. I denna situation finns ingen möjlighet att ansöka om ett nytt innehavstillstånd, överlåta skjutvapnet till någon annan eller skrota det.

För mer information om processen vid inlösen, se avsnitt 21.3.4.2 och efterföljande avsnitt.

Eventuell försäkringsersättning som har utbetalats med anledning av att ett skjutvapen har stulits eller förkommit är en civilrättslig fråga som inte har någon påverkan på inlösenprocessen.

21.3.6 Särskilt om illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin

Med illegala skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin avses dels sådan egendom som stulits från den som har tillstånd eller rätt att inneha egendomen eller på annat sätt kommit i besittning av någon som inte har rätt att inneha egendomen i fråga, dels egendom för vilken giltigt tillstånd saknas i de fall då innehavet är tillståndspliktigt.⁸⁶⁵

Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som en avliden haft i sin besittning utan innehavstillstånd när så krävs och skjutvapen för vilka ett tidsbegränsat innehavstillstånd har löpt ut utan att en ny ansökan inkommit i tid bör anses vara illegala skjutvapen.

Om vapenhandläggare får kännedom om ett illegalt skjutvapen ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁸⁶⁶ Om egendomen inte tas i beslag eller om beslaget vid en senare tidpunkt hävs gäller följande.

Den som har tagit hand om boet har rätt att inneha samtliga skjutvapen, ammunition och ljuddämpare som ingår i ett dödsbo. Även illegala skjutvapen ingår i denna rätt.⁸⁶⁷ Detta innebär att illegala skjutvapen, ammunition,

⁸⁶⁴ Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien, lösa in, www.svenska.se/so/?id=149069, hämtad februari 2026.

⁸⁶⁵ Prop. 1999/2000:27 s. 27.

⁸⁶⁶ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

⁸⁶⁷ 8 kap. 1 § vapenlagen.

ljuddämpare eller vapenmagasin som inte tas i beslag fortsättningsvis kan innehållas av dödsboet och att handläggningen sker i enlighet med avsnitt 21.3.

Det saknas lagstöd för att lösa in ett skjutvapen enbart av den anledningen att ett tidsbegränsat innehavstillstånd har löpt ut.⁸⁶⁸ Denna kategori av skjutvapen måste därför överlåtas till någon som har rätt att inneha skjutvapnet innan tillståndet löper ut. Om innehavaren inte har gjort detta ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁸⁶⁹

Om ett skjutvapen har omhändertagits och det tidsbegränsade tillståndet löper ut innan tillstånd har återkallats kan skjutvapnet överlåtas eller skrotas. Dessa skjutvapen kan dock inte lösas in av Polismyndigheten eftersom det inte går att återkalla tillståndet. Någon annan inlösengrund är inte heller tillämplig.

Mer information om hanteringen av en ansökan om tillstånd att inneha ett illegalt skjutvapen finns i avsnitt 2.5.6.1.

⁸⁶⁸ Kammarrätten i Göteborgs dom den 26 september 2024 i mål nr 4776-23.

⁸⁶⁹ 2 kap. 1 § första stycket a) jämligt 9 kap. 1 § vapenlagen.

22 Dödsbo, konkursbo och utmätning

22.1 Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsbo

22.1.1 Allmänt om dödsbon

När en person avlider bildas en ny juridisk person som benämns som dödsbo. Den avlidnes tillgångar och skulder övergår per automatik till dödsboet.

Dödsboet förvaltas gemensamt av dödsbodelägarna vilka är den avlidnes arvingar samt eventuella universella testamentstagare.⁸⁷⁰

Under handläggningen av ett dödsboärende måste det klarläggas vem som har rätt att företräda dödsboet. Detta görs i första hand genom att kontakta dödsboet för att begära en kopia av behörighetshandlingen. I andra hand kan Skatteverket kontaktas.

Om dödsboet består av en ensam dödsbodelägare har denna person rätt att företräda dödsboet.⁸⁷¹ I detta fall är bouppteckningen behörighetshandling.

Om dödsboet däremot består av flera dödsbodelägare ansvarar de gemensamt för dödsboets förvaltning. Som utgångspunkt har alla dödsbodelägare rätt att företräda dödsboet tillsammans.⁸⁷² Även i detta fall är bouppteckningen, där samtliga dödsbodelägare framgår, behörighetshandling.

Det är dock möjligt för en dödsbodelägare att ensam företräda dödsboet om denne fått fullmakt från övriga dödsbodelägare. Polismyndigheten bör begära in en kopia av fullmakten i denna situation.

Om dödsboet förvaltas av en boutredningsman behöver Polismyndigheten ta del av en kopia av boutredningsmannens förordnande. Den som har förordnats som boutredningsman har rätt att företräda dödsboet.⁸⁷³

Finns det inte några dödsbodelägare som kan ta hand om den avlidnes egendom träder socialnämnden in och fullgör delägarnas ansvar.⁸⁷⁴

Den person eller de personer som har rätt att företräda dödsboet kallas i följande avsnitt för dödsboföreträdare.

⁸⁷⁰ 18 kap. 1 § ärvdabalken.

⁸⁷¹ 18 kap. 1 § ärvdabalken.

⁸⁷² 18 kap. 1 § ärvdabalken.

⁸⁷³ 19 kap. 12 § ärvdabalken.

⁸⁷⁴ 18 kap. 2 § andra stycket ärvdabalken.

22.1.2 Rätten att inneha egendomen

När en person avlider får den som har tagit hand om dödsboet efter den avlidne utan särskilt tillstånd tillfälligt inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsboet.⁸⁷⁵

Den som har hand om dödsboet är i regel en av dödsbodelägarna eller någon annan person som av boet har utsetts att förvara skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin för dödsboets räkning.

Rätten för den som har tagit hand om dödsboet att utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin gäller inte om egendomen har överlåtits till någon som är berättigad att inneha den, om Polismyndigheten har beslutat att egendomen ska överlämnas för förvaring eller om egendomen ska lösas in och Polismyndigheten beslutat om överlämnande.⁸⁷⁶

22.1.3 Dödsboets anmälan till Polismyndigheten

Den som har vård om ett dödsbo är skyldig att göra en skriftlig anmälan till Polismyndigheten om skjutvapen ingår bland tillgångarna i dödsboet. Anmälan måste göras senast tre månader efter dödsfallet.⁸⁷⁷ Underlåtenhet att fullgöra anmälningsplikten är straffsanktionerad.⁸⁷⁸ Om anmälan inte har inkommit inom tidsfristen ska kontakt tas med anmälningsupptagare enligt lokala rutiner.⁸⁷⁹

En anmälan ska innehålla uppgifter om:

- fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer för varje skjutvapen
- art och mängd av tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin
- vem som har hand om vapnet för boets räkning och en beskrivning av hur vapnet förvaras.⁸⁸⁰

Om ett skjutvapen saknar uppgift om tillverkningsnummer ska anmälan innehålla någon annan uppgift som möjliggör identifiering.⁸⁸¹

Anmälningsplikten gäller för alla vapen som innehades av den avlidne och förutsätter således inte att det finns tillstånd för vapnen. Anmälningsplikten gäller däremot inte effektbegränsade vapen.⁸⁸²

⁸⁷⁵ 8 kap. 1 § vapenlagen.

⁸⁷⁶ 8 kap. 1 § a) och b) vapenlagen som hänvisar till 8 kap. 2 § och 7 kap. 3 § samma lag.

⁸⁷⁷ 11 kap. 1 § första stycket vapenförordningen.

⁸⁷⁸ 14 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁸⁷⁹ 11 kap. 1 § första stycket jämlikt 14 kap. 1 § andra stycket vapenlagen.

⁸⁸⁰ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁸⁸¹ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁸⁸² 11 kap. 1 § fjärde stycket vapenförordningen.

22.1.4 Förvaring

Som utgångspunkt gäller att den som har tagit hand om boet också ska förvara skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i dödsboet.⁸⁸³ Den som tagit hand om boet kan även utse någon annan, som inte behöver vara dödsbodelägare, att förvara vapen för dödsboets räkning.

Egendomen ska tas om hand och hållas under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.⁸⁸⁴ När skjutvapen inte används ska de förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.⁸⁸⁵ För effektbegränsade skjutvapen, föremål som jämföras med skjutvapen, ammunition och ljuddämpare gäller dock särskilda regler.⁸⁸⁶ Det finns inga regler om hur vapenmagasin ska förvaras.

När det finns särskild anledning till det får dock Polismyndigheten besluta att egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar. Den som har hand om dödsboet är i så fall skyldig att efter Polismyndighetens beslut lämna över egendomen till den som ska förvara egendomen.⁸⁸⁷ Enbart den omständigheten att vapnen förvaras i den avlidnes bostad är inte särskild anledning trots att bostaden står tom.

När den som har vård om ett dödsbo har gjort anmälan till Polismyndigheten ska en lämplighetskontroll utföras av den som har hand om vapnet för boets räkning.⁸⁸⁸

Om personen som har hand om vapnet för boets räkning bedöms vara lämplig att inneha skjutvapen ska ingen åtgärd vidtas.

Om personen däremot bedöms som olämplig att inneha skjutvapen ska Polismyndigheten fatta ett beslut om egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar.⁸⁸⁹

Om Polismyndigheten fattar beslut om att egendomen ska förvaras av myndigheten finns det ingen skyldighet för Polismyndigheten att vidta särskilda åtgärder för skötsel av egendomen.

Polismyndigheten har dock en skyldighet att hålla egendomen tillgänglig för spekulanter och att i övrigt se till att den kan överlåtas till någon som är berättigad att inneha den.⁸⁹⁰

⁸⁸³ 8 kap. 1 § vapenlagen.

⁸⁸⁴ 5 kap. 1 § vapenlagen.

⁸⁸⁵ 5 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁸⁸⁶ 5 kap. 2 § andra stycket vapenlagen.

⁸⁸⁷ 8 kap. 2 § vapenlagen.

⁸⁸⁸ Se kapitel 3.

⁸⁸⁹ Ett sådant beslut fattas med stöd av 8 kap. 2 § vapenlagen.

⁸⁹⁰ Prop. 1973:166 s. 111.

22.1.5 Tidsfrist för inlösen

Staten ska lösa in skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin om innehavaren har avlidit.⁸⁹¹ Inlösen blir dock inte aktuellt om egendomen lämnas för skrotning eller överläts till någon som har rätt att inneha vapnet, förutsatt att det görs inom ett år från det att innehavaren avled. Egendomen ska inte heller lösas in om ansökan om tillstånd att inneha egendomen görs inom samma tid.⁸⁹²

Avslås ansökan om innehav ska skjutvapnet, ammunitionen, ljuddämparen eller vapenmagasinet lösas in, om egendomen inte inom tre månader från dagen för beslutet i tillståndsärendet överläts till någon som har rätt att inneha den.⁸⁹³

Polismyndigheten får medge förlängning av tidsfristen, varje gång med högst sex månader.⁸⁹⁴ I förarbetena framhålls att man i största möjliga utsträckning bör låta ägaren själv sälja eller på annat sätt överlåta sin egendom. Vidare anges att möjligheten till förlängning av tidsfristen är särskilt aktuell när det gäller egendom som tillhör dödsbo. Om inte speciella omständigheter talar emot bör därför en begäran om förlängning medges.⁸⁹⁵

För närmare information om inlösen av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin, se avsnitt 21.3.

22.1.6 Illegala skjutvapen i dödsbon

Med illegala skjutvapen avses dels vapen som stulits från den legala innehavaren eller på annat sätt kommit i besittning av någon som inte har rätt att inneha vapnet i fråga, dels vapen för vilka tillstånd helt saknas.⁸⁹⁶

Det förekommer ibland att ett tillståndspliktigt skjutvapen som ingår i ett dödsbo saknar giltigt tillstånd. Det kan även hända att den avlidne haft ett tidsbegränsat tillstånd för innehav av skjutvapen och att giltighetstiden löpt ut efter dödsfallet. I dessa situationer är skjutvapnet att betrakta som illegalt eftersom giltigt tillstånd saknas.⁸⁹⁷

Om vapenhandläggare får kännedom om ett illegalt skjutvapen ska kontakt tas med anmälningssupptagare enligt lokala rutiner för ställningstagande om en anmälan ska upprättas och om skjutvapnet ska tas i beslag.⁸⁹⁸ Detta gäller dock inte skjutvapen för vilka ett tidsbegränsat innehavstillstånd har löpt ut efter det att innehavaren avlidit.

⁸⁹¹ 7 kap. 1 § b) vapenlagen.

⁸⁹² 7 kap. 2 § vapenlagen.

⁸⁹³ 7 kap. 2 § vapenlagen.

⁸⁹⁴ 7 kap. 2 § tredje stycket vapenlagen.

⁸⁹⁵ Prop. 1973:166 s. 146 f.

⁸⁹⁶ Prop. 1999/2000:27 s. 27.

⁸⁹⁷ Prop. 1999/2000:27 s. 27.

⁸⁹⁸ 2 kap. 1 § första stycket a) jämlikt 9 kap. 1 § vapenlagen.

Rätten för den som har tagit hand om dödsboet att utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen som ingår i dödsboet gäller dock även illegala skjutvapen.⁸⁹⁹

Avseende inlösen av illegala skjutvapen, se avsnitt 21.3.6.

Mer information om hanteringen av en ansökan om tillstånd att inneha ett illegalt skjutvapen finns i avsnitt 2.5.6.1.

22.2 Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i konkursbo

22.2.1 Rätten att inneha egendomen

Skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i ett konkursbo får utan särskilt tillstånd innehas av den som har tagit hand om boet, dvs. konkursförvaltaren.⁹⁰⁰ Denna rätt upphör när egendomen har överlåtits till någon som är berättigad att inneha den, när Polismyndigheten har beslutat att egendomen ska överlämnas för förvaring, eller när konkursen har avslutats.⁹⁰¹

22.2.2 Konkursförvaltarens anmälan till Polismyndigheten

En konkursförvaltare är skyldig att så snart som möjligt göra en skriftlig anmälan till Polismyndigheten om skjutvapen ingår bland tillgångarna i ett konkursbo.⁹⁰²

En anmälan ska innehålla följande uppgifter:

- fabrikat, modell, kaliber och tillverkningsnummer för varje skjutvapen
- art och mängd av tillhörande ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin
- vem som har hand om vapnet för boets räkning och en beskrivning av hur vapnet förvaras.⁹⁰³

Om ett skjutvapen saknar uppgift om tillverkningsnummer ska anmälan innehålla någon annan uppgift som möjliggör identifiering.⁹⁰⁴

Anmälningsplikten gäller inte effektbegränsade vapen.⁹⁰⁵

22.2.3 Förvaring

Efter det att ett beslut om konkurs har meddelats, får gäldenären, dvs. den som har försatts i konkurs på grund av sina skulder, inte råda över egendom

⁸⁹⁹ ”Dödsboets vapen” NJA 2019 s. 1041.

⁹⁰⁰ 8 kap. 1 § vapenlagen och 1 kap. 3 § konkurslagen (1987:672).

⁹⁰¹ 8 kap. 1 § a-c) vapenlagen.

⁹⁰² 11 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen.

⁹⁰³ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁹⁰⁴ 11 kap. 1 § tredje stycket vapenförordningen.

⁹⁰⁵ 11 kap. 1 § fjärde stycket vapenförordningen.

som hör till konkursboet.⁹⁰⁶ Detta innebär att gäldenären får fortsätta inneha egendomen men inte vidta några rättshandlingar, såsom överlåtelse eller pantsättning, med egendomen.⁹⁰⁷

Den som har tagit hand om boet, i regel konkursförvaltaren, får också utan särskilt tillstånd inneha skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin som ingår i konkursboet.⁹⁰⁸ Egendomen ska tas om hand och hållas under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den.⁹⁰⁹ När egendomen inte används ska den förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.⁹¹⁰ Detta gäller dock inte vapenmagasin.⁹¹¹

När det finns särskild anledning till det får dock Polismyndigheten besluta att egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar. Den som har hand om konkursboet är i så fall skyldig att efter Polismyndighetens beslut lämna över egendomen till den som ska förvara egendomen.⁹¹²

När anmälan om att skjutvapen ingår bland tillgångarna i ett konkursbo har inkommit till Polismyndigheten ska en lämplighetskontroll utföras av den som har hand om vapnet för boets räkning.⁹¹³

Om personen som har hand om vapnet för boets räkning bedöms vara lämplig att inneha skjutvapen ska ingen åtgärd vidtas.

Om personen däremot bedöms som olämplig att inneha skjutvapen ska Polismyndigheten fatta ett beslut om egendomen tills vidare ska förvaras av myndigheten eller någon annan som myndigheten anvisar.⁹¹⁴

Om Polismyndigheten fattar beslut om att egendomen ska förvaras av myndigheten finns det ingen skyldighet för Polismyndigheten att vidta särskilda åtgärder för skötsel av egendomen.

Polismyndigheten har dock en skyldighet att hålla egendomen tillgänglig för spekulanter och att i övrigt se till att den kan överlåtas till någon som är berättigad att inneha den.⁹¹⁵

⁹⁰⁶ 3 kap. 1 § konkurslagen.

⁹⁰⁷ Palmér, Eugène & Savin, Peter, Konkurslagen – en kommentar (14 december 2023, JUNO, version 53), kommentaren till 3 kap. 1 § konkurslagen.

⁹⁰⁸ 8 kap. 1 § vapenlagen.

⁹⁰⁹ 5 kap. 1 § vapenlagen.

⁹¹⁰ 5 kap. 2 § första stycket vapenlagen.

⁹¹¹ Förvaringsreglerna i 5 kap. 1–2 §§ vapenlagen nämner inte vapenmagasin. Det finns således inga regler om hur vapenmagasin ska förvaras.

⁹¹² 8 kap. 2 § vapenlagen.

⁹¹³ Se kapitel 3.

⁹¹⁴ Ett sådant beslut fattas med stöd av 8 kap. 2 § vapenlagen.

⁹¹⁵ Prop. 1973:166 s. 111.

22.2.4 Försäljning

Konkursförvaltaren ska se till att ett konkursbos egendom säljs så snart det lämpligen kan ske. Försäljningen sker oftast på auktion.⁹¹⁶ När egendomen har sålts kan köparen ansöka om tillstånd att inneha eventuella skjutvapen.

Om ingen försäljning sker av skjutvapen, ammunition, ljuddämpare och vapenmagasin och ingen borgenär heller vill ha egendomen, ska konkursförvaltaren återställa den till gäldenären, dvs. till tillståndsinnehavaren.⁹¹⁷

22.3 Skjutvapen som blir föremål för utmätning

Om ett skjutvapen har utmätts ska Kronofogdemyndigheten genast underrätta Polismyndigheten om detta.⁹¹⁸ Underrättelseskyldigheten gäller dock inte effektivt begränsade skjutvapen.⁹¹⁹

Kronofogdemyndigheten tar i de flesta fall det utmätta skjutvapnet i förvar.⁹²⁰

Därefter värderas skjutvapnet och säljs genom Kronofogdemyndighetens försorg.⁹²¹ När skjutvapnet har sålts kan köparen ansöka om tillstånd att inneha skjutvapnet. Om det utmätta skjutvapnet inte går att sälja upphävs utmätningen och vapnet återlämnas till innehavaren.⁹²²

⁹¹⁶ 8 kap. 1 och 7 §§ konkurslagen.

⁹¹⁷ 10 kap. 4 § 2 konkurslagen.

⁹¹⁸ 6 kap. 24 § första stycket utsökningsförordningen (1981:981).

⁹¹⁹ 6 kap. 24 § andra stycket utsökningsförordningen.

⁹²⁰ 6 kap. 4 § utsökningsbalken.

⁹²¹ 6 kap. 9 § och 8 kap. 1 § utsökningsbalken.

⁹²² Kronofogdemyndighetens handbok Utmätning, avsnitt 17.2 Annan ändring av beslut eller åtgärd under marginalrubriken Återställande, www.kronofogden.se/om-kronofogden/dina-rattigheter-lagar-och-regler/handbocker, hämtad februari 2026.